

DE STRIGIBVS.

Striges ad ludū diabolicū corporaliter deferi (provt etiam vulgo fertur) amplissima questione diffinit. Qua quidē perfecta/ vt determinata iam veritas facilius p̄tra quendā Aduersarium quadruplici roboretur simul ac defendatur Apologia/ duplex ob preeminentiam sacre Theologie super omnes alias scientias contutandam tractatus/ eundem Aduersarium impetens / oportune premittitur.

BIBL. CASANATENSE
00,644

Venetijs (Austrij. Edmond II, 127)

**Reuerendissimo in Christo Patri ac domino Colendissimo. D. Adarino
 Gimano. S. R. E. titu. S. Altalis Presbytero Cardina. ac
 Aquilegie Patriarche Celebratissimo. Frater Bartholo-
 mens Spinens Pisanus Predicatorius regularis: sa-
 cre Theologie Doctor immeritus: Felicitatem.**

Rerum Omnium / totius inquam vniuersi primo Principio necnon vltimo
 fini Deo Opti. Max. cultum vniuersalem / & huc ipsum propensissimū /
 esse debitum: eidemq; seruitute suprema / quibuscunq; (dixerim) vultibus & electis
 operibus / omnino qua pōt homo p̄ceteris virtute doceq; / soli seruendum / nullis
 sane mentis ibit scias. Latus elegantissimi nexu imitatione / diuineq; providen-
 tie suauit̄ dispositione / quo quis fuerit inter homines vniuersalior humane vite mo-
 derator atq; director / eo seruitutis etiā amplioris ab hominibus iura sibi vindicat
 ac regit. Hinc eodē ipso iure cuncti populi suis Principibus debite seruitutis ex-
 terna reddūt obsequia: quātoq; celsior ipsa potestas eleuat atq; maiestas / tāto pluribus & exactior / debi-
 tus ipse cultus indicit. Quo fit vt ad supremā spiritualis potestatis eleuato sedē Pontifici maximo / tota
 p voto meritisq; subiacet ecclesia / post deū ipsum cuius in terra vices gerit vniuersales bonorum
 & obsequijs vndiq; vallato / ac cumulatissime veluti circūsepro. Sicut autē eidē primo Christi Vicariū dē
 gnitate primū ac in vniuersali ecclesie moderatiō: Reuerendissimi. D. Cardinales primi sunt q̄ssosores
 & indefesso studio / cōsilio / auxilio / omniq; quo valent obsequio cooperatores: ira profecto phas est eos ab
 omnibus Christi cultoribus debitum honorem: ac infra primarium Antistitem / eo quoq; clariozem am-
 pliozemq; reportare cultum / quo splendidioribus virtutum & sapientie dotibus illustrant. Ista cū in oēs
 ad hūc gradum celebratissimis gratiarū muneribus effulgentē / promotos. tū p̄ceteris erga virū perpe-
 tua memoria celebrandum Reuerendissimū. D. Dominicū Gimanu patruū tuū vira functū / Ampli-
 sime Presul / antique cordialissimeq; mee seruitutis ratio fuit. Hinc me tibi / qui honoratissimi patruū
 gloriāz omni iam dotium ac virtutum munere sic emularis / vt eo te non inferiorē iam fama pronunciet /
 deuictū ira reddidit & astrinxit: vt animo gestiam indefesso si qua possim offerre dona / si quem Domino
 meo sapientissimo p̄monstrare rarissime dilectiōis effectum / non differam. Nec eidem per obsequia tē-
 poralia / q̄ nec etiā isthec exhibere personaliter sacra religio non admittet / meo prompissimo cordi
 sarisferet. At illū potius optauerim perpetuo munere mee seruitutis indicio vel modico decorare. sicut
 & perpetue sunt illius angustissime dores: que nisi ceteras illustrans eius humilitas inhibuisset / accura-
 tius (vti par fuerat) recensite / vniuersam ecclesiam in illius ardentissimum amorem quin etiam grauissi-
 mam admiratiōnem conuerrere potuissent. Paraueram autem ex ingenioli mei modico nec satis culto
 pomerio quoscunq; collegeram ematuratos fructus. quorum & virtus erat ea venena morboſe re-
 pellere / quibus modo Christiana pietas eo magis inficitur quo minus cauentur. quin etiam (quod heu
 magis illachrymandum est) veluti sana pharmaca ab ignorantibus extolluntur: passimq; mentibus in-
 nocentium ingeruntur ac propinantur. At dei voluntate detineor ad tempus. Non sunt autē a me dei ia-
 dicia rimanda plusq; oportet. Deum magis q̄ hominem esse timendum noui. Scio sanctissimos Docto-
 res ecclesie / quorum ego doctrinam tueor & honorem / magis esse verendos / q̄ quicūq; viuens in terra. S;̄
 vides p̄fi fa. non adhuc eradicanda que suborta sunt omnia s;̄zantia. Sperauerim autem dei providen-
 tia tempus accomodandum / quo cum magis efferverint olim collecta / ac in fasciculos questionum atq;
 tractatuum iam redacta: data quoq; liberrima facultate / reliqua pro voto / nedus sacre Theologie scola-
 stice / verum etiam sacrarum litterarum criticum purissimus inficientia / conuellendi: veritaris igne libe-
 rius atq; profusius purgabitur area celi. Interea. R. D. T. vnicū hoc meum p̄libet ex eodēz Home-
 rio vnice munusculum. ac suo dicatū famigeratissimo Homini cōmunem in salutem cōmunicari letetur:
 Quo nāq; magis Strigiarus heresis abdita pestis que redemptras alas a Christo Redēptore (probdolor)
 iterum inimico diabolo deuictas / opprobriose separat & auerit: eiusdem effrenatissima diaboli mali-
 tia / nostra tempestate validius mundum inuasit: eo copiosius hoc ipso suauit̄ fructu poterit euitari: nec
 nō liberius fauorabilisq; tuo sub numine iā patefacta funditus eneruari. Quod Deus Opt. Max. sua-
 rū ouū miseris concedere: simul ac felicē R. D. T. donec e tēporali transitū parer in eternā Felicitatē /
 sua pietate conseruare dignetur. Eidem fidissimum seruum suum etiam atq; etiam recomendo.

C Reuerēdissimo in Christo Patri et Domino. **D.** Hieronymo Aleandro Archiepiscopo Blandino et Vitano: in vniuersa Illustrissimorum Dominorum Venetorum Ditione cū potestate Legati Cardinalis de Latere Legato. Frater Bartholomaeus Spinus Disanus Theologorum minimus Ordinis Praedicatorum vite Regularis. Felicitatem.

Aum intellectualia munera Praesul Amplissime/corporalibus diuitijs eo praestantiora iudicentur/quo magis effusa/minus exhauriuntur aut pereunt: et eade sine possidentis iniuria quāto plures implent ac recificiēdo facieratē quadā instaurant/ tanto proprie perfectionis splendorisq; non modo non patiuntur in ipso dispensum/verum etiam fufius cōmunicata/viuidius in se consistunt/ac longius splendent: non potui non uebementer letari/munusculum intellectuale absq; prauidicio facte primum vniuersalis meorum operum dedicationis. Fe. me. Reuerē. D. Dominico Grimano. S. R. E. Post. Cardi.

S. Marci/sua tempestate virtutibus ac scientia praestantissimo. post huius anteq; Pontificis almi felicem ad superos transitum/sicut virtutum ac sapientie/sic etiam omnium dignitatum velut heredi/Reuerēdissimo. D. Marino Grimano/et ipsi Cardi. dignissimo: tunc quoq; Reuerēdissime Dominationis/cuius ab antiqua persone notitia nūltriugis linguarum et doctrinaruz donis/castissime quoq; frugalissimeq; vite/virtutū actibus ac intensissimo praecipue zelo fidel/feruentissimoq; salutis animarū desiderio peroritate/mira probitate/veluti splendenti syderi/summa me semper deuotioe deuoti. nutu modo/quā etiam desiderio horratuq; publicum perere. Maior autem huius letitiae ratio cumularur/q; exarchibus hoc in tempore labores hi nostri prodeant/quo. D. rua Reuerēdissima sedis Apostolice legatione suprema dignissime fungens/ac in omni ditione Illustrissimorum Venetorum Principum/ecclesiastice moderans potestatis habenas/causam de qua nostrum hoc opusculum abundantiissime disputat/praemanibus habere: vt Christi fidei propter pestilentissimam sceleratissimarū Strigum sectam elabenti/ferat opem/ve benēter anbelat. Quod equidem felicius haudquaquam minus euenire posse sperauerim/q; in cereris et causis et omnigeneris hominum votis/vt pote. quibus ita viriliter succurrit ac adamussim pleneq; satisficit/vr nullum ei merito retroactis temporibus spiritualem Principem anteponendum/et facile indicent/et uebementius gaudeant. Quo factum est vr et minores veluti Patrem sapientissimum piētissimumq; cuncti suspiciant/ac suos causarum omnium anfractus in eum tuto reijciant et securi: quem apertissima luce conspiciant/omnium et virtutum et scientiarū summa perfectione pollentem et veritate iustitiae nulla posse violentia vel externa potentia flecti: nō auro quo deos etiā reddi placidos fabulantur homines/vllo modo vinellinē: qui pecuniarum munera sic in causis absoluendis exhorreat/vr eius potius mereantur iram oblata concitare/q; vllo modo sedare. Et maiores/praeteris anteq; summus Pontifex ita benenolentia sua dignum iudicauerit/vr secretorum omnium abditissimū velut armarium/et in arduis quibusq; negocijs prudentissimum fidissimumq; consiliarium adhibere letetur. Et ceteri qui recta sapiunt ac exoptant Principes vtriusq; fori gaudeant suo tempore datum a deo praesolem qui iustitiam ita colat et reddat illustrem vr magistratus iste tuus malis horribilis/co magis in omnium opinione venerabilis appareat et coruscet: quo quisq; valeat inuicte propriam ius alacri corde meri. Sed praecipue fidei causas amplissimo sic amplectitur sinu ac ardentissimo corde fouet/vr nullatenus vel in minimo patiatur aut splendorem minui/aut defectum/incurrere. Quo futurū reor/vr Venetiarum praesulum Dominium/in hac etiam que praemanibus versatur fidei causa sic iudicio tue Reuerēdissime Dominationis inhercat/q; posthec fidei sanctissime defensoribus ac hereticorum Inquisitoribus amplissimum pro pietate ac veluti Christi sancte Matris ecclesiae filij semper obsequentissimi Domini Veneti/debitum praestabunt auxilium atq; fauorem. Quo fiat vr a deo pariter altissimi sui status/tranquillitatem/serenitatem/quā etiam augmentum obrineant. Quos Deus Opti. Maxi. Felices in cūm conseruet. Felix et ipse Vale praesul. Colendissime. meq; tibi seruiture deuictum ama.

Auctor ad Lectorem.

Iudicio quodam extremo Ferrariae peracto contra Magam seu Zamiam/vel certe melius eo Strigem appellatā a vulgo/quo velut aues ille/delectate nocturnis vmbrijs/quasi volstrando praecipue mulieres tales malefice in cursum diabolicum (vr aiunt) deferantur/Domini doctores vtriusq; iuris quibus vr pro more consilium preberent accitis/processus omnis innouit/ex rei nouitate plurimum admirati/obnixē rogarunt/vr ea de hac rara materia scripro cōmendarem/quibus vulgata q; in somnis/diaboli varias ob delusiones istaec accidant/quā certo certius esse falsas ex processu cognouerant/abo

lirerur opinio. *Annui precibus/rametſi duplici ⁊ vtraq; grauiſſima lectura/ram inquam naturalis q̄ ſacre Theologie/ſimul ac Inquiſitionis vice alterius onere pregrauatus/ ⁊ q̄ inſtārius flagitabant/ inſtantiore ſollicitudine tumultuarieq; perfecti. Ea vero dumtaxat exempla vel oportunas experientias induxi quas ibi contrigit auctenrice percepſiſſe. Nam ſi cuncta que paſſim / a fide dignis etiam relata/ ſcripro commendare voluiſſem: in inmenſum creuiſſet edendum opus. *Quinus aut̄ adhuc maturatum emā nibus eripere molitus/ cui neq; dignum erat a me quicq; negari / inter ceteros egregie valde mentis ⁊ acutiſſimo freris ingenio doctor: pererrantibusq; luminibus dum ſcripta cupide legeret/ ea pro parte/ ſua qua pollet ſapientia iuxta propriam exornando profeſſionē/ placuit obfirmare. Quod quidem ob viri reuerentiam/ ex ſua tamen voluntate nomine ſuppreſſo/ nō renui: ſed eo potius admitrendum etiā duxi/ (quod tamen ipſe per me veluti mee profeſſioni non conſonum/ feciſſem nunq̄) quo Domini Doctores vtriuſq; iuris/ quibus ad conſilia vocaris/ iudiciales huiusce cauſe proceſſus ex mandato pareſunt eccleſie/ prima fronte conſpiciant/ nō nūmum a ſua ſapientia que ſcribimus elongari. Non omnia tamen ap/ probo: precipue autem poſſe concilium iudici vel celebrari per alium aut alios q̄ per ſummum Pontificem/ vel preter eius auctoritatem. Eorundem igitur cum alicubi videris que propria ſunt/ inſtar poſtillarum appoſita/ ne miraberis/ ſed letare magis/ oro te Candidiſſime Lector. Vale Felix.**

Tabula capitulorū q̄onīs ampliſſime de Strigibus.

Proponitur queſtio. ⁊ inducuntur argumenta quatuor que generaliter probare videntur partem queſtionis falſam: omnia inquam que narrant de Strigibus/ nō in veritate aut in corpore/ ſed p̄ fantaſticas viſiones aut in ſomniis/ diaſtolti ſpiritus illuſione contingere. *Cap. p^m.*

Quo argumenta producantur ad idem que ſpecialiter probare videntur Striges ad ludus diabolicū vncione vel alio maleficio facto poſtari. In de vnicuique pro parte queſtionis vera ſubnectitur quo fit vt rota queſtio dubia reddat. *Cap. 2.*

Plurima maleficioꝝ genera officio inquiſitionis atq; iudicio ſubiecta oſtenduntur: de quibus tamen non eſſe principalē huius operis intentio nem diſſerere/ manifeſtatur. *Cap. 3.*

Adriani pape. vi. breue cōtra Striges ac ipſi⁹ ſtrigiatuſ beretiſm. *Cap. 3.*

Que ſit operis huius ſpecialis intentio: quorū ve ſint in eodem ſpecialiter declaranda. *Cap. 4.*

Homines a demonib⁹ poſſe ōferri ad longinqua terrarum ſpatia: itidem facto huic accēſſoria/ ſicris literis non contradicere quin potius con/ gruerent. *Cap. 5.*

Demonēs hominib⁹ apparere poſſe in forma humana/ ⁊ etiam in brutali: ipſoꝝq; ſe prebere incubos eiſdem ⁊ ſuccubos. *Cap. 6.*

Demonēs virtute ſua naturali poſſe queq; per dita ſeu deſtructa/ nō eadē numero ſed ſpecie nō ſolū in apparētia/ ſed vere et recuperare. *Cap. 7.*

Ciros ac mulieres in huiusmodi quacūq; ſpeciem/ virtute demonū non vere conuerti ſed de luſorie. *Cap. 8.*

Deum optimum Max. non niſi ſapientiſſima diſpoſitione p̄mittere mala plurima que p̄ Striges cōringūt fieri ⁊ ex eis elicere multa bona. *Cap. 9.*

Ea que communiter referunt de Strigibus/ non poſſe contingere tantum in ſomniis. *Cap. 10.*

Eadeꝝ que referunt de Strigibus in veritate ſic contingere poſſe vt communiter fama volat/ pluribus ſuadet exemplis. *Cap. 11.*

Eſſe firmiter credendum atq; nullatenus dubi/ tandam predicta omnia eo modo contingere quo ab inquiſitoribus affirmantur/ ratione ex eorundem Inquiſitorum iudicijs ſumpra. *Cap. 12.*

Ad idem ſecunda ratio ſumpra ex tertium/ multiplicium aſſertione fideli/ omniq; exceptione maiorē vnus reſponſionis reprobario. *Cap. 13.*

Improbatio vnus euāſionis ad predictam rationem. *Cap. 14.*

Eandem euāſionem precludendam/ alie dedu/ ctiones inuictę. *Cap. 15.*

Eadem ſecunda ratio ex eodem fundamento tri/ pliciter confirmatur. *Cap. 16.*

Ad idem ratio tertia ex multiplici experientia per nobiles inducta. *Cap. 17.*

Experientie corporalis curſus ac transportationis Strigum ad longinqua loca per perſonas populares inducte. *Cap. 18.*

Experientie apparentis conuerſionis Strigū in catos. *Cap. 19.*

Cur deus permittat q̄ demones copioſos ac celebres Strigū cōuentus/ crebro ſic inſtruant ac acceruent/ e diuerſis regionibus aſſumptis viris ac mulieribus. *Cap. 20.*

Pro ſolutione primi argumenti / primo deducitur allegatum in cōtrarium capitulum Ep̄ſcopi eſſe multipliciter de auctoritate ac veritate ſuſpectum. *Cap. 21.*

Capitulum Ep̄ſcopi propoſitum ſuum inefficaciter inferre: ⁊ ob hoc de falſitate ⁊ auctoritate in/ noxi ſuſpectum eſſe. *Cap. 22.*

Non eſt neceſſario ſtandum dictis illius capituli Ep̄ſcopi/ ſi a ſinodali ⁊ particulari cōcilio emanauit. Quin etiam ſi a concilio generali prodieſſet. reclamandum eſt ad pontificem vt ſua declaratio ne excludat ſenſus erroneos que aduerſarij habent in eo. *Cap. 23.*

Proſiro q̄ concilium Acquirēē fuerit Generale riteq; congregatum. ⁊ ſuppoſitis etiam omnibus que in eo dicunt/ non euadere Striges manus in/ quiſitorum: ⁊ de varijs illuſionum diaboli modis atq; generibus. *Cap. 24.*

Summaria

Summaria explanatio capiti Episcopi Inducti/
quantum exigit propositi questionis huius. et quo
modo ea que ibi narrantur ab his differat que Stri-
gibus dicuntur contingere. *Cap. 1.*

Circa que principaliter credenda vel operanda
deluderentur ille persone de quibus dictum capitulum
Episcopi loquitur. *Cap. 2.*

Argumentum secundum soluitur/in qua solutio-
ne quid de casu in legēda sancti Germani factis/
factis Strigum simili/sentendum sit/multiplici-
ter aperitur. *Cap. 3.*

Modi omnes dissoluntur quibus tertium quar-
tumque argumentum videbantur involvere legen-
tes. *Cap. 4.*

In solutione quinti argumenti/nihil esse virtutis
in vnguento quo se perungitur nefandissimo Stri-
ges/aperitur:tamen si quādoque tractatur diabolus
ad Strigo vota per illam vnguentum quasi per si-
gnum:quandoque vero impediatur:et quomodo id
contingat. *Cap. 5.*

Diabolum quandoque preferre quasi persone im-
mobilitate dormientis imaginem/ne credatur per-
sonam illam vere sed potius delusione ac imagina-
ria visione rēmodo ad ludū esse delatā. *Cap. 6.*

Sacra per argumentum sextum/qualiter in quā
dicantur Striges non posse diabolo nō subesse, qua-
liter etiam apparenter conuertantur in catos, et
ab eadem etiam liberentur delusione/clarissime ma-
nifestantur. *Cap. 7.*

Tabula capitulorum primi

tractatus de preeminētia Sacre Theo-
logie super oēs alias sciētiās.

Questio dubia per oppositas rationes pro-
ponitur/et ex duobus fundamentis
principalis conclusio probatur/quam auctor pro-
ponit. *Cap. 1.*

Inducte probationis amplissima declaratio. *Cap. 2.*

Sacram Theologiam ceteris omnibus sciētijs
esse prestantiorem. *Cap. 3.*

Ad decidendas questiones superioris sciētię/vi-
res inferioris non suppetunt/quibus nihilominus
subministrant. *Cap. 4.*

Leges civiles seu etiā canonicę questiones Theo-
logales/qualis est etiā ista de Strigibus/ per se
non posse decidere. *Cap. 5.*

Due rationes pro conclusione principali recita-
te firmanantur. *Cap. 6.*

Tertiam rationem ab Adversario inducraz/esse
saris infirmam, eiusdem etiam solutionem inuul-
tē esse manifestatur/simul ac ostēditur quomodo pe-
ritia legum sciētia merito dici possit. *Cap. 7.*

Legum sciētia practica est/et nullo modo proprie
specularina. *Cap. 8.*

Legum sciētiā merito glorificare sui cultores:
sed suos magis Theologiam. *Cap. 9.*

Modus procedendi legistarum declarat non con-
remendus. *Cap. 10.*

Quarta ratio in qua differitur de mutabilitate
legum non in probanda. *Cap. 11.*

Tabula secūdi Tractatus

de preeminētia Sacre Theologie super
omnes alias sciētiās.

Quia per leges proficiamus ad veri cognitio-
nem/non sequitur preeminētia earum
in decidendis q̄stionibus Theologicis. *Cap. 1.*

Ex eo q̄ Papa legibus utatur non preferantur
Theologie. *Cap. 2.*

Ex eo q̄ canones aliquid possunt/non sequit̄ vni-
uersaliter q̄ idem possint leges civiles. *Cap. 3.*

Quia leges de fide catholica quāque se stromittāt/
non habet Pontificibus propositū suum. *Cap. 4.*

Quinta ratio ad idem defectiva soluitur/ex hoc
sumpta q̄ ex ore dei lex promulgatur. *Cap. 5.*

Ratio ad idem sexta ex eo sumpta q̄ lex obligat
in conscientia/soluitur. *Cap. 6.*

Septima etiam ad idem ratio ex hoc sumpta q̄
ius civile sit in summo honore semper habitū/vna
cum sua confirmatione soluitur. *Cap. 7.*

Tertiana ratio ad idem ex eo producta q̄ lex omni-
bus precipiat/soluitur. *Cap. 8.*

Ratio nona ex eo sumpta q̄ finis legum est homi-
nes reddere virtuosos/soluitur. *Cap. 9.*

Decima demū ratio ex eo sumpta q̄ sciētia iu-
ris dicitur sapientia/pariter cum suis confirma-
tionibus deicitur. *Cap. 10.*

Tabula sup Apologia pri- ma de Lanijo contra Pontificium.

Prohemium.

Ratio prima pariter et secunda ex his sumpte q̄
dicta de Strigibus nec probant nec fauēt anima-
bus manifestantur q̄ veritatē infirme. *Cap. 1.*

Ratio tertia procedēs ex narratozū circa Stri-
ges minozū verisimilitudinē/reprobatur. *Cap. 2.*

Ratio quarta sumpta ex hoc q̄ ea que narratur
de Strigibus dicuntur opere diaboli perpetrari/
soluitur. *Cap. 3.*

Ratio quinta ex hoc sumpta q̄ que facta narra-
tur a Strigibus in spiritu et non in corpore sunt/
deicitur. *Cap. 4.*

Ex auctoritate Apostoli in. d. c. Episcopi indu-
cta/habetur delationem corporalē ad longinquas
partes et inaccessibiles humana virtute/superna-
turaliter esse possibilem. *Cap. 5.*

Quatuor singulariter esse falsa/capitulum Epi-
scopi prodit. *Cap. 6.*

Cetera que in eodem capitulo referuntur/falsa
quidem sed non impossibilia demonibus esse cen-
sentur. *Cap. 7.*

Multis modis contingit aliquid in spiritu co-
gnosci. *Cap. 8.*

Applicatio predictozum ad presentem de Stri-
gibus considerationem. *Cap. 9.*

Duobus alijs etiam modis contingit aliquid in
spiritu euenire. *Cap. 10.*

Non determinat in. d. c. Episcopi esse impossibilia

le q̄ illa corporaliter flant que quandoq; contingunt in somnis. Cap. 11.
CRationem sextā ex presuppositione iuris assumpta: septimā quoq; quia procedant hec a spiritu maligno/nequaquam preualere. Cap. 12.

Tabula super Apologia secunda de Lamia contra Honsinibium.

CProbemium.
CDeicitur solutio Honsinibij ad rationem ex cōmuni Strigum confessione sumpta. Cap. 1^m.
CReprobatur solutio Honsinib. ad rationē sumptam ex experientia. Cap. 2.
CReprobatur solutio Honsi. ad rationē probantem realem corporum delationē in cursu esse possibilem ex reali delatione qua delat⁹ est Christus in montē excelsū et super rēpli pinnaculū. Cap. 3.
CDelationem corporalē personarum a spiritibus esse impossibilem/non probatur in dicto. c. Episcopi. Cap. 4.
CDiabolū sic in inferno religatū teneri/q̄ nō possit ad nos tēdōs accedere/sapit heresim. Cap. 5.
CNon pmittere deū a diabolo Striges decipi/sine ratione dicitur. Cap. 6.
CSolu. Honsi. ad rationem sumptam ex appetitu quo diabolus adorari cupit/simul ac ipsa ratio infirma est. Cap. 7.
CResponsio Honsi. ad rationem sumptam ex permissione diuina respectu malozū que fiunt a Strigibus/pariter vt ipsa ratio deficit. Cap. 8.
CQuatuor alie rationes infirme recensentur cum

Solu. Honsi. magis deficientibus. Cap. 9.
CRatio decima ex. d. c. Episcopi fundamentum in mens/male soluitur ab aduersario. Cap. 10.

Tabula sup Apologia tertia de Lamia contra Honsinibium.

CConclusiones tres quibus Hons. negat Striges abuti sacramentis et insidiari pueris/necnon eodem occiderediabolum insuper incubum et succubum esse/reprobantur. Cap. 1^m.
CNon admittendas Striges et Striges in rextes/et ob id inquisitorū processus. eas admittentes esse infirmos/que Honsi. duabus cōclusionibus complectitur. reprobantur. Cap. 2.
CUbi aduersarius venit precipue iudicandus/ alios iudicandos censet actus temeritatis spiritu Cap. 3.
CAduocandos esse Iuristas ad Inquisitorum processus formandos ac perficiendos quod Honsinibium septima cōclusionione nititur suadere/reprobatur. Cap. 4.

In Apologia quarta vntz Quidam dogma de Lamia tantum modo reprobatur.

CExplicit Tabula huius totius premissi operis/de Strigibus/seu Lamia.

CFinis.

Questio

De strigibus.

Et proponitur questio. et inducuntur argumēta quatuor que generaliter probare videntur partem questionis falsam. omnia inquam que narrantur de strigibus non in veritate aut in corpore: sed per fantasticas visiones aut in somnis diabolici spiritus illusionem contingere. Capl. j.

Meritur an malefice ille persone que vulgo Striges dicuntur/ea vere corporaliterque faciant ac partiantur/que se facere pati que sentur: an certe credendum sit illusionibus easdem diabolicis adeo desipere/ut putent in vigilia sibi contingere/que contingunt in somnis. Et videtur quod (ut pfertur) a diabolo sint decepte. Quod quidem probatur primo concilii Acquirensis auctoritate/in quo ut registratur in decretis. 26. q. 1. cap. Episcopi. sic decernit. Non est omittendum quod quedam scelerate mulieres/retro post sathanam couerse/demonum illusionibus et fantasmaribus seducte/credunt se et confitentur cum Diana nocturnis horis dea paganorum/vel cum herodiade/vel cum innumera multitudine mulierum/equirare super quasdam bestias/et multa terrarum spacia in tepeste noctis silentio pertransire/cuiusque illusionibus obedire velut Dñe 1c. Vbi patet per concilium determinari quod he sunt illusiones diaboli/et quod in fantasia solum perficiuntur. Quod manifestius etiam apparet per ea que ibidem paulo post habentur verba hec. Sacerdotes per ecclesias sibi commissas populo dei omni instantia predicare debent/ut nouerint hec omnia falsa esse: et non a diuino sed a maligno spiritu talia fantasinata mentibus fidelium irrogari arbitramur. Si quidem ipse Sathanas qui transfiguratus est in angelum lucis/cum mente cuiusque mulieris ceperit/et banc per infidelitatem sibi subiugauerit/illico transformatur se in diuersarum species personarum atque similitudines/mentem quam captiuatam tenet in somnis deludens/modo leuam/modo tristitia/modo notam/modo ignotas personas ostendens/per queque deuisa deducit/et cum solus spiritus hoc patitur/infidelis hoc non in animo sed in corpore euenire opinatur. Quis enim in somnis et nocturnis visionibus non extra seipsum deducitur: et multa videri dormiendo que nunquam vigilando viderat? Quis vero tam stultus et hebes sit qui hec omnia que in solo spiritu sunt/etiam in corpore accidere arbitretur? cum Ezechiel propheta visiones domini in spiritu non in corpore vidit et audiuit: sicut ipse statim inquit. Non in spiritu. Et Paulus non audeo dicere se captum in corpore. Omnibus itaque publice annuncian dum est quod qui talia credunt et his similia fidei perdit. Et infra. Quisquis ergo credit posse fieri aliquam creaturam/aut in melius aut in deterius mutari/aut transformari in aliam speciem/aut in aliam similitudinem/nisi ab ipso creatore qui omnia fecit/et per que omnia facta sunt: pculdubio infidelis est et pagano deterior. hec ibi. Per predicta igitur verba manifestat non solum esse falsum quod tales persone corporaliter ad ludum illum diabolicum poterint/ut faciant

que vulgo dicitur eas facere: veritatem esse hereticum quemcumque talia credentem fieri vel etiam posse fieri corporaliter virtute demonum: et asserit quod hec omnia et his similia/in solo spiritu et in somnis dumtaxat fiunt. Assertioni autem et determinationi sanctorum conciliorum iudicare/vel etiam non acquiescere/hereticum est. etiam si concilia particularia sint. extra de heret. c. ad abolendam. ergo 1c. Secundo idem probatur ex his que narrantur a talibus personis fieri in tali cursu et argumēto rum fantastici statum. Dicunt. n. quod ingrediuntur eo tum ad mos nobilium et diuitem: et ibi comedunt et bibunt: et idem. quod tanta quorumque est eorum multitudo/ut dicant se vergetes magnas vino precioso euacuasse: casei formas magnas (ut vocant) consumpsisse: boues pinguisimos macrassse/et assatos edisse: et istec plurima fecisse/que ex duplici capite falsa deprehendunt. Primo quidem quod (ut eorumdem etiam testimonio comprobatur) cum redeunt de cursu sere semper inueniunt se afflictos/et non secus ac illis noctibus quibus ad cursum non deportant famelicis. Quod tamen esset contra naturam. Secundo quod in domibus illorum nobilium in quibus asserunt predicta consumere vel consumpsisse/nihil unquam inuentum est defecisse ciborum vel vini/nullum bouem vel aliud quodcumque animal defuisse: ergo hec omnia consunt illusiones esse demonum vel somnia/et quod legitur in historia sancti Germani non dissimilia. qui hospitatus in quodam loco vir sanctus/cum post cenam iterum pararet/admiratus interrogauit cui de nouo apparerent. Cui cum diceret quod bonis illis mulieribus que de nocte incedunt apparerent. illa nocte sanctus Germanus statuit vigilare. Et ecce vidit multitudinem demonum ad mensam in forma hominum et mulierum venientem. Quibus precipiens ne abirent/cunctos de familia exciuit ingrens si personas illas agnoscerent. Qui cum omnes vicinos suos ac vicinas esse dicerent/misit ad singulorum domos/demonibus precipiens ne abirent: ecce omnes qui videbantur ibi comedere/in proprijs lectulis sunt inuenti. Adiuurati ergo quod aderant/se esse demones dixerunt quod sic homines illudebant. Tunc per propositus aptissime. Tertio probatur hoc idem per alia que ab eisdem flagitiosis personis narrantur: que credere accidisse aut etiam fieri posse/hereticum est aut fatuum. Dicunt. n. quod illa Diana cursus quam striges qui ferarum sunt vocant sapientem Sybillam/que vsque in illa multitudo ne posse videtur/sicut iuxta predictum ea per Episcopum herodias vel Diana. desiderat tangere aquam fluminis Jordanis/quo loci congregant (ut aiunt). Et licet ad hoc plurimum conetur/nunquam tamen preualet eam tangere/sed fluvius ipse potius bericcat. Qua de re sic illa irascitur/ut a facie eius aoporeat omnem illam multitudinem statim aufert: gerens alias omnes ab ea protinus necarentur. Cuius autem aures quare tantopere tangere desiderat aquam in illa/hac asserunt/et si posset (inquiunt) hoc confiteri/et tangere aquam/feret tunc Domina totius mundi. Et sic dicunt omni nocte accidere/qua sic in cursu conueniunt/bis vsque in ebdomada. Que quidem omnia/quantam qualisve sapientiam vanitatem/sapienter iudicet. Quarto idem etiam confirmatur ex narratione tum ar/ ipsarum de his que videntur etiam apertam ipsorum bilitatem preferret/ob hoc non nisi delusoria esse censenda. Dicunt enim quod postquam comedunt aliquem idem.

Secundum

Tertium argumētum ad idem.

Quar,

De strigibus.

pinguem bouem/ vt supra relatum est/ vel aliquam
vegetem vino: vel archa seu copbinu panibus ena/
tuarunt/ & consumpserunt ea vorantes/ omnia illa per
curit aurea virga quam manu gestat/ ea vasa vel
loca: & statim vt prius plena sunt vini vel panis ac si
nihil inde fuisset assumptum. Similiter congeri tu
ber ossa omnia mortui bouis sup corium eius exten
sum/ ipsumq; per quatuor partes super ossa revol
uens/ virgaq; percutiens/ viuum bouem reddit vt
prius/ & reducendum iubet ad locum suum. Quum
igitur hec esse videantur miraculosa opera/ que a so
lo deo seu diuina virtute fieri possunt/ vt sacri Theo/
logi vnanimiter determinant: talia diabolo attri
buere/ verefimum imponere videntur. vel certe deluso
rie omnia contingunt. quod est propositum.

¶ Duo argumenta producant ad idē que specia
liter probare videntur striges ad ludum diaboli
cum vnctione vel alio maleficio facto portari.
Inde vnicum pro parte questionis vera subnecti
tur. quo fit vt tota questio dubia reddat. Cap. ij.

¶ **Quinto** nonnullis experientijs specialiter
ostenditur esse falsus q; striges por
tentur a diabolo facta quadam vnctione vel quo
cunq; alio modo/ ad ludu vel ad loca distantia. Et
primo quidem inducendum est id qd accidit Illustri
Principi. A. etiam temporibus eorum qui adhuc
super sunt. Quum enim strix quedam in carcere in
quisitoris cuiusdam conuentualis detineretur/ que
fatebatur se multoties ad cursum esse delatam/ desi
derauit ille Princeps hec audies expiri si vera hec
essent/ an potius omnia. Et aduocans B. Inquisi
torem/ illum tandem induxit vt permitteret coram
eis & coram multitudine ad idē astantium nobiliu/
adductam mulierem se perungere suo quo utebatur
vnguento & videret si vere a diabolo visibiliter vel in
uisibiliter apparere per aera portaretur ad cursum.
Quod quum inquisitor (& si perperā) admisset/ &
illa coram eis prosteretur se iuram seu portadam
a diabolo si inungent vt supra. inuncta lepino/ ste
rit immota: nec vnq; ei quicquam insolitum contin
gere potuit. Cuius rei in hac etiam vsq; diem perse
uerat plures nobiles testes de visu. Ex quo facto ps
e falsum q; portent ad cursum pro voto striges: s; q;
aliquoties eis videat sic deportari/ cōtingit ex de
lusione diaboli. Cuius rei plura alia testimonia/ ex
plaq; liber nunc subinferre/ que etiam temporibus
nostris contigisse feruntur. **¶** Dominus Augusti.
de Turre Bergomensis/ medicus suo tempore cele
bratissimus. mihi superioribus annis in domo sua
bergomi retulit q; cum iuuenis Hadue studeret/
quadam nocte circa sextam horam domum cum
sodalibus suis rediens & pulsans/ cum nemo re
sponderet aut aperiret/ tandem per fenestram/ sca
la conscendens/ domum intravit: & ancillam inqui
rens/ reperit iacentem in cubili super terram su
pinam/ nudatam veluti mortuam/ & penitus insen
sibilem/ ita vt nulla potuerit arte per ipsum excita
ri. Facto mane/ ab ipso que ad sensum redierat sci
scitata/ quidnam illa nocte passa fuisset/ tandē con
fessa est se delatam ad cursum. Ex quo manifeste pa
ter q; non corporaliter/ sed in spiritu vel in somnis
ita deluduntur/ vt putet se longius deferrī/ que im
mobiles domi resident. **¶** Hanc simile mihi salutijs

retulit superioribus annis Do. Petrus Cella olim
vicarius Marchionatus Saurianorum/ qui superest.
adhuc/ de quadam sua etiā ancilla similia passa/ si
militerq; ab eo deprehensa deludi. **¶** Sed & fama pu
blica apud nostros fert q; cū in diocesi cumana offi
cium inquisitionis exerceret a nostris/ contigit in ca
stro qd Zuganum appellat/ vxorem notarij inquisi
tionis iudicialiter accusari q; esset strix atq; ma
lefica. Turbatus est autē mirummodū vir eius/ eo
q; sanctam esse putaret. Dispone aurem vni mane
diei veneris sancti/ dum vxorem non inueniret/ in sta
bulum porcorū concessit/ & ibi nudā verendaq; pre
monstrantē & penitus insensibilem in quodā angulo
repperit limo porcorū respersam. Itā igitur certior se
me factus de eo qd credere nō poterat/ arrepto gla
dio subita ira voluit eā occidere. Sed in se redies/
paululu substitit vt videret finē. Et ecce post modū
cuy rps ad sensus suos illa reuersa/ viso marito sibi
mortē intentate/ corā eō prostrata est: & veniā petēs
promisit q; omnē ei veritatem panderet. Et cōfessa
est q; iuisset illa nocte ad cursum &c. Maritus autē
hec audies statimq; recedēs/ eā apud inquisitorem ac
cussauit vt ignib; traderet. Que illico inq; tra/ nūq;
cōparuit. Putat autē q; in lacu sup cuius ripā terra
illa sita est/ se imerserit. **¶** Fert etiā q; quedā mulie
res cū eadem rōne se pungerēt/ vt vs ad ludu depo
sarent/ a nonnullis clā spectantibus/ vise sunt quasi
somno statim oppse in terrā caderet: ibidē p ple
boras immobiles pmaneret/ cū tamē eedē in se reuerse
postmodū affirmaret/ ad cursum (vt optabat) se ruc
rps fuisse deportatas. **¶** Videt autē q; p tale vnctio
nem id pringat his strigibus/ cuius sile. recitat vni
Ang. 12. de ci. dei. c. 28. accidisse cuidā noie pitarior
cuius filius eidē sancto Doctori retulit/ q; pfarus
eius p quadā vice venenū quoddā sumpsit pmeto
casto malis artib; cōposito: & statim iacuit in lecto
q; dormiens/ q; nō nullo mō poterat excitari. Post
aliquot aut dies eū velut enigilasse dicebat: & quasi
somnia narraffe q; passus est/ caballū. s. se factus/ an
tionā inter alia iumēta baiulasse militib; q; vt reti
ca/ qm ad retias deportauit. Ad ita vt narravit su
ctū fuisse/ coptū est. Sicut igitur hanc pstatio p castū
maleficū/ ita strigibus p vnguentū pdictū diabolicū
possibile est accidisse vt accidere somnū vehemētissi
mū/ & somnare se ad loca deportatas lōginqua/ in
catos conuerri vel q; cunq; alia facere ēt vel pati/ q;
postmodū se putant in veritate fecisse vel passas esse.
Itaq; indicandū est h esse nāi oīno: cum ēt q; bul
dā vnctionibus medici q; q; naturalr somnū vehe
mentissimum inducant inuictis (vt semel etate nra
conringit) rīmpozibus infirmi qui nullatenus au
tea poterat somnū capere. Ex quibus oībus & inno
meris alijs experientijs clarissime p; q; vel aliquid
tale q; q; naturaliter potest accidere: vt tales sunt
demonū illusiones: & q; non in corpore s; in somnis
& in spiritu sunt ac videntur quecunq; ab his per
sonis fieri vel videri narrantur contra naturam. **¶** **¶**
¶ Certo pbat striges nō ēē diabolo lenitabilr obli
gatas: non pueri in caros nō occidere puerosq; in
ola. iste infideles femine asserūt accidere vel se ope
rari/ dum sic deportari se dicūt a diabolo. Affirmat
em q; illi qui semel se obligauerunt supradicte Domi
ne/ cursum/ non possunt vltius ab obligatione illa
resistere

Sec
argu
cum
idem

resistere qđ libero arbitrio derogare 7 pñr hereticū esse. In-
mo contra naturā manifestum est. Item qđ promittūt strī-
gare omni tanto tempore/pura omni quindena vel men-
sura saltem puerum vñū siue puellam 7 qđ id optime ser-
uant. qđ etiam vadunt per domos infantium quos impe-
tere volunt ingredientes 7 salantes in forma carozū per
focistras atq; caminos/ 7 super lectum puerozū ascenden-
tes/eozum sanguinem suggūt a digitis manuum atq; pe-
dum/ ab ore stomachi/ a fontanellis 7 alijs eozūdem corpū-
sculorum partibus delicatis. qui tandem hac de causa post
paucos dies deficientes moriuntur. Dicunt etiam qđ vo-
lunt propriam reuertentes accipiunt quādam calamitā-
te subliminari ostigdomna sue/ quam calamitā ipse ad
hoc libi omni abeunt in cursum/ relinquunt/ vt in reuersio-
ne eam accipiētes/ statim in propriam formam/ vt sibi vi-
deant/ redeant seminarum/ a forma qua sibīpñs videbā-
tur cari. In quo quidem facto vel est heresis in predicto
cap. episcopi. damnata/ qđ vcs vna species creature trās-
formetur in aliam/ vel certe maxima demonum delusio si
hec fiant in spūitu tantum seu in somnis. Hec est verifimi-
le qđ tantum sanguinis a pueris suggūt/ ipsi non sentit
vbi/ vel eius eozum parentibus nō aduertentibus: cum
paximtes sint/ horis presertim nocturnis quādo ista dicitur
contingere. vt inde necessario mors sequatur. * Alias
sequeretur qđ in numerā multitudine puerozū ita periret
cum tamen sint rarissimi qui videantur tali morte decede-
re. Dicunt enim qđ est innumera strigantium multitudine
promiscui sexus: 7 qđ quilibet tenetur qualibet quindena/
vel saltem quolibet mense vñū maleficiare puerum/ vt su-
pra inductū est. Innumerabiles igitur quolibet etiā men-
se morerentur: qđ non appareret. Hec valet dicere qđ ab eis
dem strigantibus/ vel ab alijs etiā strigibus postmodū
revertuntur qđ ipse striges/ cōmuniter fatentur qđ nolent
eos ab aliquo curari/ 7 qđ pro suo posse intrēdunt eos occi-
dere. tum qđ quedam que dicebat se curare tam eos quos
ipse strigabat/ qđ ab alijs strigatos/ futerit ex alia causa
in eodem processu per me facto cōtra eam/ qđ ipse que strī-
gant nolent quequam curari. Ex qua etiam dictozū con-
tradictione/ volebat enī ista curare propter lucrum/ pa-
ter nāaniste/ qđ ista positio nulla veritate subsistit. Ad vñ-
detur et cōsonū diuine clemētie/ vt tot innocētes pueros
ab his maledictis personis pro earū occidi volūtate per-
mittat. Ex his igitur omnibus qđ clarissime pñs propositum.
C * In contrariū faciunt infirmi pene pcessus inquisito-
rum/ 7 iniuria facta per eos cōtra tales personas quasi ve-
raciter 7 corporatē vadant ad cursum: ibi fidē abnegent
atq; baptisimū/ conculcent crucem/ ac sacrū christi corpus
contumeliose opprobrijs 7 horredis vituperijs afficiat. Que
quidē omnia si non vere sed in somnis fierent/ inuisibilis
iudices essent inquisitores 7 non iustitiā ministrarent/ dam-
natorales extremo supplicio. Et cum ecclesia id cogno-
scat 7 tolleret/ seruet eis faueat/ 7 a pñcipibus 7 populis
ad id exequēdū inquisitores inducat 7 animent: pñs qđ nec nō
sunt in somnia: sed corporatē 7 in vigilia pñdices horreda
stetis ab his maledictis pñs personis perficiunt: cū pñcipue in-
quisitores supsa naturatūq; pudētia cōiter pñdici/ viri se-
diciant: gr auissimū/ 7 probitate vite viri religiosi. b

Clurima maleficiorum genera officio. Inquisitoria
et iudicia subiecta ostenduntur/ de quibus tamen nō
est principalem huius operis intentionē differere/ ma-
nifestatur. Cap. 3°.
Pro determinatione questionis huius premittendū
est qđ hic nō intendimus de toto superstitionis

genere differere virum vere contingant que
circa illud supra facultatem humane nature
ferri videntur. ante te delusorie sanra ratione.
Nam enim exploratissimum esse puto vel me-
diocriter erudito/ immo etiā cuiq; rudī nisi
ex toto dissipat/ his sceleribus totū pene orbē
esse sedaturū cum idipm quotidiana pñmonstrer
experientia. rū etiam qđ contra tales cas vñi-
ne leges defeuir qđ humane. Siquidē contra
maleficos clamat Dñs. Exodi. 22. Maleficos
non parietis/ viuetes simit/ contra eosdes/ nec
non 7 magos 7 arolos/ incātoros/ pñtones
7 diuinationis spñ habentes/ in vñmīs istis
extrema ēt pender snia. Nam Deut. 18. sic of.
Non inueniat in te qui Ariolos sciscidet/ aut
obseruet somnia atq; auguria. nec sit malefi-
cus nec incātor/ neq; pñtones cōsular nec
diuinos: 7 querat a mortuis veritātē. Xenif.
quoq; 19. sic of. Anima que declinauerit ad
magos 7 diuinos 7 fornicata fuerit cū eis/ 7
est/ illos sceleribus cōcauerit: 7 per hoc illo-
auxiliū spozauerit/ ac pessimis eoz arbol/ vsa
fuerit/ ponā faciem meā contra eam/ interfi-
ciam eā de medio populū mei. Et in eodē lib.
ca. 20. sic of. Ex ore vñi. Est vel mulier in qui-
bus pñtonicē/ vñ diuinus spūs fuerit/ moriā fe-
lapibus obmet eos. Sacri quoq; canones. scilicet
Doctores ecclie/ ac sacri Theologi de hmoi
superstitionū ac diuinationū qñs abūdantrssi-
metrāctatosola talia esse scelerā nephādissi-
ma/ extrema vñsione digna diffinidit. vt pñci-
pue ps. 26. q. 9. p totū. 7 p. Diuū. Aug. in lib.
de voc. christiana. 7 registrat in eadē ca. q. 2.
Illud. 7 in lib. de natura demonū. vt ibidē ha-
berur. qđ. 4. c. igit. 7. c. sciendum. In pluribus
quoq; libris de Ci. vel ab idē sancti Doctozis:
vñ lib. 7. c. vlt. / lib. 8. c. 29. / lib. 10. c. 9. / lib. 18. e.
17. 7. 18. / 7 lib. 21. ca. 6. Dicitur quoq; Thomas
hec opa nephādissima vere fieri ad his sceler-
atissimis hōibns/ in pluribus doctrine sue lo-
cis declarat. 7 pñcipue. 22. q. 97. 7. 92. / Tertio
7. Dicitur. c. 104. 7. 105. / 2° insarū. vi. 7. / 1° or.
q. 6. ar. 6. / 1° da. q. 16. ar. 9. 10. 7. n. Cū eo quo-
q; concordant omnes sacri Theologi in eadem
diffinitio. 7. 2. insarum. c. Unde ēt ab ecclie
sua spāte ipeditmētū matrimonij ponit malefi-
cium/ qđ non nisi p has artes/ diabolicas/ inter-
uenire virtute pñcif. de qđ dñs? Tho. pñtractat
i. 4. d. 34. cū alijs Theologis ibi. Reges quoq;
canonice sicut pro parte inductum est/ talia
vt nefarissimā condēnāt operat/ contra talitū
auctores exōdicationis sniam/ aliasq; varios
penas promulgando vel cōminando. vt patet
pñcipue. xxvi. q. per totū. 7 vbi etiā speciali-
ter de diuinationibus 7 sortilegijs pñtractat.
Culles etiā leges contra maleficos 7 mathe-
maticos multiplici sūtunt: vt patet pñcipue. c.
de malef. 7 mathe. contra eosdes grauissimas
promulgantes penas. Que quidē nephādissi-
ma opera si nō vere fierent sed delusorie/ vane
contra ea sūtissent pñmulgare leges: 7 in legum
spozarum auctores/ ēt in ipsam deū/ ista retor-
queret vanitas. Ad extrema blasphemā est.

a. C. An de sequis specie sal. firatis ba. ber. iuxta ea que ba. betur. in. c. q. veri. simile. de. p. l. u. m. p.

b. C. An de p. con. ac. s. b. p. h. u. m. i. u. r. a. t. e. x. t. u. r. e. i. b. i. A. b. b. l. c. n. i. s. i. c. e. n. e. v. e. p. r. e. b. e. 7. g. l. i. n. l. r. i. c. i. o. s. u. n. d. u. s. s. i. d. e. c. o. m. 7. d. e. 7. l. r. e. l. i. g. i. o. s. i. s. e. s. t. t. e. x. a. u. r. e. l. c. i. i. b. i. q. d. n. o. n. s. e. c. i. s. s. e. n. t. c. ō. g. l. d. e. n. o. o. p. n. i. c. 7. p. g. l. i. n. c. d. e. p. s. e. n. t. i. u. s. 16. q. 1. e. t. F. e. l. y. l. c. s. u. p. e. r. h. i. c. o. l. p. e. i. n. s. i. d. e. A. c. c. u. s. a. r. i. o.

* Argu- mētum p. parte qđ. nia vera.

c. C. De hoc si lu- ber vidē te in deci- so. capel- le Thola- sone. qđ. 380. scip. Quidam etatis. p. totum.

De strigibus:

Sed aduerte qz ad hoc rñderi potest qz ideo disposi-
tio. d. c. Et officiu. pro lege ab oibus inquisitoribus obser-
uari debet qm reperitur in volumine iuris redacta. et ita
gl. expse dicit in l. ij. Abi Bar. et doct. sequunt. c. de legi.
Secus videt in hac cōstitutione qz extra corpus iuris repe-
ritur. bñ

Ea etiā que rēporibus nostris sunt p diaboli
cas personas pmiscui sexus/que quanto vilio-
ris sepe sunt generis tanto sunt in sceleribus
istis potentiores/maleficia/qz non in somnis
aut fantastice fiant/effectus ipsi premōstrant
quos in dies videm⁹ ac patimur. Tātaqz cre-
scit illuminatione pestis bec grauissima/ vt nouas
etiam cōtra tales condere leges quodāmodo
coacta sit ecclesia. Unde Anno. viij. scribēs in-
quisitoribus alemanie/necnon Julino. ij. scri-
bens inquisitori Bergomensi. sic sanxerunt vt
bec que sequunt Innocentij eiusdē preferunt
verba. **H**eruenit ad auditū nostrū qz quāplu-
res vtriusqz sexus psonę proprie salutis imme-
morea/ et a fide catholica deuiantes cum demo-
nibus incubis et succubis abuti/ac suis incan-
tationibus/carminibus et piurationibus alijs
qz nephandis supstitijs/sorilegijs et excessib⁹/
criminibus et delictis/mulierū partus/alialiū
fetus/terre fruges/vinearū vnas et arborū fru-
ctus/necnon boves/mulieres/iumenta/peco-
ra/pecudes/et alia diuersorū generum anima-
lia:viteas quoqz/pomeria/prata/pascua/bla-
da/frumēta/et alia terre legumina/perire/suf-
focari et extingui facere et pcurare ipsa quoqz
boves/mulieres/iumenta/pecora/pecudes/di-
uisam intrinsecis qz extrinsecis volonibus et
tomētis afficere et excruciare ac eosdē boves
ne gignere/et mulieres ne cōcipere/virosqz ne
vixoribus/et mulieres ne viris actus coniugales
reddere valeant/impedire/hidē preterea ipsas
quā in sacri susceptione baptismi susceperūt
ore sacrilego abnegare/aliamqz qz plurima ne-
phanda excessus et crimina instigāte humani
generis inimico/cōmittere et ppetrare nō ve-
rent/in animarū suarum periculū/divine ma-
lestatis offensam/ac pniolosum exēplū et scan-
dalum plurimorū. Et paulo post. Nos igit im-
pedimenta quibet per que ipsoꝝ inquisitorū
officij exequutio quolibet retardari potest de-
veniunt. §. ceterum. de peti. here. vbi vult qz epistola prin-
cipis habentis potestatem condendi legem pro lege in si-
milibus casibus obseruari debet. et sequitur Barb. in. c. i.
col. ij. de pba. vbi ēr Fel. col. v. qz procedit qm epistola est
in corpore iuris redacta licet de hoc dubitet Jas. in. l. ciui-
tas. col. iij. ff. si cer. pet. **H**uro tñ non esse recedendū p ista
ab opinione huius Reuerē. patris. qm cōsiderandū est qz
ante hāc cōstitutionē Anno. viij. Inquisitores heretice pra-
uitatis habebant prātē super bmoī maleficijs et supstirio-
sis/qz talia sapiūt heresij manifeste. vt no. gl. i. c. accusar⁹.
§. sane. de hereti. in. vi. et Apostasiā que spēs heresij est. vt
no. Ann. in. c. i. de aposta. Et hoc est qz hanc prātē haberēt
inquisitores supponit ipse Innocentius. viij. pur eleganter
pstatus Reuerē. pater pbat. j. statim. Unde sequit qz cō-
stitutio ista est declaratio iuris antiq/non aut nouum ius
inducit. Quod ēr patet qz facta est in rñsione ad cōsultra-

tionē inquisitorū. **A**lemanie: quo casu nō censet **P**apa no-
uum ius cōdere sed antiquū declarare. Sicut gl. no. in. c.
cōsultationi. de rēpo. ord. et in. c. ex tua. de fil. p. sby. Quam
Abb. sequit in. c. si. col. ij. de re iud. cū si. vt cōsti. tradit in
sing. suis in v. p. sultatio. Et Fel. in. d. c. i. col. iij. Et ppter

medio submouere/et ne labes heretice prauita-
tis aliorūqz excessuum bmoī/in perniciē alio-
rum innocentiū sua venena diffundat/oppo-
tunis remedijs pur nostro incubit officio pro-
uidere volentes, fidei zelo ad hoc maxime im-
pellente, ne ppterrea contringat prouincias/ci-
uitates/dioceces terras. et loca p̄dicta sub eis/
dem partibus alamanie supioris debito inqsi-
tionis officio carere/eisdem inquisitoribus in
illis officij inquisitionis bmoī exequi licere: et
ad personarū earūdem super excessibus et cri-
minibus p̄dictis correctionē/incarcerationē
et punitionē admitti debere/p̄inde in oibus et
per oia ac si in lris prouincie/ ciuitates/dioce-
ses/terre et loca ac p̄sone et excessus bmoī nota-
ri et specificē expressa forent/auctoritate apli-
ca/tenore presentij statuimus et c. Ex his om-
nibus p̄z p̄positū/qz ista non fiant p̄ has sce-
leratissimas p̄sonas delusorie/vel id eis cōtin-
gar l somnis. Alias leges iste verisibiles eēt.
Pater etiā ex p̄dicta aplica determinatione
qz ad inqsiitionis officium p̄tinet contra tales
procedere: qz licet ad inqsiitores Alemanie di-
rigantur literę: nō minus in se extēdūt ad alios
qz decretales in corpore iuris ordinate/ quātū
aliq ad singlares p̄sonas dirigant: et nihilomi-
nus qd in talib⁹ iudet aut p̄hibet⁹ seu quolibz
ordinate/p̄ lege ab oib⁹ ob̄suat. di. 19. Si Ro-
manorū. Quod ēr patet circa dispōnē et aucto-
ritatē officij inquisitionis promulgatā in. c.
vt officium. de hereti. in. vi. ad oēs inqsiitores
simp̄r se extēdēt: r̄acti literę lirere ille non fue-
runt directe nisi inqsiitoribus vni⁹ determina-
te p̄nincie: quā etiā fuisse p̄notatā in eisdem
aplicis literis/insinuant verba. §. i. vbi dicit.
Mandamus quatenus vbiqz in p̄fata prouin-
cia et c. Sed specialr ex eisdē literis Anno-
centij habet qz inquisitores illi qbus ex nomine
literas dirigit seu ad quorū eas instantiam et
propter quos eas edidit/etiaz ex ipso suo offi-

do **P**apa consulis super casu seu qōne pendente in p̄posi-
to. etiā si per verba alia nouū ius indicantia respondeat
censet tamen antiquū ius declarare non nouū condere: qz
de natura noui iuris est qz ad casus futuros referat. c. fin.
de consti. et ita expse declarat Decius in. c. pastoralis. col.
ij. de excep. **H**ro quo allego bonā gl. in. c. si. in v. rñdē.
de verb. sig. in. vi. **A**ltra qd et sc̄do forte attentari potest qz
dato qz constitutio illa Anno. viij. p̄tineret ius nouū/r̄ame
extēdēda esset ad alios inqsiitores: qm causa immediata
eius non fuit particularis affectio erga illos inqsiitores
Alemanie/sed zelus fidei et officij inquisitionis vt in ea ex-
p̄esse habet: qz causa vtriqz in alijs inqsiitoribus militat.
vt nullus ibit inficias. Unde etiam ad alios dispositio ex-
tēdi vs. p no. in. l. nō solū. ff. de in integ. rest. declarādo vt
per Bar. in. l. i. col. i. de consti. prin. et Decius in omnibus
causis id. col. ij. de reg. iur. **H**rimum tamen ruti⁹ est.

cio poterant

cio poterant contra tales procedere: et consequenter id eis inquisitoribus esse commune quibus eadem auctoritas impartitur. Reprehendit enim clericos illarum civitatum in quibus patres illi erant inquisitores: quod volentes plura sapere quod oporteat: ipsi inquisitoribus voluerint impedimentum prestare: ne contra premissas personas maleficas inquirere possent. Sic enim ibi dicit Pontifex post ea que supra induximus: interpositis tamen nonnullis. Tamen nonnulli clerici et laici illarum partium querentes plura sapere quod oporteat: pro eo quod in literis deputacionis/bonorum provincie/civitates dioeceses/terre/et alia loca predicta/illarumque portione ac excessus bonorum/nominatum et specificis expressa non fuerunt/illa sub eisdem partibus minime contineri. Et propterea prefatis inquisitoribus/provincijs/civitatibus/dioecibus/terris/et locis predictis, bonorum inquisitionis officij exequi non licet: et ad personarum earumdem super excessibus et criminibus antedictis/punitionem/incarcerationem/et correctionem admitti non debere/pernaciter asserere non erubescunt. Propter quod in provinciis/civitatibus/dioecibus/terris/et locis predictis/excessus et crimina bonorum non sine animarum earumdem evidenti iactura et eterne salutis dispendium remanent impunita. Nos igitur etc. Ecce quod scriberet eos reprehendit pontifex qui impedimentum prestabant inquisitoribus ne procederent contra tales. Ad utriusque summus pontifex non fecisset/nisi tales reprehensibiles essent. Neque ipsi impedimento illa pernitus reprehensione digni essent/nisi inquisitores officium suum exercere contra tales potuissent/auctoritate publica committere officio inquisitionis impartita. Quod etiam approbatur per alia que habentur in eisdem literis. Nam post predicta et nonnulla alia/sic in eis continetur. Proque portiori cautela. et infra. ipsasque personas quas in premissis culpabiles reperierint/intra earum demerita corrigere/incarcerare/punire et multare: necnon in singulis provinciis/rum bonorum parochialibus ecclesijs/verbum dei fideliter/populo quotiens expedierit ac eis visum fuerit preponere et predicare: omniaque alia et singula in premissis et circa ea necessaria et oportuna facere/et similiter exequi libere et licite valeant plenam ac liberam eadem auctoritate de novo concedimus facultatem. hec ibi. Notandum est enim in proposito id quod dicitur. de novo. Nam enim igitur ex sua ordinaria iurisdictione prius eandem facultatem inquisitores non alio modo habebant contra tales personas. Sed et quod omne ibi videtur scrupulum in hoc tollit est: quod predictae literae ad inquisitores Alemanie per maiorem parte tenoris consistunt: et directe sunt bone memorie Magistro Georgio de Casali quondam inquisitori Cremonensi per felicis Recor. Julium. ij. et eadem demum ad omnes inquisitores congregationis lombardie ordinis predictorum catorum extenduntur per apostolicas literas felicis memorie Recor. Adriani. vi. Quarum tenor talis est.

Adrianus papa. vi.

Alece filii Sal. et apostolicam benedictionem. Dudum vti nobis exponi fecisti per felicem Recor. Julium pp. ij. predecessorem nostrum/nō sine magna tunc animi sui displicentia/accepto quod

per quendam Georgium de Casali ordinis fratrum predicatorum professorem. et in civitate Cremonensi heretice pravitatis inquisitorem deputatum in nonnullis Lombardie partibus/et presertim in locis in quibus dicitur Georgius inquisitor deputatus erat reperere fuerunt quā plures viri: quosque sexus persone propter salutis immemores et a fide catholica deviantes/certam sectam facientes/fidem quam in sacris scripture baptismatis susceperant abnegantes/sancram crucem pedibus conculcantes/et opprobria super eam perpetrantes/ecclesiasticis et presertim eucharistie sacramentis abuteret/ diabolum in suum dominum et patronum assumentes/eiusque obedientiam et reverentiam exhibentes: suis incantationibus/carmine foris legibus aliisque nebandis superstitionibus homines animalia et fructus terre multipliciter ledentes aliaque plurima nebanda excessus et crimina eodem diabolo instigante committentes et perpetrantes/in animarum suarum periculum/divine maiestatis offensam/punitiosum quoque exemplum et scandalum plurimorum: contra quas cum (ut predictus Georgius tunc assereret) in dictis locis sue inquisitionis deputatus/prout ipsius Georgij incubebat officio ipse processisset/nonnulli autem tam clerici quam laici illarum partium/querentes plura sapere quod oporteret/permittit delicta ad eiusdem Georgij inquisitionis officium non pertinere temere asserere presumentes/in populo errores et scandala seminaverat: sicque eundem Georgium in populo odiosum reddere/et dicitur Georgij officium impedire conati fuerat/prout etiam tunc impediebant/ita quod per permittit/persone predictae delicta huiusmodi perpetrantes remanebant impuniti: et alie earum exemplo ad similia perpetranda quotidie inducebantur/in non modicum fidei opprobrium/animarum periculum/et scandalum plurimorum. dicitur predecessor volens ne inquisitionis officij exequutio quomodolibet retardaretur/et labes heretice pravitatis longius venena diffunderet providere/dicto Georgio per quasdam suas in forma brevis literas commisit et mandavit quatenus in locis eiusdem Georgij inquisitioni deputatis de excessibus huiusmodi cognoscere/et contra quascunque personas cuiuscunque conditionis et preeminentie forent/inquisitionis officium exercere et exequi/ipsasque personas quas in premissis culpabiles reperiret/vnicuique locorum ordinario vicarijs quatenus voluissent interesse/intra dictarum personarum demerita corrigere et punire deberet et valeret secundum modum contra alios hereticos a iure et sacris canonibus statutum: contradictores quoscunque per censuras ecclesiasticas et alia iuris remedia compescendo. Eos vero qui in premissis consilium auxilium vel favorem prestarent/prefatus predecessor eisdem indulgentijs vti et gaudere decrevit/ quibus cruce signati contra alios hereticos ex indulto apostolico eis concessis tunc gaudebant et utebantur prout in dictis literis plenius contineri dicitur. Et sicut eadem expositio subiungebat/non solum delicta et crimina huiusmodi contra fidem catholicam et christiani religionem sub iurisdictione inquisitoris Cremonensis committuntur et perpetrantur/led in omnibus alijs locis et dioecibus sub iurisdictione aliorum inquisitorum dicti ordinis congregationis lombardie

De strigibus.

beretie in dies perpetrantur & committuntur. Et cum eadem sint delicta/eadez pfecto pvisione & castigatione eis sit iuxta earudem literarum renorem pvidendū. Quare tu sicut asseris in civitate Comēsi dicte pavitatis inq̄sitor deputatus existis/ tam tuo q̄z aliorum oīm dicitōrum ordinis & congregatiōis heretice pavitatis inq̄sitorū vbi libet cōmittitur supplicari vt lras predictas ad vos extēdere & ampliare/aliasq; desup oportune pvidere dignemur. Nos igitur bmoī supplicationibus inclinati/litēras p̄dictas cum oībus in eis cōtēntis clausulis in oībus & per omnia prout in eisdē literis cōtinetur/ad te & alios ordinis & p̄gregatiōis bmoī inq̄sitores/tam in presentiaz deputatos/q̄z in futurum p̄peruis futuris tēpōribus deputandos/acti tibi & cuilibet dictōz inq̄sitorū dīrigerent & directe fuissent/ap̄lica auctoritate renore presentiu extēdimus/ipsasq; lras tibi & illis vt p̄mittit eisdē auctoritate & renore concedimus. Non obstantibus oībus illis que idē Julius p̄decessor in dicitis lris voluit nō obstatē/ceterisq; p̄iis quibuscūq;. Et q̄ difficile foret presentes lras ad singula loca in q̄bus de eis fides forsan fuerit faciēda deferre/volumus & ap̄lica auctoritate decernimus q̄ ipsarū transumptis manu cuiuscūq; notarij publici subscriptis/et sigillo alicuius curie ecclesiastice seu p̄sone in dignitate ecclesiastica cōstitute munitis/in iudicio & alibi vbi opus fuerit eadem p̄suis fides adhibeatur/que adhiberetur eisdem presentibus/ si forent exhibire vel ostēse. Datum Rome apud sanctum Petrum sub anulo Piscatoris. Die. 20. Julij. 1523. Pontificatus nostri. Anno primo. Evangelista. A tergo vero.

Dilecto filio Rodesto Vincentino ordi. predicatōrum.

Insuper est breue apostolicū directū Dño Subnatorū Bon. Dño Alrobelo Ep̄o Polensī impetrari per Reverē. in christo p̄. frat̄e Hieronymum fauentinū ord. predicatōrum inq̄sitorē Parmensē anno Dñi 1524. 18. Jan. a moderno Summo Pontifice Clemēte. vij. In quo mentionē facit de heresi strigiatū/scr̄iptica p̄fato dño Subnatorū vt p̄dicto inq̄sitorū omnem fauorē p̄ster q̄ quosdam insectos p̄dicta heresi. Et incipit breue. Accepimus non sine animi ec. Hoc aut̄ non narrasset neq; talia iussisset sanctissimus dñs noster/si tales p̄sone. s. striges q̄ indicant heretice/non vere essent heretice. vel si ea que per ipsas fiunt & p̄pter que indicantur heretice/solum essent illusiones diaboli. Que quidem omnia non alia ratione constituta sunt/et iudicio inq̄sitorū heretice pavitatis cōmissa/nisi q̄ tales p̄sone mali que p̄ hec opera que facultatē excedunt humane potentie/ostendunt se pactū exp̄ssum habere cū diabolo/aut̄ apostatare a fide catholica. iuxta v̄bū dñi Aug. 26. q. 7. c. Nō obseruetis. & s̄m dñm Zbo. 2. In sard. di. 7. art. vii. & in ea. dist. cum sequunt oēs doctores Theologi. Et super Isa. c. 3. idem reperit dñus Zbo. inducens ēr dñm Aug. vt & alibi facit vbi hoc ip̄m docet. Et hoc aut̄ exp̄ssō pacto cū

demone habito/apostatare a fide sapientie/que ad be refim reducif. vt p̄s p. 8. Zbo. 21. q. 12. ar. 2. in argu. factio in p̄rium/dicuntur talia sortilega & diuinaria opera maleficorū/heresim sapere manifeste:& cōtra tales parratores horū operū/inq̄sitores habēt procedere. vt patet in. c. Accusatus. de heret. in. vi. Et per glo. & doct. ibi. in verbo saperēt. Hoc ip̄sum igitur q̄ videlicet inq̄sitores heretice pavitatis possint & debeant contra p̄dictos maleficos p̄cedere/aliter pbare minime s̄redo/ s̄ relinquo p̄o/manifesto tam p̄ ea que nunc dicta sunt/q̄z per alia plura que cuilibet vel mediocriter erudito facile possunt occurrere.

Que sit operis huius principalis intentio: quot ve sint in eodem sp̄aliter declaranda. Cap. 4.

Principalis aut̄ nostra intentio in hac q̄ōne est ostēdere/q̄ ea que dicunt fieri a strigib⁹ vera sunt p̄ magna parte: p̄o alia vero/co tantū mō vera esse cēsenda sunt quo p̄mittit rerū conditio. vt plenus declarabit. Et sic ea que contra tales ip̄sissimas p̄sonas faciunt inq̄sitores/cōuenienter & s̄m leges p̄cedunt. Et nullo minus opinio vulgi vel etiā nōnullorum sapientū/ qui tñ sacre Theologie expertes esse p̄uincunt/ & ob hoc oīa p̄dicta simplr negant que ad strigū impietatem sp̄cipue p̄tinent/licet in multis vana sit & irrōnabilia:quo ad aliqua tñ veritati iunctif. Eorum em̄ que a strigib⁹ fieri vel videri corporalr dicunt quedā non eo mō vera sunt quo ab ip̄s strigib⁹ extīstimatur. vt inferius declarabimus. Quia vō huius assumpti laboris principalis iutētio est vt ostēdamus q̄ō hoc esse vā vel falsa/ fidei catholice consonet vel ab ea deuict: & sic ad inq̄sitorū iudicium spectent talia vel non spectent. tria principaliter in hac q̄ōne probabim⁹. Primo q̄ hec que ab his p̄sonis asseruntur/non sunt p̄raria sacre scripture/sed potius s̄m eam sunt possibilianimo nō nulla his similia in sacris literis pandif contigisse. Scd̄o ex sacris etiā literis deducemus hec oīa quo ad relatum modum non posse fieri tantum in somnis. Tertio probabimus esse credendum ab omnib⁹ & nullatenus dubitandū eo modo ista cōrigere quo ab inq̄sitoribus asseruntur. In fine vero questionis argumēta in oppositum p̄inducta soluemus/ostēdentes in solutione p̄imi quomodo p̄dicta determinatio questionis nō aduersatur determinationi concilij Acquirensis/neq; p̄dicto cap. Ep̄i scopi. immo potius consonat. Circa p̄imū quoq; quod probare intendimus. sciēdum est q̄ tria sunt que principaliter asseruntur a strigibus fieri miranda per eas/& a nonnullis deceduntur/quasi vel impossibilia virtuti demonum/vel non facta seu s̄m/da pbibitōe diuina. Et tria alia sunt accessoria pariter non credita p̄ p̄dictos. Primum principale est delatio corporalis a demone/sive iusibiliter assistente/sive in forma cuiusuis bestie vel boīe transfigurato/etiam per longinqua spacia/vt asseritur. Accessorū huic est comedere/bibere/cōsare/omniq; generis voluptatibus perfrui vere & corporaliter Demoni in forma magni p̄ncipis apparenti/obsequi vel assistere/sidem quoq; catholicam sacra q; corā eo multipliciter cōtēnere. Scd̄m principale est apparitio demonū in forma humana vel etiam

etiam bestialiter parratio veneret opus eū eisdē p ap-
parere ser? diuersitate diuersimode. Accessorium est
omne aliud qd p eos expleri dicit in tali forma pre-
sentis: pura reparatio ciborum aut liquorum que
consumpta fuerint: suscitatio apparens animalis
cuiusuis extrinxi atq; commesti. **Tertium** princi-
pale est apparens conuersio virorum ac mulierum
in caros. Accessorium est strigatio puerorum. Sed
tamen hec omnia/bisq; similia (ad sanum tamen
intellectum circa illozum aliqua) in sacris litteris
habentur expresse/vel deducuntur ex eis apertissi-
me/vel certe non aduersantur eisdem.

Homines a demonib? posse deferri ad longin-
qua terrarum spatia: itidem facto huic accesso-
rio: sacris litteris non contradicere: quin po-
tius congruere. **Cap. 5^m.**

Ut autem manifestum fiat primum prin-
cipale cum suo accessorio/pre-
supponenda sunt duo ex doctrina Theologozū om-
nium. Primum est. Quod quo ad motū localem/ma-
teria rerum corporalium obedit angelis tam bo-
nis q; etiam malis ad nutum. Hoc primo ponitur
ab Augu. in 3° de trin. virtualiter. Quod si huius ve-
ritatis plenam probationem forte desideras/vide
sanctum Doctorem. l. q. cx. ar. ij. r. 3°. **Phoren. q. vi.**
ar. 3°. **Da. q. xvi. ar. x. Ad libet. ix. art. v.** **Com**
est/ q; in demonib? naturalia māsere splēdidissima
et in sua prima perfectione. Hoc docet Theologozū
Princeps Dion. iij. ca. de diu. no. Pro quo vide
Diuum Tho. l. q. lxxij. ar. 1. / 2°. d. vij. qd. ij. ar. 1. **Et**
in questionibus de demonibus diffuse. Ex his autē
duobus manifeste concluditur q; tam boni q; mali
Angeli possunt homines deferre corporali de loco
ad locum sine vlla difficultate. Quod ex his etiaz que
per philosophiam circa celozum motum cognosci-
mus/ comprobatur. Qui enim possunt mouere ce-
los sicut de facto Angeli mouent etiam fm philo-
sophos/ et magis fm sacros Theologos/ poterūt ho-
minem de loco pro libito trāsferre ad quēcumq; di-
stantem locum. licet maligni spiritus celos moue-
re non possint/ non quidem ex defectu naturalis
virtutis/ sed ex propria culpa. vt dicit san. Tho.
Da. q. xvi. ar. x. Secundū sacros Theologos etiaz
quilibet angelus montes et marinos pōt in ocea-
noz demittere/ si a deo permittetur. Cur ergo nō
poterunt demones qui bonis angelis in naturalib;
bus pares sunt/ et plures eozū pluribus superiores/
etiam montes et multo magis homines de loco ad
locum omni facilitate trāsferre? Quod quidē esse
factum aliqñ/ in bonis et in malis angelis in sacris
litteris habet exemplum et testimonium. Exemplū
quidem de bonis/ habemus Dan. 15° de angelo qui
capillo capitis apprehensus Abachuc proberam
ex iudea duxit in Babilonem in modico temporis
spacio/ et itidem inde rediit. Quo ad malos vero
habemus Mat. iij. de diabolo qui. D. Iesum as-
sumpsit/ et statuit eum supra pinnaculum templi
et inde etiam assumptum duxit supra montem ex-
celsum/ ipso Domino permittente ob illius ma-
lozem confusionem/ dum in oibus victus abcessit.
Testimonium quoq; de potentia diaboli ex sacris
litteris habemus. Job. 41. dicente domino q; nō est
potestas super terram que ei valeat cōparari. Que

etiam q; magna sit apparuit precipue in his que
fecit contra ipsum sanctus virū Job in impercep-
tibili sere tempora: vt nulla sit ratio quare non
possint omnes demones pari virtute facere quod
minus est/ deferendo. scilicet corpora humana de lo-
co ad locum etiam longinquum. **e** Unde si **Dr.**
medarij possunt cito deferre homines/ vt commu-
niter dicitur/ multo magis demones: quozum mini-
mus posset tale quid citius et forti^o efficere q; mille
milia **Dr.** medarij simul. Neq; enim lassitudinem
aut fatigationem patitur quod corpus non est. **De**
bonozum etiaz potentia non minori/ ratio suadet/
nec non historie subuerfionis quinq; ciuitatum in
valle maris mortui Gen. xix. et occisionis exerci-
tus senacherib Isa. xxxvij. apertissime pandunt.
Idem quod supra confirmari potest ex antenfica
et a tota ecclesia celebrata historia sancti Jacobi
Apostoli/ dum iussu eiusdem Apostoli demon lber-
mogenem magum ligatum de domo propria ad do-
num beati Jacobi per aera deduxit. Legitur etiā
de sancto Ambrosio q; ex Mediolano spacio triuz
horarum a Demone Romam delatus fuit/ ipso san-
cto viro precipiente/ et inde Mediolanū reductus
est ab eodem/ quatenus potentia sanctorum super
demones ita pateficeret. De deportatione etiam ho-
minum a demonibus per aera virtute magice ar-
tis/ optimum affert testimonium veridica historia
sancti Petri Apostoli/ et quod in itinerario san-
cti Clementis legitur/ de illo pessimo viro Symo-
ne mago/ qui se deponari fecit a demonibus visi-
biliter per aera quasi celum conscenderet. Quem
Paulus orationibus/ et Petrus precepto facto de
monibus/ elisit ad terras: et toto fractus corpore ex-
pirauit. Sed et necromantum vniūsozū testimo-
nium idem confirmat cum Auic. in lib. de Micro-
mantia/ vt recitat Augu. nīphus in Lomen. suo
super terra dispū. dubij. xvij. Omitto que narra-
tur in malleo maleficarum id genus plurima. Suf-
ficit enim per hec innotuisse propositum manife-
ste. Dicere autem q; deus hec non permittat in
strigib? est loqui sine ratione/ cum deus multo ma-
iora mala permiserit/ exigente sic malicia non ri-
mentium eum. prout fuit Angelozum irrepara-
bilis casus: et primozum parentum inimo totius qdes ab
humanis generis extrinseca ruina. Iudicia quippe bndi ex
dei inscrutabilia sunt: et illa deum permittere con-
emptis fireri debemus/ quecumq; comprobantur testimo-
nio fideli accidere/ sanctorum precipue scriptura/
pruf ar
rum. b virozum sapientum/ et multitudinis testū gumētū
iuratozū sensu non carentium. **Accessozum summi**
autem/ ipso principali constante/ iam ex seipso posse ne-
ter. **Posunt enim homines sic delati/ domos in/**
mo ibit
gredi preapertis ianuis a demone vñ fenestris/ et ab inficiis.
eodem preparata summere alimēta/ frūiq; delitijs
Et pser
prout alij faciunt vigilantes. et idem dicendum de no. p. gl.
consequentibus actibus. Opere demonum etiam et Bem-
eozum qui de domo tali sunt/ potest sopoz profun/ in ca. fi.
dari dum dormiunt/ per causatam in eis resolutio xx. dist.
nam vaporum cerebrum perentum/ vel per quā/ Et abb.
cunq; aliam dispositionem corporam. vt interim f. c. Af/
non audiant sonos aut strepitus qui accidunt ex ferre in
predicis motibus. Posunt etiam obstaculum ali p no. de
quod apponere oculis et auribus vigilantū/ quod psump-

g **CA** **d**
hoc faci
unt que
habent
in regu.
cui isq;
est min^o
d re. iii.
l. vi. vbi
late per
moder.
ff. eo. ti.

b **CA** **n**
bilis casus:
et primozum
parentum
inimo totius
qdes ab
humanis
generis
extrinseca
ruina. Iudicia
quippe
bndi ex
dei
inscrutabilia
sunt: et illa
deum
permittere
con-

emptis
fireri
debemus/
quecumq;
comprobantur
testimo-
nio
fideli
accidere/
sanctorum
precipue
scriptura/
pruf ar
rum.

De strigibus.

nihilominus ab astantibus non percipiatur. Hæc enim et his similia plurima posse demones efficere/clarum est apud exercitatos in sacris litteris et Theologia: et ex secundo supposito facile deducuntur. Quum autem tales persone sint diabolice/ habentes scilicet pacta infidelis amicitie cum demonibus sicut dicitur in 2° de voc. Christiana. quod et registratur a D^{no} Gratiano. xxvi. q. ij. Illud. Et consequenter sint apostate a fide. ut dicit Aug. dicit ca. 3°. et a Theologis confirmatur: ut supra inductum est: non est mirum si sic vigilantes et in consortio demonum in humana specie ibi etiam apparentium negant fidem et Baptismum/ conculant crucem pedibus vel etiam posterioribus suis: et vituperijs diversis afficiunt sanctissimum corpus Domini nostri Jesu Christi in sacramento altaris/ per eadem illuc depositatum. faciunt homagium diabolo de anima et corpore suo/ et quandoque filiorum suorum: promittunt strigare pueros/ et id omni desiderio studioque perficere saragunt. Hæc enim omnia cum ex probabili consequentia se habeant ad premissa ut effectus ad causam: nisi plurimorum testimonio esse vera probetur/ non sunt neganda. Sunt autem innumerabiles inquisitionum processus contra eos facti qui se pluries talia perpetrasse corporaliter sub iuramento confessi sunt. Unde patet quod omni procul dubio sunt credenda.

Demonibus hominibus apparere posse in forma humana/ et in brutis/ ipsosque se prebere in cubos eisdem et succubos. Cap. 6°.

Secundum etiam principale circa primam partem questionis considerandi/ quod videlicet in forma humana vel etiam bestiali possint demones apparere/ habet ex sacris litteris exempla simul et testimonia. Sed ad huius declarationem oportet supponere unum. quod quidem ex 2° supposito facto supra primo principali/ facile sequitur/ quo etiam superius vsumus. videlicet quod quicquid dicitur de bonis angelis quo ad potentiam naturalem esse possibile/ est etiam possibile naturaliter malis. Naturalia enim in eis ipsedidissima remansere post culpam sicut Dion. ut supra inductum est. Patet autem ex sacris litteris angelos bonos posse assumere corpora aerea/ sicutque densare ut humana videantur. sicut patet Iudicij 13°. de Angelo qui apparuit Manne in forma iuvenis loquentis et predicantis ortum Sampsonis iudicis Israel. Ex eo enim quod dicitur ibi. apparuit ei vir terribilis nimis/ et ex eo quod loquutus est cum eis/ et quod ipse Manue offerebat ei cibum: patet expresse quod in humana ei forma apparuit. Idem etiam evidenter manifestat in angelo Raphaelle de quo Thobie ca. 9°. dicitur. Egressus Thobias invenit iuvenem splendidum stantem precintum/ et quasi paratum ad ambulandum: et ignorans quod Angelus dei esset/ salutarit eum etc. Ca. quoque 9°. eiusdem libri dicitur. Vocavit Thobias Angelum quem quidam hominem existimabat etc. Et non fuit mirum quod sic extiraret: quia non solum figuram humanam precebat/ sed etiam omnia opera humana exercere videbatur. ut patet in historia illa/ et ipsemet Angelus testatur ibi. c. xij. dicens. Cum essem vobiscum videbar quidem manducare et bibere/ sed ego cibo

invisibili vtor etc. Ex quibus omnibus patet quod in figura corporis humani apparebant angeli sanctis patribus. et nihilominus fuisse aerea talia que videbantur humana corpora/ ex hoc manifestum sit quod subito ex oculis astantium emanaverunt: et in materiam preiacentem resoluta sunt. Quod quidem fieri non potuisset si ex quocumque alio elemento vel etiam ex pluribus fuissent compacta. Hæc eadem confirmantur in apparitione duorum angelorum quos Job recepit hospicio. Gen. xix. et eorum qui apparuerunt Abraam. Gen. xvij. et in alijs libris sacre scripture/ et precipue in testamento novo frequentius idem patet. In bestiarum autem similitudinem assumpsisse corpora bonos angelos non legitur: sed neque decebat. licet bestiarum movisse corpora ad operandum ea que supra illarum naturam erant/ legamus. Et patet de aethiopia Balaam. Numeri. xxij. cuius linguam bonus angelus (ut preclarioribus doctoribus exponunt/ et S. Tho. confirmat 2°. dist. vij. ar. 3°.) movit ad loquendum. Malos autem angelos posse in similitudines bestiarum ex aere formare corpora que assumunt/ habet nullus negare. Si (ut deductus est) possunt sicut et boni talia formare que bestiarum similitudinem preferant/ quod creditur factus a demone qui temptavit Christum dominum nostrum. Maior enim in hoc facto est difficultas quantum est ex parte eius quod fit/ quando quidem plurima organa/ pluresque dispositiones ad opera requirunt corpus humanum/ quod quocumque bestiale. ut sensu patet: exigente hoc ipsum hominis dignitate super cetera animalia. Sed et teste Apostolo secunde 1° Cor. xi. se transfiguravit in angelum lucis. quanto magis ergo potest in speciem vilissimorum animalium se transformare. Quod et sanctorum historiæ/ Anthonij/ Margarite/ Catherine Senensis et aliorum plurium confirmant expresse/ ut id negare iam magne sit impudencie. Inhabitasse quoque demones ad tempus animalia vera corporaliter/ sacre littere pandunt tam in serpente Gen. 2°. in quo et opera vite exercebat hominibus propriis/ ut loqui: quod in grege porcorum. Math. vij. Quod inhabitent etiam et arripiant homines/ sacre quoque littere nos erudiunt. quando quidem legitur pluries in evangelio dominum nostrum homines a demonibus liberasse. Qui etiam per ora talium arreptitiorum confitebantur dominum Jesum esse Christum. et ille increpans non sinebat ea. scilicet ventonia loqui. Sed et id ipsum quotidiana de multitudine arreptitiorum experientia probat. ad quorum etiam liberationem et ipsorum demonum ab hominum corporibus expulsionem sancta Mater ecclesia statuit clericorum exorcistarum determinatum ordinem. ut patet. xxi. dist. ca. Cleros. et xxv. dist. ca. perlectis/ ut iam nullus maneat infideli locus. Hæc tamen minus sunt ad propositum questionis/ sed pro tanto dicuntur/ ut cognoscatur ex his demonis potestas/ in transfigurando videlicet se tam in humanam quam in bestialem figuram sine difficultate/ obediens illi materia ad nutum quoad motum localem. ut dictum est. in hoc quod potest etiam contra voluntatem et libertatem hominis omnia illius membra monere pro voto.

CLD

Ad etiam demones. incubi sint vel succubi qđ in hoc etiam secundo principali continetur/ licet nullum de hoc habeatur exemplum in sacris litteris aut aliqua expressa auctoritas: nihilominus tales esse variue asserunt oēs Doctores Theologi. et precipue dum exponentes illud gen. 6. videntes filij dei filias hominum &c. reprobant quorūdam opinionem dicentium qđ filij dei a quibus Gigantes generati sunt/demones incubi fuerunt. Dicit enim Augu. super Gen. ad litteras. et 15. de ciui. dei. ca. 23. qđ tales non fuerunt demones. Neq; n. demones vocari possunt filij dei/cum sint inimici eius/nec de incubis demonibus intelligit illa scriptura: licet quedam glo. hoc tibi cuz Josepho asserat: sed intelligitur de filijs Seth. vt dicit. s. Th. 2. d. 5. ar. 4. ad 2. Nec approbat tibi opinionem Josephi: sed solum tam ex ea qđ ex alioqum plurimorum dictis/approbat dari demones incubos. Idem qđ dicitur de filijs Seth. confirmat. s. Th. pot. q. 6. ar. 8. ad 2. in contrarium. Et Augu. in prefato. ca. 23. asserit dari incubos demones. vt in fra inducemus. De quibus etiam Greg. interpre- tatur illud Ihu. 34. Et pilosus clamabat alter ad alterum. vt parer in glo. ordi. Et. s. Tho. de eisdes interpretatur eadem verba ibi. et etiam in ca. 13. vbi circa finem capituli. homines illi pilosi etiam introducuntur. De eisdem etiam loquitur super Job. 40. et 1. q. 115. et 2. d. 8. vt diximus. et quodlibet. 8. ar. 10. Ihsidorus quoq; li. 3. ca. vltimo. Ad si incubi conceduntur: succubos etiam concedere/ nullum est incōueniens. Hoc aut iusto dei permittitur iudicio/ vt ex maiori vtriusq; malicia/ hōs inquam et demonis/ maiorem etiam penam incur- rant. Neq; inconuenit hoc ipsuz a deo tamer si ne- pbandissimum in natura permitti. Nam diuine sapientie decentissimum ordo non paritur/ vt natu- ra libera semper impediat a deo quo minus pra- ue etiam sue cupiditatis compos efficiatur: qđ v- delict in rātam deuenere miseriam homines im- pīssimi/ vt vnde misericordiam dei reuocantis a malo erga se prouocent/habeant nihil. In tantas enim concupiscētie carnalis vassaniam nonnulli decidunt/ sic effrenata libidine fertuntur insani/ vt concupiscant et annitantur et cum bestijs/ inimo cuz insensibilibus quandoq; tale opus perficere. Et qđ cogitatu nebandissimū est/ audiri ego quē- dam alias in confessione supra quam dici possēt li- bidinosum/ qui dixerat qđ cum deo (prophēdoz) faceret talia opera si possēt. Hac ergo insuperabi- li concupiscētia grauati/ iusto dei iudicio merent vt non perbozreant feridissimos demonum occur- sus: qđ quidem demones ipsi in forma pulcherri- ma virozum ac mulierum se transfigurant/ vt mi- seras animas his laqueis captiuare possint.

Demones virtute sua naturali posse queq; perdita seu destructa/ non eadem numero. sed specie/ non solum in apparentia/ sed vere etiaz recuperare. Cap. 7^m.

Primum vero qđ huic principali quo ad primā eius partem accessozuz est/ demones inquam in humana forma apparen- tes recuperare que cōmesta sunt vel alr cōsumpta in diabólico illo puentu/ parer nō esse vsq; qua qđ

falsum vel impossibile. **Proffant**. n. eadē specie re- cuperare/ nō numero: qđ ē humane subiacet po- testati. Hec aut demones mirabilis efficere pnt qđ hōes. qđ quidam inducit eodē supposito semp factu/ materiam in quā corporale pro voro parere demonibus quo ad motū localem. **Proffant** ergo demones in modico tps intervallo similes panes in copbino/ simile vinum aut ē melius vel dete- rius in vegetem transportare. Et idem dicēdū de alijs comestibilib; et p singula ex diuersis locis/ et ex singulis modicū/ vt defect^o in singulis ē min^o appareat/ et oīa simul accepta sufficiant pro cōmu- tatiōe eius qđ est consumptum. **Aliud** vero qđ consequenter inducitur accessozium/ sano modo putandus est euenire. Neq; n. pōt demon bouem vel qđcunq; aliud mortuum suscitare. Id. n. non nisi diuina virtute fieri pōtq; id est supra. immo cōtra cursum nature: qui nature ordo vel cursus/ auctozī nature dūtaxat subiectus est/ a cuius etiā sapientia emanauit/ atq; firmatus est. Demonia autē prās tali ordini subiecta est. vnde ipsam im- mutare nō pōt. Et propter hoc dicit a Theologis. qđ licet materia corporalis obediat ad nutū demo- nibus quo ad motū localem: non tū quo ad formā immediate producendā seu ē educendā de potē- tia materie. Hoc. n. esset ordinē nature peruertere/ quo per varias dispositiones peruenitur ad eē formatū. Vide pro hoc si placet. s. Tho. in qōnib; de Ma. q. 16. ar. 9. Sed neq; ad motū localem obe- dit eis materia nature ordinē. Quī qđ est ex parte fortitudinis naturalis possēt demon totam terre molem non obstante illius grauitate de loco ad locū trāsserre: qđ tū ex hoc peruerteret ordo na- ture/ oporteret. n. eo casu ne varet vacuum in nā/ aliud elementū locū terre subintrare/ et fieri cētrū mundi/ qđ est nature ordinē sitū elementoz; ideo nō pōt demon terrā mouere totā de loco ad locū. vt dicit ē. s. Tho. vbi. s. ar. 10. ad. 8. qđuis creatura spūalis possit mouere qđ maius est. s. ce- lum/ et idē possint nāliter demones et hi precipue qui ex superioribus ordinibus ceciderūt/ licet hoc eis nūc impossibile reddatur ex culpa/ vt. s. indu- ctū est. Cum igit non possint demones bouem vel quāuis animal vere mortuū suscitare/ aut quecūq; alia miracula facere/ et tū bec cōiter asserāt striges fieri a Domina vel Domino nefandissimi illius cursus atq; conuentus: necesse est qđ in talibus in- ueniant illusiōes. Ad qđē multiplē cōtingere pr. **Et primo** quidē prestigiando oculos intuetiū/ aliquo interueniente vel descendēte humore vel alia impressione vel cōmōtione spirituz facta ab imaginatione ad principiū sensitium/ hoc est ad sensum cōmē/ et ad organa sensuum ē exterioruz. vbi simul descendūt impressiones et spēs relicte ex sensibilibus motiōibus que in spiribus sensibili- bus cōseruant. vt cōiter dī. et mouent principiū apprehensiuū/ ita qđ aliqua apparēt: ac si tūc prin- cipiū sensitium a rebus ipsis exterioribus immanu- raret: et sic accidūt nālī in dormiētib; somnia s; philosophū. i. de som. et vig. Et idē euenire pr ope- re diaboli taz vigilāribus qđ dormiētib; vt dicit s. Th. vbi. s. ar. xi. et p; rōne sepe iuducta de obediē- tia mātē qđ ad localem motū ad substantias separas.

ca. 5°.

De strigibus.

Hoc igitur delusione stringere / vñ dicitur id esse / qd in veritate nō est / pura virtus vel motum / hō vel bos &c. **C**hosunt 2° bouem mortuū seu pel- las eius ac ossa alio deponere / r alium sibi similes vñ reponere in circūmo tpe / sic vt mutationem non aduertant astantes / per interpositionem ali- quoz corporū inter oculos astantium / r locū ablati corporis ipsius bouis mortuū / r alteri^o deponati. **C**el certe 3° deludit diabolus perditas illas per- sonas / eo modo quo vnus ēr strigonus cōfessus est / vt vs qñ Dominus vel Dñs curfus ill^o maledicti. (vñ versu. n. in locis ac regionibus presert obabo- lus ille quī vt princeps apparet / sexum diuersus) percutit virga coriū in quo collecta sunt ossa ex carnibus cōmestis electa / statim demon vnus cor- ris illud ingreditur / r in formā bouis sic erigit ac effert / vt astantibus appareat suscitatus.

Chosunt 4° demones formare corpus ad similitu- dinem bouis ex aere / r illud assumendo quasi vinum ex mortuo oculis astantibus p̄monstrare.

Chos 5° diabolus aereū corpus ab intus in for- mam r similitudinē carniū cōmāssare / r ad r̄p̄o pro voto sub pellibus cōseruare / vñ deq; recedēdo postmodū relinquere quasi mortuum. **E**nde a strigō cōter afferit q̄ reducti rates boues suscitari (vt sibi vñ) ad stabula dñozū s̄ozum ex mandato dñe vel dñi curfus. f. triduum moriunt / quasi nia- cle in horis exlesent ex toto. **E**t tumulate postmo- dum que videbantur carnes / in p̄iacentes mām cōto soluantur. **H**is itaq; modis vel alioz aliquo- circa hec boues deludū qui vere r corporaliter du- cant ad cursum / nō est negandū / s̄ suppositis his que cōter afferunt a strigibus / est valde consenta- ned rōni. **G**audetq; diabolus r gestit in tali con- uentū sic ostendere potēt iam suam quasi sit deus / vt extimari r sic ab omnib^o adorari cupiat super- bissimus. **I**n quo etiam facto specialiter similitu- dinem p̄tendere desi. **J**er. at qd miraculose fecit. s. **B**ermanus / de quo legitur q̄ hospitis pau- peris vitulum coctum / sibiq; ac familie sue in ci- bum traditum / ab eodem hospite gratis / ipse post cenam suscitauit hoc ordine / vt pellem super ter- ram extendi iusserit / r super eā omnia iam extra- cta bouis ossa reponere. **C**ū ergo suo baculo post hec corium percussisset / vinum statim erexit vitu- lum p̄cōmestum. **S**ole igitur inimicus animarū / se propriis p̄tēre fingere potentem id efficere / qd sanctus ille vere fecit virtute diuina. **N**ō sunt igitur ista neganda velut impossibilia / sed si cō- ter corrigisse creduntur / his modis esse factatq; atq; iusto dei iudicio permissa / proculdubio cre- dendum est.

Ciros ac mulieres in brutoz quomocunq; speciem virtute demonum non vere conuer- tit sed delusit. **Lap. 8°.**

Quantum aures ad 3° principale / q̄ vs homines in brutoz species apparere possunt / in quas tñ vere nō conuertunt / suscipit pariter ex sacris litteris veritatis eccl̄plū / r ex supradictis patet q̄ nō impossibile iudicadū est / immo demonibus facile. **P**ro quo scien. **I**us q̄ cum p̄bāntia sit anime potentia quedam alligata organo corporali / in quo p̄bāntia recipi-

tur / potest itaq; diabolus sicut cetera corporalia localiter ad nutum moueri / r p̄cepto: **Q**um ad humores r spiritus ei subseruientes in quibus immediate p̄bāntia reſidēt / vt. s. in ductum est. **E**nde is nō possunt nona p̄bāntia / perūq; nouas in ea species atq; similitudines im- mediate imprimere / vt patet per. s. **T**ho. 1°. 2°. q. xvi. ar. ix. p̄r tñ antiqua multipliciter variare / ob- p̄nēdo / diuidendo / sicq; perturbando / vt videat qñq; per sona q̄ brutalem p̄ferat figurā r opera / etiam vigilando. **Q**um vñ affectus app̄bēſio- nem sequantur / consequens est vt illis appareant conuenientia fore vel vtilia / que tali brutali natu- re cōsentanea sunt. **N**ō de facto Regi magno Ho- buchodonoso: accidisse / sacre littere p̄dūt. **D**an- tñ. **Q**ui quidem ex hominibus cicctus / quasi boe edebat senum / r sub dño in nemoribus brutalent- vram per septēntium agens / rore celli corpus etiam perfundebatur / humano sensu perditos / r ex p̄bā- tate perturbatione / brutali sensu confusus. **D**i- citur etiam vbi. s. **N**ō post finē dierum quibus. s. comederat senoni vt bos &c. sensus suus reddi- tus est sibi / r benedixit altissimo &c. **Q**ue quidem alius correctio atq; pena / angelico ministerio diu- na eidem iustitia inflata est. vt vñ hinc de electio- ne puniretur sub homine / qui grauissima cordis ela- tione super homines eleuabatur vt deus. **N**ō effi- citur autem per se deus ista omnia immediate / qñ quidem interiora eia per superiora gubernet. vt **A**ug. dicit 3° de tri. e. idē docet Dion. in t̄b. de ce- le. **J**er. **E**t corpora quidē hec infirma per celestiar- effectus vero nobis super naturales hic acciden- tes / vel per se immediate / qui solus nature vniuer- salis est auctor / vel per eos spūs qui naturam no- stram excedunt / siue boni sint siue mali. **N**ō ēr a- bonis spiritibus id effectum esse dicatur qd Regi p̄fero contigit / pariter r a malis id ipsum / atq; dñe similita fieri posse negandum non est / si solū culpa / non autē naturali potestate boni spiritus a malis discrepare tenēdū ē. vt p̄ ex supradictis.

Ex his sequitur nō esse mirum si quandoq; mu- lieribus / opere demonum illarum p̄bāntia per- turbata / videatur q̄ p̄ferant carozum naturay / speciem / figuram / affectus in super r operatq; q; socie parent hoc ipm de eis / ipseq; de sobijs / prout earum faceret innumera multitudo. **E**o enim modo eaq; facultate / talia demonibus esse possi- bilia fatendum est / qua r supra probatum est eos posse per prestigium deludere sensus hominum. **C**hos est etiam specialiter hoc accidere deluso- rium / si per corpus aereū in similitudinē carū formatum r introductū / sic demon illas decipiat / vt inter oculos r vera corpora humana obstacu- lum interponens / solum fantasticum illud corpus videre permittat. **S**ugere vero puerorum san- guinem / r sic colū stringere / tandemq; occidere per striges posse demones / nullus sane mentis ne- gare debet. **A**rramen r in his interuenire sepius delusiones non dubito. r presertim que ad modū fandi. **P**restigiali siquidem vel imaginaria per- turbatōe delusioneq; decepti / sicut vere se caros putat striges / ita r se quandoq; iudicant puerorū sanguinem sugere ita vt in pot. liquet / r cor-

loz sanguineus non secus gustat atq; visui sese falso offerat / ac species ipsa buralis offert se mentis indicio. Potest enim demon per omnes aditus sensuales se immiscere. vt etiam. s. Tho. assert. 1. 2. q. xvi. ar. xi. in arg. primo facto in contrarium. Operatur enim demon inuisibiliter quandoq; in puerorum corporibus / causatq; languores inuromitendo venenosa / seu queq; mortifera: aut certe latentes in venis pestiferos humores ad cor deducendo / vt inde pueri languoribus statim afficiantur vix suscipiuntur medelam / dum striges se purant ex sanguinis abstractione eisdem strigasse. Potest insuper et fascinatō pueris naturaliter obuenire. Propter vehementem enim affectionem inuidie / aut odij, vularum harum atq; strigum / inficiuntur earum vitales spiritus / tante super hoc fixa imaginatione et intentione. Et hec infectio pertingit vsq; ad oculos a quibus inficitur aer circumstantis / ex quo corpus infantis presentis propter reuerentiam recipit aliquam infectionem / per modum quo et speculum nouum inficitur ad aspectum mulieris menstruare. vt dicitur in lib. de so. et vig. Unde glo. super illud Gal. 3. Quis vos fascinauit et dicit q; quidam habent oculos videntes ita vt solo aspectu inficiant alios / et maxime pueros. Possibile quoq; est q; ex dei permissione vel ex aliquo fato occulto cooperetur ad hoc malignitas demonum cum quibus vetule sortilege fedus aliquod inierunt. vt dicit. S. Tho. 1. qo. cxvij. ar. iij. ad 2^m. Unde et ad hoc vetule maligne inuocant magnum diabolus verbis inordinatissimis: et in nomine eius obsecrantur pueros ad perdendum eos. vt per earum legiprimas confessiones cognouimus. Quia ex re debent omni studio prohibere parentes ne vetule infames vel suspecte / pueris appropinquent / vel eosdem obsecrantur / aut quicq; eis offerant vel tradant. hoc enim malefice valde desiderant vt eos inficiant / et sic demonibus obsequantur. Possibile tamen sepeq; in veritate contingere / striges puerorum sanguinem sugere / vel per se acuant vnguis ministerio / vel opere demonis venis a partibus / factisq; paruis cicatricibus in locis vitalibus et delicatis / ex quibus sugendo sanguinem ad vitam necessarius / pueri pauatim exiccantur atq; intereant / negari non debet: cum fidei testimonio id affirmetur. et precipue cum post carorum apparentium discessu / gurte sanguinis prope pueros extunculantur / reperre comprobentur. Hec necessarium est vt facte cicatrices nisi curiosius inquirantur appareant / cum parvissime sint / et statim opere demonum consolidari possint. Saltare autem per cubacula / currereue fugiendo / et id genus operum facere more carorum striges / prout sepe narrant. de visu plurimi / et ipsemet striges fatentur ubiq; non esse impossibilia opere diaboli qui etiam eisdem obsequuntur velocius deferendo q; propria hominis pariatur natura / manifestum est ex predictis.

Deum opt. Max. non nisi sapientissima dispositione permittit mala plurima que per striges contingunt fieri: et ex eis elicere multa bona. Cap. 9^m.

Predicta autem omnia / et quod minus videtur etiam innocentium puerorum interitum / ipse deus non prohibet / sed iusto suo permittit iudicio / vel propter parentum peccata. actualia quidem si adulti fuerint. originale si vero si infantes. Vel certe (quod crebrius contingit) propter peccata parentum. Quis enim deus peccata patrum in filios / quo ad malum pene / vsq; in tertiam et quartam generationem. Exo. xx.

Vel hoc ipsum etiam in penarum cumulum exigat maleficarum harum malitia maxima. Eis enim iuste in penam conceditur vt mala faciant / ac ea expleat que nequissime desiderant / que et promiserunt demoni se facturam: ne libertati arbitrii tam demonis q; hominis inferri videatur iniuria: sed vnum quodq; disponatur a deo siue agente siue permittente / sin propriam vnius cuiusq; naturam. vt dicitur in iudicio quoq; diuino sepe ista contingunt / vt ciuitas / vel communitas in qua tot et tanta flagitia regnant / puniatur in membris suis: propterea q; quandoq; principes / officiales et populi non curant tales maleficas extirpare sed potius eorum plurimi eas defendunt / fideiq; officiales / verbis insequuntur et factis.

Sed et specialius bec mala contingunt his qui quomodolibet per se vel per alios / ipsi vel sui maiores / ad talia diabolica presidia recursum habuerunt / vel ad id alijs lubricum prestiterunt sermonibus suis. Ad etiam sicut et maleficiales infirmitates incurrunt in se vel in his qui quacunq; amentia seu ratione sui sunt / hi qui maleficijs faciendis vel quomodolibet procurandis operam dederunt. hoc enim profecto iusto dei contingit iudicio vt per que quis peccat / per bec etiam torquetur. vt dicitur sapientie. 2. Elicit etiam deus ex malis illis plurima bona: tum quia per bec maxime relucet iustitia dei tam in hoc seculo vt claret ex his que modo dicta sunt / q; etiam in futuro: prout edocet sacra fides. tum quia fulget ex his diuina sapientia / quando quidem (vt diximus) decentissimo ordine cuncta disponit / permittens naturam que libera est / arbitrio seipsam proprio gubernare / voriq; compotem etiam pro malitia fieri tam hominem q; demonem: ramentum nocere permittit minus etiam q; oprarent. Tum quia diuina bonitas in huiusmodi maxime comprobatur. Unde enim fides videtur ex parte vna vilissimis operibus obfusari / ac sanctissimorum sacramentorum puritas defecari / inde fides ipsa magis in mentibus fidelium solidatur / ac validius roboratur. Ex his namq; tria cognoscimus familiariter experientia / que sola fide prius cognoscimus. licet sub questione cadant apud eos qui suo ingenio volunt cuncta metiri. Primum bonum est / creaturas quasdam intellectuales nris in regionibus obseruari scientia potentiaq; sup oes bestias sine comparatione prestantes / quos demones appellamus. Secundum qd pp bec maligna opa cognoscimus / est eisdem demones esse malignos. Na scimus per bec que diximus veluti palpamus / eisdem ad innumera flagitia / dolis ac fraudibus / boies inducere. Tertium est / odio sensissimo Dominum Iesum Christum

De strigibus.

stum eisdem insequi / bonosq; Chalcicos / et innocentes p̄ceteris varijs nocentis afficeret: si dem Chisti persequi: et ecclesie sacramenta omni quo possunt vilipendio / ludibrio / opprobrioq; vt debonestentur procurare. Ex quibus fit omnibus manifestum / qd̄ de se clarissimum est / fidem in quas catholicam omni veritate ac perfectione florere: et ad beatitudinem sui cultores perducere. cum eam pro nixu (vt ex predictis ac dicendis patet) oppugnent hi spiritus qui maligni sunt. Neq; enim insequuntur pro posse demones / nisi ea que sue malicie et iniquitati aduersantur. Et sic in omnibus tam bonis q; malis que diuina dispositione vel permissione contingunt / deum opt. max. benedicendi ac laudandi rationem inueniamus.

¶ Ea que comuniter referuntur de strigibus / nō posse contingere tantum in somnis. Cap. 10^m.
Secundum principale qd̄ declarandum assumpsimus in hac questione / videlicet qd̄ talia que communi voce referuntur de strigibus / bandquaquā in somnis tantum / evenire possint / habet et sacris litteris enid. nriam. Unum quippe videtur per sacras litteras demonstrari / qd̄ etiaz familiaris experientia vniuersaliter comprobatur. hoc inquam qd̄ quā aliquid apparet in somnis / vel imaginaria visio aliquid aliqua reuelat: sic ab eis videri talia vel cognosci dicunt / vt dū postmodū plene vigilat sani corpore / idipsum non in vigilia sed in somnis innotuisse / aut visione imaginaria reuelatum esse et nō per sensus exteriores acceptum / neq; sub eorum cognitione factum / optime discernat. Et breuiter distinctio status proprii dum quis sanus vigilat / et solutus corporeis sensibus operatur / a statu quo nō vigilat / sed sensibus somno ligatis / vel certe altiori attentione impeditis / non vritur / optime qui q; perpendit atq; cognoscit. Neq; puto dari quēquam / qui se expertus fateatur oppositum. Unde sanctus Petrus imaginarie visioni ac extarice contemplationi assuetus / cum vigilans Angelum vidisset in carcere clara incertis iubenti per omnia obtemperasset vsq; ad liberum carceris exitum / licet non plene discerneret in tali statu / inter vigiliam et abstractionem quā existit imaginaria visio: postq; tamen Angelum non vidit / et soli naturali cognitioni restitutus est / plene cognouit etiam se prius non imaginaria tantū cognitione cuncta et percepisse et perfecisse: sed vere et realiter per exteriores sensus et opera. Unde discendente ab eo Angelo dixit. Hunc scio vere qd̄ misit dominus Angelum suū et eripuit me de manu herodis etc. Act. xij. In quo etiam libro ca. x. fateatur se alio tempore extrasim passum / et quedā sibi apparuisse que licet vera non essent vt apparebāt / vere tamen et futura prenunciabant. Idē patet in Esa. visione qua Dominum sedentem vidit etc. Isa. 6. Neq; enim putandum est talem prophetam sic esse deceptum / vt vere et realiter putaret se deum videre seu vidisse sedentem in solio. Spiritus enim est deus. Jo. iij. Sedere autem / conditio corporis est. Tātum ergo in sua hac imaginatione cōtingebat / vt communiter exponunt locum illum sancti Doctoris. Et vt vno verbo cuncta cōcludam / in omni

passu sacre scripture / vbi de somnijs et visionibus aliquid dicitur / semper datur intelligi qd̄ diuersitatem status somniantis aut quomodolibet aliter a sensibus abstracti / ab ipso statu vigilie / omnes quibus talia contingunt / optime perpendebant. vt testatur etiam. S. Tho. pot. q. 6. ar. 7°. sine sancti viri essent / vt hi de quibus iam sermo habitus est / et alij plures: siue etbici / vt Hbarao et Nabuchodonosor. ¶ Sed et qd̄ Paulo accidit / non opposito sed proposito fauet. Licet enim non cognouerit an anima esset a corpore separata in rapto / vel certe conuicta corpori nō tamen vtens corporeis sensibus: tamen cognouit qd̄ non sic talia viderit que narravit se in rapto vidisse / sicut tunc ipsa enarrans / corporeis sensibus vtatur: et corporaliter / non autem somnians aut extrasim patiens / operatur.

¶ Execiel quoz dum dicebat se fuisse in spiritu seu in visione dei in Hierusalem / optime cognoscebat differentiam talis status et visionis / ab eo quo comuniter et in vigilia corporaliter opera sensibus expeditis operabatur. Et hoc etiam clarum est ex modo ipso loquendi sacre scripture. Neq; enim dixisset / sui in visione dei et in spiritu / nisi declarare intenderet qd̄ non eo modo fuerat corporaliter in Hierusalem / quo tunc ibi erat vbi hec loquebatur: et consequenter nisi cognouisset talium statuum differentiam. Si enim predicta differentia non cognosceretur ab hominibus in vigilia / sequeretur qd̄ nūq; posset videri magis aliquid in corpore fieri qm̄ in spiritu: sed semper liceret cuiusq; afferenti se aliquid corporaliter facere / respondere. Non sic est: vt putas / sed somnias. Et contra ille dicere / posset. immo tunc somnias atq; deciperia / putans me somniare. Et omnia incōuenientia possent omnibus accidere / que delirantibus cōiter accidunt. ¶ Cum ergo innumerabilis multitudo virorum et mulierum que deprehenduntur ad diabolicum cursum deferri diuersis in locis varijsq; temporibus / vnanimiter constentur et affirmant se corporaliter ire vel ferri ad ludum illum / corporaliterq; ibidem facere quecunq; scelera consentur: patet qd̄ non est contra sacras litteras / sed potius sūm eas et credendū qd̄ ista corporaliter fiunt / et nō tantū in somnis: cum sūm eas in ore duorum vel trium rectiam seruet verbū. Deut. xv. et Jo. 8°. Et maxime si firmiter firmato: prout predicta cōiter sub inquisitione strigibus affirmant. Neq; nī negandū est posse talia in somnis tantummodo sic apparere / vt tamen putet ut. dum sic somniant vere illa cōtingere / sicq; pro tunc detudi. Sed hoc non later postea personas illas vbi in se reuertuntur. Et si opere diaboli sic in communibus ageretur vt et in vigilia putarent vere sibi talia et corporaliter contigisse. deprehendit nī finaliter dum plene solutus est sensibus et a diabolo dimissus: qd̄ somnia tantum fuerunt. Ad etiam cōtingere facile potest dum ad deum conuertuntur: a peccata sua consentur / sicut et frenetici cuius plene sanant / perpendunt delusionem / quā veritatem esse infirmi credebant. S; strigones semper idem affirmant: et tam qm̄ ad deum conuersi sunt / et a diabolo non tenent vitra captiui. Experientie quoq; et alia signa ic lem ostendunt. vt infra dicitur.

¶ Eadem

Eadem que referuntur de strigibus/in veritate sic contingere posse vt communiter fama volat/pluribus sades fidelibus exēplis. Cap. 11.

Prius etiam intentionis huius ca pituli firmitas apparet ex his que dicitur Augu. assert. 19. de ciui. dei. c. 18. vbi dicitur dicitur supra per nos circa principium operis nominatum/introductur ira somno sopitum maleficijs. q. per plures dies excitari nō potuit. Et in bloninus in statu illo sibi visum fuit q. in equis conuersus esset/et annonam milibus equorum more portasset. Et licet aliquis equus et talis quales se esse in somnis putauerat/vere portauerit annonam milibus illis non tamen ipse fuit/neq. fantastiū eius incorporatum/ vt quidam videntur dicere/et Augu. ibidem disputando recitat. Q. si etiam ipse hoc assereret/vt videlicet diceret fuisse fantastiū eius incorporatum: non est tamen sic intelligendus quasi demon ipsam vim fantastiā hominis aut etiam speciem in ipso conseruatum aliquo corpore circumdet/sed quia ipse demon qui speciem et imaginem hominis format aliam similem speciem vel corporaliter exterius aliorum sensibus obicit vel intrinsecus in eorum sensibus similem speciem operatur. vt. s. Tho. exponendo dictum Augu. ponit in questionibus de malo. q. 16. artic. 11. ad septimum. Neq. etiam possunt demones potentiam fantasie neq. etiam eius organum/vel cum ea subiectū spiritum/ alio deponere incorporatum. Q. si etiam possent et facerent: iam is cuius hec essent per illa tunc nihil videret. Neq. enim operatur quis non actu informatus per formam que est operationis principium. Supponitur autem in narratione q. ille in somnis hec ipsa videret vt diximus. Unde concludi potest/immo necesse est/q. operatione mali spiritus hec omnia facta sint qui in formam equi/antea postq. inuisi/corpus assumpsit/et ea pegerit que narrantur: ille vero se quasi equum talia fecisse/ tantummodo somniauerit/et statum plene vigilię a statu somni facti distinctum esse cognouerit. Neq. distimuliter extrimandum est contrigisse id quod in eodem capitulo idem Augu. enarrat dicens. Indicaui et aliud (is vs qui premissa indicauerat) se dormi sue per noctem anteq. requiesceret vidisse venientem ad se quendam philosophum sibi notissimū/ sibiq. exposuisse quedam platonica que antea rogatus exponere noluisse. Et cum ab eodem philosopho postea questum fuisset/cur in domo eius fecerit quod in domo sua peteri negauerit: non feci/inquit/sed me fecisse somniaui. hec ibi. Unde patet q. dicere necesse est q. aliquis spiritus figura philosophi assumpta in aereo corpore id perfecit/q. quidem factum tunc illud somnare malignus spiritus cognoscebat vel etiam procurabat. Qui ambo in exemplum inducti si non asseuerassent in vigilia positū se talia dum dormisse se nouerant somniauerunt/et contrario si affirmassent q. nō in somnis ista vidissent/sed in vigilia/et corporaliter ab eis hec esse perfectum iudicandum procul dubio esset non eos/sed demones potius in illorum assumpti corporis figura locuisse veluti dormientes. Pro quo facto notandum est etiam q. nonnulli sic in somnis etiam vere operantur opera vite vt videantur etiam vigi-

lare. Cognoui ego virum somniantem ambulare/loqui: et q. plus est personas obuiantes cognoscere cum eisdem loqui/ab eis occurrentibus diuertere/et easdem quandoq. percutere. Illum tamen pro tunc dormire omnibus notū erat et experientia conperiebatur. insuper ipse confitebatur postmodum in vigilia q. somniauerat qdē se talia fecisse. Quin/immo quidam patruellus meus et comprofessor dum predicationi iuuenis insisteret pre nimia cordis anxietate de nocte surgebat somnians et ascendens super quadam porticu/que predicaturus fuerat/ordinatissime quasi populo predicabat/vociferationibus magnis omnes a somno excitans et conturbans. Alium noni hominem de nocte somniantem et sic in somnis de cubili ad studium realiter pergentem et ibidem per multas lineas recte scribentē sine lumine. Et mane qd se tū somniasse putauerat/vere factum inueniebat. Verum tamen et hoc etiam quod diximus verū est q. vs vnus diabolus efficit ea que alius aliquis facere se somniat. E conuerso etiam alius quis vere et sanus in vigilia operatur/alibi deponitur a malo spiritu vel a bono/cuius loco spiritus assumptus simili corpore/alibi dormire videtur. Huius enim quid simile per sanctos angelos factum creditur iuxta ea que leguntur in historijs auctenticis. Legitur enim de beato Ambrosio q. cū missam mediolani casu celebraret hora exequiarū sancti Martini qui Turonis defunctus erat/super altare caput inclinans/spacio trium horarum dormire visus est. Quis postmodum excitatus (vt videbatur) a clericis causantibus populi redium in expectando benedictionem et Missę finem/dixit officium exequiarum fratris sui Martini se perfecisse Turonis: quo in loco etiam in tante rei fidem (vt fertur) cyrobecam dimisit. vt tā ex assertionem eius/q. ex signo predicto/verissime corporaliterq. illis interfuisse credendum sit: et loco eius angelum altari astruisse mediolani in assumpto simili corpore. Implicat enim nō corpus in pluribus locis simul tempore inueniri vt Theologi communiter tradunt. Huius etiam non dissimile contigit Beato Clementi Petri successori. Cum enim Missam rome celebraret/statim obdormire visus est. et post tres horas ad seipsum reuersus (vt videbatur)/excusationem populo attulit q. in illu Beati Petri sibi necessarium fuit illo temporis spacio pisanam ecclesiam que diuo Petro dicata fuerat consecrare. In cuius rei fidem indubiā/tres guttas proprii sanguinis huius in ecclesia illa reliquerat super marmoreum lapidem: q. in hanc vsq. diem in summa veneratione habentur in ecclesia cathedrali ciuitatis illius. Ex quo patet q. angelus in figura sancti Clementis Rome fuit pro tempore quo sanctus ipse corporaliter huius erat ab angelo deportatus/et inde Romam irides creditur fuisse reductus. Secus autem de vtroq. fuisset extrimandum/si dixissent se somniasse. Partim modo igitur affirmantibus strigibus q. corporaliter vadant ad cursum/credendum est. Et si videantur interim alicubi dormire/extrimandum est esse diaboli in illarum forma seu figura. Quandoq. tamen suis etiam artibus magicis efficiunt/vt imaginaria tantū visionem cognoscant/que realiter ab alijs consodalibus sunt in cursu: hoc vt labores eurent atq. pericul

De strigibus.

la. quod quandoq; facere presumendum est tales per/sonas dum corporaliter infirmantur. Porro autem si vis in malleo maleficarum videre quem obseruat aliquem malefice modum ad id quod diximus affe- quendum. Dicere autem q; semper sic accidat/ im- mo q; ea que a strigibus enarrant/ non possunt rea- liter accidere/ videtur et historiis et sacris literis ve- luti deductum est repugnare/ adeoq; contra vulga- rissimam experientiam loqui/ vt stoliditatem id po- rius preferat / q; obstinationem sine scientia. Hec etenim obstinatio vt in pluribus admiscetur crassi- tudini raris dicentium/ seu negantium ea que dixi- mus vere contingere. Et hec de scdo principali.

h CZ. fe
mel. c. 8
re mili.
lib. 12. et

Est autem procul omni dubio credendus/ bec taliter euenire / prout communiter a do- minis Inquisitoribus affirmatur/ qd tertio loco tra- ctandum est: et non nisi proteruos vel ignorantes ne- gare/ posse talia sic contingere sicut in processib; eo- rum habetur/ tribus rationibus persuadetur. Qua- rum prima talis est. Cuniculq; in arte sua perito- ro. et no. et experto credendum est. Expertus enim certus in. c. pro est/ et magis q; sciens non expertus. vt habetur ex posuisti. probemio Acthabdi. Non minus etiam inheredu de pba. est expertorum et seniozum sententis sine demonstra- tione/ q; demonstrationib; ipsis/ vt dicit Philoso-

Et phus. 6. Ethic. Certissimus ergo erit/ et consequen- ter ei maxima fides est adhibenda/ q; simul sapiens nre q; re fuerit et expertus. Fides enim non nisi ob certitudi- nem facti vel dicti que putatur ab aliquo possideri/ adhibetur illi. Patres autem inquisitores vt in pluribus sunt viri peritissimi tam in iure q; in sa- cra Theologia. Ad Theologos autem et canonistas pertinet determinare an predicta/ impossibilia sint acquiri. aut possibilia/ credenda vel non credenda/ sunt etia iudices super depositiones et testificationes factas de talibus/ et super confessiones eorum an impossi- biles et vtililes/ aut certe sint derisibiles/ an a fatuis/ vel certe ab his qui sue mentis compotes sunt fa- cte fuerint/ quo modo/ qua assertionem prolati/ q; effi- caciter comprobare: et consequenter in talibus iudi- cis/ candidis/ super omnes experti sunt. Cum ergo pro- maiores pter bec ipsa que costentur/ iuridice sint infelices s. vera. iste persone ab inquisitoribus grauissimo iudicio co- demnate/ nemo debet esse tante temeritatis/ vt eo- rum sic damnet iudicia/ sic deludenda et execranda fer. et in immo iniquissima putet/ q; non nisi pro somnijs/ vt de probis que in somnis accidunt/ accerrimis tormen- tis afficiant/ et demum crudelissime perimendos tra- dant homines innocentes. Si quidem fm sacros do- ctos/ nemo propter ea que in somnis appetit/ sen- diu. ad etiam operatur/ nisi aliud interueniat/ peccare pos- test. Vide pro hoc (si liber) sanctum Tho. 4. di. offi. pfi. 9. articu. 4. questu. c. 1. Sed et si quod etia in som- nis crimen per accidens quis admittat/ ex hoc ipso vt vim. q; in somnis perficitur/ lenius indicatur: quando- col. vi. f. quidem homo pro statu illo plenum non habeat et prin. ff. liberum in operibus suis iudicium. Censendus igitur et ab omnibus firmiter credendum est/ bec vere et iur. contingere/ et in corpore perfici/ prout ab inquisito-

ribus iudicantur bec ipsa fieri. **Confirmatur** n. C. bec ratio adhuc ex tribus. Primum: quia inquisito- res vt in pluribus sunt viri religiosi/ optime fame/ i. i. ut et integerrime vite: qui ex eo q; religiosi/ deoq; dico d. ad- ti sunt/ magis ad clementiam et misericordiam in- clinantur/ q; ad seueritatem: in hoc sui saluatoris raris c. imitantes vestigia/ qui diues est in misericordia. Ex late b. eo vero q; perfecto religionis statui copulant opera ba. in- propria sanctitatis et innocentissime vite cum odo. i. p. re optime fame: quam ne amitterent/ expediret eis col. 6. fm Apostolum magis mori. necesse est vt omnem de pl- abhorreant iniustitiam: et precipue vbi agitur de vi vbi m- ra hominis: quam sine ratione perdere / omnium miru- iniustitiarum summa est. Cum igitur in his iudi- cis videantur et sint potius seuerissimim: acquiri/ bic al- scant cuiusq; precibus seu lachrymis: euidentissim facit- mum preferat hoc iudicium/ non nisi ex causa sum/ qd id- me rationabili: et non nisi vbi misericordia censere. Bar- tur summa crudelitas apud deum et omnes homi- tradit- nes qui ea q; dei sunt sapiunt/ id eos efficere. Quod col. 1. rament non esset/ si talia que narrantur/ et ppter que col. 1. striges comburuntur/ illusiones essent vel somnia. p. vel

Confirmatur secundo illa prima ratio/ sic. Ea q; o. C. de peritorum consilio iudicantur vera/ non sunt fal- gu. d. sa censenda ab alijs. Sed contra tales maleficas y. de n- personas non procedunt inquisitores nisi de confi. ope. n- lio peritorum tam in iure q; in sacra Theologia: et c. alle- regulariter non nisi de consilio et consensu Domini s. alle- Regulariter non nisi de consilio et consensu Domini s. alle- Episcopi ciuitatis vbi iudicium hoc exercerit. vel p. C. eius Sicarij: qui vt in pluribus periti sunt saltem pater in iure canonico. Ergo quod ab eis verum vel iustum not. p. esse determinat/ non debet (ab imperitis precipue) Abb- tam facile condemnari. Sed neq; hi qui vere sapie mod. tes sunt naturaliq; metris elegancia et nobilitate pol- c. pos- lent/ in hoc contra peritorum consilium se opponen- stulti- rent/ vel precipites contradicerent/ vt multi impe- pbat- ritorum faciunt: sed matura cogitatione prius cum- et all- tra libantes/ disputariue potius q; sententiam pro- c. rita- ferendo/ si talis opinio sibi minus placeret/ vel apud eos rationes inducte non viderentur efficaces / aut in- uenitabiliter concludentes / opinionem suam vt- exa- baniter in medium afferrent. Quod et gratissimum ra- foret inquisitoribus: et vt hanc discussione magis ve- gis- ritas elucesceret. Et hinc autem officium exer- s. pla- cetur (quod contingit per singulas ciuitates chri- sciri- stianorum in Europa per institutos apostolica dele- ce. gatione inquisitores/ et ab eis factos Sicarios) do- cur- ctos ad consilium contra striges vocari/ semper in c. g. hoc vnum omnes vel pro maiori parte conueniant 35. et g. q; predicta fiant realiter et in corpore. Et super hoc g. extant processus et consilia innumerabilia. Ergo p. co. locum ab auctoritate peritissimorum et sapientum/ 30. quorum non est numerus/ quia per totam christia- m. n. nitatem/ tam nostra q; exacta et are facta sunt bec/ fid- omnibus psuaderi/ nullusq; dubitationi locus ma- 2. nere debet/ q; pdicta fiant corporaliter vt pferat. reri-

Confirmatur et tertio premissa ratio. sic. Id quod illi- toleratur ab ecclesia/ vbi etiam agitur de alicuius rari- tertij preiudicio maximo: quia tam in bonis exre- ibi- rionibus q; in fama/ q; etiam in bonis corporis/ q; p. ad ad crudelissimam vite priuationem/ non est falsum trop- extrinandum aut iniquum/ si fiat hoc ordinariu iudi- dicialiter q; ab officialibus per sedem apostolicam reri- institutis.

instituta. Nam id esset de summa negligentia Romanam Ecclesiam suggillare: immo de summa crudelitate et iniustitia reprehensibilem reddere et calumniari: quod quidem inquisitores non nisi ut delegati summi Pontificis hoc efficiant: a quo principaliter pender quicquid per eos iuste vel iniuste presertim sciēre/sit. Propter quod si in hoc iudicio inueniretur iniquitas/ipsi principaliter imputandum esset si taceret aut nō prohiberet. Quod quia non nisi temerarium est: ideo nullus potest nisi ignarus vel valde presumptuosus ista negare sic cōtingere prout ab inquisitoribus comprobantur.

Ad idem secunda ratio sumpta ex textu multiplici assertionem fidelium omnium exceptioe maiori. Et vnius responsionis reprobatio. Cap. 13.

Probatur etiam hoc ipsum quod assumptimus/alia principali ratione/que talis est. Quod ab innumera multitudine personarum promiscui sexus asseritur: et vbiq; locorum variisq; temporibus vniformiter quasi vno ore loquerentur omnes/semper affirmatur/procul omni dubio credendum est/et nulla conuentione negandum: vbi precipue saluum testimonium in causa fidei admittatur in iure: et tam contra se q̄ contra alios hoc ipsa rite coram iudice manifestent: etiam hi qui sibi vitam donari desperant: sicut contingit his qui in heresim sunt relapsi/ vt non iam timore mortis nisi confiteantur incurrere/suspiciari possit eos talia proferre. Hęc autē omnia concurrunt in iudicio isto: immo sepe quoq; cum sibi vitam iam donaram alij sciunt/ipsipsum manifestant: vt non tam timore imminentis pene/ id quis iudicare possit ab eis confiteri: cum etiam plurimi concurrant ad hoc pueri/puelle/ et id genus innocētes et simplices/ quorum facile deprehenderetur si fingerent mendacium: qua ratione puerorum testimonium certissimum dicitur. Plures item qui post conuersiones sunt integerrime vite ac splendide fame: et plures alie conditiones concurrunt quibus redduntur testes fide digni et omni exceptione maiores: et precipue etiam in causa fidei/ vbi omnes non capitales inimici admittuntur in testes/ quantumcuq; alioquin flagitiosissimi. vt patet in cap. In fauorem. et c. Accusatus de heresi. in sexto. Si enim tali tanteq; multitudini non esset fides adhibenda de talibus quasi de non visis: pari ratione nulli credendū eēt. vbi quis ea referret que is qui audiret non per se cognouisset. Et sic periret humane conuersionis solacium/ neq; daretur dissensionum terminus. Talem autem tantamq; esse multitudinem eorum qui ista fateantur fieri corporaliter/ iam vniuerso orbi esse potest exploratissimum ex multitudine eorum qui propter hoc sub iudicio inquisitorum per omnem christianorum regionem cadunt: ita vt miliarium sepe numerum excedat multitudo talium qui vnius anni decursu/ in sola Comensi dioecesi ab inquisitore qui pro repute est/ eiusq; Alicarij qui octo vel decem aut plures semper sunt inquiruntur et examinantur: et annis pene singulis plusq; centum incinerantur. Quod si quis huic rationi se opponat dicens/ eo merito tante etiam multitudini non esse credendum/ quo deludatur a diabolis: quod

binc manifestum fieri potest/ q̄ incredibilia quedā enarrant/ et ea ipsa que facultatem nostre cogitationis aut conditionis videantur excedere quin immo naturaliter contingentibus comprobatisq; aduersari. Unde propter hoc q̄ ista negentur/ non videtur sequi humane conuersationis que circa naturaliter possibilis contingentiaq; obuersatur/ aliquid qua perturbatio. Querendum profecto est ab his qui taliter se opponunt/ vnde nam ipsi nonerint talia que referuntur non esse vera/ sed diaboli delusionis. (Si quidem omnes credunt/ vel vere vel delusorie ista contingere que a tanta multitudine confirmantur.) Si enim ex naturali possibilitate vel contingentia/ aliquod horum omnium/ delusionem inquam demonum/ vel ipsum narratum eventum/ vere contingere credendum sit: quia videlicet alterum horum magis possibile est vt eveniat q̄ aliud/ id profecto magis erit vel eque possibile vel fide dignum quod naturalitatem nostre magis vel eque fuerit consentaneum et propinquum. Nam et potestas demonis sibi minor apparet/ vbi factum vel sciendi modus virtuti naturali nostre magis etiam appropinquat. Quanto enim effectus naturas nostras excedit/ tanto maiorem præcedit cause virtutem. Difficile autem iudicare posse videtur/ quid nam horum magis naturalem facultatem excedat demonis/ hominem inquam corporaliter per aera/ ad longinqua perferre locusticos et voluptatis omnino materia preparare atq; offerre: etiam in forma humana familiarem/ et ad vota obsequiosus reddere. (Hęc enim eorum summa est que ab his enarrantur perditis hominibus/ veluti mirabilia.) Aut certe sic in hominum fantasia subtiliter operari circa species formandas componendas et separandas/ circa etiam spirituum motus/ vt hec omnia que ab his narrantur/ videantur corporaliter evenire: que tamen non nisi (vt ipsi contradicentes aurumant) fantastice contingant. Immo si quis diligenter aduertat/ inueniet hoc secundum naturalem potentiam proculdubio magis excedere q̄ primum. et consequenter minus esse debere sibi eos credibile. Quod quidem per comparisonem ad potentiam nostram facile librabitur ac perpendi subtiliter poterit. Quod enim magis excedit facultatem nostre naturalis virtutis atq; potētie/ magis est etiam in se supernaturale/ maioremq; deposcit absolute virtutem. Cum enim possibile respondeat potentie vt illius obiectum/ et ex hoc eidem proportionetur sibi excessum rerum possibilium in essendo/ erit et potentiarum proportionatarum excessus in virtute. Minus autem ab homine factibile est tam artificialiosa fantasmatum/ specierum/ spirituum/ atq; motuum dispositio in potentis anime/ vt vera videantur que fantastica sunt/ et vt qualia velint per has species ordinatas pro voto representari/ statim appareant: q̄ talia que per striges narrantur/ corporaliter fieri. Meminem quippe medicorum aut astrologorum esse puto/ et nunquam fuisse helarione vel lectione cognoui/ qui talia efficere potuerit aut etiam attemperauerit: cum neq; etiam determinata somnia per artem possit homo causare/ que de terminationem minorem naturaliter habent/ tunc

De strigibus.

Ca. 10.

nusq; trahunt extra se hominē/ q̄ raptus vel alienatio talis a sensu/ qualem has personas pati necesse est/ si deludant. Quilibet enim post somnium cognoscit se somniasse/ ut supra probatum est. et patet experientia. Neq; adberet quis somnijs quasi rebus dum euigilauerit/ prout striges facere opinantur hi qui talia que narrantur/ corporaliter contingere negant. Tum quia species ille motusq; fantastice sub exteriori sensu cadere nullatenus possunt/ et consequenter circa talia nullus incumbit artifex cuius scientia practica vel notitia/ sensibilis a quibus et causata est/ tantum pertractat/ qualis est homo. Tum quia communis hominum est sententia/ naturaliq; veluti compertum lumine absq; cunctatione aliqua pronuntiatur ab omnibus/ nec non humana sed superiori aliqua virtute fieri. Hinc communes animi conceptiones/ cum ex hoc ipso naturales conuincantur q̄ omnibus vel etiam pluribus se se offerunt. si falso inniterentur/ falsitatem profecto retorquerent in auctorem nature. Concludendum est igitur homines naturali virtute nequaquam facere posse q̄ alijs ira deludat atq; desipiat/ ut vere ac corporaliter fieri putet/ quod non nisi fantastica visione contueretur. Ea vero que ab his nequissimis narrantur in cursu contingere/ quo ad multa subsunt etiā humane facultati/ utpote que vel viribus vel ingenio possunt ab homine perfecte fieri/ vel saltem imperfecte/ seu aliquid pro parte simile. Quo enim ad ciborum preparationes ac voluptatum explorationes/ nullus eas dubitat habere posse auctore hostem/ nedum quales narrantur ab illis/ verum etiam maiores q̄ procurent demones/ non autem q̄ procurere sciant aut possint/ cum saporem et qualitatem pro portio que voluptatem afferat/ eis melius innoscat/ et ad illam citius et facilius mouere valeant q̄ hominum quicumq;. Quo vero ad corporalem hominum delationem per tanta terrarum spacia breui temporis decursu/ licet homini sit naturaliter impossibile/ aliquid tamen quo ad genus saltem operis/ ei simile per humanum ingenium procurari ac fieri potest. ut patet de proiectione quasi subitanea magni lapidis vel alterius cuiusvis corporis mine talis molis per multa milia passuum ingenio tormentorum seu bombardarum. Magis ergo a possibili recedit/ et consequenter maiorem exigit virtutem atq; potentiam quicquid preter naturam mirabile sit in imaginatione/ q̄ quod sit etiam preter naturam/ sed ad extra et corporaliter. Et sic demoni non min⁹ impossibile vel magis factibile illud erit/ q̄ istud. neq; hoc igitur minus debet quisq; credere ab eo fieri q̄ illud. **Quantum vero ad apparitionem demonum in assumptis corporibus aere condensato/ et in humanam figuram effincto/ non maiorem id in demone potentiam arguit/ q̄ predicto modo species in fantasia componere que corpora queq; quasi vera presentent/ cum maioris spiritus/ litatis sit fantastica species q̄ aer/ et precipue condensatus. Unde minus potest illa (si corpoream vtriusq; naturam consideremus) representare corpora densa q̄ aer. **Quantum etiam ad motum localem qui in his efficiendis interuenit/ minus sunt eius capaces species ille/ q̄ aerecum ille per accu-****

dens tantum/ aer autem per se etiam moueatur. **Corpus enim est aer/ species autem ille non nisi corporalia sunt accidentia/ que etiam si equaliter motum localem admitterent/ etiam ratione subiecti/ non minorem tamen ille motus in angelo mouente virtutem argueret/ q̄ motus interueniens in formatione corporis illius aerei. eo q̄ equaliter quo ad motum localem corporalia queq; virtuti angelice ad nutum obediant. Sic igitur ex his omnibus patet non esse minus credibilia/ eo q̄ non minus sunt possibilis demoni que narrantur ab his perditissimis personis corporaliter fieri/ q̄ eadem fantastice solum cum tanta contingere delusione ut pro certo vera credant que falsa iunt et vana/ veluti vulgus esse putat.**

Improbatio vnius euasionis ad predictam rationem. Cap. 14.

forte quis iterum contra predictam rationem se opponet/ inuolidamq; reddere conabitur/ ex eo q̄ capitulum Episcopi. 26. q. 5. dicit tales vel similes secrete personas deludat a diabolo/ et per consequens non vere posse cognoscere fieri que narrantur mala/ neq; huiusmodi personas maleficas. **Q̄ si etiam corporaliter contingeret aliquas personarum portari et facere mala que consentitur/ quāuis possit sibi contra se restitucanti siue se accusanti credi/ non tamen accusanti alias/ eo q̄ nesciant an vere ibi sint ille persone que ibi esse videntur/ cum possit diabolus personam seu figuram illarum pretendere/ dum ipse domi resident. Unde talium testimonium nullatenus acceptandum videtur in preiudicium tertij. **Sed ad hanc euasionem explodendam/ (supposito etiam q̄ capitulo illi fides prestari debeat/ quod infra ducitur/ iam preparata via superius amplissima est/ vix apertissime cognoscitur per ea etiam que per sacras literas notissima comprobantur/ familiariq; experientia negari non possunt omnes facile posse discernere differentiam status vigilantis et dormientis/ et presertim in seipso. Nec potest diabolus quacūq; virtute conatuq; maligno. sic homines extra mentem ponere/ quin vigilie ac sanitati restituti cognoscant q̄ alia visione q̄ corporali/ alioq; modo q̄ vtrando sensibus exterioribus cognouerunt omnia que sibi visa sunt videre quando a diabolo supponuntur delusi. Unde cum perseverent in confessionibus contra se dum sane mentis sunt/ dum diabolo etiam abrenunciauerint ad carnium conuersus/ semper afferant talia sibi in vigilia contigisse dum plene sensibus vterentur. non est viri prudentis velle sine ratione negare/ ea que tales experiri se constantissime afferunt experientia sensus/ qua nulla apud nos clarior et efficacior est cognitio. Et sicut vere supponendum est contingere que circa se facta narrantur/ non minus verisimile est circa consodales et alias personas quas adesse consentunt/ idem realiter et vere accidere. cum presertim sepe/ immo semper contingant plures ex conducto simul ire vel deponari/ simulq; redire. ut patet ex processibus. Neq; etiā maior ratio est q̄ vnam magis q̄ altam deludat diabolus quo ad hoc/ cum precipue magis desideret/ ea que in contemptum carnium et fidei fieri per eas procurat/ in vigilia****

gilia perfici q̄ in somnis vel in mentis alia quacunq; alienatione/cum manus in vigilia peccatū incurrant/et sit eque facile diabolo vnum vt alterum efficere/vel etiam facilius sit illi vigilantes porrare q̄ dormientes deludere/vt in precedenti capitulo inductum est. Q̄ si contra se testificantibus in iudicio talibus (non obstante quacunq; diaboli elusione) fides est adhibenda (vt deductum est) sequitur inuicibiliter q̄ et testibus contra tertium est credendum/si attendatur ea que dominis Inquisitoribus et iudicibus fides semper euenire comprobantur. Hoc enim ab eis quotidiana experientia practicatur q̄ accusati per socios criminū/lucet fere semper in principio iudicij negent/in processu tandem omnia confitentur/et rarissime contingit oppositum. Et qui hoc proterue negaret/habet quoq; processus omnium inquisitorum falsos afferere. quod plane apud non insanos execrabile reputatur. Et si aliquando contingant tales nō confiteri/hoc ideo est/quia iudices vel nolunt vel qui velent non possunt vt par esset iudicij prosecutum ab his impedimentum aliquando prouenit/qui obuiissent inquisitoribus fauere. nō enim omnia per se possant inquisitores etc. Propter ea vero que rarissime contingunt/non debet omitti q̄ regulariter accidit. Sicut non obstante q̄ in alijs etiam iudicijs quandoq; contingat innocentes damnari/falsisq; testibus et accusatoribus fatigari/nō interponitur iudicij contra reos/nec minor adhibetur fides testibus alijs vel accusatorib⁹. Q̄ si eōtra quis inducat q̄ scelerate ille mulieres de quibus loquitur. d. c. Episcopi. asserbant in vigilia posse se realiter per multa terrarum spacia interpeste noctis silentio deportari/et tamen ibi determinatur q̄ erant a diabolo deluse. Respondetur q̄ mulieres ille non solum in somnis sed etiam in vigilia tenebantur a diabolo captiue per infidelitatem vt ibi dicitur. vnde facile poterat eas in vigilia deludere sicq; in earum mentibus et imaginatione agere vt subspis persuaderet et alijs/sibi vere contigisse quod in somnis acciderat. Sicut etiam freneticis dum parituntur/etiam si vigilanti videntur vera esse que vera non sunt. Liberati aut postmodum ab infirmitate/cognoscūt distinctionem status sanitaris a statu infirmitatis: et q̄ illa que sibi vera videbantur dū languerent/falsa fuerant. Personae autem que se vel etiam socios accusant in ista secula/nō amplius sunt in diaboli potestate. Nam semper hoc faciūt dum sani sunt mēte et corpore: et postquam diabolo abrenunciarunt et peccatum suum confessi sunt / non solum iudicialiter sed etiam sacramentaliter prouidentia dominorū inquisitorum qui earum conuersione et salutē desiderant. Ratificant enim et confirmant in fine iudicij quecumq; tam contra se q̄ contra alios antea sunt confessi. Et ideo patet q̄ hec secūda obiectio non militat. Alterius contra illam primā euasione dicendum est q̄ sicut dei preueniente misericordia non potest diabolus deludere nisi eos quorum mentē primo sibi per infidelitatem. subiungat. vt dicitur in. d. c. Episcopi. ita credendū est nullius persone figurā vt de tanto crimine accusatur posse pretendere/nisi eius quam sibi iam per

similia crimina denictam esse sciverit/et multoties realiter cum alijs ad ea perpetranda cōuenierit. Et propterea non debent inquisitores omittere contra tales accusatos procedere/eo q̄ ex hoc ipso q̄ sic accusantur/etiam si aliquando non vere ac corporaliter peregerint ea de quibus accusantur/vebementer tamen suspecti sunt q̄ de flagiosissima tali secta sint. et precipue si plures testes in idem contra aliquem concurrant varijsq; temporibus: et si alias etiam male sit vite vel fame. Neq; enim deus clementissimus diu permetteret innocentes de tanto crimine accusari: et esset de omnibus par ratio q̄ diabolus omnium personarum figuras preterderet diuersis temporibus. quod patet falsus. quia tales innocentes non solum pauci esse creduntur in comparatione aliorum contra quos inquisitores procedunt in aliqua ciuitate vel terra. sed nulli adhuc ab inquisitorib⁹ tales inuenti sunt esse delusi. licet alijs narrantibus dicatur quandoq; tale quid contigisse. Omitto contra eandem euasione afferre indicia apertissima de reali deportatione que tam ante q̄ post deportationem in plena vigilia cōtingunt/quoꝝ in hoc opusculo inseruntur plurima. vt precipue infra patebit.

Ad eandem euasione precludendam alie reductiones inuicere. Cap. xv.

Ad eandem euasione primam excludendam. aliam reductionem afferor que tam ex dicto capitulo q̄ ex alijs determinationib⁹ summorum Pontificum robor accipit. Ex illo namq; capitulo habetur duplex modus quib⁹ diabolus potest homines deludere vel decipere. Unus ostēdendo in somnis seu in spiritu aut in visu q̄ non est. Alius in vigilia pretendendo formam aliquid/sicut contingit in apparitionibus diabolicis/pnra cum diabolus assumens corpus aereum / format illud in similitudinē hominis vel mulieris vel bestiarum. Sicut sepe legitur in sanctorum historijs. Primum autem modo posse deludere probat. d. c. per secundū. Secundo vero modo probat p̄ Apostolum 1. Cor. 9. dicentem q̄ diabolus transfiguratur se in angelum lucis. quia v3 aliquando apparer in forma boni angeli. et multo magis potest apparere in forma hominis vel bestie. Potest ergo sic hominum fantasmata ordinare vt videatur eis videre que non vident/et esse quod non est. quod maxime cōtingit in somnis. Potest et alio modo deludere per prestigium/vt confitent omnes tam theologice q̄ canonice iuris cultores. Non negat etiam capitulum illud/diabolum posse de loco ad locum homines portare. Hoc enim negare esset hereticū. dicente Job q̄ non est potestas que ei valeat comparari super terram. immo etiam contra veram philosophiam hoc esset que virtutem substantie separate omni corpori prefert. Sed solum adducit et astruit capitulum illud q̄ non possunt tūc ad sequendum aliquam veram deam / eiq; seruendum. propter que videbatur illis sceleratis mulieribus quod realiter portarentur. Ex illo ergo capitulo iuncta fide et philosophia habetur esse possibile q̄ diabolus has maledicas personas portare et per diuersarum rerū apparitiones predicto etiam secundo modo deludat. Possibili autem posito in

De strigibus.

esse nullum sequitur inconueniens/præcipue si sacris literis vel determinationibus ecclesie non repugnet. Donatur ergo per casum possibilem quod contingat multitudinem personarum sic a diabolo congregari et induci ad abrenunciandum fidei/contemnendum sacra/aliaque facienda que narrantur de strigibus ex quibus merito veniunt ab inquisitoribus et fidei iudicibus puniende. Tali autem casu posito querendum est quomodo poterit iudex in eorum notitiam deuenire/si non est credendum complacibus et socijs horum criminum qui deprehensi sunt et iudicialiter confessi. Neque enim alius homo potest ista cognoscere. et hi qui de tali societate supponuntur esse/terribilibus sacramentis se astringunt ne seinuicem aliquatenus accusent neque factum proपालent nisi forte causa seductionis alicuius. etiam si contingat aliquem hanc datam non seruare fidem/ horribiliter vapulat a consocijs vel a demone/ nisi forte sint in fortijs inquisitorum. licet etiam neque sic quandoque possint euadere. Quomodo ergo tam accerrimi hostes fidei tolerantur de terra/ ut intendit sancta mater ecclesia? Quis autem audeat presumptuosus vel sciolus dicere quod licet iste modus delusionis sit diabolo possibilis/ non tamen videtur illo/ neque illum deus permittit? Nun de permissione dei debet quis sentire aliter quam sancta mater exposcat ecclesia/ et rerum ostendat euentus? Abi nam autem habet quis ecclesiam docere quod hec deus non permittat? Quin etiam oppositum illam sentire ex hoc videtur/ quod auctoritatem et omnem fauorem prestat inquisitoribus contra tales nequissimas personas. Euentus quoque et frequentissima sperataque iudicia id ipsum docent. Iudices omnes fidei et innumerabiles consiliarij sic esse iudicantes testes infiniti idem affirmant. Quomodo ergo potest quis sapiens adstruere id impossibile aut etiam non de facto contingere? In hoc discernant omnes si ratione mouentur aut voluntate seu quomodolibet alia sinistra causa vel intentione. Et casus quisque ponat ante oculos suos quod sit ipse iudex aut gubernator in aliqua ciuitate ecclesie/vel cuiuscumque principis. et compareat ante eum qui dicat se hominem audisse dicentem quod conuenientium in cursu duo ciues tractarunt dum ibi essent tradere ciuitatem hostibus ecclesie vel principis. et quod vocato homine illo/ sic esse ab eo discat ut a teste de visu. et id quod intali casu crederet/ aut faceret si iudex esset/ vel certe fieri consuleret si consiliarius esset vel affesor iudicis/ faciat ordo/ vel non minus credat/ aut fauorem prestat inquisitoribus qui predictis modis similia cognouerit/ contra christum in tali cursu fieri vel tractari/ si vere christianus est. Cetera ecclesia hec esse possibilia immo de facto contingere credit non solum indirecte/ dando generaliter auctoritatem inquisitoribus contra tales sicut contra hereticos/ et eorum iudicia non solum non reprobando/ sed potius approbando. verum etiam quia directe/ et specialiter sectam hanc insequitur/ et per specialia priuilegia Inquisitoribus mandat ut hostilissimos homines usque ad extremam interitum et exterminium persequantur inuicte. Un-

de quod Innocentius mandauerat palmo Inquisitoribus Alemannie ut supra reclaratum est. et Julius postmodum Inquisitori Cremonensi confirmauit ultimo Adrianus sextus Pontifex omnibus inquisitoribus congregationis lombardie ordinis predicatorum. mandans ut officium inquisitionis exerceant contra predictam sectam personarum que a fide catholica deuantur/ fidem ipsam quam in sacri susceptione baptismatis abnegantes/ sacramentum crucis pedibus conculcantes/ et opprobria super eam perpetrantes/ ecclesiasticis et præcipue eucharistie sacramentis abutentes. diabolum in suum dominum et patronum assumentes/ eiisque obedientiam et reuerentiam exhibentes/ et suis incantationibus carminibus sortilegijs aliisque nefandis superstitionibus homines animalia et fructus terre multipliciter ledentes. aliaque quæ plurima nefanda excessus et crimina eodem diabolo instigante committentes inueniuntur/ eosque puniant sicut modum contra alios hereticos a iure et sacris canonibus statutum. Unde patet quod cum hec secta non sit nisi secta strigum. et ista nefanda faciant nisi pro magna parte in cursuque et ibi sectam faciunt. et conuentum/ et non alibi nec alio tempore ola. sed quia quod Pontifex supponit et determinat non illuzorie sed vere et realiter hec in cursu fieri et perpetrari. Quam etiam sectam Clemens. vii. per breue quod directum est Reuerendissimo Episcopo polensi Subnatori/que Bononie mandans eidem ut contra quosdam mirandulanos eisdem secte prester omnem fauorem Domino Inquisitori Parmensi. et incipit. Accepimus non sine animi appellat expresse heresim strigiatum. Cum ergo ex predictis concludatur quod predicta crimina non committuntur a predictis hominibus illuzorie sed vere. oportet quod non in somnis vadant aut deponantur ad cursum sed vere et realiter. et consequenter quod fides prestanda est testibus de visu contra tales. Alias periret omnis modus procedendi contra tales/ vel cum maxima difficultate possent deprehendi: eo maxime quod sicut per eorum confessiones agnouimus/ sacramentis (ut diximus) magnis se astringant seinuicem non reuelare. Certe aduertendum est etiam quod si testibus non creditur contra alios propter assertam delusionem/ iam non esset etiam credendum seipsum accusantibus vel inridicis consentientibus quod talia sibi contingerint/ eo quod cessandi pariter esset de clasi/ et eis esset compatiendum et non sententia contra eos ferenda/ si viderent se nunquam extra cursum tale quid fecisse/ nec ex corde unquam talia se perpetrasse aut contra fidem quicquam opinatos esse. Quod tamen nullus sane nentis concederet. et practica omnium inquisitionum est in contrarium. Cetera ex eisdem Pontificum verbis hoc elicitur quod eundem debent contra sectam istam seruare modum inquirendi et procedendi quem seruant sicut iura contra alios hereticos. Modus autem ex parte intentionis ipsius inquisitionis et efficacie tam interioris quam exterioris/ est ut intrepide omni/que humano timore et cuiuscumque commodi vel lucri amore postposito inuicte procedant. Et in priuilegio quodam Inquisitionis quod incipit.

Ex parte vero ordinis procedendi et executionis ut

nis. vt simplr & de plano ec.c. Statuta de heret. lib. 6°. Item vt excommunicari & participes vel socij criminis in testimonium admittantur. cod. rit. In fidei fauores. Contra istam ergo secram hoc vt rino modo procedendum est. Tenent ergo credere inquisitores omnibus qui testimonium contra hanc sectam terre voluerint/etia si dicant se socios criminum. Non potest ergo interponi qd isti socios se dicentes no sunt audiendi/qd deludantur per prestigium vel quomodolibet aliter: quia iam tolleretur modus procedendi contra istos quo procedi debet contra alios hereticos. quod est contra voluntatem & mandatum ecclesie in predicto prinilegio Adriani. Unde patet qd illa enasio nulla est/ & irrationabilis & periculosa fuga.

¶ Eadem secunda ratio ex eodem fundamento tripliciter confirmatur. Cap. 16°.

Preclusa igitur predicta enasione ad secundam rationem principale confirmatur ipsa secunda ratio principalis tripliciter. Primo sic. Si duobus testibus & in preiudicium tertij tam in iudicio creditur qd extra iudicium de rebus possibilibus cuenire. multo fortius credendus est maxime multitudini tale quid conuoluntate afferenti. Quia de quo minus videtur inesse & inest/ & de quo magis/ per regulam topicam. Maxima est autem multitudo talia narrantium vt supra deductum est. Sed & hec ipsa que narratur/ esse possibilis supra in primo principali probatum est etiam ex sacris litteris. Ergo non sunt hec tam facile passimq; neganda (vt nonnulli faciunt). Confirmatur secundo eadem secunda ratio. sic. fama quas omnes famant/ non ex toto perit: & impossibile est qd famosum sit falsum ex toto. In philosophum in lib. de somno & vigi. 27°. Et hinc. Maxime autem si fundetur narratio in certitudine sensuum. Non enim possunt falli sensus exteriores circa propria sensibilia vt dicitur in secundo de Anima. Narrant autem omnes isti ea que ab eis videntur & sunt supra naturam/ & ea esse vera testificantur de visu pluribus sensibus. Et in hoc omnes conuenire qd corporaliter fiant que sensisse se dicunt/ publica & vniuersalis est fama. Non ergo ex toto falsa esse censenda sunt/ aut purandum est vniuersaliter tales personas decipi vel decipere. Zicer forte interueniant sepe delusiones. vt supra declaratum est. Confirmatur tertio eadem ratio sic. Si quod est magis incredibile qd illud de quo est sermo vel saltem eque incredibile/ & nihilominus a sanctis Doctoribus hac sola ratione creditur & pro certo asseritur/ qd a multitudine virorum ac mulierum/ tam eorum quos sunt experti/ qd eorum etiam qui ab his qui experti sunt didicerunt & cognouerunt/ enarratur & confirmatur/ multo magis ab omnibus credendum erit quod est magis credibile vel saltem eque credibile/ & qd est eque vulgatum & affirmatum ab his qui experti sunt / vel ab expertis certa relatione cognouerunt. Nam cum cito sine ratione credere sit indicij leuitatis. iuxta illud Ecclesiastici. xix. Qui cito credit/ leuis est corde: magis hoc alienum esse debet a sanctissimis & grauissimis ecclesie san-

cre doctoribus qui tam naturaliter qd supernaturaliter doceri sunt supra ceteros muneribus intellectus/ qd a quibuscunq; alijs. Magis autem credibilia sunt omnia que narrantur a strigibus fieri in cursu illo diabolico/ preter hoc qd etiam affirmat sibi contingere/ demones inquam esse eis incubos aut succubos/ qd hoc ipsum qd exceptuatum est/ ibi vel alibi expleri per demones. Et tamen hoc ex sola multitudinis assertione pro certo tenent Aug. Tho. ceteriq; Theologi. Ergo multo fortius a nobis non debet illa negari de quibus est sermo. Quod autem hoc sit magis incredibile/ & magis videatur a possibili alienum/ ex hoc manifestum est qd demones cum sint spirituales creature/ corporales delicias aut oblectationes no magis admittunt/ eisq; oblectari no magis possunt sensitiua oblectatiue/ qd lapides. Sicut. n. lapides ita & angeli sensibus carent/ quorum obiecta sunt illa oblectamenta/ consequenter videntur et ab eisdem spirituum voluntate aliena: licet in corporibus assumptis possint ab illis opera motusq; tales quasi vitales perfici/ & in illis intellectualiter non autem sensualiter oblectari propter animarum perniciem / eorum inquam qui tale cum eis habent feridissimum commercium. Quia tamen (vt diximus) vident elongata hec opera vilissima & vilitatem animi preterdencia/ vt pote subiecti passionibus concupiscentie turpissime/ ab eisdem spirituum eleganti natura/ porius qd opera circa corporalia quidem expleta: sed tamen virtute eorum ac potentiam premonstrantia/ qualia sunt hec que narrantur accideri talibus hominibus in illo diabolico cursu: minus illa credenda forent qd ista. Quod vero sancti doctores non ratione aliqua vel reuelatione moueant ista credere/ que minus credibilia sunt/ & vt vera cunctis illa Christianis annuncient no nisi sola fide narrantium. patet precipue per vltum Augustinum qui hec ipsa primus inter catholicos in scriptis redegit nedum possibilis/ sed & facta in. xv. lib. de ciuitate Dei. cap. xxij. Vbi sic ait. Creberrima fama est/ multiq; se expertos/ vel ab eis qui experti erant de quorum fide dubitandum non est/ se audiuisse confirmant/ siluanos & phannos quos vulgus incubos vocat / improbos extrinsece mulieribus/ & earum appetisse & peregrisse concubitus: & quosdam demones quos vultus galli nuncupant / assidue hanc immundiciam & temptare & efficere/ vt hoc negare impudencie videatur. Hec ille. Hoc idem tenet etiam sanctus doctor non nisi ob Augustini predictam inductionem. Sed neq; alij doctores sancti/ videlicet Gregorius et Isidorus qui tales vari demones incubos & succubos affirmant/ vt supra inductum est/ alia ratione ad id moueri possunt nisi predicta. Cum hoc ex sacris litteris non habeatur neq; reuelatione piscorum: neq; per naturalem factorum cursum. Cum ergo eorum que a strigibus asseruntur/ fama sit communior/ & assertio certior/ eo qd iuramento iudiciali vbiq; firmata sit: sequitur a maiori qd eis indubitata sit addibenda fides. Si enim ista negentur: & extrimentur quasi a delirantibus introducta/ non minus delirare purandum esset illos qui ea que minus credibi-

l. vbi
nunt.
d. d. rest.
l. c. no
nr d. in
licet in
rimina
ab. c. f.
vid. rest.
p. An
to. d. bu
r. c. fe
p. in. c.
ay. velle
nus de
m. im
no. 2
p. opa.
vt. nor.
d. in. c.
d. i. j.
p. iij. er
Ab. b. in
d. sup. e.
d. y. de
rest.

De
qua ba
betur in
hoc m
lo ma
pa. c. d
ac. san.
ecde.

Et
laris py
et nora
tis per
lar. in
de mi
noe. s.
p. riuu.
f. x. qd.

De strigibus.

Ha sunt referrent: que tamen credunt sancti Bo-
crozes (vt diximus) quasi non delirantium re-
latione comperta. Sed et quod magis propo-
situm roborat et confirmat / hoc ipsum quod strig-
es afferunt / de conuersione (inquam) saltem ap-
parente) earum in catos / tenet Augustinus et
se verissimum: licet non secundum hanc speciem
verba faciat. Et hoc tenet non nisi relatione eor-
um qui eiusmodi vel certissime se audisse / vel
etiam expertos se esse asseuerarunt. Hanc lib. xvij.
de ciuitate dei capitulo. xvij. postq̄ retulit que a
gentilibus narrantur de socijs Aëris in bestias
a Circe maga conuersis: et de Archadibus qui
transharando stagnus / conuertebantur in lupos.
Et rursus de Archadibus in lupos conuersis dan-
sto quodam imolato liquoze deo suo Lyceoz post
nonnulla subiungit / et probat hec esse credenda /
propterea q̄ et temporibus suis talia fieri referretur.
Unde sic dicit. Si enim dixerimus ea non esse
credenda (que scilicet prenarrata sunt) non de-
sunt etiam nunc qui eiusmodi quedam vel certis-
sima audisse / vel etiam expertos se esse asseuerent.
Nam et nos cum essemus in Italia / audiebamus
talia de quadam regione illarum partium / vbi
stabularias mulieres imbutas his malis artibus /
in caseo vare solere dicebant quibus vellent seu
possent viatoribus / vnde in iumenta illico conuer-
terentur / et necessaria queq̄ portarent. post que
perfuncta opera / iterum ad se redirent. Hec tamē
in eis mentem fieri bestialem / sed rationalem hu-
manamq̄ seruari. Hec Augustinus. Ex quibus
patet q̄ ipse non nisi ob plurimum testium asseue-
rationes credebat talia fieri arte magica: quibus
non dissimilia sunt que predicantur ab inquisito-
ribus accidere strigib⁹: et hoc relatione eorū qui
sunt experti: sicut est de conuersione strigum in ca-
tos: non tamen quo ad veram nature speciei mu-
tationem sed apparentem. et par ratio est de om-
ni alio euentu mirabili per tales / circa casus dia-
bolicis cursus / enarrato: et ab innumera testiū mul-
titudine confirmato. Unde cum supra probatum sit
omnia talia esse possibilis: neq̄ sacris litteris
repugnare: proculdubio sunt ab omnibus creden-
da: nisi quis vellent esse sapientior Augustino cere-
risq̄ sanctis doctoribus / qui eundem Augusti-
num in hac immitantur credulitate.

Ad idem ratio tertia ex multi-
plici experientia per nobiles
inducta. Cap. 17^m.

Tertio probantur hec esse credenda pro vt
ab inquisitoribus vera predicantur
ratione sumpta ab experientia / que dicitur rerū
magistra. Et sic arguitur. Ad quod multiplice
experientia comprobatur / non est negandum. Ni-
hil enim certius quā quod sensibus notificatur:
quod ad experientiam pertinet. Sed ea que a stri-
gibus narrantur sunt etiam in diuersis locis per
experientiam ab alijs q̄ a strigibus / quo ad facti
substantiam comprobata. Quod quidē inducitur
primio q̄rum ad corporalem relationem (omissis
que ab authoribus antiquis Vincentio inquam
historiali / et Petro damiano asseuerantur / de quibus
vide si placet in mallo maleficarum parte secun-

da ca. 3. quod et in solutionibus argumentorum
explicabitur succinte) in medium tantum indu-
co nunc ea que nostris temporibus ab his qui pro-
certo cognouerunt enarrata sunt. De veritate
namq̄ predicti cursus diabolici omissis innume-
ris que o' im facta narrant / et scriptura etiam teste
vera comprobantur / nonissimum argumentum
duplex inducere liber. Quidam vene. p. Frater
Paulus de Caspato ord. nostri mihi anno presen-
ti asseuerant presbyterum quendam nomine Jo-
Antoniu de palauinis bone fame virū / demora-
ri iam diu et nunc etiam in valle tellina in castro
Caspato: sibiq̄ narrauit q̄ dum mane s'm consue-
tudinē ante diluculum ad exolendum viniū
officium vel alia de causa surgeret de lecto / contin-
git cum multociens magnam vidisse turbam in
propinqua planicie virorum et mulierum cum va-
rijs luminarijs currere hinc inde moze luden-
tius: quos presbyter dixit pro certo se scire q̄ sunt
strigones. et striges que deportantur ad cursum vt
omni generis voluptatibus carnis perfruantur.
Quidam etiam egregius medicus Ferrarici.
et in hac eadem ciuitate curis infirmorum publi-
ce intendens magister Sorinus Bentius nuncu-
patas / mihi fidelissimo testimonio superioribus
diebus enarrauit / q̄ cum superioribus annis quasi
tribus elapsis ruri esset inuisendarum possessio-
num propriarum gratia / contingit cum suo villi-
co sermonem de strigibus cum habere. Cumq̄
medicus esse deliramenta diceret que referuntur
de strigib⁹: et hoc preceteris q̄ videlicet corporali-
ter ferantur ad opinatum cursum: contrario sta-
tim villicus ille (qui adhuc superest / et vocatur
Thomasinus pollastros / de territorio quidem mi-
randule / sed modo habitans in confinibus illis in
loco qui vocatur Clauico (Malaguzzi) asseueruit
quendam aliu ibi prope morari rusticum qui nar-
ret se mulieres et viros in maxima multitudine nocte
corrizantes et voluptatibus vacantes vidisse.
Super quo stupens medicus / rogauit villicum
suum / vt rusticum illum ad se vocaret. Qui voca-
tus / et de his interrogatus / ita respondit. Qua-
dam nocte dum per tres horas ante diluculum sur-
rexissem vt cum bobus et plastro veniens / villico
buic vestro in quodam negocio ferrem auxilium:
peruenissemq̄ ad hanc planiciem (quam manu
ostendit / quia prope erat) vidi (a longe rorantem)
ignem copiosum in diuersis locis quasi luminarijs
magnis inter que multitudinem quoq̄ conspexi
virorum ac mulierum veluti adiuuicem decertan-
tium seu etiam corrizantium. Propius autem
accedens / plusq̄ sex millia hominum / clara per
ignes causata luce intruisum sum et mensas para-
tas / et eorum nonnullos comedere ac bibere: plu-
rimos corrizare / diuersiq̄ generis ibi ludorum
exerceri: plures etiam lasciuire licentius q̄ fas
sit eloqui. Inter eosdem autem aliquos mihi no-
tos vidi viros ac mulieres: et nonnullos eorum
tunc etiam sum alloquutus. Sed post horam quo-
dam signo facto / velocissimo (vt videbatur) cur-
su / omnes inde fugerunt / ac velut asportari nebu-
la / nusq̄ cōparuerunt. Hoc igit accepto testimo-
nio medicus mutauit sententiā: et ne diu possibile /
sed

v. C. Ca.
q̄ sit de
elect. in
6.

sed etiam de facto contingere iam credidit que prius deliramenta perabat.

Experientie corporalis cursus ac transpositionis strigum ad longinqua loca per populares inducere. Cap. 18^m.

Popularium etiam testimonio qui Ferrarie moratur/hoc ipsum probandum censo: ut possit qui voluerint non a longe cernitari. Quidam in primis Andreas magnus bergomensis habitator Ferrarie/bachyeme mihi narravit quod a quodam suo affine Venetijs commorante cognovit hoc quod contigit superioribus annis: quandam inquam puellam que cum matre Bergomi morabatur / inventam fuisse nocte Venetijs in thalamo dicti sui affinis. Quam mane repertam nudam / recognovimus quia colorata erat / cum interrogasset quomodo illuc venisset aut ibi esset et quare plorans illa postquam vestra ab eis fuit / hec que infero enarravit dicens. Hac nocte cum in lecto vigilarem: vidi matrem meam que me dormire putabat / surgentem de lecto. et exitam camisia se quodam vnguento quod ex vasculo assumptum de sub lateribus extracto: perungentem corpus. Et statim in assumpto baculo quodam ibi preparato in modum equitantis ascendens: extra fenestram deportata est: et a me nequaquam ex tunc ibi visa. Cumque ipsa quoque de lecto surgens: meum ut mater fecerat perunxisset corpus / extra fenestrameducta / statim in hunc locum deportata sum: ubi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi. Ex quo ego territa / cum matrem etiam ob meum adventum conturbatam viderem et comminantem / nomen Domini Jesu et Beate Virginis invocans: et tunc matrem non vidi: et ego hic nuda solaque remansi. His auditis a puella: scripsit oia hec affinis ille narrantis p. Inquisitori Bergomensi. A quo capta mulier et tormentis exposita: cuncta confessa est. Et addidit se a demone pliusquam quinque genes deponitaram ut puerum illum filium predicti affinis occideret: sed tamen prevaluerat nunquam: quod semper eum inveniret signo crucis et sanctis orationibus a parentibus bene munitum.

Quidam et Antonius Leo carbonarius Ferrariae habitator de valle tellina / narravit mihi hoc anno / se in patria sua ab eo cui infra scripta contigerunt cognovisse. ut quod cum suspectam haberet ille uxorem suam ex relatione multrorum quod iret ad cursum quado ipse nocte dormiret / finxit se quadam nocte profunde nimis dormire. Quod ubi percepit vxor / surgens de lecto se inunxit vnguento ex vasculo prius abscondito. et statim nusquam comparuit. Stripes autem vir suus / et quadam curiositate ductus de lecto surgens / idem fecit quod vxor: et statim per caminum (ut sibi videbatur) per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse vxorem / delatus / in quadam nobilitate cuiusdam comitis cellam vinariaz deportatus est: quo loci vxorem etiam cum alijs pluribus reperit. Eo autem viso / vxor statim cum alijs quodam signo facto discessit / eodem viro suo in illo loco relicto. Qui mane a famulis domus inventus / et cum clamoribus quasi latro captus / et ante comitem constitutus / accepto loquendi spacio / cum ru-

boze factum narravit. Et ex hoc accusata vxor illius apud inquisitorem / et tandem confessa / penas dedit suis dignam sceleribus. Certe autem sola illa credere (ut ad obstinatos paulisper verba converterem) que proprijs oculis contingunt videri / signis soliditatis est vel magne nequicie: ut qualis forte quis fuerit / tales et ceteros esse putet / mendaces inquam et delusores. Ex his tamen que prenarrata sunt haudquaquam extimandum est virtutem aliquam naturalem inesse vnguento illi / quasi omnes qui se illo perungerent: sic deferi haberent aut possent. Jam enim non nisi ad unum deferrentur locum vel ad unam duntaxat differentiam loci / cum natura non nisi ad unum determinata sit. ut dicitur secundo philosophorum. Nec diabolus est subditus naturalibus virtutibus rerum compositarum quo ad motum localem cansandum cum sit eis nobilior et ab omni materia absolutus. Tales enim virtutes non nisi ad res ipsas terminantur materiales. Sicut sicut astat trahit civibus / ita spiritus signis. ut dicit Aug. 21. de civitate Dei. c. 6. Ex pacto enim facto vel expresso habito cum malignis spiritibus ab his personis vel ab alijs qui hec primo introduxerunt / puta quod fide abnegent et baptisimum / crucem conculecet / nomen vili sanctum minime nominent / et alia huiusmodi nefandissima incurrant crimina / facto postmodum aliquo opere / puta tali inunctione pro signo / statim adest diabolus propria voluntate. Et ita proprio ex arbitrio assumpta sibi placita etiam bestiarum figura: vel etiam inuisibiliter assistens / defert miseris personas / pro earum vel etiam pro sua voluntate ad destinata loca / indeque reducit. Propter etiam ad hoc cogit demon inferioris ordinis a demone superiore ac presidente / cuius vis ille potestati subijctur. Est enim platio et subiectio in spiritualibus creaturis tam bonis quam malis. ut patet per sanctum Th. 1. q. 109. ar. 2°. Propter hec igitur contingit quod et si aliqui quandoque se tali vnguento decurrant intendentes transferri / siue pactus habeant cum demonibus siue non / vori composites non latentur sunt. Nonnulli autem quandoque tali perniciosa inunctione peruncti / quantum etiam non intenderent se transferri / translati sunt. Procedit hoc etenim ex libertate demonum / sic exigente quadoque malitia hominum / ut in perniciem suam obrineant quod sue salutis contrarium est. Et ex bonitate dei quandoque a tali malo quidam custodiuntur contra suam etiam voluntatem. Sed et quandoque impediuntur demones ne id prevaleant obtinere quod vellent: hoc vel a bonis Angelis vel a malis / sibi tamen prelati. Ex bonorum autem angelorum presidio isto communiter provenit ne possint demones officialibus fidei nocere: nec ex carceribus eorum / hereticum hominem eripere / etiam si se totum vnguento illo perungeret execrabilis. Sed et quandoque demonum in hoc libertas ostenditur circa talia quod si persona etiam sic peruncta / pactus aliquod cum demone firmatum prevenerit / puta nomen aliquod sanctum in cursu proferat: statim a demone deponitur seu derelinquitur: et in locis se invenit a domo propria vnde recesserat longe positis / septus etiam flagellatus per eosdem demones / et quandoque illesus.

De strigibus.

Experientie appareris conuersionis strigum
in caros. Cap. 19^m.

Comprobatur etiam id quod assum-
ptum est in predicta
ratione de apparentia strigum in forma brutorum
et precipue carorum/ vt ipse quoque striges fatentur/
per testes fidelissimos de visu et tunc ratione huma-
na iudicari potest. Nam supranominatus Anthonius
Leo vxorq; sua sub iuramento deponentes mihi dix-
erunt hoc anno/ modo decurrere tertium annum q; in tha-
lamo suo seris optime clauso/ nocte quadam duo ma-
gne carni apparuerunt/ vni ex pueris eorum insidiatres
de quibus tunc ipsi dum dormiret non aduerterunt nisi post
emissus a puero clamorem et eiularum. Strigauerunt. n.
ita ipse iuravit/ quoniam sunt excitati pariter: cui maleficij causa.
F. paucos dies exiccat/ puer iterum. Surgentes ergo
et primis caros binas viderunt/ de lecto suo/ vt eas com-
prehensas necaretis ferrea pala percussit alteram eorum
vir (vt sibi videbat) accerrime/ alteram vero retbe com-
miserunt/ nihilominus elapsis paulo post aufugerunt
ambo/ et extra fenestram se demittentes non ultra com-
pauerunt nocte illa. Simile quod passi sunt post annos
duos. hoc est anno elapso circa puellam nuprime na-
tam. Si quidem a duabus magnis caris altera beretini
coloris altera vero pro parte albo et pro alia parte
corpore nigro colore colorata/ dum omnes dormi-
rent nocte in vasa pariter expersfecit flebilis vo-
ce. Qui visis caris electo saltranibus/ surrexerunt
vt eos comprehenderent: sed neque tunc preualue-
runt. Nam vt antea fecerant eorum manus evase-
runt facillime: et per fenestram domus demisse fue-
runt. Puella vero infra duos dies exiccata defecit.
Noctibus quoque strepitum multarum carorum in-
fidiantium alijs filiis/ et etiam loco vbi vnguentum
sibi datum a quadam strige seruabatur vt illo pericu-
li curarentur (si quidem iam et ipsi strigati fuerant/
sed non exterialiter) sepius audierunt. cum tamen
(vt ipsi dicunt) non nisi vnam paruam, carum in
domo habeant. Sed et strix que superioribus diebus
fuit incinerata dixit eisdem super bec percunctan-
tibus/ quod due femine striges fuerant/ in forma caro-
rum quas in thalamo viderant: que et alios filios
ante occiderant modo predictos/ seque nosse illas as-
seruit/ immo signis non autem ex nomine propala-
uit easdem. Cuius etiam apparentis conuersionis
strigum in caros/ testis alius in hac eadem cini-
tate Ferris. Philippus nomine/ artificio cerdo/ sub
iudiciali iuramento mihi asseruit hoc anno/ strigam
quandam ante tres menses eidem imposuisse/ ne pro-
hiberet venire circa puerum/ quem (a se forte strig-
atum) curandum assumpserat/ si quas blandien-
tes et aludentes videret caros. Eadem igitur die
dum discessisset illa/ viderunt post horam ipse et vxor
sua carum magnam et hactenus ab eis inuisam que
ad puerum accedebat concito gradu. Quam cum
ex timore parentes sepius abegissent/ postremo com-
tra venientis vexationem ad impatientiam exar-
serunt. clauso quoque ostio vir ille/ grauissime carum hinc
inde fugientem diuersus hasta percussit/ et demum ex
alta fenestra se iactare compulsi vt toto collisa vi-
deretur corpore carus. Ex tunc autem strix illa ve-
tula toto confracta corpore per plurimos dies lecto

decubuit. quo factum est vt leuis quam prius habe-
bant suspicionem quod striga esset/ et puerum suum qui
hac infirmitate strigat/ grauissime laborabat/ ipsa
strigasset/ in vehementem transijt/ immo in violen-
tam. Etenim percussiones et plage. que in carum in-
fixe sunt/ in illa vetula sunt inuenta quo ad mem-
brorum correspondentiam. Innumera possent ad-
duci ad huius rei manifestationem exempla. Sed
hec nunc sufficiant manifestissima testimonia/ de qui-
bus et publica instrumenta confecta sunt/ et per eos-
dem testes qui adhuc viuunt/ apud omnes confir-
mari possunt. Cuius etiam modo idipsum quod in
hac tertia ratione probare assumpsimus/ manifesta-
ri potest per ea videlicet que ante cursum inchoan-
tes/ in cursu striges percipiunt/ vel ex cursu regressi
ibi facta demonstrant. Ex quibus manifestabitur
quod talia delusorie non contingunt/ sed vere realiter
et in corpore. habitam namque priusquam ad cursum ac-
cedant sacratissimam hostiam/ vbi postmodum ad
determinatum locum fuerint deponate/ pro mune-
re offerunt diabolo. quam et ipsius diaboli gratia et
requisitione opprobrijs affectam ibi dimittunt: et
nullatenus apud se postmodum illam inueniunt.
Quod non accideret si tantummodo somniarent
se talia facere. Idem conuincunt alia itidem obla-
ta munera puta vnbetici puerorum/ galli/ galline
et alia huiusmodi que communiter requirunt/ de-
mones in sacrilegis eorum sacrificijs. Quod autem
res ita se habeant et isthec encennia demonum post
oblationem non compareant/ milies comprobatum
esse testantur patrum inquisitorum processus innum-
erabiles. Cuius etiam strigibus referentibus
cognouimus/ quod dum primo deponantur ad cur-
sum et negatis coram domina cursus fide Christi
atque Baptismo faciunt homagium demoni: acci-
piunt tradente sibi eodem demone pugillum ter-
re: qua secum portata/ et realiter apud se inuen-
ta conseruataque/ toto vite sue tempore vtuntur
per se iste pessime ad maleficiandum non solum
pueros verum etiam viros et mulieres cuiuscun-
que etatis: protecto terre illius modico super eas
quas volunt personas perdere. Si autem bec om-
nia in somnis contingerent vel delusorie/ nequa-
quam apud se talia postmodum vigilantes inueni-
rent. Aliud quoque huius veritatis signum asse-
ro tale. Asserunt enim striges qualibet ebdomada
se bis languere/ mane videlicet diei veneris et diei
lune/ propterea quod ex velocissima reportatione qua
noctibus illis prius a cursu recipiuntur in pro-
pria/ patiuntur deponere quasi vertigines/ et ob hoc
lecto decumbentes/ toto pene mane illo quiescunt.
Quo etiam effectu quasi apertissimo et clarissimo
signo/ notum earum suspectas easdem habent vehe-
mentissime quod sint striges. vbi precipue prestigiosis
operibus aliqui intendunt. Cuius et illa que su-
perioribus diebus incinerata est/ ea que nunc dixi-
mus confirmatur: et aliud insuper veri realitatis sui
cursus dedit hoc indicium. quod cum semel reportaret
e cursu et per caminum deponita fuisset in camera pro-
pria/ non potuit hoc latere familiares qui in eadem ca-
mera dormiebant. Et ista vt factum occultaret/ ex-
cusationem audiri sonitus aliam interponeret/ non in-
eis

eis potuit satisficere quo minus uebementer suspi-
carentur eam tūc de cursu regressam/sicut ⁊ rei ve-
ritas erat. C. Mutuus quoq; concursus in vicis ⁊
factis dum in diabolico illo resident conuentu/ ⁊ se
inices cognouiss/ ⁊ comitatas fuisse fecisse quoq;
simulq; dixisse dum sunt incurfu que postmodum
concordes referunt/sicut in referendo conueniunt
qui uigilant ea que simul uigilantes fecerunt aut
dixerunt / signum est apertissime ueritatis q; ista
non in somnis perficiantur. Nam si vnus somnia/
ret aut deluderetur vel etiaz ambo/nullatenus ira
mutuo conuenirent. Non enim experimur inimo
impossibile iudicatur ⁊ contra naturam q; duobus
contingat eadez in somnis uidere/putarene q; hec
vel illa fecerint vel dixerint absq; vlla penitus dif-
ferentia. vt talibus accidere comprobatur. Si qui-
dem persepe plures earum conueniunt simul ire re-
direq; vt nulla sit iam negandi ratio vel apparen-
tia q; hec corporaliter fiant ⁊ inuigilia. C. Quod
si etiam quandoq; in somnis hec appareant vel con-
tingat opere demonis / non hoc eos latet vt pluri-
mū qui talia patiuntur. sicut ⁊ supradictum est ex
his que traduntur in Galileo maleficarum. His tñ
qui realiter deserunt ad cursum (vt dictū est) mul-
ta tam in motu illo q; in termino motus/deluzorie
pro parte contingunt. vt in dicent miser/realiter
⁊ corporaliter nonnulla ibi fieri ⁊ esse/ que tñ fanta-
stice fiunt opere diaboli. vt in solutiōibus argumē-
torum plenius innotescet.

C. Cur demones copiosos ac celebres strigum
conuentus crebro sic instruant ac aceruent/
e diuersis regionibus assumptis uiris ac
mulieribus. Cap. xx.

Posset autem aliquis etiam premissis omni-
bus annuendo dubitare de ueritate
huius concursus hominum in vnum tam crebro re-
periti. Esto enim q; possit diabolus homines de lo-
co ad locum longius transferre/ ⁊ plures etiam ho-
mines in vnum congregare: non tamen id fieri cre-
dendum uidetur nisi rarissime/sicut ⁊ rarissimi le-
gitur qui fuerint a demone per aerea portatus ⁊ ra-
rius immo nunq; tam in gentiliū q; etiaz in ec-
clesiasticorum scriptis legitur q; vel semel tantum
per demones facta sit adeo celebriū cōgregatio ho-
minum sicut est vna vel minima earum que fieri di-
citur a strigibus bis in ebdomada in diuersis par-
tibus Christianorū. Ad si ēt dicatur hoc demones
facere vt decipiant homines/ ⁊ eorum ruine seuius
insidiantur/ uidetur q; ab initio ista facere debuis-
sent/cum a principio perditionem hominum sum-
mo studio ⁊ terribili malitia exquisierint. Unde
cum factum hoc alias nemo sciat/immo neget ab
omnibus pari modo negabit quispiam vnq; deum
opt. Max. ista permittere. C. Verum enim vero cū
tot assertionibus atq; manifestis indicijs hec infeli-
ci nostra hac tempestate comprobentur cōtingere/
supra inductum sua sorium scrupulus hac sola sua-
sione remouere curabimus/q; deo pro grauioribus
hominum inualecentibus demeritis permittēte/
gratis eosdem diabolus insequit/ac pernicioso-
res nocendi modos in dies aggreditur in Christia-
ni nominis extinctiones. Ad autem vnus hic mor-
bus omnium sit grauissimus/supra modum contra

giosus/vniuersaliq; saluti hominum magis aduer-
sus primum manifestato / facile demū ostendemus
non ab re nostris temporibus ista crebescere. Primum
autem deducit multitudo simul ⁊ grauitas
criminum ruinaq; animarum exitialis quam dia-
bolus omni qua potest arte/omniq; malitia mun-
dum debellare contendit. In consortio enim posite
misere ⁊ infelices ille persone/magis se inuicem ad
malitiā trahunt/in malitia fouent/ ⁊ sic eorū culpa
continue aggrauatur. Se inuicem quidem ad mali-
tiam magis trahunt inducendo primo uerbis. Zi-
meret enim persona quelibet diabolica si solam se
sciret aut crederet esse sic demoni obligatam/sic a
Christo alienam/eiusq; inimicam. timeret in quaz
hec alteri reuelare/ ⁊ ad simile facinus alios indu-
cere. Modo autem euz in tam solēni delectabiliq;
se cognoscāt annumerari societate/quasi iactabū-
de morumq; facture cognatis amicis atq; sodali-
bus/eisdem inducunt uerbis extra cursu/ vt pote
primo narrando quibus conuenientes in cursu per-
fruantur bonis: scōo excludendo timorem tam de-
monium q; iudiciorū dei/ dum demones nō quasi
inimicos vt predicatur. sed quasi amicos ⁊ familia-
riter obsequētes pro uoto se dicunt habere/ et deuz
talia non curare / vel certe non posse punire affir-
mant bererice/quasi non preualeat contra demo-
nis potentiam se opponere/factasq; iniurias uin-
dicare. Tertio remouendo impossibilitatem appa-
rentem transmigrationis longinq; immo preben-
do facultatem per demonum inuocationem: eos-
demq; per execrabilem vnctionem in illorum ma-
ledicto nomine facta a strigibus/ad hoc ipsum ob-
sequiosos reddendo. Quarto causando roboran-
doq; fiduciam proprio comitatu. C. Fouent post-
modum in malitia dum sunt congregate persone
ille/alias quas traxerunt. primo offerendo eas ma-
gne Domine in tali multitudine presidenti: vt pro-
pter eam quam prese fert excellentiaz/potentiam/
beneuolentiaz/comitatem/ vereantur eiusdem vo-
tis atq; pceptis tamen excrebilibus non pare-
rentimeant eidem promissa non obseruare nō odio
eam habeant sed potius diligant ueluti auctricem
tantorum bonorum/ ⁊ in omnibus occurrentem pro
uoto. Scōo fouentur in malitia propter multitudi-
nis imitationem. Multe enim persone dum etiam
illuc perduce sunt/ renuerent contra Christum ⁊
fidem sacrilega committere: que tamen imita-
tione sociarum fidentius admittunt facinorosissi-
ma opera. Ex maiori etiam multitudine/ maior se-
quitur voluptas in multis quibus fruuntur deli-
tys. Si enim omnis boni possessio locunda minus
est sine consortio. vt dicit Boetius / ex hoc ipso q;
in maxima multitudine conueniunt/solatijs etiaz
asunt pluribus in corizando/cantando/sonan-
do/ ⁊ in curiositatibus multis: presertim in aspe-
ctu pulcherrimarū personarum apparentium ec.
vt sic uilissimorum hominum desiderium accendat
magis ac magis uelle sepius ista repetere. ex qui-
bus omnibus continue aggrauatur peccatum ma-
litiā/cum ex frequentatis acerbis malis/omnis eo-
rum generatus pessimus habit⁹ infidelitatis / apo-
stasieq; a fide/ ⁊ denum omnigenis uitiōrum. ⁊
precipue luxurie/gule/uidie/ireq; proficiat i ma-

De strigibus.

lilia: et eorum obstinatione maxima in dies ob-
duretur ob peccandi consuetudinem. Cuius iudi-
cium est rarissima talium personarum ad deum co-
uersio: conuersorum tam facilis que comprobatur
recidauatio. Dicunt enim communiter que con-
uertuntur quod ista conuersio sibi difficillima est. et per-
seuerantia dura/tam ob delictorum memoria: cum
propter demones in diuersis formis plurimum eisdem
blandientes: vel si sic non preualent/realiter post-
modum et grauiter deterrentes et verberantes. Ag-
grauatur insuper illorum malicia propter multitu-
dinem/ex hoc quod quasi in vnum facinus oēs coniu-
rantia vt quilibet non solum propriorum sed etiā
totius multitudinis peccatorum quibus consentit
et delectatur/reatu teneatur obnoxius. Sicut enim
opera bona gratioza sunt deo/si a multis vnanimī
ser fiant. iuxta quod innuunt verba illa domini Mat.
xviij. Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomi-
ne meo/ibi sum in medio eorum. ita et quo ad mali-
ciam grauitatemque delictorum pariformiter iudi-
candum est. Unde et in naturalibus diuersorum agē-
tium virtus quo magis vnita fuerit/fortior est et
magis diffunditur. Feruescunt enim magis igniti
carbones dum coguntur in vnus. Hoc igitur rebe-
pissimo versurus vritur hostis/vt capiosam infeli-
cissimorum hominum multitudinem ad raras eas
stiges post se trahat. Non est autem vsus hac arte
diabolus ab initio/antiquissime temporibus/cum quod
principaliter per hoc intendit iniquus fidem veri-
dei de corde hominis euellere. Totum autem anti-
quitus pene orbem/per veritatis ignorantia et per
infidelitatem sue addixerat seruituti/præter indeo-
rum paucissimos: quem etiam populum ad idola-
triam prouum cognoscens/non exquisitis his arti-
bus ad infidelitatem trahere necessariū iudicabat:
sed facile in illam eos prolabi faciebat. Post ad-
uentum autem domini et Saluatoris/in primitiua
quidem ecclesia Christianus populus inter infide-
les habitans perfectissime vite fuerat/et fidei firmis-
sime inderebat. vt potest inter persecuciones conti-
nue splendescens atque feruens sicut et aurum igne
probat. eratque tunc diabolo sola vel maxima cura
regnum suum tueri ne omnes infideles ad Christianum
conuerterentur. Sed data pace post tempora/ceperunt
christicole segniter agere/a conceptoque fidei
feruore repescere. quos consequenter aggrediens dia-
bolus/per ministros suos hereticos innumerabiles
seducere cepit/sicque voti copos fieri per internam
infestationem a se/et per exteriores ab ipsis hereti-
cis factas. non autem ad huc per visibilem apparitio-
nem/saluti hominum grauius insidiari. At postre-
mo sublatis e medio hereticis/aut certe a Christianis
noxiis finibus longius profligatis/cepit diabolus
simpliciores personas/facile seducere/multipliciter
deludere/et ad infidelitatem cultumque diane varijs
illusionibus inclinare/vt in. c. Episcopi. xvi. q. v.
enarratur. Sed deprehensio a Christianis per sacer-
dotum doctrinam/non esse verum deum vel deam
que personis illis quasi domina apparebat/ne suo
diabolus desiderio pessimo fraudaretur/cepit aper-
te se Christianis solis offerre in omnibus obsequen-
tem: et eis creberrime omnigenis delirias prepa-
rare/dummodo fidem Christi ab eorum cordibus ei

minare posset. Quod vt facile firmiterque obrineat
predictos adinuenit laqueos ac dolos pessimos ma-
ledicti cursus ac infelicissimarum harum persona-
rum conuentus. Et in principio quidem eo quod non
multis essent qui eius tali malitie consentiret: et de
uersis locis Christianitatis/vnius tamen assumptos
lingue per aera in vnum tantummodo locum pro
quolibet regno qualibetue prouincia deducere con-
sueuerat/pura circa regionem Iordanis/circa nu-
cem beneuenti. et sic de similibus. Sed adeo magna
in presentiarum multitudine inualuerunt/vt in plu-
ribus aggregentur loca/et quasi per singulas dioce-
ses conuentus faciant copiosos magneque multitu-
dinis vtriusque sexus et varijs status. Sicut in barba
Ferrariensi. in planticie Mirandule/in more pater-
no prope Bononiā/et in alijs pluribus per has ma-
ledictas personas nominatis locis. vt iam non per
aera semper a demonibus deponentur/sed pede-
stres vadant multotiens et velocius currant eo quod
per se prope sit locus/tamen a demonibus in hoc
ipso multipliciter etiam sint suffulre. Quam scilicet
maledictam dignetur deus opt. max. tandem elimi-
nare. Et hec de tertio principali et quo ad totius quo-
nta determinationem et materie declarationem di-
cta sufficiant. Hunc superest argumēta pro opinio-
ne falsa in principio facta dissoluere.

Ad solutionem primi argumenti primo dedu-
citur allegatum in contrarium. c. Episcopi/
esse multipliciter de auctoritate et veritate
suspectum.

Cap. xxi.

Determinata veritate circa prepositam
questionem/superest sol-
uere rationes in principio adductas pro parte fal-
sa. Ad primum igitur argumentum fundatum super
ea que dicunt in. c. Episcopi. xvi. q. v. multa dicē-
da sunt eo quod huius ca. verbis et auctoritati solū in-
nitantur et hereant/qui cursum hunc diabolicum
corporaliter fieri negant. Primum ergo dicendum est
si aliquos capitulum illud seu etiam concilium su-
spectum esse de falsitate et inter paleas non minus
computandum quod Babilon. vel bilochi. concilia re-
putentur. d. xvij. ca. Placuit. et ca. Annis. et sic de
similibus. que non alia ratione repudiantur/et inter
apocrypha censeri scripta tenendum est/nisi quod ne-
sciatur quo tempore/sub quo Pontifice/vel cuius
auctoritate indicium sit aliquod tale concilium vel
confirmatum. Etenim concilia plurima ab hereti-
cis et scismaticis sepius celebrata sunt: in quibus qui-
dem licet plurima constituta inueniantur que ad
sancte vite profectum conferre videantur/et nonnulla
nera ex sanctorum doctorum sapientia inserantur/ubi-
lominus ab ecclesia non acceptantur immo danantur
propter comixta multa falsa et perperas ordinatas
et quod et non rite congregata fuisse copertum est: sed
porius contra voluntatem summi Pontificis/aut
preter eius notitiam et beneplacitum/cuius soli est vni-
uersalia concilia indicere et confirmare. dist. xvij. per
totum. Sicut patet de concilio Arrimi. damnato
dist. xv. ca. sancta. et nouissimis temporibus de con-
cilio Basilee damnato ab Eug. 4. et sic de alijs plu-
ribus scismaticis concilijs. Et ille qui teneret quod con-
ciliū potest indicere vel congregari aut celebrari sub
alio capite quod summo Pontifice Rome vice Petri
vniuersali

Ad
mum

vniuersali ecclesie presidente / nisi forte in casu quo
 Pontifex in heresim laberet / esset hereticus / san-
 cte matris ecclesie Romane primatus impugnans
 que a Christo accepti. d. xxij. c. oes. i. d. xl. c. si Pa-
 pa. Quis igitur huius auctori concilii acquiescit. et ipse
 ignorat et auctor illi merito adberre non videmur
 cogit et eius dicta seu decreta nullam habere viden-
 tur auctoritatem / nisi aliud ostendat. Suspectus
 est scdo vehementer tale concilium quod non catholicum fue-
 rit aut ab ecclesia approbatum eo quod nonnulla pro-
 fert obscura / sacrilique litteris non plene consona / sed
 sine sensum quem aduersarij patrum Inquisitorum in eo
 habent / falsa ac de heresi suspecta. Probatio est sui
 principale propositum sine veritate sensum diminute ac
 inefficaciter pcedit et veritate que manifesta est
 in sacris litteris quod vs talia non possit facere diabo-
 lus. que tamen diabolo possibilis esse sacre littere prote-
 stant. Nam iter alia eliciunt hec ex. d. c. quod non possunt
 a diabolo portari realiter de loco ad locum / quod non possit
 figurata huius pcedere vel mulieris que deo facte / que sunt
 in sacras litteras et in scilicet doctrina omni Theologo-
 rum sacras litteras exponere tamen. Nam quod diabolus Chri-
 sti de loco ad locum portauerit / habet expresse in eu-
 gelio Matthe. iij. Multo magis scilicet alios portare
 potest et portasse fert in historijs auctenticis sanctorum / et
 precipue diuini Jacobi. Apo. Naturalis est potentia non
 est minor in angelo malo quam in bono / quod tamen portauit
 Abachuc longa terrarum spacia in cirrissimo tepore.
 Dan. iij. Cui possit et diabolus se transfigurare in an-
 gelum lucis ut dicitur. 1. Cor. 9. et habet in eodem. c. Epi. niul-
 to magis poterit se transfigurare in deam aliquam cor-
 poralem sicut putabant esse Dianam ipsi pagani.
 Contraria est sacris litteris (nisi bona glo. inter-
 prent) afferit capitulum illud. vbi dicit esse infidelis et
 pagano deterioris qui credit posse fieri aliquam crea-
 turam aut in melius mutari aut in veterius / aut trans-
 formari in aliam spem aut in aliam similitudinem / nisi ab
 ipso creatore quod omnia fecit et per quem omnia facta sunt.
 huius. n. prout quatuor ad aliam spem / expresse habetur
 Exo. vij. et viij. Vbi legitur magos Pharaonis conuer-
 tisse virgas suas in serpentes / aquas et in sanguines
 verum / verasque ranas. Heq. n. potest dici sine fide quod ista
 delusio acciderint / quod sicut dicitur bibeat diuus Augu-
 stinus in gl. ibi. scriptura eodem vocabulo nolat et virgas
 magorum et virga Moyse / qua constat vere in serpente
 esse conuersam. Et hac intentione Aug. in passu illo
 sacre scripture / sequitur et declarat diuino Theologo. Por. q.
 vi. art. 5. ad 8. cum alijs theologis et expositoribus. Et
 alia ratione hoc ipsum deducit ex eadem scripture / quod si
 delusio ista contigisset / quomodo illi magi non nisi vir-
 tute diaboli talia possent facere / et que facile sit dia-
 bolo facere quod ira prestigiose cynipbes sicut rane ser-
 pentesque apparerent. que facile virtute illius potuis-
 sent magi cynipbes ipsos delusioe et tamen apparent
 educere sicut ranas. et tamen sacra scriptura dicit / quod
 magi hoc facere non potuerunt. Quod quidem non est tra-
 intelligendum quasi naturalis diaboli virtus ad illorum est
 productionem non se extenderet / sed quod eos talia alia
 tunc producere non permittit deus / ut dicit scriptura Aug. 3. tri-
 et recitat Magister. vij. d. 2. Cuius etiam negaret quod
 diabolus possit creaturas conuertere in aliam similitudi-
 nem per prestigium / negaret ipse prestigium / quod est vna diuini
 notioe species / et diceret prout omnibus Theologis. et ca.

Nec mirum. xvi. q. v. sequitur opponeret omnibus historijs
 talia narratis que per prestigium varijs temporibus co-
 rigerunt et locis. Quo tamen modo intelligendum sit diabolus
 posse vel non posse vnam creaturam in aliam mutare. 7. de
 clarabit. Suspectum 3. de falsitate est. d. c. inquit
 alium pcedit sensum in sacris litteris quam habeat Man-
 cti Doctores super verbo illo Apoli. siue in corpore siue
 extra corpus nescio et c. immo sensum pferit quem re-
 probat. s. Aug. 7. s. Th. et quem diuus Hieron. in plo.
 Danielis. dicit fuisse sensum cuiusdam Iudei negan-
 tis pariter id quod vniuersalis cōfiteatur ecclesia / Aba-
 chuc inquam esse portatum ab angelo in Babilonem bre-
 ui temporis spacio. Et ideo cum ex cultu iudei exponeretur / tamen
 et quod Hieron. hoc referebat ut ostenderet se in suis
 translationibus pari multas calumnias / maxime a iudeis
 quas ipse calumnias reputabat iniustas / inferit tacite
 quod pariter exeret et dāner cas caluniarum / iter quas
 vna erat expositio predicta quas inducebat Iudens
 ille. Cui ergo illam afferat. d. c. sine aduersariorum inter-
 pretatione / per hoc ipso suspectum esse de minorum ve-
 ritate. Est autem sensus verborum Apoli vbi dicit se nesci-
 re an in corpore an extra corpus raptus sit vsque ad 3.
 celum a predicto iudeo introductus et predicto ca. Est
 inferit sine aduersarios / iste / quod aplos nescierit an fue-
 rit portatus in paradysum seu in tertium celum corpo-
 rali / ita quod corpus cum anima eius esset illuc transportatum
 an certe ex corpore raptus fuerit et in solo spiritu vi-
 derit et audierit quod ibi cognouit. Hanc autem sensum re-
 citat et improbat Aug. 12. sup. Gen. ad litteram. hac
 ratione. quod (inquit) constat ex verbis apoli quod ipse sciuit
 se esse raptum vsque ad 3. celum / constat ergo illud celum
 in quo raptus est / esse verum celum / non aliquam celi similitu-
 dinem. Si. n. hoc voluisset intelligere / cum dicit se raptum
 in celum. i. ad videndum imaginarie similitudinem celi / eodem
 modo poterat affirmare se raptum esse in corpore. i. in simi-
 tudinem corporis huius Et sic non fuisset necessarium di-
 scernere quod sciret aut nesciret / quod vtrumque equaliter sci-
 ret. i. et se esse in celum / et se esse raptum in corpore sine simi-
 tudinem sicut accidit in somnis. Si autem sciebat esse ve-
 rum tertium celum / sciebat ergo aut esse aliquid spirituale et in
 corporeum / et sic non poterat corpus eius illuc raptum
 esse aliquid corporeum / et sic anima non posset illuc sine corpo-
 re rapti nisi separet a corpore. Et sic post longa disputa-
 tionem Aug. pcludit verum sensum verborum Apoli de
 oes. Restat ergo sciat / ut hoc ipsum cum intelligam
 ignorasse / vtrum quomodo in celum raptus est / in corpore fue-
 rit quomodo est anima in corpore cum corpus viuere de / siue ve-
 getatis siue dormientis siue in extasim a sensibus cor-
 poris alienata / an omnino de corpore exierit / ut mortuum
 corpus iaceret / donec peracta illa demonstratio. me
 bus mortuis anima redderet / et non quasi dormiens euigila-
 ret / aut extasi alienatus rediret in sensum / sed mor-
 tuus omnino reuiuisceret. hec ille. Quod adducit et sequi-
 tur. s. Th. 22. q. 175. ar. 6. et veri. q. xij. ar. 6. Quod est
 ratione conuincit. Si. n. non fuisset tunc Aplos sine corpore
 in terra / vbi fuerat a socijs et comitibus deductus et
 a Iuda hospitio receptus / hoc ipse illi clarissime co-
 perissent. Et palam omnibus quasi miraculum insigne fa-
 ctum esset. Si vero in terra et non in celo corpore fuisset /
 nollet socijs hoc affirmantibus credere / spuderte illi
 ascriberet. non minus quam eius quomodo tamen ea credere vel
 lit que sensu percipit exteriori. Immobile autem cor-
 pus huius manens / non oes discernere. pnt an fundu-

De strigibus.

rus extrinsecus sit/vel certe extrinsecus pariatur. Unde referentibus quibuslibet Paulo q. corpore immobilitas permansisset/ eorum sensui adberere non tenebat/ si quis ei q. mortuus fuerit vel non mortuus affirmasset. Quia igitur si hec est non suffragaretur ratio/ sola auctoritas sanctorum fidem faciat veritati. p. q. contrarium sensum in verbis Apostoli precedens illius capituli littera. reddit de veritate suspecta.

Capitulum Episcopi propositum suum ineffaciter inferre/ et ob hoc de falsitate et auctoritate minuz suspectum esse.

Cap. xxij.

De falsitate quoque minorum auctoritate. d. c. reprehendit ex hoc esse suspectum q. in probando quod intrudit/ obscure/ inepte/ et prolixius ineffaciter procedit si illud huius sensum quem ei tribuit aduersarij dum per veritatem supra diffinitum illud inducit. Volens. n. probare secundum eos q. non realiter et in corpore mulieres ille perficeret aut videret que narrabat/ sed in somnis potius aut in solo spiritu a diabolo deluderent/ idcirco binas illas auctoritates sacre scripture/ quibus secundum hominum interpretationem habent q. non in corpore et secundum sensum corporeos presentes fuerint Paulus et Ezechiel/ alter inquit in celo/ alter in Ierusalē. Et tamen ex illis auctoritatibus ad sensum istorum a capitulo inductis non habet primo q. non possit etiam tale quod in corpore contingere/ nisi in auctoritatibus illis hinc habeat intellectum/ q. vix nullo modo potuerit vel Paulus in celum/ vel Ezechiel in Ierusalē corpore deportari/ nisi forte ab angelis bonis. Sed hoc primo est falsum quo ad deportationem Ezechielis. Multo. n. grauiora corpora potest diabolus et logicus deportare. vt. s. monstratum est. Secundo Iherosolymis oppositum ex hoc ipso quod dicitur. cum nalia manserint in demonibus secundum Dion. splendidissima. Quicquid ergo virtute naturali potest angeli boni/ potest et mali: et magis q. sunt excellentioris nature. Falsa est expositio ista ex hoc conuincit q. si sic intruderet Paulus/ vtiq. mereret. Etenim quod angeli boni possint et mali melius ipse certiusq. didicerat quod auctores dicti capituli. Non ergo dixisset. Nescio. deus scit. Si vero in predictis auctoritatibus/ non illud sed hinc potius habeat intellectum q. de facto non corporaliter ad illa loca portati sunt/ sed potuissent portari/ tunc non haberet ex eis propositum quod intrudit. hoc inquit q. non possint a diabolo per loca terrarum spacia corporaliter portari striges. Nam a non est/ ad non posse/ nullum est argumentum. Neq. n. sequitur. Petrus non est Papa. ergo non potest esse Papa. Et tamen aduersarij ex auctoritatibus illis que continent tales translationes non esse factas in corpore/ inferre voluit q. non possint filia in corpore contingere. Neq. est sequitur q. semper et omnibus sic contingat respectu cuiuscumque corporis/ et cuiuscumque localis distantie/ quod Ezechiel corrigat atq. Paulus/ quia particulari ad vniuersalem siue secundum spiritum siue secundum supposita/ non valet argumentum. Et hec apud sapientes logicos notissima sunt/ et prima principia/ et pueris et idiotis clare patet. Quia. n. inferret. Aliquis Petrus fuit. ergo semper Petrus fuit/ Sicut quis extimeret hanc esse bonam illustrationem. Aliquis homo est bonus. ergo omnis homo est bonus/ Et tamen secundum aduersarios in capitulo illo sunt filie deduciones isto modo. Paulus et Ezechiel non fuerunt portati in corpore ad loca illa. ergo nunquam et nullus potest taliter in corpore ferri. A particulari etiam et multo magis

ab vna singulari ad aliam singularē/ per se seu argumentum non valet/ siue affirmado siue negado fiat. Sicut non sequitur. Aliquis homo seu est fortis currit. ergo Petrus currit. Aliquis homo seu est fortis non est bonus. ergo Petrus non est bonus. Et tamen si tenentes huius opinionem in presentis quodis ar. d. c. Episcopi intrudit sic arguere/ Paulus et Ezechiel/ non fuerunt portati in corpore. ergo nec ille mulieres portant in corpore. Unde patet q. cum iste dicitur secundum sapientes sint verisimiles ipsorum quoque totum capitulum secundum sensum quem isti habent q. in quibuslibet aduersarij in eo habent/ est nullius penitus auctoritatis/ et a spiritu sancto non prodijisse conuincit/ neque fuisse bonum/ verum/ riteque congregatum concilio huius inter paleas reputandum. Aduertat et qui sic exponit. d. c. que nam sit probatio quam facit secundum eos. hec inquit. In somnis ac nocturnis visionibus homo extra seipsum deducit et multa videri dormiendo que nunquam vigilado viderat. ergo et mulieribus illis itidem accidebat. circa ea que narabant ab eis facta vt visa. Sicut ista probatio nulla est. Stultus et bebes est/ q. ea que sunt in solo spiritu et in corpore accidere arbitrat. ergo stulti sunt et bebetes q. credunt vere et corporaliter mulieres illas fecisse vel vidisse que narrabant. Nonne iste probatioes supponit mulieres illas somnasse/ tamen talia/ quod tamen erat probandum/ Si ergo. d. c. tale habuit intellectum quem isti ex eo accipiunt/ ineffacitissime processit. Si vero aliter interpretetur vt saluati possit veritas et auctoritas eius/ vt nos. j. efficere conuincimur/ aduersarij non habebunt ex eo propositum suum/ vt ibi etiam ostendetur. Sed nunc quedam alia ad huc prelibanda sunt.

Quod non est necessario standum dictis illius capituli Episcopi si a sinodali concilio emanauit. quin et si a concilio generali prodijisset/ reclamandum est ad Pontificem/ vt sua declaratione excludat sensus erroneos quos aduersarij habent in eo. Cap. xxij. **Supposito** autem q. a rite congregato concilio capitulum hoc emanauerit/ ad huc 2.º of argumentum super illo fundatum non procedere propter duo. primo quidem q. nescit adhuc an sinodale fuerit tale concilium vel certe generale/ quod idem omnes attrahit. Argumentum autem probabile q. generale non fuerit tale concilium hoc habet q. inter generalia concilia enumerata a Bariano. d. xv. vel. xvij. nullum acquirere inuenit. Quia autem concilia Barianum sufficienter enumerasse/ nullus de aliquatenus dubitare. cum presertim ea. d. xv. promittat se velle assignare originem institutionum ecclesiasticarum/ que ex sacris concilijs coiter ortę sunt. Huius ergo est positio atque mandati si antea concilio est originem premisisset/ inter generalia riteque congregata concilia hoc acquirere connumeratio. alias non omnium conciliorum se ferre putasset se sufficienter tradidisse. Non ergo generale fuit hoc concilium vel certe nullius apud eum auctoritatis/ q. forte non rite congregatum. Cuius est rei signum est q. nullum ex antiquis meruit glossatorum/ q. illud forte decretorum libro insertum non habebat. Si qui autem modernorum vt Jo. de turre cremata/ illum exposuerunt/ non nisi quattuor esse de principali eius intentione dixerunt/ vt sic veritas in eo cetera saluaret/ omissa falsitate quam preedit exclusa. Que nam sint aut quattuor illa principaliter intēta/ declarabit inferius. Si autem dicat q. plura alia in libro decretorum inducuntur concilia generalia non prius enumerata. Respondet primo q. ad ducere

¶ **C**irca ducere conuenientia non est solvere quoniam. 2º q si illorum
 pariter etiam ignozet tps et auctoz/ r irrónabilia vl falsa co
 rru d. p tinea/ qualia manifestabimus capitulu hoc corine
 roru pre re/ eis pariter non erit necessario inheredu: r si de fer
 ferim l re go eis voluerit/ erit pie ingerpretanda/ sicut. j.
 c. in. Er circa hoc et faciemus. ¶ Sed adhuc quispiam forte
 situ op/ probabit inducere conabit q tale concilium fuerit
 ponas d gñale/ et q presidetia vel auctoritate summi pñri
 no. p. gl. fias celebrari sit/ cũ Epis idiffereret precipiat. qd
 ep. p. c. l. solus pñri sit (vr vr) eo q solus sit eis supior ordi
 c. uille nariet. hoc est. n. vni ex iudicijs inducris a glo. in
 c. u. de c. vt circa. in. verb. pñri. de elec. lib. vi. ad di
 dec. vbi scernedu gñalia pñria a particularibus. ¶ Recipit
 et in ipso capitulo oibus esse publice annuciada/ q
 ror pñri qui talia cre dit r bis filia/ fidem perdit. Ad pñr aut
 par tenet nisi qui oibus presidet precipere vt oibus annuciet
 obedire madau vel quecuq; determinatio fidei. Talis aut
 polius. d. est solus pñri vr et gñale pñri eius auctoritate.
 quo etia ¶ Rñdet igit q si capm preciperet oibus epis abso
 habet p re/ vñiq; ex hoc concluderet q conciliu gñale fuisset/
 fely. in qñ alias esset rite cõgregatu. eo q vt inducit/ solus
 c. pñri. pñri pñri a oibus epis pñr/ sit/ r sup oes plena habeat
 li. col. 4. auctoritate. Non sic aut inuenitur in cap. illo. Sy
 de refer. indefinire dicit/ Epì in plurali. Et lz qñq; indefini
 pñri rñz ta equipollear vniuersali/ nõ tñ semp neq; formalr.
 qñ d fide pñr aut Metropolitano/ siue pñri sit aut pñri
 cõcilij triarcha/ siue et sit Archieps/ cõgregare cõciliu pro
 agit quo tinciale ad qd vocari epì oes illius prouincie acce
 casu etia dere tenent. alias excoicant. d. xvij. c. si epò. c. si qd
 pñri. ¶ Decernimus. Et pñr cõciliu illis precipere que
 dñr/ ca cũq; iudicauerint esse precipienda/ r tenent seruare
 r pñri. in ordinata in eo. d. xci. c. si quis epò. 1º. 2º. 3º. Sñr cũ
 r f. gl. vñ in ca. Epì. oibus esse annuciada r c. interpretari.
 n. ca. in. qd posset q nõ absolute de oibus loquit/ lz tñ de ol
 tis. iij. bus subiectis. Vel q nõ preceptine lz quasi doctri
 nã. r in nãr hoc moner esse predicandu oibus. quasi dicat.
 sic. xv. oibus annucianda est ista doctrina. vt pore vera r
 ad salutẽ otum spectas. hoc aut nõ pñr monere et
 r. vt se qui prelatas nõ est/ r qui nullã bz iurisdictionẽ. sed
 pñr. tra/ tñ vocedi officiu. Ande multo magis sic pñr oes mo
 r. in. c. nere particularis cõciliu. Sed nõ pñr precipere ol
 col. 8. i bus/ r tñ sibi subiectis. Discordare etia a quocũq;
 n. de cõ particulari cõcilio qñ erroneas vel indiscretas preci
 i. rñde peret/ vel in his determinatiõibus in quibus vel rõ
 i pñr q vel sanctorz doctoz aut clarissimoz Theologoz au
 la pñr. cõcitas pñri rñt aut certe i his q fm glossas r docto
 r. in. c. res nõ sunt de principali intẽtiõẽ cõciliu/ vel que nõ
 r. vñb exponunt nisi fm absurdũ eius intellectũ/ vt in pro
 grega posito accidit circa pñtis qñtis articulu quãtũ ad
 is a pa/ expositionẽ aduersariõrũ in. d. c. nõ est. erroneũ aut
 r. vñ col/ temerariũ sed salubre/ laude dignũ ac r meritõrũ.
 egio car Sicut. n. declarates sacras lras r malũ in eis intel
 linaliũ. lectũ explodetes/ r pñr eas elucidates comendant/
 in tra no eisq; vita eterna repromittit/ iuxta illud Eccliaſti
 la p bal. ci. xxiij. Qui elucidat me/ vita eterna habunt. Sic
 i. tracta. et oes veritatẽ explanãdo/ cũ nõ nisi a spũ scõ sit ve
 ritalitatis ritas fm Ambz. r quãcũq; falsitatẽ arguẽdo pñri/
 colu. xv. dignus laude reddat auctoz. Sanctoz et patrũ do
 pñri. r rino in his precipue q fidẽ rangũt vel bonos mo
 r. C. si rns/ nõ nisi fm eoz pñcipalẽ intencionẽ r sanũ intel
 r. aliq. lectũ/ exclusis in quã oibus que possent falsum r er
 roneũ sensum facere accipiẽda est r venerãda. Ipsa
 bl. Er p quoq; particularis pñria de qb loquit ca. Ad abo

lenã de heretic. vt rãgif in argumẽto/ nõ habent eundem
 recognoscere vel indicare de heresi nisi qñ factũ est Bal. i. c.
 clarũ. Si. n. esset dubiu. tũc qd os remitti ad solum olum. de
 pñri/ cuius solus auctoritate cause fidei determi reser. Er
 nanã. d. xvij. c. multis. xxiij. q. i. c. Quoriet. r extra Deciu i
 de Bapri. c. Maiores. Et ita determinat glo. in. d. c. signifi
 c. Quoriet/ r. B. Abbas in. d. c. Ad abolẽda. Eoz casti de
 aut q inducunt r reprobant l. d. c. Epì. aliqua qdes elec. secº
 clarũ est esse hereticalia. pñri q aliqd numinis in vt l cõci
 veniat preter vñũ deũ. q aliqui ducant seu porten llypticu
 tur ad seruiedũ alicui deoz vel dearu preter vñum laribº vl
 verũ deũ. q talia demonstrans atq; suades sit spũ bº gñali/
 bonus: q diabolus possit subiro r sine nãe ministrẽ. bº ab his
 rio vel virtute/ vñã creaturã in aliã spẽz vel figurã rñ cõgre
 trãsmutare. Quo ad alia vero que fm verborũ cor gatis q
 ricẽ vident reprobari v3 q nõ possint boies a demo. nõ habet
 nibus portari citissimo tpe per lõga terraz spacia/ prãtẽ cõ
 videre/ facere q3 corporatũ que narrant ab illis pñr. gregãdi
 numinu veritatẽ/ nõ est clarum q sine hereticalia. gñale cõ
 immo porius oppositu clarũ est apud sapiẽtes. apº d ciliu3 vt
 alios aut est vel creditũ vel dubiu. En si pñri tale p3 et no.
 particularẽ/ determinasset talia et hereticalia/ nõ. p fely. l
 esset ei adherẽdu: nec ab eo rónabilr deuãdo sit qd. d. c. i. co.
 bereticus. Sz si sapientes de bñoi dubitarent/ esset. vij. de cõ
 pñri cõsulẽdus sicut. r in alijs fidei dubijs. ¶ Ad sti. r tale
 tñ nõ fieri nõ est necessariũ circa pñtis qñtis arti. vt pñri
 culũ. cũ pñri sepins dederit in hoc fauorẽ. r pñri de. q hñ
 legia patribus inquisitiõibus. vt. s. inducũ est/ p3 in. d. ca.
 eũ approbare q legiptime procedat pñr tales quasi pñr. Epì. Er
 hereticos. Quo stare/ op3 vel aliũ sensum habere in. ex his si
 capi. illo/ vel ab eo simplr deniare. ¶ Non est et au. diligen
 croiras vlla capi. illi acquisita eo q sit redactu in. cõsidera
 corpore iuris. hoc. n. nõ summi pñri rñtis lz pñri. ueris tol
 ni tñ auctoritate vel volũtate factũ e. Sine hoc. n. lunf que
 si gñale cõciliũ fuisset/ sicut r ipse decretales eple se. no. gl. in
 dis aplice auctoritatẽ habent irrefragabilem. d. 19. c. vt cir
 ca. si Romano3. Ad si et pñri cõciliũ fuerit gñale. ca i iure
 sicut vt cõcedere. s. Th. spũ. art. ij. ad. xiiij. vbi et ex
 ponit vca illius. r vocat cõciliũ Aquilegiẽse. nõ sic d elec. li.
 ei tenemur adberere vt debeamus absurda r irrõ. vi. vltra
 nabilia pp ipm cõcedere/ sed debemº pie exponere. qd cõciliũ
 An rónabilis aut r absurda valde et phibitio illa: non obli
 si esset de intẽtiõẽ eius dicere q qui credit aliquos gar qd ñ
 portari corporatũ ad luduz/ sit hereticus r infidelis. e moribº
 fm q in capi. illo vñant et mulieribus illis credẽ. vt etium
 res. Sic. n. sequeret q credetes infinitis (vt ita di. approba
 xerim) Inquisitoz processibus afferẽtibz q striges r iuxta
 realr r corporatũ ferant ad ludũ diabolicũ/ inoluã. no. p. gl.
 tur errore paganorũ r q sint credetes aliqd numi. in. c. i. de
 nis extra. deũ/ r ista fieri a bono spĩritu: r alia talia treug. et
 que in illo capitulo hereticalia afferunt. qd est fal. pace. vt
 sissimũ. qz nullũ horum credunt esse verũ striges vel et ibi sc
 alij qui strigum sectam afferũt ad cursum ferri cor lyn. tra/
 poraliter. Ad est ergo credẽdu. d. c. hec ipsa intẽde. dit colu.
 re. Nec obligaret cõciliũ si pñri cretẽ aliqd formalr. iij. vsq;
 vel virtualiter pñr sacras litteras quo ad litteralem in fi. illiº
 sensuz que haberẽt in eis cõiter sancti doctozes/ ali ca.
 quid determinare. Sed esset pñr tale cõciliũ reclamã
 du ad summũ pñri rñcem. Sicut recte Hieronym. 3 ¶ Er
 se opposuit cõcilio determinanti q rapra nõ possent ad corro boratio/
 rrozã coningi. ostendens hoc sacris litteris repu. gnare. Exod. xxij. r Deutero. xxij. pp qd Cõciliũ re
 nõ predi uocant inslam. vt textat glo. in. c. de libellis. d. 20. r ctoz vñ

De strigibus.

que tra- elicitur. xxxvi. q. ij. c. tria. c. si aut. 7. r. Placuit. An
dir Fel. poffet 7 in proposito ꝑ conciliū 7 si gnale fuiffet. ad
tn. c. He Pontificē reclamari/ vt illa declaret 7 ad veritatē
initaris reducere q̄ in. d. c. viderent facris ifis repugnare.

de cōfi. Cōfiro q̄ cōciliū Acquirentē fuerit gnale ri-
qz hoc ē teqz cōgregatum: 7 fuppositis 7 ofibus que in eo
altri pe- dicunt/ nō euadere striges manus inquitoy. Et
lagus lō de varijs illufionū modis atqz gnib⁹. Cap. 24^m.

giori fdi **Aerum** etiam fi certuz ponat qd̄ dubiū effe
gens di- probatū est/ cōciliū in quā illud fuif
fcuffioe. fe generale/ riteqz cōgregatū. Adhuc tñ illud ex. d.
c. habet/ qd̄ vt euitaret plurimi/ ꝑ Inquifitores. d.

capitulū inducūt. Id aut̄ est q̄ manus feu iudicij
fpoz Inquifitorū tales maledicte ſclerateqz pfo-
ne nō euadūt/ fi dicant be ſtriges ficut ille ſclerare
mulieres (de qbus ſermo eſt in. d. c.) a diabolo in
ſomnis vel in ſpiritu deludī/ pur ex capſo illo intrē-
dunt quidā probare. Nō ſolū aut̄ per tale capituluz
nō euadunt/ verū 7 per ipſum in manus relabunt
eorundem Inquifitorū. Per ipſm nāqz capitulū ille
ſclerare mulieres deprehendunt 7 iudicant bereti-
ce/ ſiſdeles 7 a fide apoſtare. Apoſtaſia quippe illa-
rū notat in primis verbis cū of q̄ quedaz ſclerare
mulieres retro poſt ſathanam cōuerſe 7c. Apoſta-
rare. n. a fide nihil aliū eſt q̄ retro puerri a deo poſt
ſathanā/ cui renūciatū fuerat in Baptiſmo/ cū con-
uerſioe ad D. noſtrū Jeſum Chriſtum. Et q̄ pſara
verba nō intendant de alia retroceſſione q̄ de ea q̄
eſt per infidelitatē/ vt ſic importet apoſtaſiaz a fide
iuxta ca. Nō obſeruetis. xxvi. q. vij. pater per verba
paulo poſt inducta in eodē. c. vbi of. Sed vtnā be-
ſole in ſua perſidia periffent/ 7 nō multos ſecum ad
infidelitatis inſeritū pertraxiffent. Nam 7 innu-
mera multitudo hac opinioe decepta/ bec vera eſſe
credūt/ 7 credēdo a recta fide deniāt/ 7 erroze paga-
noꝝ inuoluunt cum aliquid diuinitatis aut numi-
nis extra vnū deum arbitrant 7c. Hoc ipſm 7c qd̄ vi-
ctum eſt/ per ſequentia verba manifeſtat/ vbi of de
ſathana q̄ taliū perſonarū mētes per infidelitates
ſubiungat. 7 paulo poſt. q̄ facit talē infidelē opina-
ri in corpore fieri qd̄ ſit i aīo ſolo. Et in. ſine dicit q̄
qui talia credit/ ſidē pdit/ 7 infidelis eſt/ paganoqz
veterior. Cū ergo ſtriges ſz aduerſarios a demonib⁹
ſiſt illudant. ſequit q̄ ab Inquifitorib⁹ vt infideles
7 apoſtare a fide/ inquirede ſint 7 iudicāde. Et. n.
infidelitas 7 apoſtaſia poſt baptiſmū ad herēſim de-
ducit ſeu ſub herēſi p̄tinet largo nō ſupra/ de qua
patres Inquifitores habēt vniuerſaliter iudicare.
Magis aut̄ conuinceret eos rō iſta q̄ p̄ntaret ſectaz
ſtrigū eandē eſſe vel ſub illa p oſa cōprehēdi de qua
loquit. d. cap. Epi. Conuincit tñ (vt deduximus) 7
alios qui eas tenēt eē diuerſas/ 7 tñ arguit q̄ ſicut
ille deludunt ira 7 iſte. Haberent. n. 7c p̄r arguere
q̄ ſicut ille ante deluſionē per infidelitatē 7 apoſta-
ſiam a Diabolo captiuant/ ira 7 iſte/ ſi volūt hāc 7c
argumētationē ſuaz validā eſſe/ q̄ iō ſtriges nō por-
rent reſtr ad ludū ſz deludant in ſomnis qz ille ſce-
lerate mulieres deludebant. Que tñ argumētatio
valida nō eſt. neqz intrēdit capitulū affirmare q̄ nō
poſſint a diabolo quecūqz mulieres portari. ſed po-
tius q̄ ille nō vere portabant ad ſeruenduz alicui
dee/ cū nulla talis dea eē poſſit/ ſz deludebant a dia-
bolo qui pōt modo notam/ modo ignotā perſonam

deludendo preferre. 7 hoc multipliciter contingit.
Et vno quidē modo pōt illudere per preſtigii. quo
immutatio non ex parte rei viſe ſit ſz experre vidē-
ris. eo q̄ a diabolo perſtrinant oculi vidētis/ 7 ad
eos deducunt ſpecies rerū ſic apparētium ex imagi-
natioe/ vel cōpoſite ex illis/ ita vt videat pſens in re
eo mō quo ſola ima: inatioe monſtrat. 7 non eo mō
quo vere ſub intuitu oculoz ponit. Sicut dictum
eſt. ſ. de femina illa que tpe beati Macharij apud
alios videbat equa/ cū tñ beatus Macharius eā ve-
re intueret vt erat femina/ eo q̄ cū diabolus p̄ pre-
ſtigii vt alios deludere nō p̄ualebat. Alio mō de-
luſio contingit per apparitionē rei per diaboli no-
niter formare in alicuius ſilitudinem. Quo caſu ſz
vidēs deludatur/ dum aliquā adēſſe perſonā putat
que vere pſens nō eſt. cā tñ deluſiois nō eſt ex pre-
vidētis ſz rei viſe. quo modo of diabolus in angelū
lucis ſe poſſe trāſfigurare/ qd̄ 7 in vigilia pōt cōſin-
gere formādo corpus ex aere conſpiſſato. in ſilitu-
dinē 7 figurā hoīs aut angeli. pur 7c angeli ſancti
patribus antiquis apparere 7 cū eiſdē q̄qz habitū
re cōſtuerūt in humana figura. Tertio mō pōt de-
luſio cōringere in interiori tñ imaginatioe/ quā
perſona rēdit in rei ſilitudine quā offert imagina-
tio quaſi in rem ipſam. Et hoc cōringit in ſomnis/
7 in varijs alienatioibus a ſenſibus cauſatis vel per
infirmiſtatem ſicut in freneticis/ vel per raptū nālē/
vel opere demonū: 7 ſemper in p̄dictis modis alie-
natioe deceptio immiſcet. In raptu aut̄ ſancto 7
a deo miniſterio angeloz cauſato/ non deceptio in-
uenit ſz eruditio. ſicut cōſtat de raptu Pauli 7 alio-
rū ſanctoz. Sicut 7c i ſomnis q̄qz hoīs a deo er-
udiunt. ſm illud Job. xxxij. Per ſomnuz in viſione
noturna q̄ irruit ſopoz ſuper hoīs/ 7 dormiunt in
lectulo/ tūc apit aures viroz/ 7 erudiēs eos inſtruit
diſciplina 7c. Et hos tres modos quibus diabolus
pōt hoīb⁹ deludes apparere/ ſāgit virtuali dictuz
capitulū Epi/ ſi nō ineptū ſenſum habeat/ 7 ex hoc
argumētū patiat minozis auctozitatis. Nā videre
deludiqz per preſtigii/ 7 pariter per imaginatioe
in ſilitudine vice rei rēdere/ cōprehēdit in capitulo
vbi nōnulla q̄qz videri in ſpiritu decipi qz hoc
hoīs pronūciat. Videre aut̄ formata per demonis
potentiā corpora ſanctiſtica quaſi vera/ auctozitas
Apli manifeſtat. Et intrēdit capitulū q̄ aliquo tali
mō poterāt ille mulieres per infidias diaboli demē-
tari: vt putarent poſtmodū 7c ſolutis ſenſibus ſe ad
dee ſeruitiū deportatas. quā deluſionē vigilēs ad-
uertiffent. ſi ſub captiuitate diaboli mens nō eſſet.

Summaria explanatio capituli Epi inducti/
q̄ſtum exigit propoſitus q̄ōnis huius. Et q̄ō es
que tibi narratur ab his differunt que ſtrigibus
dicuntur contingere. Cap. xxv.

Et autem melius cognosci poſſit que ſit dicti ca-
pituli iuxta catholicū que pōt habere ſenſuz
principalis intentionē: 7 quō rite intellectū/ non facit
argumentū nec militat aduerſus veritatē vetermī
narā/ liber ipſm breuib⁹ explanare. Sciēdū igit q̄
d. c. ſupponit vnū qd̄ tam fide q̄ rōne nālī certo re-
nemus/ vnū in quā ſolū eē verū deū/ 7 nihil penitus
eſſe numinis p̄ter ipſm. cuius tñ p̄ziū parubār gēti-
les atqz pagani/ multitudinez deoz introducentes
atqz colentes. Et qz mulieres de qbus in. d. c. mērio
ſit/

strigiana/vna in qua exgeritum deaur. et herodiade quasi in coparē deā conuersam/que fuit pessima feminarum/inueniri: vt deas a se venerari/eisdēq; qsi deo obsequi feruiriq; afferēbāt: et non solū ipse sic a recta fide decubant paganoꝝ erroribus inuoluit/verū est in eandē perfidiā alios innumerabiles suis bis assertiōibus et persuasiōibus attrahēbāt: oppo- sūt se cōciliū alarum huic ruine/docens bec oia fal- sa esse. et q; nullatenus bec afferētib; esse adhiben- da fides/eo q; nō vere poterant ista cognoscere. cuius falsa sint: et q; sola diabolica illusiōe fiebat vt eis ta- lia viderent vera et quasi familiari experientia cog- nita. Ad et declarare intendens/qualiter in quas possit delusio ista conringere/duplicē p̄mittit cām delusiōis. Primā quidem ex parte diaboli deludē- tis. scōam vero expre delusōis. Unde modus aperit delusiōis variū. Postremo circa que deludēretur ostēdit. Probat ergo primo personas istas sceleres a diabolo deludi/q; hoc est facile diabolo cū trans- figurēt se in angelum lucis. quasi sic arguat. Si facit qd maius est/transfigurādo se in angelus lucis/pōt et facere qd minus est/transfigurādo se in hoies aut in bestias. vel certe in forma personarū que in ocos suū gentiliū op̄inionem conuerse sint. Ex pre aut delusōis pro causa delusiōis eorum assignat insti- tutitates. Ex hoc. n. iusta dei permissiōe diabolus beatus delusiōis eas exercende p̄tatem accipit/vt qui in sordibus est/sordescat ad huc. Ex hac aut assi- gnata causa datur intelligi q; infidelitate cessante/ diabolica illa delusio p̄sequēter cesset. Et sic ad fidē conuerse vel quomodolibet aliter a captiuitate dia- boli liberare persone ille/cognoscerēt se fuisse delu- sas/sicut et frenetici ad sanitatem postmodū dedu- cti/cognoscunt differentias vtriusq; status/ et q; in statu frenetici deluderentur/iam p̄mo tūc aduertit. Cuiusmodi aut delusiōis predicte insinuat dictum capitulū vā dicit q; in somnis et in spiritu/hoc est/ in imaginariōe sola bec videbāt. Hoc. n. in somnis cōter accidit/eo q; in tali statu imaginariōis inren- tio et operatio minus p̄pediatur et libera maneat/ q; sensus corporei a suis operib; per ligatiōē som- ni quiescunt. Unde pōt diabolus hoies facilius de- ludere formādo firmandoq; validius imagines in- quas homo seraf vt in res ipsas. Tūc aut proculdu- bio illusio eē cōiunctif/q; talia sic imaginata/vera esse non p̄t. Et hoc illis mulieribus cōtingebat. q; ra que affirmabāt se oculis corporalib; videre/non sic esse poterant vt ille iudicabant. Nō. n. poterant oculis corporalibus videre deam aliquā que diana vocat/eo q; nulla talis in vniverso reperiat. Sed neq; herodiadem pari rōne videre poterāt/q; illa maledicta femina q̄tum ad corpus in pulueres re- soluta est. q̄tum ad aliam aut in infernū demissa pe- nas luit acerrimas. nec inde virtute p̄tia p̄t egre- di/et minus corpus qd assummat et l quo appareat formare. Sunt. n. a se determinate nāliter ad p̄tū corpus/vt nihil valeant corporalr mouere vel ope- rari nisi per illud quasi per propriū et cōnāle instm vt docet. s. Sbo. p. q. cxvij. ar. iij. Et si qñ sup nāi virtute cooperare/iferri locū a se egrediant ad rps hoibusq; appareant/hoc raro fit/et ad aliū finem a deo ordinat seu et permittit hic egressus vel appar- itio nō vt illudant vīuētib; vel quasi eis saragant

principari vel ab eis quolibet venerari. Sic igit di- cere necesse est q; mulieribus illis talia viderent in somnis rāmodo vel in spiritu. Arguit autē. d. c. q; sicut experimur in somnis multa nobis videri nāi virtute que in veritate nō sunt in seipsis s; in sola imaginariōe/multo magis possint ista videri cooperante super inducra virtute superioris et vali- dioris nature. s. demonis que p̄ualeat et sic perso- nas deludere/vt putēt postmodū et vigiles q; delu- se nō fuerint. Cū. n. hoc possit causare nālis passio lā- guoris atq; demencie/vt cōtingit frenetisim parietī- b; poterit multo magis virtus superior cuiusmodi diabolica est/sic hoies demencare donec illi subiec- ti sunt per peccatū/vt nec delusionem aduertant et in vigilia. Cum igit potuisset diabolus oibus supra inductis modis mulieres illas deluderetū non nisi in somnis et in spiritu/hoc est in imaginariōe sola fuisse delusas rārationabiliter concludit in. d. c. eo q; eas ad infidelitates hāc trahere confirmareue sola bec visio satisfaciebat. qua et rōne/nō erat necessa- rium diabolo illas in vnū cogere/vt nunc striges fa- cit/sibiq; contingere ille et extrahant. Hunc. n. diabolica frans ordinem intentādo seruat/deo per- mittere/vt prius hoies aggrediat interior. Q; si las illuminatis hoibus circa fidem vnus dei/nō p̄ua- leat:tunc exterius multipliciter deludendo tenat enertere fundatam fidem. H; reualebant aut diabo- lus illas mulieres et in errorem pluralitatis deoz/ eas induxerat predicte delusiōe interiori. Unde nō oportebat vt exterius se illis offerret. Postfacto post bec omnibus q; vnus est solus deus/ clariuscq; per parrum vigilantiam manifestato q; oēs vj gen- tium sunt demonia. non p̄ualer iam diabolus per internam suggestionem solam/ad illam infideli- tatem hoies trahere. Unde explicato superbie sue velo/iam non querit adorari in similitudine deoz/ sed vt diabolus et malozum ois spiritūū p̄inceps. horret aut omnis christianus cognitum diaboli adorare/et cū eo sedus in ire:baptisum/fidem/sa- craq; contēnere ac prophanare propter eius solam interiorē suggestionem. At si cum his/commoda reportare/voluptatibus frui in quas multi sine fre- no feruntur intensissimo desiderio/et p̄cipue que his communiter p̄iuantur persone vīuissime/spera- rentis eisdem etiam promitteretur q; vindicari et i hoies suos reuolere possent iniurias quas alio modo repellere nō valent/facile plurimi trahent in predicte scelera perhorrenda. Ad nunc Diabo- lus noua ista nocendi arte procurat/ministras illis qui in hoc vnū facinus maledicte butis secrete coniu- rant/voluptates varias/prout ipse narrant se expe- riri/omni in vnū conueniunt et nocendi pro voto conferens facultatē. Ideo autem seozum dicit no- rurnis temporibus/vt sine timore penarum tantis sceleribus debitarum audeant illa committere que coram alijs in vigilia opposita rōne quomodolibet minus auderent. Nec obstat q; cum difficultate oc- cultatur qd coray multitudīne copiosa fieri conrin- git. Non enim extrahant accusatiōis periculum in- currere:quando quidem inramentis terribilibus omnes de p̄one sub granissimis penis astricte sint nulli factum detegere/nisi vbi quemquam seduce- re vellent. Quamuis seplius in contrarium etiam

De strigibus.

vertatur sententiis/ eo q̄ sepius domino permittente dicta scelera cum auctoribus deteguntur. Facilius etiam nefanda illa committunt atq̄ fidencius/ socijs pluribus rum verbo rum exemplo pessimo seducuntibus/ q̄ si sole domi manerēt. Alio ergo nō conuincuntur deludi striges q̄ deluderentur mulieres ille/ de quibus. d. c. Episcopi mentiones facit. vt inferius etiam magis explicabitur.

¶ Circa que principaliter credenda vel operanda deluderentur ille persone de quibus. d. c. Episcopi loquitur. Cap. xvi.

Explicat virtutes. d. c. Episcopi. ea circa que deludebatur a Diabolo mulieres ille diabolice. Que principaliter duo sunt ex quibus opinatis / ab eis conuincantur heretice post modum circa quattuor/ que principaliter intendit d. c. reprobare. Primo igitur in hoc deludebantur q̄ putabant se videre veram Dianam deam/ et veram Herodiadem. simul ac veram multitudinem personarum corporeis oculis. et tamen non videbant nisi predictorum similitudines et fantasmas. Solus igitur ostendit. d. c. conditor/ quomodo possibile sit vt taliter deluderentur/ dicit q̄ satanas mentem quam captiuatam tenet/ in somnis deludens/ modo lera/ modo tristia/ modo notas / modo ignoras personas per queq̄ denis deducit. Hoc autem suis se delusionis/ supposita somnij passione/ probat. per ea que similiter nos experimur in somnis dicens. Quis enim in somnis et noturnis visionibus nō extra seipsum deducit/ et multa videt dormiendo que nunq̄ vigilando viderat. Unde infert q̄ sicut esset stultus et bebes qui ea que cōringunt in somnis videri/ putaret etiam in corpore accideret/ ita stultus conuincatur et bebes qui ea que predicto modo in solo spiritu sunt/ putet et in corpore vere cōringere. Secundo deludebantur in hoc q̄ putabāt se portari corporaliter ad longinquas partes et reportari/ que tamen a domibus proprijs non recedebant. Et hanc delusionem exprimit dictus capitulum pre narrans illas sceleratas mulieres hoc ipsum profiteri. et subdit. q̄ cum solus spiritus hoc patitur. infidelis hoc non in animo sed in corpore evenire opinatur. Non tamen appellat hunc esse infidelem ex hac opinione/ sed intendit q̄ is qui infidelis est propter ea que predixerat/ quis videlicet credit aliquid numinis esse extra vnum verum deum. hoc etiam verum esse opinatur vnde deluditur. Quod autem sic eas deludi manifestet / exemplum visionis Ezechiele inducit et Pauli raptus. Concludit autem finaliter. d. c. q̄ qui talia credit et his similia fidem perdit. Refert autem quod dicit talia. ad ea quibus predixerat mulieres illas errore paganorum inuolui/ vt aliquid numinis esse credant extra vnum verum deum/ et que huic infidelitati sim talem narrationem illarum mulierum necessario sunt connexa. et sunt quattuor vt ex verbis capituli illius deducit B. Jo. de turre Crema. Cardin. sacre Theologie et vtriusq̄ iuris doctor excellentissimus ord. predicatorum. Primum. Hereticum est et paganorum antiquus fuit error/ tenere q̄ aliqua sit vera dea que vocetur Diana vel Herodias. Scdm est q̄ aliqua persona portaretur ad seruendum alicui tali deo/ immo cum nulla talis dea sit / nulla etiam persona ad ser-

uendum illi portatur super veras bestias/ vt putabant ille scelerate mulieres illis in somnis. Tertium q̄ hec delusio causaret a spiritu bono immo causabatur ab eo qui se transfiguratur in angelum lucis vt decipiat. Spiritus enim bonus nō potest esse delusionis aut cuiuspiam deceptionis auctor siue minister. Quartum est posse quepiā ab alio q̄ a deo solo conuerti in aliam speciem vel similitudinem in melius/ pura in deos / vel in deterius pura in bestias. Immo primum est absolute impossibile/ cum deus sit ingenerabilis et quomodolibet infacibilis. et 2° sola dei virtute fieri potest quod tamen nunq̄ fecit aut faciet. Licet finira etiam virtus possit vnam naturam ex alia generare vel producere / virtutibus naturalibus rerum concurrentibus et applicatis. Hoc autem quarto errore mulieres ille pariter cum antiquis paganis tenebantur/ putantibus non solum homines sed etiam animalia quedam esse deificata. vt. 12. Metaphisice refert Aristoteles/ et hoc ibi s. Tho. declarat/ et putabant talibus deificatis animalibus maiorem inesse virtutem q̄ in his terrestribus. quod et opinatas esse mulieres illas consistere oportet/ cum profiterentur se portari super bestias per multa terrarum spacia in tempeste noctis silentio/ quod naturales non possent bestie/ maxime tā breui temporis decursu. Immo et homines in bestias conuerti gentiles olim opinabantur/ in lupos inquam vel aues et alia talia animalia/ vt recitat Augustinus. In. xvij. lib. de ciui. Dei. et superius explicatus est. et hoc est in deterius conuerti. Quia nunc etiam laborant heresi qui putant striges in catos vere conuerti / indeq̄ in humanam redire speciem virtute diabolica. Sicut pagani talia/ deorum pura dei Licij vel alterius virtute fieri putabant. Quia vero extremus hic error quo putantur aliqua posse in melius hoc est in deos/ vel in deterius hoc est in bestias conuerti virtute deorum/ claudit et deorum pluralitatem/ et debitum eis cultum/ et q̄ a bono spiritu fiat ista conuersio. ideo solo hoc extremo reprobaro errore/ predicta omnia reprobarata consequenter esse censetur. Et hac ratione huius solius reprobarationem quasi totius sue intentionis conclusionē. d. c. inducit dicens. Quisquis ergo credit aliquā creaturā posse fieri/ aut in melius aut in deterius immutari/ aut transformari in aliam spem vel in aliam similitudinē nisi ab ipso creatore q̄ oia fecit et per que oia facta sunt/ proculdubio infidelis est et pagano deterritor. si prius s. fuit Christianus. Et hoc nō alia rōne q̄ ea que. s. inducta est in eo. c. Quia vs talis/ aliquid numinis arbitrat esse extra vnum verum deum/ in quod conuersi sint homines aut bestie. et a quo scā sit talis conuersio/ et nō a vero deo qui fecit oia in principio. Cetera vero que in eodē capitulo reprobantur et opposita eorum ex predicta rōne q̄ sola inducit vt errorem conuincat/ nullatenus deducunt/ nisi rōnabiliter et de se/ nō autē de possibili puta q̄ deluderentur in somnis/ q̄ non portaretur de loco ad locum corporaliter vt putabant. et huiusmodi. Sic ergo credendum erit fuisse vera/ postquam in capitulo illi fides sit adhibenda / q̄ tamen possibile sit oppositum eorum accidere etiam virtute creata. Ex predicta enim veritate qua confitemur nihil numinis esse extra vnum verum deum/ non sequitur necessario quod nulle persone possint portari

portari a diabolo de loco ad locum. Stat enim per possibile oppositū huius cum illa veritate. Sed neq; necessario sequit ex illa ratione q; mulieres ille deluderentur in somnis. vel etiā non possent plurima eorū que narrabant corporaliter videre. Sic tamē vt putata ab eis numina. in figuris viderēt apparentium seminarum. Porterant enim alto deludi mō/pura per prestigium vel apparitionē ipsam in vigilia factam/non obstante rōne predicta. Sed rōnaviliter vtiq; deducunt ex ea/suppositis alijs que tunc occurrebant/7 cōsiderato diabolice tentationis ordine maligno. vt superius explanatum est. Quum igitur ratio legis continetur legislatoris intentionē/7 ex ratione in. d. c. inducta. non deducantur esse fidei contraria nisi predicta quatuor. vt ostensū est. patet q; non nisi illa voluit intelligi/cū dixit q; qui talia credit vel his similia/fidem perdit ec. Strigū autem secta nullum predictorum quatuor dogmari jar. neq; hunc precipue principalem errorem habet q; homines conuertantur in deos/7 q; aliquid numinis sit p̄ter vnum. verum deum. immo principē eis apparentem facentur esse demōnem malum spiritū/7 non deum bonū. Licet enim cultum ei exhibeant deo propriū/vt pote verum dei abnegant/7 illi demoni homagium facientes/ de corpore simul 7 anima/non tamen putant in corde ipsū vere deum esse. Sed hec omnia illi exhibent/ vt comoda que peroptant inde reportent. vt patet ex eorum confessionib⁹. Mulieres autem ille prostreban tur esse deam quam colebāt. vt patet in. d. c. Episcopo. Unde manifestum est has duas sectas in principiū esse vniuersas. Cum presertim iste abrenunciens fidei 7 baptismo/sacra q; pphanent/maleficia mala damna q; plurima inserant hominibus in personis in bestijs 7 frugibus/plurima q; fœdera pessima inieant cum diabolo/ quorum nullum mulieres illas legitur perpetrasse. Cum igitur in principaliorib⁹ factis 7 opinarijs iste secrete discordent/ nulli sit mirū si etiam in accessorijs sint vniuersae. Non potest igitur ex capitulo illo recte inferri q; si ille deludebantur/7 non vere portabantur 7c. q; eodē modo deludantur iste. Diabolice quippe malitie non satisfieret 7 superbie qua gestit vt deus adorari/ si delusio fieret hec adoratio 7 in somnis. vel etiam a vigilantibus/ sed in angulis. Non satisfieret odio quo sensissime christum insequit 7 sancta/ si corpus ei⁹ 7 sacra prophanarentur tantum in somnis. Sed in vigilia fieri hec requirit 7 corporaliter. Et in hoc omnes doctores Theologi communiter consentiunt 7 Domini Canoniste qui fauent patribus Inquisitoribus.

Argumentum secundum soluitur: in qua solutione quid de casu in legenda sancti Germani tacto/factis strigum/simili sciendum sit/ multipliciter aperitur. Cap. 23^m.

Secundum etiam argumentum pro parte falsa 7 nostre determinationi contraria productum nō procedit. Neq; vniuersaliter aut semper falsa sunt duo illa que dicuntur a strigibus referri. Non enim semper famescunt cum reuertuntur de cursu: neq; semper falsus est artibus panis/ aut vini vegetes plenas ab eis enacua-

rit licet postmodum opere diaboli possint 7 pane et vino alibi assumpto iterum repleri. Sed neq; hoc omnes dicunt q; semper e cursu reuertentes se laxos inueniant aut nimium afflictos/ inedia ve tabescentes: quāuis propter labores in corizando. 7 propter vertiginem qua sepe ob delationis sive distantiam 7 velocitatem aliquantulum afflicti redeant: cuius gratia oportet eos mane illo diutius lecto decumbere. vt supra dictum est. Sepius etiam a diabolo vapulant dum non ad nutum obsequuntur illi. Deludi tamen etiā per sepe tales vt parent alimenta se vera sumere dum sumunt fantastica / non est negandum. vt supra etiam declaratum est. C. At ex legenda sancti Germani quod inducitur/ non obstat p̄posito sed potius fauet ex multiplici capite. Et primo quidem/ quia ex hoc quod dicitur hospitem illum sero cibos preparasse/ eosdem q; a multitudine venientium vicinorum (vt hospiti sueq; familie videbatur) voratos fuisse/ non inferitur q; delusio esset ex parte alimentorum/ quasi non essent vera alimenta/ sicut nonnulli dicunt illud striges. Manifestum enim ibi erat q; vera cibaria consumebantur: 7 in domo hospitis illius deficiebant. C. Secundo si persone ille veniebant vt videbatur/ vereq; comedeant atq; bibebant/ habetur propositus. Si vero demones erant/ hospes ipse deludebatur cum tota familia/ ita vt vigilantes viderent/ aut aliquando viderint demones in humana forma/ cum tamē putarent eos homines esse: non secus ac deludunt similes eos striges in simili visione. Sicut igitur illud ex tali narratione conceditur/ sic etiam hoc qd strigibus pariter contingere/ tam multiplici testimonio confirmatur/ non est negandum. C. Tertio nō magis ex illa narratione probatur q; deceptio fuerit ex parte discumbentium eo q; essent demones qui videbantur homines discumbere/ q; circa eos qui representabantur/ homines in quas dormientes in domibus suis/ ne ipsi forsitan 7 demones eēt in humana specie vel figura. nisi quatenus sanctitas 7 reuerentia sancti Germani repugnare videretur tali delusioni (si tamen bystoria illa veritate subsistit) qui diuino spiritu illustratus alios ex caritate a delusionib⁹ diabolicis liberare curabat. C. Quarto in eodem exemplo cōsiderandum est non esse simile quod pro simili adducitur. Illi quippe homines 7 vicini non putabant se tunc quasi somniantes/ ad ludū ire: vel per domos aut in domo hospitis illius comedere 7 bibere/ 7 alia huiusmodi realiter 7 corporaliter facere/ quantum habetur ex legenda illa: sed solum dicitur q; persone representate reperiebantur tunc in lectulis suis dormire. Unde non adducitur ad propositum questionis huius exemplum illud aut factum nisi valde remote. C. Quinto dicitur q; nō est inconueniens q; aliquando demones illo modo deluserint homines vt in mundo firmarent hanc opinionem q; vs talia non nisi delusorie fiant. Sicq; libentius homines valeant ipsi seducere/ vereq; postmodum nefandissima simul opera perpetranda liberius 7 facilius congregare: quando prelati 7 officiales fidei nō magis contra eos q; contra somniantes deficiunt. C. Sexto dicitur q; suspecta est illa legenda quantum ad hunc casum/ eo q; vnum videatur/ immo totaliter a communibus hominum con-

De strigibus.

reptibus alienum/hospitem illum velle tot cibaria crebro gratis prepararet: et vicini erant et cogniti/non petere ab eis precium alimentorum. Quod etiam precium vicinos illos ei dare vel dedisse si deluebantur/ et saturatos se non inuenirent/satis derisibile est. Et si dicitur quod demones ipsi precium exolvebant vice illarum personarum et spiritus mirum esset si talia se facere somniabant persone ille/ quod non cito delusionem aduerterent/si sibi pecunie non realiter deficiebant. Si vero talia nec somniabant se facere. mirum non minus esset si cum hospite et familia de his sepius sui illi vicini non fabularentur: et sic relatione hospitis et familie audientes de sepe ferri/ que scirent sibi non contigisse/ facile tam se quam hospitem illum et alios omnes ab hominibus delusionibus non liberarent. Sed neque minus est incredibile quod tot mulieribus prepararet/quarum tamen adventum expectare nollent. Obstat enim factum huic voluptas/vel certe inuincibilis curiositas. Quicquid autem de hoc fuerit/verum inquam vel falsum/sufficit hoc non repugnare his que de strigibus determinata sunt. Et sic patet ad secundum argumentum.

Chodi omnes dissoluuntur quibus tertium quartumque argumentum videbatur inuoluere legentes. Cap. 29^m.

Ad tertium argumentum dicendum quod cum omnia que dicunt fieri a strigibus in cursu/non nisi opere diaboli qui mendaciorum omnium pater est/initium/progressum/et finem habeant/nulli mirum esse debet si multa dicunt ibi fieri que falsa sunt et irratio/nabilia: et que dum a miseris vera putantur/ timore eis incutiant. Et de his argumentum hoc intendit. Non confinguntur hec nisi a diabolo in hominum perniciem sine causa. Nam primo iuxta sue male voluntatis conditionem pessimam/ in principio assistentie sue diabolice/gaudium afferre consuevit: in fine vero timore atque tristitia. Vult enim primo per inepria letitia in sui obsequium homines attrahere: vt facilius damna inferat in fine deceptis. Nimirum igitur si has miseras personas diuersis voluptatibus et oblectationibus sensualibus attrahit/obtinens propter hec ab eis adorari/quatenus sua sic fatiet pro parte superbia/facto etiam contra christum multiplici vituperio: et in fine/ timore percussos a se abijciat/ et ad propria redire seu reduci compellat. Alias nec ille plene facile diuerterent/ aut sine voluptatibus vellent imponere: sic in languore incidere et aut interitum: quod nec deus semper permittit. Quia tamen dei preservatione demon etiam male vitiosum eosdem in similia sepe crimina trahit sine impedimento. **C**horet et secunda causa facti huius ex parte malicie demonis assignari secundum mysticum sensum. **Q**uia enim aqua Jordanis figuram preferat sacramenti baptismi propterea quod in ea fuit et dominus Iesus propter nos baptizatus: diaboli velle aquam illam (vt pretendit in visu) sua contingere vel violare potentia/ signat ipsum suis omnibus adniti viribus/baptismum de terra tollere: fidemque sanctissime trinitatis in eodem diuinitus infusam a fidelium cordibus penitus abolere. Quod quidem si facere preualeret: totius orbis princeps efficeret veluti fuerat ante Christi aduentum: de quo et ipse Saluator noster ait. **P**riniceps mundi huius exciet foras. **P**rinicipabatur enim in mundo/ quoniam nec mundus deum cognov

sebat: neque sui etiam/ populus iniquas iudicias/ ipsum recipiebat. Quia ergo nunc diabolus non preualet id obtinere: mirum immodum presuperbia cruciat: et turbatione iramque grauissimam ex hoc tunc ostendit/ quoniam in figura (vt diximus) id ipsum se velle obtinere coram illa multitudinem conat nec preualet. Rogauit enim et obtinuit Dominus Iesus ne deficiat aliqui fides Petri. Luc. 22. Non contingit autem semper hec fieri a domina cursus aut vbi que: sed coram illa multitudinem solum quos deludens fingit se deducere in planicie fluminis Jordanis. Quod et nunquam vere contingere puto propter loci distantiam. Multum enim temporis absumeret ipsa delatio sicut et reductio. **E**locitas enim motus qui non inoeat corporibus nostris/ determinata est/ et diuturno tempore etiam spacio mensurata si magna sit loci distantia sicut est in proposito. **D**istat enim etiam per directum/flumen illud a nostris his regionibus plusquam per duo milia miliaria/ pro vt ipse clare cognoui/ quod deuotionis gratia sacra beosololimitana loca visere merui. **E**licet autem deus ex malo illo quoniam contingit/ hoc bonum/ quod persone ille misere possunt ex hoc cognoscere Dominam illam suam cui se obligauerunt/ non solum non esse deam vel deum/ immo esse demonem pessimum. Sed et hoc etiam. quod nec omnia potest circa infima: quando quidem nec illa videt tunc posse/ que ipsis etiam bestiis possibilis sunt/ prout est tangere aquam fluminis. Et si ad ministerium referat/ non habet illam potentiam quam haberet (vt aiunt) si aquam illam tangere preualeret: et consequenter non solum non est dea vel deus/ verum etiam sic est ignobilis creatura/ sic est mala/ vt illam mala facere/ impediri frenarique a deo necesse sit/ et sic eius etiam superbie ac male voluntati resistere. **E**t hoc cognito misere ille persone/ nisi propria earum malitia obstinatioque obsistat/ facile iudicent non esse ab omnipotenti deo recedendum propter principem illum qui deo vero subiectus est. deberetque ex hoc capere animus validius excitari ad illius pessimi sui principis contemptum/ et redire ad creatorem suum. **E**t hec factis ad tertium Argumentum. **C**Ad quartum vero dicendum est quod si ea que in argumento fieri narrantur sic a diabolo censeant expleri/ vt idem numero corruptum reparat/ mortuos ad vitam restituat/ et alia huiusmodi faciat que nature repugnant/ procul dubio heretici sunt talis demonis potentiam opinantes. **Q**uia heresi vt plurimum inuoluunt striges/ hec ipsa que referuntur/ vera esse credentes et predicantes/ postquam etiam de cursu illo diabolico redierint. **A**t non sic euenit vt putant: sed naturali potius virtute de monum/ illuc ex diuersis locis similia cibaria deponantur/ vt supra diffuse dictum est. **E**t certe demones illas deludentes personas/ aerea corpora formant in variam alimentorum similitudinem cum similibus qualitatibus/ quibus nedum visus/ sed et tactus decipiatur et gustus/ sicut et aerea iride corpora in humanorum similitudinem formant et agitant quasi virtutem/ sic vt veri illi homines quorum species preferunt/ esse/ et opera vite propria hominibus exercere videantur. vt ambulare/ loqui/ ridere/ et alia huiusmodi. Similiter bos vel aliud quoduis animal vere mortuum/ quomodo delusorie videatur a demone suscitari: et quot modis naturali eius virtute possit hoc contingere/ plene superius in allegato capitulo explicatum

applicatum est/ita vt repetere superfluum sit.

In solutione quinti argumenti nihil esse virtus in vnguento quo se striges perungunt aperitur / tamen si quandoq; trahatur diabolus ad strigum vota per illam vinctiōem quasi per signum: quandoq; vero impediatur. et quomodo id contingat.

Cap. 30^m.

Nunc ad experientias in qnto argumēto inducras/quas negare nolumus accedētes/ostendendū est eas nro pposito minime repugnare. Supponit aut̄ primū id qd̄ in tertia rōne terrij pncipalis dictū est q; cū diabolus sit creatura spūalis: et p̄r ab omni obligatione corporis taz in esse q; in operari ex pre sua sit absoluta/nō pōt ad opis exercitiū ab vllō corpe moueri:nec aliqua corporali virtute verborū barbarū aut lapidū ad aliqd̄ operādū cogi/vel necessario induci/put determinat̄ ē. sanctus 2° bo. 2°. ol. 7. q. 2. art. 2. ad 3^m. sed pro libertate arbitrij circa corpa operat̄/et illa eligit que sue valeant malicie deseruire:qbus cuz vtant hōes iuxta suū imperiū/ipse diabolus eis occurrit qnq; p voto. Et hoc mō decipiunt hōes purāres in talib⁹ corporibus vel ēt in verbis vim quandā infra q̄ trahant demones atq; cogāt ad aliqd̄ faciendū/vel ēt alicubi demorandū quasi sint alligati/vel expellāt eos de corpore aut de loco put exoptāt. Et nō sic est: s; voluntarie trahunt his corporibus vel verbis vel ceremonijs quasi qbusdam signis iniri pacti cū hōibus/indicās q; id facere p tunc/sit sue malicie pueniēs: et hoc appetēs appetitū nō nālī vel alali/sed libero. Sicut. n. alali trahit cibis/ita diabolus signis/ōicit Augu. nō quidē eiusdē gnīs tractu vel appetitū/s; q; ambo sine coactione. Itac. n. rōne psumationib⁹/sacrificijs/diuersisq; supstitiosis operibus inclinā diabolus ad obsequēdū talia facientib⁹ ex pacto malitiose amicitie cū illis: Sc̄e tanq; signis subiectio nis illorū/eiusq; sup eos affequit̄ dñij/quo mirum immodū delectat/vt supbie et inuidie sue sic aliqua liter satisfaciāt. Itac igit rōne ptingit vt cum se inungūt mulieres vnguento quodā execrabili/quo in conficiēdo multe sceleritates cum opprobrio fidei et nois christi et cū abusione sacramentorū cōmittunt in nocte eius/assistat p voto/easq; pferat ad diuersa loca: tamen si psona q̄ sic deserit/vnguentū illud pernitiosum qnq; nō fecerit/vel ēt pactum aliqd̄ exsum in hoc cū diabolo nō habuerit. Aduenit. n. pp pacta iā inira cū priore aliquo cōpositore vel inuentore/in ruinā vtentis/et vt opinionē inde causet q; in vnguento illo anulo/vel christallo/vel alijs qbus cūq; rebus aut vbia sit virtus/qua ipm trahāt homines ad id exequēdū pp qd̄ se inungūt vel q̄cunq; alia faciūt: sicq; sepe vanos quosq; deludat. Ebi vō diabolus cognouerit aliqd̄ posse seq saluti hōim magis pnitiosum ex hoc q; a tali effectu pficiendo cessat/votis frustratos dimittit/et pposito q; pacra inierit/sepeq; seruauerit. **Notandū sc̄do** q; h; diabolus a coactione corpea sit absolut⁹/et liber sit in operando. vt dictū est. qnq; tamē impedīt ne qd̄ operat̄ affequi possit: qd̄ cōtingit ex virtute superiorū dei v; angeli siue boni siue mali. Et si quidē a deo imediante/vel mediante angelo bono id fiat/nō nisi in salutem hominū ordinat̄ qd̄ euenit. Si vero a malo angelo superiore/nihilominus deo p suam pudentias

permittente fiat: nō nisi ad malū exitum p̄xime deducit quicquid inde puenit/quantū est ex intentione demonis: licet ex supabundanti pietate diuina/malum sepe conuertat in bonū: vel aliqd̄ melius in directe ac p̄ter intentionē demonis pariat/q; sit bonum qd̄ per tale inde pueniēs malū priuabatur. **His** duobus suppositis/ad primā experientia in contrariū adductam de eo qd̄ contingit p̄ncipi supra q; decuit curiois/ōf q; id potuit tā ex malitia demonū q; ex diuina p̄hibitione contingere. Considerare nēpe potuit demon ex hoc in corde tam p̄ncipis illius q; nobilitum qbus id innotuit/esse facile firmandū in perpetuū/q; talia nō vere contingant/sed sint omnia fabulosa: ex quo seq possit spūitas delictorū que perperrāt striges grauissima. Seq̄ ēt talium pessimarū multiplicatio personarū in vtriusq; boīs cōmunem perniciē. Neq; n. preualēt Inquisitores hos psequi/p̄out ex officio eis incūbit/si a principibus fauorē non obrineant et auxiliū. Qd̄ quidem subtrahunt illi si talia putēt esse delusoria/vereq; non cōtingere: immo sunt eis impedimēto. **Tridem** nobiles et ceteri/talia nō credētes/Inquisitorum bonū detrahere nō desistunt/ quasi alicuius rum vel fauorū inquisitioni solū intendunt. Et sic tandē redio victi plurimūq; fatigati cessant Inquisitores ab officio suo: et pestis ista crassat et inualefcit. qd̄ diabolus exoptat. Ad em̄ maius malū est. ac humano generi magis perniciosum/q; semel mulieres vnam ad ludū perducere/eriā si tunc omniū scelerū genera per eā fieri contigisset. Cōmune quippe malum/ceteris parib⁹ antecedit et grauius est q; qd̄ liber spūale. Ob hoc igit diabolus qui nostram perditionē atq; ruinā tam corporis q; anime/quo ad potest. intendit atq; procurat/p̄tendēs p̄ncipē illuz et nobiles in falsam opinionē/si mulierē illam tunc non portaret ad ludū/facile deducēdos/q; strigū se/era/delusioni demonū iniratur nō veritati/pelegit tunc illā nequaq; ad cursuz deferre. **Poruit** etiā id contingere/q; non erat tūc hora conueniēs delationis ad cursuz. Sicut em̄ ex strigū confessione cognouimus/anteq; se inungant/audūt nocte sonitū multiplicē p̄cantis Dñe illius cū multitudine trī pudianriū: et non nisi tūc se inungere cōsueverunt/vt illā delate per aera sequant̄ vsq; dum veniāt omnes ad locū determinatum p voluntate Dñe cursuz. **Ex parte** aut̄ diuine iustitie cuius inq̄tiores ministri sunt/alia rōne iuste p̄hibuit deus mulierē deferri/vt ipsam v; iustitiā extolleret: qua semp sit/vt sub dictōe Inq̄sitoris deducte malefice/diaboli p̄sidijs non fruam̄. Neq; enim tpe illo quo actuali iudicio subdunt Inq̄sitoris alicui nocere p̄ualēt/aut de carceribus fugere/vt quolibet aliter auxilio diaboli liberari/aut aliunde deferrū. **In directe** ēt ex malo isto/bonū elicit deus. Et quo ad nobiles illos quidē/ublata fuit ab eis rēratio qua forte potuissent oprare satagereq; vt hec experirent i corpore suo. que noxia curiositate cognoscere querebant in alieno. Quo ad inq̄sitorē vero illum/merito ex sua illa indebita concessione opprobriūm repositauit et confusionē tam apud religiofos ac oem rimentes/qui ex hoc oprime cognouerunt atq; damnarunt ab illo dei timorem fuisse post habitum p̄pter timorē hominum: q; apud eundem p̄ncipem

De strigibus.

eum nobilibus et alijs quibus factum innouit ut ex hoc ab eis iudicaret (licet male ut diximus) non nisi contra fatuas mulieres officij sui vires extendere. Sicque factum est ut tam persona quam officium inquisitionis viluerit apud eos.

Diabolum quicquid preferre quasi persone immobiliter dormientis imaginem ne credatur personam illam vere sed potius delusorie ac imaginaria visione tantummodo ad ludum esse delatam. Cap. 31^m.

Ad ea post hec que inducunt in argumento experientia que vix desprehensibile sint mulieres extra se facere immobiliter iacere que tamen affirmabant se ad cursum corporalem esse delatas rident primo non esse sed aliquos inconueniens que aliquando non corporalem sed in somnis tantummodo videant et facere se putent que postmodum extimant et referunt in vigilia se fecisse sicque a diabolo deludant. Et cum hac ratione coiter transseunt summiste cum quibusdam doctoribus. Et sic experientis inductis optime satisfieret et nihilominus staret que multoties corporalem deponit ut etiam per experientias varias pariter confirmat. **C**ontrariis autem difficile admodum et contra id quod coiter experimur esse videtur sic quemquam in somnis alienari posse ut postmodum in vigilia (si sanus corpore sit) non perpendat se somniasse vel sic visiones vidisse ut in corpore se alicubi non translatum vere patet sicut per somnium aut imaginariam viderat visionem prout etiam in corpore quoniam determinatum est. Et licet legatur de puero quodam somniantem que a magistro in alio cubili dormiente vocaretur que statim euigilans cucurrerit ad cubile magistri dicens ecce ego que vocasti me nihilominus ad formationem magistri diceris que somnauerat sicut et ipsi magistro in somnis vocare se eundem puerum eodem tempore videbat acquirere et deceptio nem tandem plene vigilans cognouit quam magister prius agnouerat vel certe magister veram vocem vocationis emisit sicut de facto compositum est multos dum somniant loqui. Non est et negandum somnia que dantur sic esse limpida ut ipsi somniantes vere vigilare videant ita possit per modicum etiam tempus in vigilia postmodum extimare que et tunc vigilauerit qui profundissime dormiebat. Sed tandem aduertunt omnes diuersitatem status vigilantis ac dormientis ut supra deductum est in corpore quoniam. Striges vero semper obstinate confirmant se vigilare dum ad cursum deferunt a demone. Et similiter dum faciunt que in cursu referunt se fecisse. Et si que in somnis ire et sola imaginatione viderent que fuerit in cursu desiderant id arte consequuntur. ut scilicet declaratum est. Et tales persone dum postmodum plene vigilant optime cognoscunt que non in vigilia sed in somnis viderunt quecumque facta sunt in cursu et per alias personas que corporalem illuc translate sunt. **C**ontra predicta igitur dicendum est ad tres experientias primas post eas ad quam primo rationem est et ad omnes alias similes que deduci possent que diabolus in forma mulieris iacet veluti dormientis ut decipiat sic hominem et opinionem hanc falsam in eis aggeneret que non corporalem striges deferant ad cursum et per delicta gratia maneant impunita multiplicet que per hoc et roboret apostatarum strigum secta. Sicut autem permittente domino quicquid sic diabolus decipit homines sic et cooperante domino fit per experientiam manifestus aliquando que corporalem striges deferant ad cursum ut ab

Ca. 10.

illo errore per dei misericordiam homines liberent ut scilicet 14. et de multiplici est omnibus ut sic irrepede suum officium Inquisitores perficiant et principes vna cum populis pro fidei defensione cuiusque populi salute faueant illis et opportunitate prebeant auxilium. **C**ontra alia vero inducra experientia de his mulieribus que post inunctionem illam statim cadunt et profundissime dormiunt scilicet dum est que vnguentum illud spurcissimum ex talibus materijs cum abusionibus sacramentorum fieri dicitur que iudicio medicorum non habet naturalem somnum inducere experientis alijs comprobatum est que de facto plures vnguento tali puncti nec delati sunt a demone nec somno pressi ut etiam ex prima experientia que in hoc argumento in primum est adducta potest fieri manifestum. Et nonnulli alij visis duabus vetulis clam se pungentibus que extra fenestram domus statim delate sunt cum et ipsi se pluries puerissent ut pariter deferretur nihil eis profuit. Neque enim de loco illo recesserunt sed neque dormierunt. **E**t quibus omnibus manifestum reddidit que etiam si que somno capiunt post execrabiles inunctionem non nisi demonis malicia hoc libere punire ut quicquid videtes vel audietes talia decipiantur per hoc extimant non vere deferri quecumque ad ludum et si taliter inungat sed omnes deludi putent. Sicut enim potest diabolus propriis libertatis arbitrio tales deferre per aeram potest in eis profundissimum somnum statim causare vel in modico tempore. Nouit tamen virtutes omnes naturales ad hoc coherentes ut herbarum et partium animalium potest tale aliquod ad nutum applicare ut somnum inducat. Taliter autem dormientes non dicunt postmodum in vigilia se iuisse aut delatos esse corporaliter ad cursum sed que somniantur potius se talia passos aut profecisse sed id quod somniantur et factum sit vel enenerit eo modo quo eis visum est in somnis per eisdem fieri quod tamen per diabolum experientia credit affumentem figuram ipsorum somniantium vel eam quam somniantes ipsi putabant se habere dum somniant. Sicut supra dictum est de illo sitantio ab Augu. inducto. quod eundem factum magis fauer que obster propositio non: cum experiente ibi dicat que euigilans narrabat quasi somnia que passus fuerat seu potius visum sibi fuerat que passus fuisset. **E**tsi dicit et ibi Augu. que illa onera que forte sic somnias videbat portare non ipse somnians portabat aut fantasia eius sed si vera fuerunt vel modo sunt corporata portant a demonibus ut deludat homines. **M**odus autem quem potius recitando quam asserendo ponit Augu. quo talia somnians possit ibi esse vel illa facere vbi vel que somniat esse vel facere vix per fantasticum suum incorporatum ineffabilis est ut ipse Augu. et dicit et intrat que est ineffabilis pro sua in intelligibilitate et per impossibilitatem. **O**mnia enim que circa corpora accidunt a nobis intelligi et effari possunt. **Q**ui vero affirmat se corporalem esse delatos si puer fuerat quasi corpore dormientes seu iacentes immobiles putandum est potius que diabolus in eorum effigie ibi iacens appareat que que veraciter illi vel corporaliter ibi dormiant aut sint. Sicut enim paulo supra dictum est pretergiosa delusionis potest diabolus astantes decipere ut eis appareat hec que se inuenerat persone dormire et non ille de facto non sint sed per assumpta corpora gerens diabolus earum pretendat speciem et figuram. quod quidem non pertinet ad prestigium ut dicit scilicet Tho. 2° dicit scilicet 2. **E**t si non hoc modo quicquid id perfingat fieri sic poterit

Ca. 10.

terit q̄ aliud quoduis corpus tibi existens appareat corpus strigis: q̄d tamen tibi non est. Et hoc proprie p̄tinet ad prestigium/ eo mō quo etiam supra declaratum est. Sicut contingit etiā cuidam nobili nomine Sifinio. sicut legit̄ in hystoria sancti Clementis: qui iubens servis suis vt ligarent et traherēt sanctum Clementē: illi columnam ligauerunt atq; traxerunt/ putantes vna cū Sifinio se ligasse trahereq; sanctū Clementem. Quod quidem angelica virtute vt sanct⁹ Anristes liberaret/ factum credit: licet talia demon etiā facere possit cuius naturalis virtus/ angelice coequat. vt sep̄us dictus est. Quod aut̄ afferat medicos vnctionibus somnū inducere posse. nō negamus. Sed q̄d arte medicorum firmum nisi virtute naturali rerū applicatarum perficitur. Et omnibus accidit idem effectus/ q̄bus eque dispositis applicat eadem cā. Ea quippe vnctione qua medicus somnū inducit vni infirmo/ inducit curis hominibus qui perungerent eadem/ nisi forte p̄ accidens aliqua p̄ria dispositio in aliquo reperiret: que somnū forte vel mitigaret vel p̄beret. Quod quidem raro conringeret. Hec aut̄ execrabili strigū vnctione/ nullus assequitur quod intendit/ delationē inquam vel somnū/ nisi opere diaboli pro voluntate sua. Quo fit vt paucis et non nisi suis federatis/ vel aliquibus qui in peccato mortali sunt/ obsequat ad vota in eoz perniciem. Vel si aliqui aliquis innocēs similiter defera: permissione diuina misericorditer factum credit/ vt ex facto tali arguat et possibilitas bulus rei/ et sic testibus cōprobet/ ipsius rei geste veritas. Et hac rōne credendum est deum permisisse q̄d factum legit̄ apud Vincentiū hystoriam in speculo hystoriarū libro. 26. c. 43. ex Petri Damiani antiq̄i Doctois narratione scripto relicta/ de quodam puero monacho corporaliter nocte per aera delato ad magnū conuiuiū/ et inisso vt comederet. ac peracto conuiuiū/ repositor: et per superiora immisso clauso pistrino. Idem confirmant multa talia que refert Malles maleficarū/ ad quē lectorē remitto. Ex predictis omnibus patet et propositū principale de veritate corporalis delationis. et omnium nodorum dissolutio quos implicabat quintū Argumentū in principio inductum.

Exacta per argumentum sextum/ qualiter inquam dicant striges non posse diabolo non subesse: qualiter etiam apparenter conuertantur in caros et ab eadem liberentur delusione/ clarissime manifestatur. Cap. 33^m.

Postremo satisfaciendū est his que in vltimo argumēto iducta sunt. Et primo quidē omnia illa que tanq̄ in cōueniētia inserunt/ non impossibilia sunt: sed potius in p̄posito cursus illius diabolici ritū/ verisimilia sunt: et p̄ p̄s facile credibilia. Nam vt a primo q̄d inducitur inchoamus/ qui homagium semel diabolo fecerit/ q̄ non possit postmodum a proposito resiliere/ facile credit potest: cum hoc in penā deo reprobatē/ pestiferis his hominibus iuste debeat/ quod celorum et orbis terre conditor contempno/ apostate Diabolo apostate adherent. eiusq; se subiiciunt p̄petue seruituti. Non tamē ob hoc aufertur ab eis arbitriū libertas: neq; commune sibi deest auxilium dei quo oēs conrunt ad se trahit. Unde si faceret misere ille plone

quod in se est/ vt diaboli seruitutē euaderet/ procul dubio per dei clementiā de manu illius liberarent. Sicut et de facto plures conuertunt ad deum per illius misericordiam mouentem atq; trahentē: et per Inquisitorū et sermorum dei solertiā et doctrinā. Cū his tamen vt plurimū corporaliter a demonibus flagellantur/ ac multiplex affliguntur/ anteq; valeat rationaliter liberari: tantū sceleris aliqualem punitio nem/ idipsum exigere diuina iustitia. Et hanc intendunt impossibilitatē striges dum dicunt se nō posse resiliere a promissione illa: atq; alias (inquunt) crudelissime vapularēt a demonibus vel sodalib⁹. Quis aut̄ in caros cōuertant striges vel in hoc deludantur per prestigium: quo etiam possint per cubacula currere vel saltare caronū more/ suggereq; sanguinē puerosum: et alia huiusmodi facere q̄ in argumento inducta sunt: superius multiplex est expressus. Per ea et que similia facta legunt̄ in hystorijs auenticis/ hec aperte tiffime comprobant. Legit̄ quippe in vitis patrum sanctorū/ de beato Machabario. q̄ quidā ad eū mulierem duxerunt: que tū ab eis non mulier sed equa. vīdebat/ dicentes q̄ cū mulier esset/ conuersa in equā fuerit/ facto contra eā (vt putabant) aliquo maleficio. Unde sanctū virū rogabant vt ille eā in mulierem dei virtute p̄uerteret que prius fuerat. Sancto aut̄ viro non equa/ sed sicut vere erat mulier apparebat. Neq; enim p̄ualebat demon sanctū virum deludere/ sicut illos deludebat hoies per prestigium. Quis ammouit scrib̄ Machabarius statim ab eis orationibus suis. Multa id genus in maleficarū malleo referunt. vt scipue p̄ de illo Iuene mercatore q̄ in insula Lyp̄i facto maleficio contra eū per magam/ ab oibus asinus videbat. que maga tandem per dei voluntatē super hoc deprehensa/ fuit incinerata: et iuuenis soluto maleficio liberatus. Quod factū/ sile fuit illi q̄d de seipso refert Apuleius in libro quē ob hoc ip̄m facinus referendus/ edidit/ et appellauit de asino aureo. Harrat. n. se in asinus prout sibi et alijs apparebat/ esse cōuersum/ vnus magis ligatus maleficio. a quo post diurnū temporis sp̄acium solutus/ in pristinā suam sp̄em rediisse videbat. Et hoc alijs que similia contigisse dicunt: et talia huiusmodi veritatis prebeant argumentū. Neq; tū hec in aliquo sanct̄ bis que a diuo Aug. in. 18. de ciuit. dei. c. 17. dōnantur et reproban̄ vere facta fuisse per magas/ vt referrebat in libris gentiliū. Sicut fuit q̄d legit̄ de Circe illa pessima maga q̄ socios Alis conuertit in bestias: de eo quoq; q̄d legitur Archades deo suo Zycoo tale sacrificiū immolare cōsueuisse/ ex quo q̄ cūq; sumerent in bestiarū formas illico p̄uenterent. vt supra etiā relatū est. Hec. n. oīa sicut et alia sup̄ predicta magicis p̄stigijs potius fingebantur q̄ rei veritate complerent. vt dicit̄ et ibi Augusti: et recitant a Gratiano. 26. q. 2. c. Nec mirū. Quod etiam de socijs Diomedis refert Aug. in eodē hb. c. 16. a gentilibus affirmari cōuersos in aues esse/ ludificatione factū est demonū/ qui in auiū formas apparuerunt/ vel pro eisdē socijs aues occulte ex alijs locis vbi est hoc auiū genus ad ea loca p̄e demones sunt perducte/ vt idē Aug. dicit̄ in seq. c. 13. eisdē libri. Non est igit̄ impossibile mulieres in caros et bestias/ qualibet prestigiose conuerri seu talia a talia apparere/ demonum malicia concurrente.

De strigibus.

C De obligatione illa qua diabolo striges promittunt occidere pueros: & quare deus tot innocentium iniustā (vt ap- parer) necem pmittat. Ca. 33^m.

Quod vero diabolus exigat a strigibus vt strigent omni tanto tpe puerum vnu siue puellā/idipsumq; pro voto illius perficiat: & si flebile fit/non tū incredibilem ex parte demonis qui maximo odio persequit nomen christi: qd precipue reducit in effectum in pueris baptizatis: vnde persequitur eos ac si xpm persequeret. Prohibet etiam quantum sibi possibile est baptizatum: & hoc ppter iniudiam qua humane salutis semper insidiat. Tum ex parte strigū/que carnibus eorūdem a se primo occisorum infantū & postmodū exhumatorum delicatissimis vesci consueverunt: & ex eisdem pro parte ad consumptionem vsq; decoctis in aqua/conuersisq; in liquorē: vnguentū illud nefandissimū de quo supra cōficiunt/ admixtis sacramentorū materijs in fidei opprobriū/quo valde demones delectant. Tū ex parte diuine iusticie qua dignū est parentū scelera puniri vsq; in terrā & quartam gnerationē. Nonnulli enī non legitime filios gnando nonnulli gentis maledicendo/malaq; diuersimode impredādo/deū offendentes/ad iram p̄uocant que ferueat in filios ministerio demonū & strigum. Idipsum quoq; qñq; negligētia meret eorūdem parentū/oum paruitos suos signo crucis/orationibusq; deuotis non munitur mane ac sero. quatenus p hoc a demonijs infidijs liberent: sed potius (vt dixi) per hanc suam negligentiam illas incurrunt. Sed & p̄tētem hanc qñq; in pueros illos accipiūt malefice striges/ quorum parentes pro eisdē vel pro alijs curādis/demonibus consuluerūt: & perhinas & incantationes eis salurem corporale obrinere p̄curauerunt. vt per que quis peccat/ per bec ēt iustissime torqueat. Quod autē affertur de calamita/nullā habet impossibilitatem. Non quidē q in calamita illa quantumcunq; diabolicis artibus demoni cōsecrata/vel poti⁹ excreta/aliqua virtus inueniat ad talem effectū. Sed ex pacto habito cū diabolo/statim accepta calamita definit diabolus carū fantasiam perturbare/qua perturbatiōe videbat eis q essent catur hoc modo ad sensum proprium reduci dicuntur. Quod etiā argumentum affert vt aperte falsum/innumerabilium inquam saluum puerozum interitum/ si que referuntur de strigib⁹ omnia vera essent/ neq; possibile iudicandum est/ nec ex roto falsum. Multitudinem quippe magnam puerozum hac peste mori/ & si non omnibus notum sit. in his tamen partibus vbi fetidissima nec minus crudelissima secta bec inuale scit/ sicut precipue reperit in Lumana diocesi/ & per omnes confines inter Italiam & Germaniam/ manifesta docet experientia/ ita vt turmatum populū cogatur inquisitores accire/requirere/ ad proprias terras duceret vbi vicini vicinas atq; cognatas/ fratres sorores/ filij matres/ viri vxores. & ecomerso viros quocunq; naturali vel accidentali federe coniunctos/ & alias omnes accusant & tradunt in manus inquisitorum quas habent personas suspectas q striges sint. In dies enī comperiunt multitudinem puerozum occidi: ita vt nec his qui de domino sunt parcant maledicte ille persone. sed proprio

rum etiam filiozum natos/ ceterosq; nepotes/ quā immo quandoq; proprios filios/ (quod horrendus est etiam dictu) strigent & interficiant/ sicut ex numero inquisitorum processibus exploratissimū est. Illegitimozum etiam per hospitalia paraxima moritur ista peste. Sed & strigiarozum puerozum per singulas ciuitates/ castra/ villas & terras multitudinem in ueniri perireq; probatione non eger. Zicer etiam saluum curentur plurimi vel ab alijs strigib⁹ (etenim strigarum quedam curare strigatos sciunt/ a diabolo magicas artes edocte/ quedam vero nesciunt.) vel naturali etiam aliquo subfidio vbi non perfecte strigari sunt pueri. Ad certe diuino auxilio impetrato parentum aut seruent dei orationib⁹ & votis. Qui enī in huiusmodi maleficijs & in alijs curandis obseruarent ea que docet cap. Si per fortissimas. 3. qd. 1. facile per dei misericordiam curarentur. Quod vero in argumento dicitur nolle striges curari pueros quos inficiant/ verum est quidem/ sed ei non est contrarium quod paulo ante dictum est/ quafdam inquam striges curare pueros &c. Zicer enim que vastant pueros/ nolent a se strigatos curari simpliciter: sepe tamen timore maioris mali/ dum scilicet suspitio de eis oritur q strigauerint aliquem: vel etiam spe maioris boni/ dum scilicet sperant curationis p̄mium/ vel alicuius magne persone amicitia & beneuolentia/ curant quandoq; quos ipsemet vastauerāt/ & quoscunq; alios: prout faciebat illa famosissima striges que super iouibus diebus Ferrarie combusta est. Facilius autem si requirantur/ eos curant qui non se sed ab alijs strigib⁹ infecti sunt. Et i his diabolus libenter cooperatur: quia per hoc plurimos deducit ad inferos. Omnes enim qui per strigum artes & incantationes/ superstitionesq; notias/ puerozum curam requirunt: vel ad hoc auxilio consiliove cooperantur/ mortaliter peccant. Et sic diabolus maledictarum harum personarū ministerio/ omni ex parte contra christianozum salutem tam corporales q; spirituales/ plurimum inuale scit. Deum autem opt. Max. innocencium mortem permittit is cognoscit non esse iniustum/ qui attendit/ ea oia grauissima scelera que supradicta sunt/ eius iram vindictamq; grauiter prouocare contra eos qui proprio etiam non sunt obnoxij reatu: sed vel primo vel proximorum parentum peccatorum penas non iniuste luunt/ vt superius extitit declaratum. Qui etiam cōsiderat deum mala maxima/ oīnaq; spūalia permisisse grauissima/ vt p̄e ceteris fuerit angelorum & primi hominis casus/ ne libero cuiq; arbitrio violentiam videretur inferre: non mirabitur si mortem permittit innocencium de se puerozumque vsq; strigum & demonum malicia quasi violenter prohibeat: & precipue cum idipsum ex alia parte iniustitia illius deposcat/ qui est Deus Benedictus in secula seculorum. Amen.

C Finis questionis de strigibus edita a fratre Bartholomeo de spina pisano ordinis predicatorum. Vitae regularis.

Edita Anno Domini. 1523.

De preeminētia sacre Theologie. Tractatus primus. 19

Tractatus de preeminētia sacre Theologie super alias omnes scientias et precipue humanarum legū. editus per R. patrem Fratrem Bartholomeum de Ipinā Milanum ordi. predicatorum.

Prohemium.

Perfecto de strigibus opere/cū eius impressio p plures annos preter spem perentium sic oilara / contigit me volantibus luminibus percurrere Illustrissi. Jo. Francisci Comitis Mirandule de eisdem materia questionis editionem preclaram. Quam quidem ubi consonam quo ad conclusiones principalem nostre comperi / vtrāq; propiis sic gaudere permisi / vt neq; nostram exornarem ex sua/neq; suam vel in minimo reprobarem:quādo quidem veritatē et illā assequutā purauerim. Inde opus offendi qd olim edidisse perceperā preceptorē meum clarissimum Magistrum sacri palatij / plenius materiam istam/simul ac alia plurima cōplectens/que ipse consulto veluti intentioni nostre in pertinentia in nostro opere pretermiseram. Saudens autem per omnia me doctrine illius imitari perfectionē/vt plenius ab omnibus veritati tribus cōfirmate testibus inuiolata fides adhibeatur / ex illius opere nec minimum verbum assumere volui/quis conformia/immo eadem in nonnullis tum auctoritatibus/tum rationibus/tum et exemplis inducamus. Ad quidem firmiorem apud oēs causabit fidem/quando vnus ab alio non accepisse cognoscat qd edidit. Post hec aliū de lamis editū tractatū a quodā Legista/cui Jo. Frac. Ponsi. nomen ē/per. oia conclusiōi nre hriū et aduersum percurri. Quē pro veritate rēda duxi pro vt falsa cōtinet reprobare. Verum q; purū Legistam velle materiam Theologicā ita discutere/vt preclarissimis sapientibus tum Philosophis/tum canonistis/nec non et Theologis profundissimis quales sunt cōmuniter domini Inquisitores heretice prauitatis se opponat/prima facie presumptionem extremam sapere videretur:quinimmo derisionem et ronchum apud sapientes excitat et incultur:malū ille malo copulās / et ignorantiam cecitati connectens/aliū premitit immediate tractatum/in quo probare pro virili cōtendit/leges ipsas civiles tali sublimitate ceteras omnis sciētias anteire/vt per eas valeat immo debeat ipsi Legiste questiones theologicas nō solum aliquibus declarationibus saltem a posteriori(qd omni sciētie nec nō et sensui conceditur) aliquantulum attingendo decorare:verum etiam decidere et terminareq; contra cōem etiam Theologorum ac sanctorum doctorum sapientiam et profundissima fundamenta. Audet insuper Apostolice sedis sanzionibus et prudentie preponere suam:vt qd illa decernit vocandos esse iuristas ad prebēdum inquisitori consilium semel tantum/perfecto in quas processu. affirmet bono hic preuocandos/et eorum presentia necessariam ad examinationes reorum oēs et qōnes. Tantam autem viri huius insolentiaz admiratus/

exhorui. Ne igitur propter eius allegationes (que tamen bene perspete/inuicemq; collate proposito suo non fauent) aliquos in plena luce cecurire contingat/et ex hoc molesti se dominis Inquisitoribus prebeant:vel certe ab eisdem Inquisitoribus vt impeditores officij/molestiam et confusionem ipsi potius et merito patiatur/claraq; veritas hisce fumis nullatenus obumbreretur/eiusdem veritatis fa bello paucis eisdem abijcere hoc ordine decreui/vt in primo eduobus quos nunc edo tractatus conciliacionem primi illius viri tractatus erroneam esse probem:ostendamq; non solum non preferri leges Theologie:non solum non debere vel posse legistas questiones theologicas dirimere vel decidere:veritē etiaz q; tanq; valde alieni ab omni Theologicali speculatione/nullatenus sunt admittendi vt vltū verbum circa talia magis promant q; puri caudicis nisi forte sint pariter canoniste non vulgares. Scdō conclusionem secundi tractatus eius vt erroneam in ecclesia reprobo/confirmans oppositam/et inductas ab eo demoliens captiuinculas. Circa primū autē qd proposui sic procedam more Philosophantium/ vt primo proponam pro singulis opiniōibus singulas rationes quibus tota questio dubia redatur. Scdō vero rationib; clarissimis et efficacissimis veram nostram opinionem que sue opponitur obfirmabo/euasiones eius pariter precludendo. Extremo vero loco cetera figmenta que pro opinione eius facere videntur producta labefactabo. Quia vero vt dicit Diuus Tho. in tractatu contra retractantes hominem ab ingressu religionis/incōsonum et derisibile videtur q; sacre doctrine professores iuristarum glosulas in auctoritatem inducant:ideo a talibus auxilijs allegatiōibusq; precipue civilibus abstinēdo. eo vel maxime q; ordinarie talia discurre re religiosorum professio non admittit. Quinimmo sicut nobilissime sciētie comprobantur alumni/ita etiam ex proprijs/aliorum iudices an vera dicant vel falsa/constituuntur/merito reprobantes omnia que sacris in literis fundate sapiētie sue repugnat/et eidem tantūmodo consona recipiētes. Ad et ipse seruabo/theologice probans et acceptans quicquid circa presentes qōnes verum et catholicum fuerit/falsitate fugata.

Questio dubia per oppositas rationes proponitur: et ex duobus fundamentis principalis conclusio probat quā auctoz proponit. Cap. 1^m.

Quantum ad primū igit/probari posse videtur legum scientiam esse prestantiorem Theologia/ita vt possit et questiones Theologicas determinare. Nam sciētia q; cōplectit simul diuina et humana dirigens homines in omnibus suis operationibus ad finem tam proximum q; etiam vltimum qualis videtur esse sciētia legū civilium vt. j. deducitur. vt preeminere sciētie que tm diuina pertractet qualis est Theologia. ergo et. Cōn contrariū est qd habetur. d. x. c. Reges. vbi dicit q; Theologia est sciētia superior et magis digna. et ea. d. c. certus et. c. suscipitis/et q; lex imperialis nō est supra legem dei/sed subius. Cū. ergo sciētia que inferior est/nō habeat superiores examinare / et pūr necius qōnes decidere / sequit q; ius civile nō debeat neq; possit Theologicas qōnes determinare. d d

De preemin. Sa. Theo.

¶ **P**ro absolute huius propositi dubij / sciendū est primo q̄ vnam scientiam se introuertere de q̄o nibus alterius p̄t vnobus modis contingere: vno modo vt ordinata ad finem illius: hoc est propriū inferioris ⁊ subseruientis. Alio modo vt ordinata principiorū eius: hoc est propriū scientie superioris. ¶ **2° de Metaphisic.** ¶ Sciendū est sc̄do q̄ cuius est propriū fundare veritatem / propriū est ēt oppositam falsitatem refellere. Fundat autē superior scientia veritatem inferioris ordinado stabiliendo q̄oq; principia eius ex quibus cōclusionum veritas orit̄ ⁊ infertur. Unde oppositam etiam reiciant falsitatem necesse est: q̄o quidem inferior circa superiores in his q̄ ad superiores ipsum proprie spectat / attendere non potest. Ista sunt nota philosophis: ⁊ habetur ex doctrina Aristot. primo posteriorum: primo etiam ⁊ quarto Metaphisice. ¶ **H**is premiffis ponitur conclusio in qua consistit positio ⁊ opinio contra primum tractatum Aduersarij / que talis est.

¶ **R**egum scientia non p̄t se introuertere ad decidendas q̄ones proprias Theologie / ⁊ precipue vt ipsis Theologis se opponat. Que conclusio per supra inductam ⁊ hic plenius declarandam rationes inuictissime sic probatur. Scientia inferior nō p̄t decidere q̄ones superiores. Sed sciētia legis civilis est inferior q̄ sit scientia sacre Theologie. ergo per leges civiles non possunt legite se introuertere ad decidendum questiones Theologicales.

**Conclu
sio p̄nci
palis.**

**Proba
tur.**

¶ **C**onducre probationis amplissima de
claratio. Cap. 2^m.

¶ **P**ro declaratione prefate probationis ⁊ prime in ea sumpte propositionis. notandū est primo q̄ superiora in entibus ⁊ nobiliora / sunt communiter cause minus nobilium: ⁊ consequenter habent hoc ordinare ac in p̄prios deducere fines. Manifestum est enim primo in spiritalibus q̄ superiores spiritus purgāt ⁊ illumināt inferiores s̄m Dio. viij. ca. cel. Ter. Inferiores vero spiritus separati quales sunt infimi ordinis angelorum / instruunt ⁊ in suos fines dirigunt spiritus cōiunctos / animas inquam nostras quibus natura prestant atq; virtute. Quae ēt ratione indulsit diuina clemētia vt qui liber homo in sui custodiam habeat ab exordio natiuitatis eius angelum sibi specialiter delegatum. vt dicit Diuus Hier. super illud Math. xviij. Angeli eorum ⁊c. Et hoc principaliter propter salutes anime. Spiritus ēt ipsi oēs / cum corpora quelibet antecellant nature prestantia / sunt eorūdem corporū cause vel quo ad motum / sicut intelligentie que celos mouent propter quem ēt motum / esse causant atq; conseruant in inferiori machina corporali / vt Philosophus. viij. philosophorū ac. xij. lib. Metaphisice docet. vel quo ad ipsum corpus esse / vt immediatum principium / quales sunt anime nostre / corpus viuificantes atq; seruantes. Corpora similiter que suprema sunt / inferiorum cause a deo sunt constituta. vt celum / elementorū: ⁊ inter hec nobiliora minus nobilium / ad modū quo naturalis locus sui locati conseruatius est / s̄m philosophum quarto ⁊ octauo Phisicorū lib. Hoc ipsum etiam q̄o intendimus / in politicis inueniri clarissime inuenitur. Verbellē siquidē ciuitates reguntur per nobiliores genere / morūq; simul ac scientiarū pre-

No. p^o.

stantia precellentes. ¶ **H**eruer sus. n. esset 3us ordo regni deuaicans vniuersale bonum. Non secus igit in ordine suo cōringit circa scientias. Ordinatur. ⁊ in fines proprios inferiorum superior dirigat. Quae etiam ratioe Philosophus probemio Metaphisic. Metaphisicā sapiētia esse probat ex hoc q̄ oīum scientiarum nobilissima. quo consequit vt oēs ordinare / ⁊ nequa q̄ ab alia ordinari sibi propriū sit. Qualis ēt ordo regulaq; relucet in artibus ⁊ ingenijs vtilioribus. Ciuitis quippe sciētia militarem ordinat sibi subiectā: militaris / equestris. Hec quoq; sibi subiectas vt verbi causa frenafaciā / imperās ei vt talis forme frenos faciat ex tali materia. Aristidem nauigādū / nauifaciā ordinat ⁊ imperat ei. Hec simili modo preest carpētarie / bec incisiue lignorū. Sic architectonica dirigit ornamētatiā / bec latericiā vel aliam subseruientem. ¶ **S**ecūdo p̄notandum / q̄ decidere seu determinare q̄onem in aliqua scientia p̄tinet ad illum qui habet iudicare de cōclusionē illius q̄onis. ⁊ de medijs inducendis pro vel 3^a talem conclusionem / quo v3 deducant intentum / vel certe ab eo decient. Est autē talis / vel propria ad quā v3 spectat ex sui p̄pria rōne de materia cōclusionis illius ⁊ rationum pro eadem q̄one decidenda productarū tractare: vel certe superior que (vt dictum est) inferiorē dirigat ⁊ in finem p̄monstrarum deducat. Cum igit decidere q̄ones theologiales p̄tinet ad theologiam sicut ad propriam ⁊ adequatam eis scientiam / nō secus ac legū civilium scientie propriū est ciuiles q̄ones absoluer. ⁊ sciētie canonū q̄ones canonicas. ipsaq; Theologia nō modo nulli scientie subit / verum ēt oībus prester altitudine sua: vt paulo post plenius ēt deduct: nulli dubiū iam esse p̄t q̄ altiori olum ordinat: ac nullius alterius ordinū subdita / p̄prias q̄ones ipsa sola diuidicat ⁊ dissoluit.

¶ **S**acram Theologiam ceteris omnibus scientijs esse prestantiorem. Cap. 3^m.

Quamuis autē sacram Theologiaz oībus scientijs esse nobiliorē superfluum sit coram sapiētibz (cū de se pateat) accuratius demonstrare. ne tū p̄pter verba p̄sonū v3 minus limata / cōtingat quēpiam extimiatū a populo sapientem / in hac insipientiam cadere / vt asserat vel ēt opinet iacram Theologā ciuilibz leuibus esse subiectā / vel quoquo mō inferiorē / ipsosq; theologos parū forma legū peritie: ⁊ nō magis ipse leges eadem Theologie sicut ⁊ ceteras oīs sciētiās obseruare: hoc ipsum in quā q̄o in se clarissimū est / liber in olum ēt tam sapientū q̄ insipientū oculos clarius reddere per rōnes inuictas. ¶ **S**ed pro eorūdem rōnum firmiori deductione sciendū est q̄ scientia cū sit habitus pro demonstratōne acquisitus. vt p3 per Aristotelem primo posteriorū. ⁊ vnūq; sortiat ex eo nobilitatē quo sortit ⁊ esse / inde sciētie nobilitates venari necesse est / vnde propriū eius esse subori cognoscimus. Est autē esse duplex ipsius habitus sciēfici: actualis in quā existerē vnū / alterus vero specificū. Et primum quidē h3 ab intellectu in quo subsistat vt subiecto. Hæpe cū oē accidens actu existat inherēdo subiecto. Sciētia autē cū sit habitus / quōdā accidēs est: ⁊ intellectus ipse propriū eius ⁊ immediatū subiectū est atq; p̄ncipiū. Ex hoc igit sciētia ipsa

Ho.

ipsa nobilior est quatenus corporea qualitate: quoniam quidem malis ipsa substantia quae sola subiectum corporeae qualitaris est / a spiritali qualitate est intellectualis ois nobilitate deficiat. Scientia est quae nobiliori intellectui inhaeret (quoniam ad hanc considerationem spectat) residenti in inferiori / minorumque nobilitate praesentanti. nobilitate est necesse est. Quia ratione scientia dei clarior est quam scientia angelorum / et si forte cetera paria per impossibile. et ita angelorum scientia / hominum scientie merito praefert eadem causa. In eodem autem intellectu una scientia non est altera nobilior ex parte subiecti / nisi secundum quod una magis quam alia / vel eadem uno tempore magis quam alio firmiter radicatur in eo. quod quidem ex frequentatione actibus inhaeret. Et circa diversa scibilia quoniam non unum vel cognoscat / ex alterius notitia pendet. Sicut habens scientiam subalternam / per eam facile subalternam acquirat. Et circa idem scibile praesentat de eodem coniungit multa cognoscere. sicut habens scientiam conclusionis unius / firmat eam per scientiam prioris illam inferentis. In omnibus est quod frequenter fuerit meditatio / tanto perfectior scientia roborabitur. Quod quidem ex lumine quodam inhaeret intellectus agentis in anima residens / intellectui possibili frequenter applicato. Et non confortatur virtus intellectualis / ut id clarius percipiat / quod eidem per intelligibile speciem praesentat. Cuius est maiori lumine excessu scientia quanto ad actum exercendum nec non quoniam ad efficaciam operandi que perfectionem effendi consequitur / clarior et perfectior in uno potius intellectu quam in alio surgit. Unde fit ut naturalis angelorum scientia / de eodem genere scibilium / clarior sit et efficacior quam scientia hominum. Lumen quippe intellectus angelici naturaliter antecellit humanum. In infinitum vero clarior / excellentior / ad pluraque se extendens est dei scientia super omnem creaturam scientiam / quanto virtus est eius intellectiva in infinitum super omnes alios elevata. Quorum autem ad esse specificum / ab eo scientia quaeque nobilitatem habet a quo habet / et per se. Specificatur autem ois scientia / distinctionemque pariter specificas suscipit ex obiecto formali. Sic medicina specie distinguitur vel est generis scientia iuris civilis: quod obiectum formale circa quod tota medicina consideratio versatur / corpus inquam sanabile / et humanum primo / aliud est ab obiecto scientie legalis. quod quidem esse reorum / universalis secundum rationem / rectam pacis ac quietis exterioris in multitudinis consuetudinem hominum conservatio. Quanto igitur obiectum proprium scientie unius / nobilius est obiecto alterius / tanto una scientia erit secundum speciem altera praestantior. Est autem obiectum unum altero nobilius secundum quod est magis scibile. Id est. n. formale scientie obiectum est / sed primo sub ratione entis. Est. n. unum quodque scibile quatenus ens est. nono. Meta. Neque. n. scientia potest esse non entium vel sic. primo posteriorum. Ex parte. n. quod actu vel saltem in potentia ens sit quod scit / vel ad ens actu respectum habeat quoquomodo. Quod ergo magis ens est / nobilius quoque obiectum esse necessarium est / cum sit et magis scibile. Sed et de ratione scibilis est etiam immobilitas et necessitas / ut pote cum scientia sit de non possibilibus aut se habere dicitur. primo posteriorum. Quanto igitur aliquid est magis fuerit necessarium (id est. n. aut impossibile non est se habere) tanto nobilius erit obiectum scientie / cuius sit ex hoc magis est scibile. ex quo

innascitur ut de ratione scientie certitudo sit. que de coniungentibus ut sic haberi non potest. Perfectior igitur scientia illa erit cuius proprium obiectum magis est necessarium minusque variabile / quin immo quod invariabile magis. Id autem ceteris paribus est quod simplicius. Quia cetera quippe requirunt ad suum esse vel rationem: ut ex minori nata haberi rerum subtractione / minor est sequatur variatio. Quo fit ut summe simplex / summe quoque invariabile sit. De simpliciori ergo quae fuerit scientia / nobilior erit / ista est ratio qua de magis scibili praesentat. Philosophus in 12. de. Metaph. scias quae ex paucioribus est / certior astruit. Univerfaliter igitur utrumque complectendo / quanto magis ens / et magis simplex fuerit obiectum scientie / tanto perfectius est scibile / perfectiorque praesentat de eodem scientia est. Et hoc duo Philosophus ipse complexus est in primo de Anima in principio. ubi unam scientiam esse altera nobilior docet / vel ex nobilitate obiecti vel ex maiori certitudine secundum se ut nobilissima praesentat fit que in utroque excellit. Ceterum autem certitudinis que se tenet ex parte scientis / qua vis intellectus magis et clarius determinat in obiecti notitia: non dat maiorem simpliciter nobilitatem ipsi scientie / nisi bine ille praemissa conditiones praesentat / eiusdem est luminis unitate consistat. Praesentat. n. de visibus haberi certior cognitio / vel ex maiori eorum affinitate ad sensibilia que pro isto vis statu sunt nostro intellectui satis proportionata. vel ex frequentiori operis exercitio / aut alia simili ratione. que non erit per se simpliciterque nobilior cognitio sublimium / tamen minus certa nobilis / in se vero certissima. Id est. n. naturalis ostendit aperiturus qui cum non nisi perfectionis et boni sit. primo Erbicorum. perfectionis ipsius imitatur et insequitur rationem / ut in id vehementer sit / quod est absolute perfectius. Cum igitur eam scientiam magis appetamus que de nobilibus et certioribus secundum se est / et exigue tenuiterque illa possidere praecedat / quam inclinamur et in eam / non bis certior / que viliora praetractat. ut docet Aristoteles in. xi. de animalibus libro / patet illa que celsiora nobis praemonstrat / esse absolute perfectior. Si tamen non equa luminis claritate ponderentur scientie. sed vilis coniungatur superiori lumine nobis innotescere / superum inquam revelatione / nobiliora vero non nisi naturali lumine cognoscant / procul ois dubio certior est scientia que celsiori illo lumine collustrat. Ex his omnibus clarissime propositum nostrum reddit / palamque factum est omnibus Philosophis illa scientiam esse nobilioram simpliciter que circa nobilissimas ac simplicissimas versatur obiectum / ceterosque possessores suos clariores reddit et illa striores / quam illa que viliora per se respicit et minus nobilia. Quia est ratio in toto illo circum ambitu quo se Philosophia protendit ad rationalem et est reale scientiam / realem ipsam rationalem praeferrimus / quo realis de rebus primo est / que in se vis habet esse firmum ratumque in natura. cum rationalis ipsa non nisi de quibusdam excogitatis intentionibus praetractet que tamen in apprehensione a se suis habent esse. Inter reales vero Philosophias ille quae sunt ex obiecto speculari / praecellunt eas que obiecti sui extendunt ad opus. Tale quippe per nos operabile obiectum / est ex hoc ipso vilissimum non operabile / circa quod scientia speculativa tantummodo est. et hoc ipsa pauciora includit / nec gratia alterius est / unde sibi etiam dominium et

De preeminen. Sa. Theolo.

excellentiā merito super alias vendicat. Specularius vero nobilissima constituitur que suprema specularia conuenit. Ad quidē munus soli Mathematicē inter nāles sciētiās eo merito cōgruit quo prima rerū principiā primas itidem causas/ipsas in quā subditiās separatas et inter eas supremam deum opr. max. per se prima suo cōsuo perustrat intruitu. Mathematicē vero sciētiē scōdā quidē optinent dignitatis sedem/non quidē rōne nobilitatis obiecti. (Hac. n. cā sciētiā ipsa que Mathematica est/nobilior est) s; rōne simplicitatis. Pāuciora quippe claudat in se Mathematicē obiectū/qd s; rōne abstrahit a materia/quā nō pbifica per se cōsiderat in suo obiecto. Cū igit sacra Theologie sciētiā de nobilioribus simplr/in se certioribus et simplicioribus entibus vt pote de deo et diuinis per eleuatissimas ac abditissimas rationes et cōsideratiōes/nobilior quoq; sub lumine specule/diūino in quā/seu diuine reuelatiōis/ q; quecunq; alia sciētiā siue specularia sit siue practica: q; ipsa ēt Mathematica/que solo nāli lumine altissima perustrat. Sciētiā vero legum ciuiliū ad practicas sciētiās nāles solū pertinet/ad politicā in quā/que pars vna est moralis sciētiē nāli lumine conquisite. (Hec. n. per se diuidit in ethicā iconomicā et politicā) liquido cōstat apertissimeq; inferri q; sacra Theologia simplr ac sine ol. pro: sua exceptione vel dubio/nobilior est quacunq; propria cognitiōe legū ciuiliū. Quinimo sequit q; super oēs ēt nobiliores sciētiās q; scilicet legū sit/celios eleuet/vr optime scūs Doctor edocet prima parte. q. 1. art. 6°. Et hoc ēt spāliter q; rōne ad ipsam legum peritiā spectat/haudquaquā haerens ab illo cuius vis generis sapiēte. negari per ceperam. Solum autem hunc hominem ex suo hoc se tractari cōperi modo patentissima in luce tenebras incurrisse. Si quidem in principio arguēs pro parte/suo ex hoc indicio falsā/q; eius cōtrariū postmodum se tenere asserit et probare cōtendit/Theologia esse superiorē et magis dignā concludit per. d. c. leges. Certum. Suicipitis. vr ex hoc modo procedendi patefaciat/se tenere huius veritatis oppositum. Unde patet q; tam predicta rōne: q; oīm sapiētū auctoritate/in hoc contēendus est. Neq; enim inter dominos legis vllus inueniri ēt posse putauerim/qui tam bebetis ingenij sit vel sensus/sic ab omni ratione alienū se offerat: vr hunc virū in tam patenti lapsu sequatur. Et cōsequenter arte prare etiam p̄sumat Theologicas qōnes velle determinare/vr hic ausu temerario sine omni ratiōe fecit. Unde nimirum si ol. ex parte defecit.

Ad decidendas questionēs superioris sciētiē/vires inferioris non suppetunt/quibus nihilominus submitrant. Cap. 4^m.

Pro maiori tamen ad huc huius materie claritate/seriosius indagādū ēt/an aliqua sciētiā inferior possit nō obstāte inferioritate ipsa/se intrromittere ad decidendas qōnes superioris/et p̄r Theologales. vr melius videatur an possit legū peritē tribui/vel certe denegari q; se intrromittat in articulo qōnis de strigibus. Et primo videri posset alicui sciētiā inferiorē de his que spectant ad superiorē pertractare posse. Nam Mathematica superior est ipsa pbifica/que tamē demonstratiue veter-

minat substantias separatas esse/deum quoq; immobilem/in materialē infinite esse virtutis. Cū nō iste conclusiones Mathematicales sint et de obiectis eius per se. ergo et. In contrarium vero militat supra inductus clarissim^o discursus. C^o pro declaratione igitur huius dubij sciendū primo q; vna sciētiā pōt dici superior alia tribus modis. Vno modo s; extensione/q; vr ad plura se extendit q; alia faciat. Quomodo Mathematica superior est Mathematica. nō sic est superior Mathematica q; dialectica sit / sed equalis sunt ambitus. vr Philosophus quarro Mathematicē libro probat. Scōdo modo vna sciētiā est superior alia perfectione/q; vr de perfectioribus est/ramēsi forte alia de plurib^o sit. Sicut sciētiā de anima superior est sciētiā de mineralibus. Et sciētiā de celo nobilior est q; sciētiā de gen. et corrup. vel q; sciētiā Metaphysicā. Tertio modo vna sciētiā est superior alia illimitatione seu simplicitate/q; videlicet est de illimitatiōe et simplicitati obiecto. Ad quidem contingit duobus modis. vno mō q; sit limitatio vni^o subiecti a subiecto alterius per differentia materiam que accidit formalit. Sicut linee accidit videri. numerus quoq; omniūq; proportio numeralis contrahitur per motus corporum celestium/vel per sonos/qui accidit ipsi numero et proportionibus eius vr sic. Et hoc mō spectat q; est de linea visuali/est inferior Geometria que est de linea s; se. Similiter Astrologia quo est de numero celorum et motuum proportio numq; eorūdem/est inferior Arithmetica que est de numero et proportionibus eius s; se. et Musica que est de numero sonoro et passionibus eius/est inferior etiam Arithmetica eadem ratione. Ex qua quidē inferioritate ille nōr subalternare/et iste subalternantes. quasi ēt innuatur ex istis vocabulis q; sub istis vr inferiores sub superioribus ille ponuntur. Alio modo contingit vnam sciētiā esse illimitatione et simplicitate superiorē alia. quia vna est de subiecto eodem vel de diuerso a subiecto alterius. et subiectum hoc suum vna protendit et ordinar ad opus sub electione cadens/ alia nō. sed sicut in natura subiecti et in passionibus et principiis nature dimitatur. Et hoc modo sciētiā practica est inferior specularia condistincta eidem: vr Theoretica medicine est superior q; practica eiusdem. et sciētiā de anima q; sciētiās moralis. Omnibus autem modis predictis Theologia superior est sciētiās obibus. Nam ad plura se extendit. Plura quippe nobis sunt reueta q; possimus lumine naturali cognoscere. Insuper ad naturaliter cognitorum firmiorē notitiam lumen diuine reuelatiōis cōducit. Plures rursus de rebus/naturali etiam lumine nobis notis/considerationes per reuelationem habemus. q; per ipsum lumen innatum. Sicut de deo / de angelis/de anima nostra / de corporibus celestibus / et simpliciter de omnibus creaturis altissimas quasdam cōsiderationes accepimus. ad quas naturale lumen nequaquā potest inducere. P̄fectiōe quoq; q; prior sit et superior supra serioius est probatum. Illimitatione similiter et simplicitate sola cunctas excellit q; est de illimitatissimo simplicitissimoq; obiecto/de deo inquam s; illimitatissimas rationes tā naturali q; super naturali lumine perustratas speculatione

Speculariōe quoq; superior ceteris est / quia est de
 de summo speculabili non ordinabili ad opus nisi
 forte obiecti: quod nihil deperire facit / nisi au-
 tem confert altitudinem iue. Sed si etiam secundario
 de operabilibus est in quantum practica / celsitudi-
 nenti obtinet in per tales omnes: cum in ultimū om-
 nium bonorum operum et tam naturaliter q̄ super
 naturaliter in illum ducentium finem transmittat.
 quod quidem alteri cui vis scientie non cōceditur.
Sciendum est secundo q̄ aliquam scientiam se in-
tromittere ad speculandum ea que s̄m propriam
rationem et adequare pertinent ad alias / est simpli-
citer impossibile. eo q̄ per formalia obiecta de quib-
us pertractant / et per distincta eorundē obiectōrum
principia prima scientie formaliter distinguantur /
vt patet primo posteriorum. Et est tamen vna de
pertinentibus ad aliam / tribus modis determina-
re. Vno modo velut iudicans / aut etiam dirigens /
ordinans / vel quomodolibet obfirmans ea que per-
tinent ad considerationem alterius. Et hoc modo
communissima omnium scientiarū. Verba prophetica
ordinat omnes alias naturales cum sit prima natu-
ralis sapientia. ex quo habet vt stabilitat confirmet
atq; defendat etiam aliarum omnium naturalium
scientiarum principia. Scientia quoq; que subal-
terna dicitur / principia sue subalternate probat.
Nulla quippe scientia que inferior sit / probat prin-
cipia sua propria / sed ad superiorem remittit. Sic
et pbifica multa probat / que tanq̄ principia / mora-
lis assumit scientia. Alio modo quasi subseruus
et ministrans. Multas enim veritates supponunt
nostrę scientie superiores / pluribus etiam in suis
rationibus vnum / de quibus proprie determinat
inferiores. Supponit namq; verbi causa et cetera phi-
sica probationes quam pbificus ex proprijs affert
in medium qua probat ex celorum motu q̄ substan-
tie separate sint / eademq; postmodum in sui obse-
quium assumit vt ex his doceat que circa substā-
tias illas puram sapientiam abstractionem secundum
esse / eorundem inquam numerum. Summeq; inter
eas immobilitatem / et id genus. Verū id attentat
pbificus quod diximus / vt inferior et subseruus /
ad modum quo / sensus interior / etiam intellectus
subministrat / et sensus exteriores interioribus serui-
unt. Tertio modo vna scientia potest de his que al-
teri conueniunt pertractare vt concurrens. Quod
quidē dupliciter accidit. Vno modo sic vt vna cō-
sideret de non pertinere ad alterius subiectum nisi
remote / puta vt principium remotum vel fines ite-
dem remotus eiusdem: sicut omnis scientia potest
aliquid dicere de deo. Etenim omnium aliorū que
scientie proprie speculantur primum est principium
et vltimus finis. Hoc modo etiam scientia moralis
potest aliquid dicere de substantia anime / deq; po-
terijs et conditionibus eius. Alio modo de perti-
nente etiam proxime ad alterius scientie considera-
tionem / sed ratione diuersa. Contingit enim Astro-
logiam simul ac pbificam eandē inducere conclu-
sionem: sed per diuersa principia seu media singu-
lis tractata. Probant enim atq; demonstrant an-
do terram esse rotundam. At pbifica quidem per

medium naturale / per hoc inquam q̄ vnde cumq;
 partes illius vt pote graues ex natura q̄rum pos-
 sunt ad centrum tendant: Astrologia vero per me-
 dium Mathematicum seu etiam astronomicum / q̄
 verbi gratia passionum alique celestes prius orien-
 talibus quam occidentalibus apparent. Quaedam
 etiam stelle perpetuo sunt in australius prospectu /
 quedam semper occulte. et contra septentrionali-
 bus alie. Horum autem alia non pōt assignari cau-
 sa p̄ter terre rotunditatem omni ex parte congenitū.
 Sed et terre vmbra in quouis celi situ fiat eclip-
 sine / rotunda est / et non alia ex causa nisi quia cor-
 pus ipsum terre quod in medio ponitur / est rotun-
 dum. Inter predictos igitur superioritatis scientia-
 rum modos quibus vnam scientiam contingit ea
 que ad aliam spectant aliquo modo declarare / solus
 ille qui primo loco assignatus est / dignitatem im-
 portat. quo etiam modo Theologia de pertinenti-
 bus ad omnes se intromittit / vt pote omnium su-
 dex atq; regina: non quidē que probet omnia prin-
 cipia aliarum / sed que plurima de deo / de angelis /
 de anima / de corporibus celestibus / de rotis etiam
 orbis fabrica pergrandi ordineq; sapientissimū / de
 quibus etiam alie pertractant / superiori lumine cō-
 firmet validius / efficaciusq; deducat omni falsitate
 detecta. Secundus vero modus imperfectionem
 importat / quo alie omnes scientie / merito subseru-
 unt sacre Theologie. Sicut enim gratiam natu-
 ra quam perficitat presupponit. ita Theologia na-
 turale omnem scientiam et presupponit quas pro-
 prio illustret indito diuino lumine / naturalis ne-
 stri luminis defectum tollente. Hoc modo sacra Theo-
 logia vtriusq; alij sac in sui obsequium demonstra-
 tiones naturales assumit plurimas tam circa spe-
 culabilia q̄ circa moralia: sed vt diximus / quasi
 iudex et domina: quo iure primarius / si quod in alijs
 inueniat falsum / tollat: si qua vera / confirmet: si
 quid incertum et obscurum / conlustrat / peritumq;
 faciat altiori lumine. Tertius modus quo ad pri-
 mum gradum / maiorem tribuit nobilitatem vel
 certe minorem ipsi scientie ex proprio obiecto / nō est
 ex remoto quolibet a se ente considerato. Et sunt
 enim summa queq; ab infimis etiam scientijs con-
 siderari. Quantum vero ad secundum gradum /
 neq; maiorem neq; minorem in vna q̄ in alijs per-
 fectionem importat. Comparantur enim hoc mo-
 do scientie vt conformes in vno obiecto sed mate-
 rialiter tantum: quo modo ab obiecto non habet
 per se scientia nobilitatem. Si tamen ad inuicem
 comparentur quo ad principia / tunc illa nobilior
 est inter eas que ex simplicioribus et altioribus pro-
 cedit principijs circa idem quod ambo probare
 intendit. Sicut de hac supra inducta cōclusionem q̄
 terra rotunda sit / nobiliorē Astrologus habet sci-
 entiam q̄ habeat naturalis.

Leges civiles seu etiam canonice / que
 rationes Theologicae qualis est etiam
 ista de strigibus per se non posse
 decidere. Cap. 5^m.

Cum igitur scientia legum sit predictis
 omnibus modis inferioris
 ad iii

De preeminen. Sa. Theo.

era Theologia/que etiam scientie formaliter plusq;
genere distinguitur/vr supra diffuse deductum est/
alia quoq; ratione formali & quidem ignobiliori
illa procedat/naturali inquam lumine/vel homi-
num auctoritate/cum contra Theologia per diu-
inum lumen & per auctoritatem dei revelantis cum
era confirmet.sequitur manifeste iuxta predicta qd
non possit iuris quecumq; peritia de questionibus
pertinentibus ad sacram Theologiam se intromit-
tere/nisi forte vr ancilla subseruans Domine sue.
quo modo non illa tantum/sed omnes alie scientie
eidem ministrant. Dicitur enim de divina sapien-
tia que sacra Theologia est/Proverbiorum.vij.qd
misit ancillas suas idest alias scientias/vocare.scilicet
homines/eosq; introducere ad arcem idest ad
culmen robur & perfectionem sapientie/in quo cul-
mine sola residet/quasi arcem ipsam in altissimo po-
sitam inhabitans. Omnes autem vel mediocriter
prudentes optime noverint qd indigni esset/quas-
taq; pena foret ancilla digna/si se vellet opponere
domine sibi illam auderet arguere in his que ad
dominam spectant & ad dominum: quorum etiam
notitiam an recte fiant vel ne/non nisi doceatur a
Domina potest habere: neq; ad ipsam ancilla per-
tinent quo quo modo/nisi quatenus obsequitur do-
mine sue. Non minus indignum est/nimiumq; ex-
crabile/vr parus legis in his que spectant ad sa-
cram Theologiam sic se inmiscet/vr eorum oppo-
situm tenere vel defensare contendant que per sacros
Theologos ex fonte sacrarum litterarum lucidissi-
meq; doctrine sanctorum doctorum determinan-
tur. Et hoc vtriq; sanctorum sapientes legisse. Licet igitur
contingat quandoq; de eisdem ambo differret
in his tamen que sunt propria Theologie/debent ei
viles quin etiam canonicè leges illi deferret: & in om-
nibus magis acquirere/qd ipsa Theologia nõ ob-
stante sua superioritate debeat (vr legistarum non-
nulli putare possent) deferre legibus qdum ad ea
que sunt eis propria. Quod non est vsq; quaq; ve-
rum: immo in talibus etiam potest sacra Theolo-
gia se indicem censorumq; constituere/vr ex proprijs
an vera seu bona sint/beneq; sancita disquirat & in-
dicet. Et si quid in eis inuenerit veritati consonum
& iustitie cognatum/approbet & confirmet. si quid
autem oppositum & contrarium his occurrat/repro-
bet atq; damnet. Sicut rite reprobat vsuras: quas
tamen leges humane non vr restitutioni obnoxias
admittunt. Cum ergo articulus hic de secta strigii/
an iniquas detur de facto an de possibilitate heresim
sapiant vel non sapiant manifeste que de tali se-
cta narrantur/ad solam spectet Theologiam. neq;
enim possunt ista cognosci nisi ipsa docente: neq;
de talibus in iure quoquo modo tractatur nisi qua-
tenus ex illius forte assumpra/eidem Theologie iu-
re subseruiunt: sequitur qd valde presumptuosum
fuit a quoquam legisse certamen assumere con-
tra Dominos Inquisitores in hoc articulo: quado
quidem sint regulariter Theologi profundissimi &
ex sacris litteris & sanctorum doctrina quicquid cir-
ca hoc determinat/inuicte deducant. Sic igitur
ex fundatissima ista ratione clarissime patet Ad-

uersarium qui hoc attemptare presumpsit/acri re-
prehensione dignum esse/vr pote qui naturali etiam
& morali impudentia multum in hoc aberraverit.
Et quia premissa nostra deductio super ratione scien-
tie/formaliq; scientiarum distinctione processit. ex
ratione autem & quidditate rei sua quoq; excellen-
tia tam in se qd per comparationem ad alia primu-
sus ouatur/seu a priori principio innoscat/ideo
per posteriora/pura signa/effectus: vel etiam per hu-
manas auctoritates confirmationem non exigit.
Quod si forte Aduersarius indicet esse faciliores
rationes inducendas/ & per auctoritates etiam nõ
probandas/ eo qd premissa ratio ex ignorantia apud
multos legitas vel apud se terminis & sententijs
videatur procedere/ ei sic extimo satisfaciendum
vr commoneam qd cum premissa deductio quam se-
cimus/ex rationibus/proprietatibus/obiectis/for-
maliq; scientiarum distinctione procedat/quibus
ignorantia nequaquam sciri possit quomodo vna scien-
tia ad aliam comparetur/hinc presumptionem suã
perpendat/vr illam audeat questionem discutere/
de illa se intromittere contra Theologos/ cuius etiam
terminos atq; sententias que ad illius questionis
determinationem necessarie sunt/haudquaquam
intelligat. Verumtamen vr omnibus satisfiat: bec
ipsa que postulat inferemus/ non solum omni eius
ineptas probationes ad oppositum factas confuta-
bimus/verum etiam cum primo nunc inducimus
quas offert ille rationes pro nostra conclusione: nõ
quidem quia eas quatenus pendunt ex allegatis
ab eo/ magni faciamus. sed vr omnes cognoscant
solutiones quas ad eas adhibet nullius esse robo-
ris vel momenti. Prima igitur ratio ab eo pro co-
nclusionem nostra proposita/ quam etiam postmodũ
sicut & alias/ solueri nititur/ talis est.

¶ Due rationes pro conclusione principalis
recitate/ firmantur. Cap. 6^m.

Theologi sunt proprie tractatores di-
uinarum scripturarum/ & in eis exponendis Pontificibus preponuntur. Rd. p.
dist. xx. c. 1. Nemo autem debet se immiscere de per-
tinentibus ad alium. l. Consulta diuina. C. de re-
sta. & in l. culpa. ff. de re. iudi. Papa etiam non se
debet immiscere negocijs secularibus/ sed secularis
princeps. nec econuerso. ec. x. distin. ca. quoniam. &
ibi glo. dicit qd non sunt allegande leges vbi est ca-
non. Et est bonus tex. ad hoc in autentica quomo-
do oportet episco. in principio. & glo. ibi in verbo.
conferens. ec. Responder autem ad hanc ratio-
nem qd aliud est querere/ an imperator possit se in-
tromittere in causis spiritualibus. quod prohibent
illa iura: & aliud an leges possint allegari ad questio-
nes Theologales. quod probatum est (inquit) esse
vtile & nõ vanũ. qd et obseruant predicatores. & bñ.
¶ Sed contra. Si non possunt leges civiles que ab
imperatoribus emanant in causis spiritualibus
allegari vel se intromittere/vr probatur est per pre-
dicta iura. cum ipsum crimẽ heresim inter spiritua-
lia computetur/ non poterunt leges de eo se intro-
mittere. Ergo in questione ista an heretica sit strigii
secta vel ne/ an detur vel dari possit per otioso
li malitiam Soli-
mal-
Reps
batio.
luno.

si malitiam deo permittere. non potest ipse veter-
 minare per leges contra Theologos. Sed debet ea-
 rum determinationibus potius acquiescere. Que-
 stiones etiam Theologales practice/sunt cause spi-
 rituales: ergo si de causis spiritalibus non habent
 se leges intrromittere vt probatum est per rex. illos
 neq; de istis se poterunt intrromittere. Ergo multo
 minus de speculatiuis/cuiusmodi sunt questiones
 predicte. posse tamen sacram Theologiam tanq; aliam
 scientiarum dominam in sui obsequium etiam leges
 assumere/supra probata est. Et sic vruntur eis
 predicatorum: sicut et omnem aliam scientiam sibi
 subseruire faciunt/vt omnes homines christo lu-
 crificiant. Unde Apostolus inducit in veritatis a-
 se predicare confirmatione/ethnicorum etiam hoc
 rarum dicta. Sed ex hoc non infringitur sed probatur
 qd per ista legem fit inferior sacra Theologia/et
 consequenter qd non possit allegari lex ad deciden-
 das questiones Theologales. precipue contra ipsos
 theologos vbi diuina pertractant et sibi propria sa-
 crasq; literas ad suum propositum interpretantur.
 Secunda ratio veritati fauens talis est. Theolo-
 gia est dignior et superior. distinct. x. c. leges. / c. cer-
 ram. cap. suscipitis. immo scientia legum subiecitur
 ethice. vt patet per gl. in probemio decreti. Ethice
 autem longe inferior est theologia. immo est reli-
 giosis etiam interdictum legum studium. c. no ma-
 gis. c. super specula. extra ne cle. vel mona. ergo etc.
 Responder autem Aduersarius. qd cu per alias
 scientias possint theologia declarari multo ma-
 gis per leges. Et qd christus est vsus in suis exemplis
 rebus sensibilibus ad declarationem diuinorum. et
 qd Philosophus primo philosophorum dicit qd in-
 ta est nobis via ex imperfectioribus etc. Nec religio
 sis est interdictum legum studium. nisi vt non impe-
 dianur a studio theologie. Sed contra/qd ex his
 omnibus habetur propositum. vtz qd scientia legu
 est inferior et imperfectior: qd non nisi vt inferior
 et ancilla potest in obsequium assumi sacre Theolo-
 gie. Sicut et exempla sensibilia ad declaranda diu-
 ina. Nunquid igit poterunt leges/ex proprijs que-
 stiones Theologales decidere: hoc enim ex premis-
 sis non potest inferri qd magis possint qd rustici vel
 pueri qui circa sensibilia proprio versantur studio.
 Et si leges sunt impedimentum sublimioris studij
 vtpote ad statum sublimiorem et perfectiorem pro-
 prie pertinentis/qualis est status religiosorum. quo
 modo audebunt secreta studij illius velle penetra-
 re/aut etiam euertere/vt per eas aduersari⁹ atteu-
 sare missis est.

cedant vel rationem. Scire autem est rem per cau-
 sam cognoscere. primo posteriorum. Reuertunt etiam
 subtilitates/et procedunt simpliciter et pure ipse le-
 ges. c. dilecti filij. extra de iudi. Respondit autem
 Aduersarius qd immo est scientia. et probat/quia in
 pluribus textibus (quos et allegat) vocatur scientia.
 et qd non fit habitus factiuus ex quo etiam inferit qd
 sit scientificus et per demonstrationem acquisitus/
 eo qd distinguit equum ab iniquo. Dicit etiam qd le-
 ges habent rationes et causas tam indubitando per
 rationem non rectam/qs in decidendo per rectam.
 Et probis allegat multa etc. Addit qd non solus est.
 scientia practica sed etiam speculatiua. quia (in-
 quir) non potest nisi per subtilem indagacionem et
 speculationem soluere nodos/questiones et contro-
 uersias que nunquam contigerunt/sicut oportet vt
 faciat. Et procedit per rationes/illisq; unicitur.
 Et addit qd quia scientia iuris est simul practica et
 speculatiua/licet habeat qd fit ad vsum: non tamen
 est indignior his que non sunt ad vsum: de quibus
 loquitur Aristoteles in probemio metaphi. quia
 intendit de his que sunt solum ad vsum. Alioquin
 theologia et medicina quas theologi et medici sum-
 me extollunt/non essent nobiliores: cum sint etiam
 ad vsum. vt patet. Procedit etiam per rationes no-
 uas/et per similitudines excogitatas. vnde patet qd
 est speculatiua. Dicit etiam qd est certissima scientia.
 quia habet finem quem alie (inquir) non habent. vt
 in probemio sform. col. penul. et ideo nobilior per
 philosophum in probemio de Anima. Quod etiam
 patet ab effectu. quia facit homines nobiles. vt ha-
 betur in. l. ij. §. fina. ff. de excusatio. tuto. etc. et sunt in
 multis privilegij. vt probatur etc. Ex quo etiam
 non omnes periti in iure possunt fieri doctores iu-
 ris etc. pura Iudei. Sunt etiam doctores iuris ma-
 gnifici viri. quia versantur circa diuina: circa com-
 mune bonum ciuitatis. et sic appellat rates philo-
 sophus in quarto Ethicorum. et text. in prima con-
 sistorio. c. et in probemio Insti. Unde eorum etiam
 scientia potest dici diuina. Et sunt optimi reipu-
 ministri pro conseruando et tuendo vniuersali bo-
 no etc. Unde versantur in curijs principum vt as-
 sessores. Et quidam ex eis recepti sunt a summis
 pontificibus ad osculum oris/cum alij recipian-
 tur ad oscula pedum. Sunt etiam admirabiles
 diuine ipse leges / quia in eis nihil inuenitur sup-
 fluum aut geminum/nihil diminutum etc. Adultra
 alia dicit atq; multiplicat inutiliter: etiam plu-
 rima eorum infra rangeretur in argumentis pro sua
 opinione inducendis atq; soluendis. Addit etiam
 qd licet Legiste et Canoniste non habeant modum
 arguendi dialecticorum. habent tamen proprium/
 qui etiam bonus est. Unaqueq; enim scientia ha-
 bet proprium modum loquendi. xxvij. distin. c.
 loquutio. et hoc sui subiectam materiam/et ideo bñ
 sint philosophum. i. Ethicorum. Nec dignum est vt
 canones constriuantur regulis logicalibus / quia
 non verbis sed rebus imponuntur leges. l. ij. c. com-
 de leg. Nec inconuenit procedere per auctoritates/
 maxime legum/quia lex continet rationem no nisi

Solu-
tio ma-
la.

Secunda
ratio.

Solutio
ma-

Repro-
batio
ratio.

Tertia
ratio.

Tertiam rationem ab aduersario inductam
 esse/satis infirmam eiusdem etiam solu-
 tionem inutilem esse/manifestatur.
 simul ac ostenditur quomodo pe-
 ritia legum/ scientia merito
 dici possit. Cap. 7^m.

Tertia ratio talis est. Peritia legum no est
 scientia cum non causetur per vniuersalem
 rationem/eo qd non habeat modum arguendi legi-
 ste/ sed innitatur tantum auctoritatibus legum
 vel canonum vel doctorum/et non per causam pro-

De preeminen. Sacre Theo.

**Repro-
batio; so-
lutiōis.**

nos q̄s dicitur Philosophorum/ quibus philosophan-
tes auditis acquiescunt. Sic hec etiaz causa breuita-
ria/ quia gaudet breuitate moderni etc. Et q̄ dicuntur
leges subtilitates non amare/ non est verum ab
soluere/ cum subtiliter tractet de interpretatione iu-
riū: vel de enucleatione questionum ad veritatem
eliciendam/ sed est verum q̄ eas non amant in qua-
rum tendunt ad decipiendū. ¶ Sed solutio ista pa-
rum prodest. Et primo quidem dicendum est q̄ ra-
tionem illam non assumerent sacri Theologi contra
Dominos legistas. Neq̄ enim decet patres grauis-
simos/ aliorum velle gloriā verbis deprimere/ sed
potius ampliare/ dummodo veritas vtrunq̄ salue-
tur. Concedimus igitur legum peritiam esse scien-
tiam/ et nobilissimam in genere scientiarum mora-
lium. immo esse etiam in tali genere sapientiam/ et
valde vtilem et necessariam reipub. etiam totius or-
bis/ ita q̄ sine illa periret pax et tranquillitas huma-
ne vite. Subtilia quoq̄ per leges determinari et per
Dominos legistas penetrari ac elucidari scimus.
licet etiam consulto deirent in iudicijs persepe su-
persuas ac deceptorias subtilitates. Nam quāq̄
etiam scientiam habere proprias difficultates et sub-
tilitates/ proprios terminos/ modosq̄ loquendi p-
prios decere non inficimus. Verum quia Aduersa-
rius hoc argumentum induxit ad probandum prin-
cipale propositum suum/ vt videlicet ex nobilitate
legum per hanc suam solutionem inducta/ latentem
arguat q̄ possint etiam questiones Theologales de-
cidere/ et precipue contra Theologos/ ideo examina-
bimus dicta eius per singula. vt ostendamus q̄ ex
eis non potest haberi quod ipse intendit. Et primo
cum probat peritiam legum esse scientiam per dicta
ipsarum legum. licet id etiam quod probare inten-
dit verum sit vt supra etiam gratis concessimus sibi
aliquem sensum/ nō est tamen hec eius probatio bo-
na. Nam qui negaret eam esse scientiam/ diceret cō-
sequenter contrarium afferentes legū auctores aut
se creatores Legistas/ non in hoc loqui/ vel affirmare
istud quasi scientes/ sed vt opinantes. Unde nō ha-
beret intentum nisi opinatiue/ immo supponeret. qd
habet probare. quem probandi modū dialectici de-
rident/ et bene. Efficitur autem eius erat/ ex ipsius
scientie ratione/ demonstrare/ si poterat/ vel sciebat/
legum cognitionem esse scientiam/ et non per dicta
legum vel legistarum. Verum ad rem ipsam descen-
dendo dicimus q̄ nomen scientie duobus modis su-
mitur. Vno modo cōmuniter pro quacūq̄ noticia
scibitium: et sic omnium legū peritia potest dici sciē-
tia. Alio modo pro certa noticia/ vel ex ipsis termi-
nis/ vel ex causa/ vel ex necessario effectu aliquo de-
monstratiue acquisita. Et hoc modo licet multa-
rum legum noticia sit scientia/ non tamen omniū/
quia non illarum que ex mera voluntate depen-
det humana. Ea enim que per leges tali modo de-
terminantur/ contingunt quedam sunt/ et varieta-
ri subiecta: et sicut statuta sunt/ possunt etia immu-
tari: et eorum contraria/ lege sanciri. Quo ad mora-
les autem regulas vel conclusiones que ex ratione
virtutum vel vitiorum procedunt/ est sibi se scientia
mobilitas non autem in intellectu multorum moder-

ni temporis/ qui nullam causam dictorum scientis-
ce aut demonstratiue cognoscunt/ sed soli auctorita-
ri maiorum innituntur. vt patet ex modo eozū dis-
ferendi: qui probationis modus non nisi opinionis
et omnium infirmam aggenerare patet sibi Boetii/
et nullo modo scientiam. Non sequitur autē. est cog-
nitio. ergo scientia. est habitus non factiuus. ergo
scientia. distinguit equum ab iniquo. ergo scientia.
ergo per causam. ergo demonstratiue. Ratum sapi-
tibus prouocant iste probationes et rōnchum in ea-
rum auctoritatem: apud me vero etiam compassio-
nem/ eo q̄ dum nititur probare legistas esse scien-
tes/ probat solum se nescientem. Tantam enim vim
obtinere ille probationes/ quamram hec vel his simi-
les. Homo vivit. ergo est agla: currit. ergo ē equus.
A communiōni enim ad minus commune/ fallax et
nulla est affirmatiua probatio: pro ut scientiarum
omnium lucerna Logica docet. Quum etiam dicit
leges habere suas rationes et causas. verum est cir-
ca multa moralia vt dictum est/ non autem in om-
nibus. Nam in pluribus pro ratione satisfacit legis-
larozū volūtas ex probabili mora ratione/ que etiā
quandoq̄ non est efficax aut bona: et ob hoc potest
facile mutari. De ratione vero scientie/ immutabi-
litas est tam ex parte conclusionum scibitium q̄ et
rationum. Sed harum etiam rationū plurime/ non
omnium cogunt intellectum et mentem: eo q̄ non
nulli vim earum plenius nō apprehendāt. Horum
sūt plenus est orbis. Inueniuntur etiam sepius al-
legationes pro contingentibus ad oppositum/ eo q̄
multis modis poliunt contingentia. contingere be-
ne vel male sibi accidentia. Unde ratiū non sunt
proprie demonstrationes/ prout de demonstratione
loquuntur analectici: licet sint demonstrationes. id
est ostensiones probabiles et persusiue. ¶ Verum q̄
non principaliter contingentia pertractant leges/
sed necessarias regulas super immobili rationis re-
ctitudinis fundatas: necessarias etiam conclusiones
vniuersales tamen circa singularia dirigēda dedu-
cunt/ quo ad principaliora que sunt apra vitam
hominum regularē. et non solum opinatiue/ proce-
dunt verum etiaz necessariis rationibus pro vt rerū
natura patitur/ ideo q̄ sit etiam in se proprie sciē-
tia legū peritia/ nō est absolute negandum. Cum his
tamen omnibus que dicta sunt/ qualitercūq̄ legū
peritia sit scientia. non sequitur q̄ sit prestantior sa-
cra Theologia/ vel q̄ possit ad eius questiones deci-
dendas attingere.

¶ Legum scientia practica est/ et nullo modo pro-
prie speculatiua. Cap. 3°.

Probare etiam q̄ sciētia legum sit specu-
latiua/ quia per speculationem
soluit nodos etc. pretendit magnā ignorantia quid
nominis scientie speculariue. que sic dicitur non q̄
speculetur (hoc enim omnibus scientijs commune
est vnde omnes essent speculariue.) sed q̄ finis eius
proprius est sic speculari veritatem q̄ istam specu-
lationem ad opus sub electione cadens nō ordinat
ex sua natura. vt patet per Philosophum terris
de Anima. et primo Metaphisice. Unde cum le-
ges sacre natura ordinantur ad bonitatum opus
regulanda.

regulanda. poterit quod non speculativa sed practica tantum est eorum scientia. Fatuum est autem dicere quod una scientia naturali lumine acquisita / sit simul practica et speculativa / simpliciter. Et sequitur hoc ex praedicta nominis scientie speculativae ignorantia. Proprium est enim nostrae sacrae Theologiae simul esse practicam sive aliquid. et sive aliquid speculativam / licet principaliter speculativa sit. Medici nam autem simul esse practicam et speculativam si concedatur / in binas quoque scientias parti concidendum est. Sed melius dicendum est quod unica sit / et eadem simpliciter practica / quia finis eius est opus. Quia tamen circa obiectum operabile modo speculativo in aliqua sui parte procedit pro illa parte potest dici speculativa / seu Theoretica / sed non simpliciter. cum hanc speculationem et tandem in opus ordinent et extendat. Et quod bichomo se commentatorem et expositorum doctorum Aristotelis faciat / gratum quidem habemus si non contra intentionem Aristotelis / et contra omnes expositores eius / et quod magis comparandum est. Si non stulte loqueretur. Video nunc non solum Romanorum velle se Romanorum regere. sed Romanorum velle Romanos ornare. Rideret Aristoteles si audiret quendam proloquentem quod aliqua datur scientia que simul practica sit et speculativa simpliciter vel etiam pro parte et parte / cum hoc sciendi modos generice et non solo numero vel specie distinctos pronunciet. Eadem tamen habens qui practicus est ex obiecto et sine / potest denominari theoreticus: ex eo quod actualiter considerationem circa causas obiecti / non ordinat ad opus. Licet ex sua natura / virtualiter quoque / tale semper ordinem retineat. Procedere rursus per novas rationes et similitudines ex cogitatas / non arguit processum illum esse speculativum. cum possit hoc inveniri / sepius quoque occurrit circa practica et operabilia. Quod si ex hoc et duplici nobilitatis munere velit inferre quod illis scientiis que speculativae duntaxat esse conveniunt / haec sit nobilitas: iam praesentior apud illum evadet quam prima philosophia. Hanc enim esse tantum speculativam accuratius ipse philosophus probat in primo. Metaphisica. Ipsa quoque medicina sive istum erit nobilior quam sit Metaphisica. quod Aristoteles esse verisimile / ipsi quoque medici sciunt atque fatentur. Quod etiam dicit eam esse certissimam et nobilissimam / quia certissimas causas habet et demonstrationes. et quia habet finem quem alii non habent. forte quicquid nervi haberet / si probaret finem illum / vel certe causas / nobiliores esse aliorum finibus atque causis: in proposito quam sit finis proprius et proximus sacrae Theologiae / dei inquam visio per essentiam ab hominibus acquirenda. Sed credo quod istud probare velle / pro pudore non attentabit. Sed neque verum est quod peritia in rebus univ ersaliter sit de certior et consequenter quod quo ad omnia que considerat sit certissima. Et si quo ad aliqua non tamen certior puris speculativis. ut supra probatus est. Quare minus igitur erit certior quam sit sacra Theologia: que utriusque habitum sub certissimo lumine divinae revelationis comprehendit. Efficacior est enim divina auctoritas omnibus nedum auctoritatibus / verum etiam rationibus et demonstrationibus humanis. In cuius etiam finem proprium / in aeternam inquam beatitudinem / inquam

tum practica est finaliter ordinatur tanquam in omnium finem nobilissimum / non solum legum omnium / verum etiam omnium aliarum scientiarum proximus omnium finis. Unde patet quod inducta philosophi auctoritas in primo de anima contra ipsum militat inducentem.

Legum scientiam merito glorificare sui cultores / sed suos magis Theologiam. Cap. 9^m.

Quo vero legum peritia nobiles reddat atque magnificos sui cultores / minime negamus. In multis eos merito privilegiorum esse scimus et approbamus. Sed hoc non tam ex dignitate quam ex communi utilitate et necessitate scientie illius / immo etiam recta voluntate principum emanavit. Quo ad excellentiam autem scientie huius intrinsecam / in quantum anime nostrae perfectio quedam est ipsa scientia. multo excellentiores sunt speculativae. et pre omnibus sacra Theologia: quibus anima ex hoc est perfectior quod per eas est alia a se nobilissima anima / in esse intelligibili: ut habetur ex tertio de Anima. Non desunt tamen philosophis et multo minus theologis extrinsece dignitates ac excellentie / multitudine quoque privilegiorum: propter que specialiter denominantur sacri et illustres. Et quod ex propria culpa vel defectu / non est dignus insula doctoratus in iure / multo minus in theologia: quantum non contra contingat. Quod rursus addit dominos iuristas in curiis principum versari: non ab re meritoque fieri concedimus propter terminanda iudicia / litteras quoque dirimendas. Sed raro sunt ex eis magni coram principibus. quinimo vilescunt potius in eorum oculis / qui cavillose causas etiam iniustas propter questum tueri deprehenduntur / vel insequi iustas. Huiusmodi autem non parva copia deturpatur obis et patribus hominum infirmatur. Non minus autem sunt Theologi aut fieri debent magni sive spirituales dignitates propter illuminationem qua mundum illustrant de deo rebusque divinis: et propter spiritualia / dei quoque iudicia populis pandenda / necnon in eos de exercenda / ut spiritualis et interna pax / anime quoque tranquillitas et unio cum deo servetur in mundo. Unde pontifices etiam assistentes debent esse boni theologi. Et quod aliquis legista ab aliquo summo pontifice / receptus sit ad osculum oris / non arguit excellentiam super Theologos. quia hoc non contingit erga legistam fieri in quantum legista est. alioquin id munus legistis omnibus deberetur: sed propter contingentes alias maioris benivolentiae rationes et causas. quas etiam contingit non deesse theologis una cum praedicto effectu. Etenim preceptor etiam meus Theologus profundissimus Magister Silvester prietas / receptus fuit ad osculum oris a Leone. X. Et alij patres ab alijs quandoque / licet raro / etiam ad singularem mensam. Propter haec autem sicut non est contemnenda peritia legum sed veneranda: ita etiam non est theologiae scientie preferenda. Conferre rursus leges ipsas ad commune bonum populi ac totius rei publicae. ad temporalem inquam quietem omnium et pacem / iam longe ante sepius confirmavimus. Sed theologia: ad eorundem maiorem utilitatem / cum ad spirituales anime pacem primo inducit ut practica. in dei vero contemplationem et omnium divinarum notitiam elevat in quantum est

De preemin. Sa. Theo.

specularia. Divinum quippe bonum ille remote aspiciunt. hæc vero ex proprijs affert archania. Ille dirimunt lites civiles. hæc graviores & maiori discrimini obnoxias/spirituales inquam & conscientie. ac inter deum & homines conciliatione affert. Nam anime/fidei/ecclesie/Christiq; causas suscipiunt / defendunt / promouent sacri Theologi. **C** Propterea vero qd legum scientia a deo tanquã a primo principio emanauerit / & ad deum ultimo deducatur atq; remote / non est magis censenda vel nominanda diuina / q̃ quecumq; alia. cum omnium sit scientiarum/ultimus finis deus & primus principium. Verum theologia sub vtraq; ratione sumpta/proxime & immediate respicit deum. **C** Magna etiam admirabilis est Theologia q̃ nullam falsitatem admittit / nullum malum permittit etiam minimum. cum doceat nihil incoquinatum in patriam celestem introire posse. qd q; de omni est ocioso verbo reddituri sint homines ratione. nullũ admissum vel leuissimũ crimen/impunitus relinqt saltem in foro conscientie/proprio inquã vel alieno. Non sic leges se hinc/circa ea que permittunt mala/non quasi mala/ut vsuras eo mō quo dictum est.

C Modus procedendi legistarum declaratur nõ contemnendus. Cap. 10^m.

Ad id vero qd addit legistas habere bonũ modum arguendi & disputandi/ẽt si non procedant s̃m regulas logice. respondet. qd vtriq; possunt rationabilr loqui. Sunt em homines & cõter ingeniosi / ideo rationales: & procedunt vt sic/etiã logice disputando s̃m logicam naturalẽ. Verum qd lumen rōnis nostre satis est defectiuũ ex natura/necessarium fuit per artem logice ab his qui perspicacioris fuerunt ingenij nos dirigi in actibus ratiõis & in discursu. Quã arte qui sunt imburi/rōnes suas inuicias formant/õẽaq; deceptiones facillime deũtãt. Tali vero arte priuari/leni manu deiciunt/decipiunt q; tam arguendo inefficaciter q̃ respõdendo fragiliter: vt ad oculũ pateat eorũ ignorantia. & pariat in bonozatione etiam ipsa peritia. Vna est enim sola scientia que pfecte docet modũ arguendi in omnibus alijs: quẽ tamen ratio ẽt naturalis dicitur/ sed imperfecte sine arte. a quo mō quicũq; deuiat/ inefficaciter semp probat intentũ suum. Et qd Romini Legiste (cum debita reuerentia & suppozatione semp loquendo qd verũ est/ & confessum ab his qui inter eos sapientiores sunt) vt in pluribus huiusmodi perfecti sunt exptes/ neq; pcedũt in suis disputationibus nisi ex defectiuo dictamine/rōnis/ sine assignato a logicis mō vel regula/ideo plurimũ peccant in arguendo non recte probantes qd probare intendũt/ neq; satisfacentes efficaciter obiectis. vt pater p̃cipue in hoc duplici tractatu hõs istius. qui me (nisi ei cõpaterer) in cõceptibilia vba sepius indurisset. ob phylaterias suas que sepe sic faciũt ad ppositũ suũ inferẽdũ sicut asinus ad lirã. Quã ẽt ratione plurimas p̃tens ommissi. Habet vtriq; vnaqueq; scientia pprias rationes & disputationes/ nõ quo ad modũ perfectum oẽs/ sed quo ad res & veritates de qbus pertrahant. Vnus est. n. tantũ generalis modus arguendi & disputandi quo logica sola dirigit actus rōnis in omnibus alijs scientijs. quã etiam ob cãm/ vocatur ars artũ & scientia sciẽtiã

rum ab Augu. Et ex ignauia quorũdam legistarũ est/ qd modi diuini peritiã non inquirãt. Qui enim fuerint simul & logicos etiam se peritiores in ire facile superant & inuoluũt: in omni disputatione fere semper summã gloriã reportant/ eo qd clare detegant vanitatem modi arguendi vel rãdendi aliquorũ: vt sic illi p̃pediant in processu/ quasi nescientes quo iter dirigant/ vel vbi pedẽ figant. Sed experientia docet licet rarissime/ qd rarissimi etiam sunt iuriste/ qui delectent logice studio p̃manare operam. Decipit autẽ Aduersarius putãs modum arguendi logicũ nihil aliud importare/ q̃ vtrius terminis & verbis logicalibus. puta dicẽdo nego vel concedo maiorem/ vel minore/ aũs/ p̃iam vel argumentum & hõmũ seu certe modis deceptorijs vtrũ dũ disputatur. Sed fallit vt dixi. Quinimo grauissimi doctores Theologi vt sanctus Tho. Albertus magnus & pleriq; alij/ sicut & antiq; philosophi. Aristoteles Plato. & aliorũ plurimi ab his vbiis abstinent differendo. Sed pro iunioribus & tiriculis introducendis sunt hec inuenta. qbus etiam verbis nedum leges verum etiã alie scientie merito subiecte non sunt. & minus sacra Theologia. Non est etiã verum qd logica naturam verborũ per sophisticaciones immutet: neq; docet formare deceptiones/ nisi vt post modũ occurrentes eurentur cognite. ne ab arguto quis facile decipiatur & confundat. Si qd enim sic argueret. Sapientia est nobilissima scientiarũ. vt patet per p̃bũ probemio Metap. Legũ peritiã est sapientia/ cum sit dogma omnium sapientis. ff. de legi. l. ij. Ergo peritiã legum est nobilissima scientiarum. Applauderit forsã legistarũ aliquis in hoc argumento quasi sit inuictũ. qd tũ infirmissimũ est/ peccans tam in arguendi forma propter prime sententie particulã ritãtẽ in p̃mia modorũ arguendi figura/ q̃ etiã in materia. qd in sensu quo prima sententia vera est. (loquendo in quã de sapientia absolute/ seu simplr.) scõda est falsa. & econuerso/ loquendo de sapia in genere moralium scientiarũ naturalium. Laudat etiam oppositum eius qd concludit/ cum in sua probatione supponat alios etiã inueniri sapientes/ & p̃ir alias sapientias. **C** Qd etiã se defendens ab alia calumnia qua norant plurimũ moderni legiste/ hac inquam/ qd non per causam procedunt & rationem/ sed per auctoritatem tantummodo/ dicit qd immo/ qd per leges que continent rationem & causam: bene quidez defendit leges in se: qd super rationes morales oẽs leges ab ecclesia non reprobate fundantur: Sed tamen verum est etiam qd obijcitur/ in intellectu plurimũ modernorum: qui multitudine doctorum in interpretando leges ipsas/ non autem veritatem a paucioribus melius inspectam sepe sequuntur. Et ex hoc (quod quotidiana experientia docet in litigijs) euidenter apparet/ qd vel contra cõscientiam causas defendunt iniustas & insequuntur iustas. aut non nisi auctoritatem habent pro ratione/ vbi etiam contingit eos s̃m legis verum intellectũ determinare. Non sic philosophi. sed vni soli p̃ncipi philosophorum Aristoteli ex hoc adheret. quia rationes eius penetrantur ex necessarijs & de necessarijs & formales esse. Et ob hoc merito conuincunt omnem intellectum/ noticiã ipsam terminorum habentem.

Quarta

De preeminen. Sacre Theo. Tractatus secundus.

Quarta ratio in qua differitur de mutabili
litare legum non in probanda. Cap. 11^m.

Quarta rō ab adversario ducta qñ fal
sirat i obnoxia. talis ē. C. Leges
sunt mutabiles/vr pōre volūtariē/vr p3 p p̄bi
losofphū in primo de celo z mundo. Sufficit enī
pro rōne voluntas in eis. glo. Insi. de Josucap.
Nam qđ p̄ncipi placuit/legis habet vigōrē.
Insi. de iure natu. gen. vel civil. nec oīm que a
maioribus constituta sunt rō reddi potest. l. nō
omnium. ff. de ieg. Et ob hoc imperatorie ē nō
servatur vbiq; vr pater de Ballis z Venetie: z
plurima inveniunt civitatum statuta cōtraria
legibus cōmunitibus. ergo zc. C. Responder autē
Epinans qui etiam rationem hanc plurimum
dilatar/p̄mo q lex non est voluntaria. z sic
implicite negat p̄hilosofphum inductum. Se
cundo q non sola voluntas p̄ncipis facit le
gem / sed debet ratione regulari. alias cassan
de sunt leges eius. z ipse ammonendus. Tercio
q licet rō legis nō possit demonstrari/co rāmen
rationabilis dici potest/q non reperit prohibi
ta/sicut z consuetudo que nō obuiat canonicis
institutiō. C. Sed cum primū dictum sit cōtem
nendū/vr pōre cōtra p̄hilosofphū. contra scdm
institatur: q non obstantē q voluntas p̄ncipis
debeat esse rationabilis. potest tamen de indif
ferentibus quo ad opposita diuersa t̄pibus le
ges promulgare p̄nciceps. Non variat ēr quo
ad fundamentū: quod quidē ratio est/iuris scia
variatis legibus/sed quo ad deducta per ratio
nes. Que quidē variatio licet non sit damabi
lis sed vtilis pro loco z tempore/attestatur tū in
dignitati sciētie. Quāto enim sciētia queq; im
mutabilior est/tanto p̄ferior. Unde alie sciētie
non solū quo ad p̄ncipiū sed etiam quo ad oēs
conclusiones necessario deductas immutabiles
sunt. Conclusiones vero legales plurime/nō sic
necessario deducunt ex ratione/quā etia possit
deduci oppositū. Et q addit rātionalem ex hoc
esse legē q non inuenit p̄hibita: cum eius etiaz
oppositū non inueniat alibi prohibitiū. poterit
pariter haberi p̄ legē. Quēdam alia dicit de spe
culatiua z practica sciētia/que ex superiorib;
iam sunt eliminata. Sic igit pater q non obsta
tibus veris laudibus z cōmendationibus legū
civilium/solutiones aduersarij ad rationes indu
ctas pro n̄ra opinione/vane sunt z nullius mo
menti. Et ex his illibata p̄ncipalr̄ inuenta ve
ritas maneat q vcs per leges non debeant que
stiones Theologales determinari.

Argumentum autē pro reprobata opinione in
p̄ncipio huius tractatus inductū/ex hoc iam p̄z
nō p̄cedere/q leges neq; de oibus diuinis p̄ra
ctas vr Theologia facit/neq; veluti p̄ncipales/
sed potē vr subseruantes z ancillares/vr viciuz
est/z infra plenius explicabitur.

Explicit primus Tractatus de preemi
nentia Theologie super omnes
alias scientias.

Modo autē inducēde ac solvende
sunt rōnes qb^o p̄bare cō
tēdit aduersarij in eodē suo primo
tractatu Legū sciam p̄ferēda esse sa
cre Theologie/vel saltē adeo nobilēz
vr possit qōnes Theologales decidere. Et hec sit
p̄sentis operis scda pars p̄ncipalis.

Quia p̄ leges p̄ficiam^o ad verū cognitionē
non sequitur p̄minentia earū in deciden
dis questionibus Theologicis. Cap. p^m.

Prima d̄fectiua rō a p̄sōnibus ducta
ad cōprobādā p̄minentā legū
sup Theologia/ talis est. Nā cōis eruditio/libe
ralia quoq; studia spuericia libita conferunt
ad verū dogmatis asserionē. di. 37. c. relatu. Et
l̄re sc̄lares ad euertēdos errores gērilij/ z puer
tēda eoz b̄ndicta in vsum sacre scripture. ca. vi.
c. Turbat. Ergo multo magis leges. C. Solutio
p̄ia. Si ex hac rōne aliqd supioritaris iuris ci
uilis sup theologia sc̄rri possit/ iā p̄dicta oīa stu
dia eēt sacre theologie p̄ferēda. Et sic ēr puer
tē foret simplex grammaticus/rhetoricus ēr vel
poeta/ ēēt sacris Theologis p̄ferendus. Qđ ipsi
pueri soli dicāt. C. Scda. Nō aliud p̄cludit nisi
qđ in p̄mo tractatu determinatū est/has inquā
eruditōes nō sec^o ac leges posse ad sacre Theo
logie eruditionē in aliquo desuere vr ancille/
Accipit. n. h̄ sacra Theologia vr oīa tāq; sua/
Imo q; sua sunt. vr h̄ in. d. c. Turbat. Detegunt
ēr z cōsulant errores oppositi: qđ vii^o gērilij
dogmatizauit falsuz/ ab alio sepius. vel ēr p̄p̄ia
doctrina p̄ngit p̄surtari. vr h̄ ca. vi. c. si qđ. Sz
hec p̄firmatio sacraz scripturaz per et̄nicos z
gēriles/ r̄m distat a p̄firmatiōe qđ de se firmanē re
uelatiōe diuina/ q̄rū distat de xpi aduentu l̄ter
p̄dicationē angeloz/ z cōfessionē denionij. vr d̄
in. d. c. si qđ. C. Tercia. Nō pp̄ hoc ēr seq̄ q pos
sit erudit^o q; in alijs q̄bilibet sciētijs sic sa
cra p̄ferre Theologis vr deceat eū vl facultarē
hēat iuxta sensum p̄p̄riū sacras l̄ras docere/ nō
scōz traditionē patrū q exposuerit eas: qđ theo
logoz p̄p̄riū est. sz resp̄ndunt vehemēter tales
l. d. c. relatu. qđ tū facere nō erubuit arguens in
qōne de lamijs. Eū p̄z q nulla ex p̄te p̄seq̄ qđ
intēdit/ sz suū ēr p̄positū infirmitatē ex p̄p̄io ar
gumēto/ quasi se impetens proprio pugione.
C. Ex eo q p̄p̄a legibus vratur/ non p̄fer
runtur Theologie. Cap. 2^m.

Secunda ad idem ratio asseritur talis.
C. p̄p̄a ad quem solum spe
crat decidere dubia circa fides allegat z sequit
leges in determinando. vr p̄z in c. cum a nobis.
de testi. ergo zc. C. So. p̄p̄e quidē solius est de
cidere dubia fidei/ z nō nisi ei^o auctoritate/ cōci
lia. cū p̄etro soli dicat D̄ns. Tu es p̄etrus z
sup hanc petrā edificabo eccl̄iā meā. fundamē
tū autē eccl̄ie fides ē i xpo Iesu. iuxta illud Ap̄li
1. Cor. ij. Fundamentū aliud nemo pōt ponere
p̄ter id qđ positū est/ qđ est christus Iesus. q (vr
dicit ad Eph. 3. habitat in cordibus nostris per
fidem. p̄p̄a etiam allegare pōt leges ciuiles/ z
fm eas decidere mu'ta ambigua. Sed propter
hoc non sequit q in decidendis dubijs fidei assu

col. f. de
magi. fe
lyn^o. in
rūbz. de
maior. z
obediē.
col. y.

Sol. p^o.

b C. An
cille. Et
ita exp̄l
k dicit
And. d
iker. In
prologo
feu. col.
penul.

Scda.

Tercia.

c C. Lō
cilla. vr
pater in
ca. i. z p
ro. xxy.
di. z no.
Abb. et
mod. in
c. signifi
casti. de
elec. nisi
cōcilij
p̄ papa
cōgrega
ret. vr p
seq̄ fe
ly. in. c.
sup lite
re. colū.
xij. de re
scrip. vl
nisi pa
pa esset
negligēs
in cōgre
gādo cō
ciliū. vr
tradunt
Abod. l
c. l3 eni
tāde. co
lum. vi.
delect.

Solo.
Repro
batio.

a p̄of
fer. p̄e
cto mī
randuz
ē de isto
doc. qui
aut^o fue
rit h̄as
feneraf
cuz oēs
scriben
tes h̄m
indiffe
rēter di
cāt the
ologum
p̄ferri le
gite im
mo z ca
noniste
vr not.
Abb. z
oēs l. c.
dici. de
iudic. z
mod. in
l. cū qđ.
z in. l. i.
ff. cer.
pe. Lar.
in de. l.
in p̄m.

De preeminencia Sacre Theolo.

a **C**Regum. hoc patet qd cause ecclesiastice no debent decidit per leges sed per canones. vt est text. 7 ibi not. Abb. 7 Rod. in. c. i. de consti. ergo nullo minus dubia fidei.

b **D**ecidunt. vt l. c. ij. de sum. tri. 7 l. cle. 4. e. ri. cu filib.

c **D**eterminat. vt probat ex no. p. Fely. in. c. ecclesia san

cte ma
rie. col.
ij. de co
stir. vbi
plura in
ra alle
gar in q
bus pa
pa l bis
que spe
crat ad
fouz se
cularis
ll. 7 ira
et loq
c. a nob.
B alleg.
d Sub
iectus .
hoc pty
ex late
traditis
p Fely. i
c. i. col.
vij. d co
sti . vbi
et mod.
col. vi.
e **C**ol
lef. h p
ex no. p
mod. in
c. q in ec
clesiaz .
col. xij
de costi.
est tri in
relligen
du vt p
gl. 7 pe
d anch. l
c. posses
sioz. de
reg iur.
l. vi. 7 p
Bar. in
l. priuile
gia. C. d
fac. san.
ecclie. cu
regularibus. vt tradit Fely. in. d. c. i. col. ix. de pti.
f **C**riteris. hoc em casu papa psumeret errare. vt est text.
no. in. c. sunt quida. xxv. q. i. Declarari tamē d3 ille text. vt
per Fely. in. c. ij. col. pe. de rescript. ex quibus dictis rollit
qd. d. Pau. de ca. in. l. i. ff. si cer. per. 7 Rod. in. c. ne inira
ris. de consti. vbi videtur contrarium dicere.
g **A**ncillis. hoc expste pbat in. c. sup specula. de priuile.
vbi d3 q scra ecclesia legu seculariu no respuit famulatu.

mar leges civiles pro auctoritate vel fundamen
to. Sed vt ex logica cognoscimus (que sicut fa
cere/ita et evitare docet fallacias a min⁹ sapiē
ribus vel et ab inanis glorie cupidis qui cōter
sophiste nosant inductas) non dicā later hic/s3
aperta est fallacia cōpositionis 7 diuisionis. nō
secus ac si qs argueret. hic est meus (ōndēdo p
prium filiu) 7 hic est pfr/ (posito q ille filius ba
beat aliu filium) ergo hic est meus pfr. Decidit
ergo dubia fidei p papa/ sed non p auctoritates
legū. sed p auctoritates sacre scripture vt pōr
quisq; aduerrere vbiq; talia dubia in iure ca
nonico decidunt. ^b Allegat autē leges 7 iuxta
eas determinat/ vbi de iudicijs ac iuris ordine
determinat/ ex ppta iurisdictione. qd etiaz fa
cit/ nō vt legibus ipsa subiectus/ qn immo pos
set oēs leges tollere^c vel abrogare/ 7 pias sta
ruere/ oimō non obstaret sacris lris 7 vel bonis
moribus. Et si ergo legibus et in causariū eccle
siasticarum decisionibus tanq; sibi famulantibus
7 ancillis. ^b Ex quo etiā inferit q non solus
sacre Theologie/ verū etiā iuri canonico ius ci
uile subijctur. **C**Ratio tertia.

CEx hoc q canones aliquid possunt non se
quitur vtr idē posse leges civiles. **Cap. 3^m.**
Ratio ad idē tertia talis est. **C**anones
hoc pnt. xx. dist. c. de libellis. 7. c.
seq. Ergo 7 leges/ q habent adinuicē connexio
nem 7 imitationē. in aut. de triē. 7 semis. in pn.
Connexorū enim est idē iudiciū. c. trāsato. ex
tra de consti. **C**So. Canon d3 regula. ^b Est autē
duplex regula l pposito. Una fidei. fm quā 7 ar
ticuli fidei/ 7 determinationes conciliorum vel
summorū Pontificū de his que credenda sunt
vel pertinet ad bonos mores 7 virtutes Theolo
gales/ regule fidei dicunt. Alia est regula iuris.
pur oē pceptū vt documētū qd ponit a papa vt
ecclesia/ directiū circa cās 7 lites ecclesiasticas
dirimēdas 7 pacādas Inter bozes/ vt pacifice fi
deles viuāt fm ritū ecclesie dei/ in ordine ad cul
tule diuinū 7 promotionē fidelitū in deū/ pzo re
gula sumit. pter canones pūmo mō acceptos
pnt qōnes theologie terminari/ qn et non nisi
per illos vltimo decidunt. ^b sed sciētia talis est
ipsa sacra Theologia. q tales regulas habet pro
suis picipijs/ vel primis/ vel immediate deductis
ex primis/ nec pertinet ad canonistas pūte fm
q a canone scdo modo sumpto denosant/ nisi re

b **C**Subijctur. vt pty ex. d. c. sup specula. prime alleg. 7
farent oēs in. c. clerici. de iudi. 7 in. l. cū quid. si cer. per. a. 7
parer ex no. in. c. ecclesia sancte marie. s. alleg.

i **C**Regula. ca. canon. 3. distinc.

k **D**ecidunt. vt pbat in cle. i. s. pone. 7 ibi Car. hoc no.
de sum.
tri.

more/ 7 tanq; ad eos q bec a sacris Theologis
mutant. Et in talibus leges civiles non cōte
runt canonicis/ nec inuicē imitant/ sed leges
ipse civiles imitant in hoc canones vel potius
eis subijctunt/ eisq; deseruiūt. Sicut dictus est
sepe. pter canones aut scdo modo sumptos nō
pnt decidi qōnes theologie/ sed solū ecclesiasti
ce iter boies. Et de his solis intendit allegata
c. vi. xx. vt p3 ibi. 7 in hac facultate cōcedimus
q ius canonicū theologie pferat. ea. di. c. i. non
quidē quantū ad scientiaz/ sed quantū ad prā
tem. vt ibidē habet. **Q**uestio autē bec intēdit de
qōnibus scibilibus/ non aut iudicialibus. Sed
neq; habet ius canonicū etiam facultatem deci
dendi qōtiones inter animam 7 deum/ vel de di
uinis ipsis in se. sed hoc solū conuenit theologie.
Et si quo mō canones de his iudicant/ hoc non
faciunt nisi prout induunt habitū Theologicū.
De primis igit tantū verificant que assumunt
in rōne quantum ad comparationē legum civil
lium 7 canonicū/ sic tamen q bī etiā canones ec
clesiastici ipsūm q ius canonicū ppremineat iu
ri civili/ quantum conditor canonū conditorū le
gum/ finisq; canonū/ fini legū ciuillium pferat.
vt ab oibus sapientibus facile cōceditur. ^m Ex
quo non valet et quod inferit/ hoc inquam q si
canonice leges possent qōnes Theologales deci
dere/ hoc idē possent 7 civiles. ⁿ Aliqd em pōr
superiori conuenire/ qd non conuenit inferiori
etiā cum superiori connexo. Idem. n. iudicium
de talibus esse debet fm q cōtra sunt/ non aut
fm q vnū alteri pferat. **H**ibilonius decidendū
di qōnes Theologales ab vtroq; in proposito
facultatem negamus. licet aliquid ambo con
ferant aut cōferre possint sicut ancille. vt supra
dictum est. **Q**uarta ratio.

CQuia leges de fide catholica qnq; se intro
mittant/ non habet psonibus ius propo
sitiuum suum. **Cap. 4.**

Quarta ad idem ratio talis asserit. **H**ā
leges non solum sunt circa mo
res/ sed etiā circa fidē/ qz nedū subijctunt **E**t bi
ce sed et Theologie/ cū in eis tractet de anima
7 de fide/ 7 sint in eis multi tituli nos dirigētes
in deū 7 tendentes ad fidē. **U**n gl. in. l. iustitia.
ff. de iusti. 7 iur. in punc. dicit q nō expedir no
bis legere Theologia/ qz omnia pinentia ad fu
dem 7 ad diuini iuris scientiā reperiunt in cor

sti. ex quo fit vt non parū mirer de isto doc. cui⁹ argumētis
hic responder Reueren. parer. q presumpserit contra fa
migeratas maiorum suorum decisiones dicere.
m **C**Conceditur. vt per doct. oēs. in. d. c. clerici. de iudic.
col. cum alijs. s. alleg. 7 probat in. c. sup specula. de priuile.
n **C**Ciuites. als sequeretur q sicut canones pnt de eccle
siasticis personis disponere. ita 7 leges cōtra text. 7 ibi not.
7 omnes in. d. c. ecclesia sancte marie.

de sum.
tri.
l **C**ho
mies . 7
B de pla
no fatē
tur doc.
oēs: qui
volūt q
qn agit
d cogni
tione ve
fidei sū
dum est
Theolo
gis quo
ruz scia
circa B
vsaf. qn
do agit
de inter
fratioe
iuris di
uini/ in
talib⁹/ p
rinētib⁹
ad mora
lē philo
sophiaz.
stari d3
Canonis
stis . vt
no. d do
na. De
d anch.
l dispu.
antiqua
7 mod.
tpibus.
quez re
fert 7 se
gl alex.
psi. i. cir
ca prin
col. iij.
ij. vol. 7
Rod. l
c. ne ini
saris. in
fi. de co

porc

Solo.

a C

ificam.

b pbat

in pbe.

et cetera.

§ 36qz

et ps ex

gl. no. in

ccu pti

gar d ius

raurā.

b C

ne hoc

ps i. l. i.

de iusti.

tiur.

c C

cedat

ga

parū est

ura

ec. l. ij.

q. post

origines

o origi.

ur. c. i. z

qz d sta.

regu. in

vi.

d C

ta. facit

cad su

dem. ij.

q. v.

c C

teranti

b. vt ps

in. d. l. i.

C. de sū.

tr. vbi

pena sfa

nie ap

ponit.

f C

triam.

nec. ob.

ij. d. ll.

vbi of q

lex est of

maruz

et huma

narū re

ni nocti

na. ga

vide vt

And.

alia. ll.

potē iuris. Et hoc maxime patet in. l. cunctos populos. C. de summa trin. z si. catho. Et in auc. quo modo opz episc. §. Hos igit. z in multis alijs legib².
C Respondetur primo q^o leges civiles non sunt circa mores scientificē declarandos / vt sciant vel doceant in quo consistat virtutis ratio: in quo virtus a virtute distinguitur fm̄ diversas virtutum species / z alia multa que ad scientiā moralem proprie spectant: z multo eminentius ad sacras Theologiā. prout egregie supra vires hominum de his differuit S. Tho. in. 2^a parte sue summe duplici volumine. Sed bec omnia a legibus supponuntur / z solum intendunt homines dirigere vt fm̄ ipsas virtutes vitam ducant pacificam^a superadicientes delinquentibus penas: b modumq^z determinantes z ordinantes potestatem ē hominibus conferentes qua possint bec omnia exequutioni mandari. Unde nō habēt legē de moralibus intronittere / vt sciant differere (verbi cā) quō iustitia se habeat ad prudētiā z huiusmodi / sed solum q^o quilibet debet iuste conuincere / z pūderē exequi que sibi commissā sunt opera: z coactionem adhibent leges vt sic virtuose procedat hominum vita^d. Multo minus se habent leges intronittere de his que spectant ad fidem / quō iura cē. vs intelligenda sint aut declaranda. Sed ista se supponere vt veri Christiani declarabunt / z farebunt in suis ritibus esse omnino credenda / penas nibilominus adicientes sūm arrenāribus^e. Unde propter bec non sequit^r q^o possint decidere qōnes Theologicas / sed potius sequitur oppositum hoc in quaz vt oīe sue talia differenda atq^z pertractanda relinquunt. vt pote nō habentes de talibus notitiam / sed tantū fidem in genere. Credunt enim quicquid credit sancta mater ecclesia. Et si quid de talibus explicat primi legū auctores / nō vt puri legiste / sed vt Theologi quo ad hoc talia promūt / vel ea a theologis muruarunt. Probatio aut^r q^o leges sint circa talia qz subiciuntur ethice z Theologie / nulla est. qz etiā gramatica subicitur illis: z nō nullus ex hoc inferret q^o possit questiones Theologicas diffinire. Quinimmo ex hac ipsa subiectiōe nō magis inferret q^o se de Theologicis intronitterat q^z q^o ancilla se ingerat de gubernatione familie / que ad vnam suam proprie spectat. q^o plebei velint regere ciuitates / qd nobilibus puenit. vel milites aciem ducere / qd Ducis est propriū. Num subalterna scientia de spectantibus ad subalternantē determinat / z nō magis illa supponit: Nā partialis de spectantibus ad cōem differit: Quanto ergo minus naturalis queq^z sciētia poterit diuinorum z ad diuina spectantia profunditatem penetrare / vt difficillimas dirimat qōnes / abditissimos exoluat nodos: Ad inductā vero glōsam conuersus / eius primo verba contēnenda sunt a Theologis ex auctore / fm̄. s. Th. opus. xvij. c. xij. ad xi. sed magis ex ipsis vbi / nisi sane sic stelligant vt propositū inducentis non inferant. sed magis oppositum. Si quidem enim intendant q^o omnia pertinentia ad fidem z diuini iuris scientiā inueniant in legibus civilibus absolute z simpliciter / adeo id falsum est / adeo verisibile / vt nec impugnationē mereatur: cū nec terminos etiam Theologie proprios leges ille concipere possint / sed illoz significata supponant. Si vero glō. velit oīa pertinētia ad fidē zc.

in legibus contineri non simpliciter sed q^orum existit ipsa legum peritia^a christiano necessaria / z ea non nisi vt supposita / z a Theologis muruata: non aut^r vt discussa per leges. hoc vtiq^z verum est. Sed ex hoc inferret oppositum eius qd intrēdit argūes. videlicet q^o nō possit eius qōnes decidere. vt supra dictum est. Itēq^z est vrile legis aliquid ad Theologiam pertinens / vel aliter discutere / q^z sibi positue propositum acceptare. Perderēt enim oleū / z tps vano rererēt: qd in quāuz legiste / debēt circa leges inbibendas edocendas vel ēt practicandas absumere. Sicut z ipsis Theologis minus est vrile / z ob hoc ēt si religiosi sint inbibetur. vt legum civilium studio intendant.

Quia lex a deo promulgetur non preeminet scientie Theologie. Cap. 5^m.

Quinta ratio dfectiua talis est. Leges a deo ex ore prudentum z Imperatorum promulgare sunt. Nā lex cepit a deo i paradiso. l. i. ff. de legib. Et sicut canonica subicit partim ethice z partim Theologie / ita z ciuilestz ex pre prime cause efficientis dicatur diuinitus promulgate fm̄ panoz. zc. C. So. Omnis sciētia immo omne datuz opimū z omne donum perfectū desursum. est desce dēns a patre luminum Jac. p^o. Omnis. n. sapiētia a dno deo est. z cū illo fuit semp^r z est ante eū. Ecclesiastici. i. Propter qd hortatur oēs idē ap̄s dicens. Si quis indiget sapientia / postulet a deo qui dat oī

C Pe ritia. et bec mēs gl. patet ga dicit non esse necesse Theologiaz discut. vt qz iure cōsul. et. ficiatur. b C In tēdar. c. sup spe cula ne cler. vel mon. cū silibus.
C Ciui lib². hoc clare ps ex. l. ij. d oī. iur.
C Li. uilis. bñ facit ga qnqz ini qua est z dura. l. i. p̄perit q z a q. bus cum rum¹. sed in paradiso quidem / celesti posita sunt a principio non nulla mandata legesq^z Theologie / puta q^o angeli tenerentur conuerti ad bonum vt au dō dīni crozem sue sup naturalis bñtudinis: q^o paratū erat huic p̄cepto parentibus premiū / nō parētibus ve ro pena perpetua: q^o quilibet angelus exequat qd sibi a deo commissum est circa promotionē alioz in dūt modū: qd oprime faciūt. iuxta illud Apostoli. Heb. i. Sunt oēs administratorij spiritus in ministerium ecclesiamissi pp̄ eos qui hereditatē capiunt salutis. In paradiso vero terrestri lex ēt quecunq^z cepit data p̄mis parentibus a deo / ad Theologos mere spectat / sicut ipsis solis per se a deo / z p̄ ipsos alijs talia sunt manifesta. Et nulla heminētia pōt ex hoc legib² dē pestis dari qua possint qōnes Theologales decidere: s; potius q^o hoc nō possint z q^o ad eas id nō spectet / infer tur. Cōmēdauit ergo nūcupatas ciuiles leges Im̄ vbi oēs perator: a gñe / eo q^o lex aliqua ēt immediate a deo de processit / s; nō a specie legis ciuilis. ergo nō pōt ex hoc ei quicq^z eminētie dari vel facultatis in ordine ad Theologiā. Et minus (immo totū oppositū) inferret ex subiectiōe legis ad ethicam z Theologiā / vt nō ligat in solutiōe p̄cedētis rōnis deductum est. Ex cā ēt efficiēte prima z cōssima que deus est / nō pōt nobilitatis vnus rei sup aliā rō sumri: cū oēs pariter a deo procedat cū oibus perfectiōibus suis. Si quē dēfectū / imperfectionē / obscuritatē aut falsitatem ei.

De preemin. Sacre Theo.

niles cōtinēt leges. sed talia nō procedūt a deo / s; a conditorum ipsarū ignorantia vel malitia. 7 primo ab ipso diabolo. qui zizanīa superseminat.

Quia lex obliget in cōscientia nō sequit̄ q; sa- cre Theologie predominetur. Cap. 6^m.

Ratio ad idē. s; p̄fert talis. Lex obligat̄ cōscientia ē h̄m. s. Tho. prima scde. q. xcvi. ar. iij. An̄ fede. d̄ senis p̄. xxi. multis rōnib; probat q; quis magis tenet̄ sequi dispōnes legis q̄ cōscientia suā. Et p̄anor. in. c. ois̄ aīa. de cēsib; dicit q; null; est adeo bon; 7 p̄fect; / q; nō subit̄ legi. 7 2c. Et cōfirmat; q; non nisi p̄ hoc iubetur in. c. Et cōmissi. circa si. de beret. in. vi. iuris peritos debere ab inquisitoribus aduocari / vt eoz̄ processibus assi- stant; 7 recte factū est / q; legiste sunt tractatores ma- leficiōz; 7 leges ē tractat̄ de maleficijs. vt. C. de ma-

Sub dita dō. 7 ita ex- preste. d. Bar. in l. cū lex. col. ij. 7 reddenda q̄ sunt Cesaris Cesarī. Luce. 20. 7 seruus l. si q; p̄ debere esse subiectos 7 obedire dominis suis etiam eo. col. d. i. d. fide nō obligat lex; ius diuinū / qd̄ Theologi primo cō- siderant; / s; j. vt probatū est in solo. terrie rōnis ex- rent oēs verbis canonis. Magis. n. obediendū est deo q; boi- q; de hac bus. Actū. v. Si igit̄ cōscientia fundata sit in iure mā loqu diuino vel canonico. porius standū est cōscientie q; unī. d. q; legi ciuili. Et sic habēt̄ intelligi oēs probatiōes qui- bus ha- bus inferit̄ magis debere stari legi q; cōscientie. Est bef per enim verū vbi cōscientia nullū bz fundamentū in Fely. in ture superiori. Et aliter asserēt̄ loquunt̄ vt igno- c. i. col. rantes. Unde nō sequit̄ q; p̄ hoc possint legiste de xij. d. cō- stitu.

Co- filiarī. modū procedēdi 7 iudicandū quo ad penā infligē- bñ facit dam 7 h̄mōi. nō aures quo ad decidēda ea que sunt q; actus fidei / vt valeant puri legiste cōprehendere an aliq; spectas sit ex aliquo dicto vel facto hereticus vel non. quasi ad ali- cognoscat quid sit heresis vel qualis positio aliqua que. cui; vel opinio heresim sapiat; nec ne. Nec p̄ hoc vocan- p̄lio al- tur / vt circa bec / sed t̄m̄ circa p̄missa cōsiliū prestēt. reri; nō cuius signū euidentissimū est duplex vtra p̄tractas dē cōmu- rōnes. primū q; vocari nō debent ad cōsiliū illud niter ad eo. 7 nō nisi in fine processus. vt patet ibidē. 7 ē per- crare s; ca. Statuta de beret. in. vi. qm̄ corā Dño ordinario no. in ri- by inquisitor explicare processū per totū. qd̄ nō pos- de reser. set facere si processus nō ē perfectus. ergo iudicio decisio. eius solo relinquit̄ cognoscere an cā ex qua pcedit lxxij. in fit heresis aut nō. 7 stat in hoc ab ecclia iudicio eius cū cōcedat ei q; possit officiū iudicis in reū exercere ariquis 7 tribuat ei p̄tatem coercitiuam / 7 q; ē de cōsensu Abb. in ordinarij possit ad qōnes procedere / qd̄ non pot̄ nisi c. nōpōt in cā heresim. Et sic patet falsum ē q; assumit̄ ar- l. si. de re iudica. gnens vocādos esse ab inquisitorib; doctores vt pro- vbi etiā cessibus assistat. 7 nō. n. dicit hoc textus. s; q; vocent̄ Fely. co- ad cōsiliū p̄bēdū super processu iaz factō / vt patet lū. si. l. si. per. d. c. statuta. Nec debēt vocari puri legiste; imo

canonistes; p̄lo Theologi. Est ē l̄ p̄tate inquisitoris 7 idē s; vocare quos voluerit / 7 refutare vel etiaz licētiare ly. l. c. e. quos viderit suspectos vel ignorātes 7 nihilomin; pre l̄ si de p̄st̄- dat̄ doctoribus legū facultas decidendi aut ē cōsu- imo ē l̄- lēdi si casus pertineat ad heresim aut non. cū tam act; d̄b- hoc supponat ex iudicio inquisitoris decisum. Scdm̄ rer fier signū est q; h; ad cōsiliū p̄bēdū teneat inquisitor ab vni- doctores accire / nō t̄m̄ tenet̄ eoz̄ consiliū sequi in cū cōse- absoluedo reū vel cōdēnandos; ad huc est in p̄tate su alter- eius iudicare prout sibi vt expedire. qd̄ nō ē si sic ad abo- aduocādi essent doctores ad cōsiliū p̄bēdū q; pos- sent qōnes Theologales ipsi decidere / vt verū dēter- minātes; 7 inquisitoris opinione arq; iudiciū. Itā. n. s; Fely notā vel calūniā pareret̄ ecclesia / talē inquisitorib; in. c. ea- tribuēs p̄tate / vt p̄ cōsiliū doctorū iudicare possint. te. colū- Itō ergo p̄ hoc principalr̄ vocant̄ ad cōsiliū docto- xv. de r- res siue legiste siue etiā canoniste ab inquisitorē. sed scrip- solū vt ex multis auditis ipse per suam sapientiam rō sumi- cōiecerit quid sit eligendū; 7 vt cōformet̄ legibus in tur ex r- modo procedēdi ad infam cōdēnationis vel absol- gula ali- nis. vt sepius dicit̄ est; 7 hoc deseruiūt vt iseritorē. ud est v- S; neq; est principalr̄ primēs ad inquisitorū officii; dere d̄n- modus ipse procedēdi; s; iudiciū ac discretio an opi- gu. tur- niones vel opinātes inuoluant̄ heresi. S; 7 modus cū h̄mōi- ipse iudicādi facile practicas 7 cognoscit̄ ab inqui- vt tra- stitoribus / cū in suis iudicijs nō tot requirant̄ quor- dūt mo- in iudicijs secularibus vel ē in alijs ecclesiasticis. der. ibi- sed procedāt simplr̄ 7 de plano 7c. vt in. d. c. statuta 7 in. c. i- in prin. Ad vero probat̄ rō q; id videat̄ ad doctores col. i. di- discusso sup̄ processu inquisitorū principalr̄ p̄tri- iudic- nere / q; ad eos pertinet̄ determinare de maleficijs. c. Se- R̄s̄idēt q; ad inquisitores nō spectat de maleficijs ēr- qui. boi- virtute demonis ab hoib; cuiquā illatis iudicare / p̄ ex ne- sed de cā / v; de apostasia que semper interuenit; q; ta. p. do- diabolus nulli obsequit̄ in p̄dictis / nisi prius cū eo cro. i. c. habuerit pacta tacita vt̄ expressa infidelis amicitia; cū in v- que ad apostasiā p̄tinet̄ s̄m̄ Augu. vt deductum est t̄ri. de- in opusculo de strigibus. Unde ex hoc sequitur po- elect. 7 i- rius oppositum q; propositum. de arbi- c. d̄b- Cap. 7^m.

Quia ius ciuile semper 7 merito fit habitus in summo honore / nō sequitur q; Theologie pre- dominetur. Cap. 7^m.

Septima ad idē rō infirma talis est. Scōz̄ ad idē rō infirma talis est. Scōz̄ Liceronē primo de officijs ius ci- uile temp̄ l̄ summo honore habitus est. ergo est sum- me dignitatis. Et cōfirmat. q; facit bolez nobilē. An̄ legiste vocant̄ dñm̄ aut Theologi. s; dñr̄ Da- gistrī. q; ex hoc indigno vt̄ denotatio q; ē vilibus artificib; est cōis. C. So. Oratores sicut 7 p̄ octe dñi cōmēdādi vel vituperādi pronūciā assumūt / oēs sue virtutis neruū extēdūt: quo fit vt vocabuloz̄ cō- ueniētā nō attēdāt oīmō fini suo deseruiāt. Unde idē Licero l̄ quadā ofone; s; scrupū Sulpitriū p̄ Lu- cio murena sic legistas verbis insequit̄ / vt viliissimis ē officialib; equiparet; in quo ē p̄ excessus in malū quū loquunt̄ purē more fabulāriū / nolo vba ei; refer- re p̄ honore legistarū q; ap̄ me in magno sunt p̄cio. Sat̄ habeat̄ ex hoc legiste p̄ suo honore fasteri verū ē qd̄ dixi / oratores p̄ sepe vba nolle rebus subijcere. Polūt ē oratores s̄m̄ exactā significacionē vocabu- lū accipi. s; poti; s̄m̄ subiectā mām̄ intelligi. Si sum- mo honore digni sunt legiste simplr̄ / iaz eque bono- rables

De preminen. Sacre Theo.

prestatioz iter morales scias / qz cũ in obo nō sit infe
rior / hz hoc ē sup alijs qz sit pceptiva de actib⁹ / alia
rū / alie nō de actibus illius. Sz nō pp hoc voluit qz
ētr nobilior oib⁹ alijs simplr. imo ipse l. 6. Et bicorū
ponit sapiētia q. i. diuinorū est / de gñe honorabilissi
morū eē. Ad magis cōuenit sapiētie supnāli q̄ ē ipa
tbeo / qz d̄ nālū / q̄ ē metha. d̄ q̄ n̄ ipse pba itēdebat.

So. Ceteri lex homines faciat virtuosos / ipsi m̄ sa
cre Theologie subiecta est. Cap. 9.

Rō. 9. Nonā rō ad idē affectū talia. Scia cuius n̄nis ē
melior / est nobilitior / finis aut legū est fa
cere hoies virtuosos. finis vō tbeo / et cuiuslibet al
teri scie speculatiue ē scire. Cū ergo ceteris parib⁹
melior sit vtuosus qz scias / qz ille d̄ simplr. bon⁹ dō.
hic aut nō. s̄ solū scōz intellectū / sequat qz scia legū sit
nobilior tbeo. Et pfirmat qz scire et opari ē qd nob
ilit⁹ qz scire rārūmō. vt pz de se. Cū ergo p̄ sit finis
practice scie. 2° vero speculatiue / practica erit nobi
lior ex sine qz speculatiua. CSo. Si argu^m cōclue
ret / sequeret / qz scia moralis esset absolute nobilior
scia speculatiua. qd null⁹ sapiēs hz cōcedere. cū pba
in pbe^m / tbeo^m possit rōnē a signo ētr pber ipeclatiua
eo nobilitior / qz holens admirat⁹ et honore dignos ma

So. **Ho.** gis cēlent eos qz pspicaci⁹ ingeniū et subtiliorē ielle
bilitate. cũ ostēdūt s̄ arūb⁹ ētr si nullā afferat aliā vtilitatē /
et iō non qz q vtilis qdē faciūt / s̄ i bis faciūdis magnū iuge
bz atten
nūi nō p̄mōstrāt. Ad argu^m ergo d̄ qz duplex ē no
di. arg. bilitas scie / vna eētialia. et hāc hz scia ab obo tuo. et
eoz que s̄m hāc nobilitior simplr ē speculatiua qz practica. vt
no. in. l. s̄. pbatū est. Alia accidēralis. et hanc hz scia ex sine
fi. C. de pur rō finis distinguē s̄ rōnē obi. Et aut nobilitas
bis qz ve. accidēralis quā forit scia ex ordie ad finē / n̄ qz finis
era. im. nō hēat p se rōnē boni a quo aliquis formast̄ ētr do.
per. in. l. nus denoiēt. s̄ qz talis finis accidit scie pur ē i s̄bo
ij. s. exa. qd pōt denolari bonū simplr. p̄. n. qd hēre sciam.
cris l. i. moralē / et nō hēre virtutes nec eē bon⁹ et cōuerso p̄
i. de ori. qd eē bonus / et nō hēre moralē sciam. vt de se pz. Cū
gi. iur. l. s̄ illd̄ dicit̄ accidēs qd p̄ adesse et abesse p̄ter s̄bi cor
l. si eadē ruptioē s̄z p̄hm. p̄ Topicoz / et p̄ozpbi^m i pdica
de offic. blitib⁹. pz qz nobilitas quā hz scia a sine qz p̄ ab ea se
affesso. et pari/est accidēralis. nobi^m aut quā ex obo hz scia /
in. l. i. s̄. nō p̄ ab ea separi / sic nec ipz oib⁹ a scia aut ecōuer
bestias. so. et iō eētialis est. Cū igit̄ ex obo speculatiua scia
de postu sit nobilitior practica. vt. s̄. oeductū ē / pz qz speculati
la. et vbi us et pre oib⁹ summa et p̄cipua iter eas tbeo / ē eēn
qz p gl. rialr et p̄ ois simplr et absolute nobilitior / qz scia legū.
et Albe. CAd p̄firma^m pz p̄ idē. Si. n. boni opari nec eē
iūgeret cū scire practico / eētr simplr melior scia mo.
Ad 2° ralis ex sine qz speculatiua. Quia vō nō nisi p acci
dēs ei cōiūgū / nō nisi ētr accidēralr hz ex illo sine no.
b CIn / bilitatē. et p̄ ois speculatiua remanet p se nobilitior
uolabi. absolute qz practica. Cū bis tū oibus ētr si cōcederet
lea. iur. argu^m / nō sequeret qz scia legū v̄l q̄cūqz moralis eēt
ra ea q̄ nobilitior qz tbeo. imo totū oppo^m / qz et ipa tbeo ē.
būr l. c. ētr scia p̄ctica / et nobilissima ois practicarū cui⁹ finis
fi. d̄ p̄sti. lāstū practica / n̄ solū ē facē hoies vtuosuz s̄z vtuos
et. l. leges morales nāles s̄z s̄zfusas et gratuitas / et n̄ solū vt pos
sacrarit̄ sit putuē pacifice i ciuitate trena / s̄z ētr i regno cele
simorū. stl. An̄ pz vanitas argu^m / et iuducēris illd̄ p efficac.
C. de le. CScia legū racti sc̄ssima fir / et sapia merito s̄z ali
gibus. qd noscēt nō tū sacre tbeo / i aliqz p̄tar. Cap. 10.

Rō. 10. Decima ad idē rō ralis est. Scia q̄ est sc̄ssim
ma / ē nobilitior alijs sapiētia quoz

est suprema sciarū. primo meta. Sz in. l. i. s̄. p̄inde. et de
r̄is et extraord. cog. of qz sc̄ssima res est ciuiliū sapiētia. et
C Et p̄firmat p̄ qz sit sapiētia: qz cog⁹ diuinariū rerū ē sapiētia
et i hoc distinguit a scia q̄ est tū huanarū rerū / vt pz p. a. tbeo
22. q. i. ar. ij. Sz scia legū / ois et hūanas res tū vīp̄tū / et
iniquitatē expellit. C de ver. iur. enucle. l. i. ergo te. C Cōfir
mat 2. qz vt dicit p̄. d̄o i d̄ regimīne p̄cipū. seipm̄ regere et
summa sapiētia. Sz scia iuris nō solū docet bū seipz regere /
ētr oēs a'ios et totū orbē terrarū. vt of i auc. vt oēs obe. iudi. p
uin. ergo te. CSo. Sācristinuū capif ouob⁹ modis. vno mō ab
solute et simplr. et hoc mō sol⁹ deus est sc̄ssim⁹. Alio mō i gñe
puta i gñe iclarū / aliq̄ est sc̄ssima / et hoc p̄iter accipit duob⁹
modis. vno mō simplr et v̄l p tali gñe. et sic sacra tbeo^m simplr
est sc̄ssima. tbeo^m vō i gñe nālū. Et hoc b̄nt ex obo suo qd
purius et inuolabilius seu imobili⁹ atqz firmitus of alio obo
de^m inquā lumine supnāli nobis reuelatus / v̄l ētr nālī cognit⁹
Sācrū. n. duo significat / purū inquā et firmū. et p̄ significarū
trahit ex greco idiomate / ex latīo vō 2^m. Alio mō i gñe iclarū
nālū practicarū. Et b̄ mō verū ē id qd lex afferit idēra / qz
sapiētia ciuiliū est sc̄ssima / qz est effectus politice q̄ inter pra
cticas eo scloz est q̄ ples ad virtuosaz v̄l a exercitio inducit qz
faciat ethica vel iconomica. q̄to. n. bonum est cōius (vt dicit
dion.) tāto diuinū est et p̄ir sc̄ssima. An̄ pz qz ex hoc nō bz ar
guēs intērū s̄m qz v̄l p̄tia legū sit nobilitior ipa tbeo. s̄z p̄
ziū. CQuāru vō ad id qd rāgir d̄ sapiētia. sc̄idū qz ētr sapia
capif ouob⁹ modis. Vno mō simplr. et sic absolute tbeo^m est i
piētia. vt pbat. s. tbeo^m. q. i. ar. v. et inter nāles sola meta^m. vt
pbat i pbe. meta^m. An̄ tales scie n̄ nec cū aliqz determinatiōe
s̄z simplr vocat̄ sapiētie. Alio mō in gñe. et sic i gñe practica /
scia politice p̄tr dicit̄ sapia. qz p̄siderat altissimas et v̄les cās i ta
li gñe. v̄l ētr vt ad oēs extēdit / oēs i finē v̄lem dirigē. hanc
ētr in gñe virtutū ipa p̄sdētia vocat̄ sapiētia / puer. 10. Sapia
ria ē v̄lro prudētia. quā p̄st̄at apō p̄hos nō eē simplr sapiētia.
Et sic v̄lificat v̄bū legis inductū. qd ētr declarat id qd m̄dici.
Neqz. n. p̄tia legū ille rex^m appellat simplr et absolute sapiēs.
s̄z tū cū determinatiōe dicit̄ qz est ciuiliū sapiētia. Sapiētia
aut simplr of a tbeo i pbe. tbeo^m sapientia sc̄larū. n̄ aut sapia
in gñe. s̄z et hoc sit suprema iter sc̄las eiuidē gñis. CAd p̄mo
vero cōfirmationē r̄s̄idēt qz dupl̄ cōtingit aliqd dicit̄ diuini.
Vno mō qz est ipse deus / vel deo p̄ime cōiuctū et in ipm̄ ordi
natū ordīne supnālī. Alio mō qz est ordinatū i deū nālī et re
more / cū aliqz tū inuolabilitate et imutabilitate. An̄ ētr coꝛpo
ra celestia qz icorruptibilia sunt / et i suis passib⁹ v̄niformita
tē seruāt / ois ab Ari³ / et p̄bi^m ex auct̄ate olum tbeo / diu
na. Quia igit̄ leges inuolabiles eē debēt / et d̄ bis qz nullaten⁹
imutari debēt / ordinat̄ qz multū^m hōiuz / v̄l eē bonū cōitatē
qd finalr tāqz i finē v̄ltimū ordiat̄ i deū. iō leges ois p̄tine no
titiā ois rep. nō aut qz ipse tradat̄ notitiā de deo vel āgelis /
b̄trū / caritate v̄l ḡra et h̄mōi. Que ois supremo mō p̄siderat
tbeo / et v̄l imē^m oeductōs oēs hōies qz magis v̄ligit̄ locū
qz reuebras. iō simplr et absolute sapia sūma / ē ipa tbeologia.
CAd 2° p̄firma^m of qz si cōcludēt. sequet̄ qz ethica eētr sup
ma v̄l sūma sapia. Si qdē ethice p̄tū ē disponē qualr hz qz
seipz b̄n regē. cū tū iter morales politica / et n̄ ea qz vocal̄ ethica
q̄ p̄prie debēt dicit̄ mōastica / sapia dicit̄. vt. s̄. dicit̄ ē. Zoquē
s̄z ibi tbeo ad p̄ncipes vt orator / cui⁹ ē sepi⁹ p excessus loq /
landib⁹ rex d̄ qz v̄ba fac oēs neruū extēdēt. Nihil aut v̄lra
p̄cludit nisi qz politica ē sūma sapia i gñe moralitū. qd. s̄. ētr
v̄l eē d̄clarauim⁹. s̄z ex h̄ nō legē qz sit dignior tbeo^m q̄r oēs
hōies seipios et totū orbē trax b̄n regē regimīne supnālī p̄
dia sup nālī et ad finē sup nālē. q̄ ē de^m b̄ndictus. Amen.
CFinis sc̄oi tractatus de preminētia sacre tbeo
logie p̄ p̄mū tractatū Aduerfarij.

Problemum.

Omnino tractatu quo nūc Adversarius probare q̄ ad decisiones q̄onum Theologalium p̄it leges induci tanquā sumpta ex propria presumptione licētia/aggredit̄ immediate se Theologis in Theologali q̄one de

Lamij's opponere: atq; conat̄ per rōnes falsas auctoritatib; uaria/cunctis persuadere nō esse credendū tales personas ad vulgariū ludum conventūq; diabolicum corporaliter ferri. Sed eas oēs potius diabolicis artibus deludi vt credat̄ se vi gis peragere/que t̄m (vt ipse putat) inveniuntur in somnis. Soluit̄ et post hec rōnes inducias ad probandus/q̄ realiter illuc deponerentur a diabolo/vel et̄ perse corporaliter accedant. Et cur de hac materia plenius pro modulo meo in premisso differerim opere de strigib; intitulo. nō superest mihi nisi primo rōnes eius quas in oppositū inducit in hoc suo tractatu recitatas solvere. 2.º quas inducit bonas rōnes pro nostra vera cōdāfione/a suis impugnationibus defendere/ostēdēdo solutiōes suas nullius eē roboris vel virtutis. 3.º vero quas dā solutiōes suas deductas ex precedentibus reprobare. Proponit igitur primo rōnes septem ad probandum q̄ predicta non vere fiant vt̄ prefer̄/sed sint mere diabolice illusiones. Quarum prima talis est.

Ratio prima pariter et secūda ex his sumpta q̄ dicta de strigibus nec probatur/nec fauent animabus/manifestant̄ contra veritatem infirme. Cap. 1.º

Facta non presupponunt nisi reproben̄. I. in bello. s. cap. ff. de cap. post. l. i. reuer. 10. Sed ista que referuntur non constant neq; probant. vt̄ infra dicam. ergo 10. **Solutio.** Immo probantur omni modo probationis. tam inquam per sacras q̄ per et̄nicas litteras: tam per scientiā reuelatam/q̄ per naturalem/tam per leges et canones q̄ per principia Philosophic et̄ per experientias/vt̄ in premisso opere nostro manifestum est. Et ad dicta tua infra ponenda/infratiam respondebimus. **Secunda ratio** talis est.

In dubijs debet amplecti pars fauens animabus: etiam si durior glo. in cap. Iuuenis. de pōna. Sed negare talia esse vera magis fauet animabus q̄ affirmare/ne forte incurrant homines mala desideria velle huiusmodi experiri 10. ergo 10. **Solutio.** Immo affirmatiua predicata cum debita execratione facti/fauent animabus: vt̄ compertis per hec insidij diaboli/facilius illas eurent: cognosq; quanto maligni spiritus fidem Christi persequantur odio/fortius in ea cōfirmantur fideles: quia diabolus nō nisi veritatem et bonitatem persequit̄. Fauct iterum fidei. q̄ ex ista cognitione curant̄ bi q̄ labe ista infecti sunt/per directos inquisitiones/nisi curā remanent suscipere. vt̄ obstinari/qui de peccatis q̄ sint vel iure presumant inimici fidei/damnant/ debitaq; aduersione puniunt ne alios inficiant/in penitētes in quā atq; relapsi. Pro reuelat̄ et̄ cōtra a malis multis q̄ solent ob hoc pestifero bolum gñe causari demonij auxilio/ hinc in corpora/et maxime p̄peroz: hinc in fruges et̄ in alia re/ p̄ualia bona. Q. aut̄ ex veritatis bulus affirmatiōe sequat̄ periculū mali desiderij/est per accidēs/et̄ vt̄ in paucioribus. Nō est aut̄ ommittēda veritas pp̄ ea mala queraro et̄ per accidēs ea predicata cōtingunt. Alioquin nō eēt predicadū q̄m regulā diuine prouidentie per heremū prophetam p̄m̄is emittat̄ hēre. 12.º mali prosperant in hac vita/boni vero semper sunt in angustijs. q̄m quidē p̄fer per accidēs cōtingere quōpiam ob desiderium adspicēde prosperitatis/ et fugiēde paupertatis aut cuiusuis angustie/velle fieri ma- tam et̄ impium. Nunquā autem talia vera affirmantur/quā

etiam simul predicentur et mala que malis hominibus inueniuntur ex male actis et bona que pijs ac iustis ob patientiam et innocentiam repromittuntur. Unde hēre. etiam ubi supra paulo post subiungit de penitentiis impiorum dicens. Congrega conficitur oves ad victimam/et sanctifica eos in die occisionis. Et quē quo ingebit terra/et herba omnis regionis ficabitur propter maliciam inhabitantium in ea. et infra in eodem cap. dicit Dominus per prophetam cōtra malos. Ecce ego euellam eos de terra sua 10. Sic igitur ad propositum redeundo/ cognita malicia demonij/ nec non multis delusionibus que interueniunt. factorum quoq; sine pre oculis habito: vlt̄ etiam iustitia severissima que contra tales fieri consuevit/a malis aueruntur etiā hi qui fuisse maxime inclinati. Nisi autem hec detegerentur et punirentur accerrime. inualesceret secta ista maledicta mirum immodum. Et huius lubrico prebent oleum qui conantur probare q̄ hec vera non sint: et ob hoc se inquisitoribus opponunt. Sed si inquisitores intrepide fecerint officium suum/ tales etiam qui sic indirecte fautores hereticorum sunt. ita respicere facient/q̄ de cetero proprijs studijs erūt contenti.

Ratio tertia procedēs ex narratoz̄ minori verisimilitudine reprobarur. Cap. 2.º

Talia non sunt verisimilia/ergo sunt reputanda falsa. q̄m Querry experientia verorum sermonū debent cōcordare cū rebus sensatis. Nec credit̄ testibus non verisimilia deponentibus. immo de falsitate suspecti sunt. vt̄ no. in. c. q̄. verisimile nō est. de presump. **Solutio.** Immo sunt maxime veri sūta quo ad intellectū et quo ad sensus/vt̄ oppositum nō nisi ab ignorantibus et a proteruis asserari possit. Cognitio. n. per intellectū q̄ta sit potentia demonij et q̄ta malitia: q̄ seuum sit eoz̄ odij. cōtra Christum atq; Christianos. q̄ insinua sit etiā iustitia dei et sapientia/qua multa magnaq; in mūdo permittit evenire/vt̄ inde plura maioraq; bōa per suam prouidentiam eliciat/cognoscat omnis homo per intellectum q̄ ista non solum sunt factibilia/verum etiam si affirmantur ab his qui se talia expertos affirmant/sunt valde verisimilia. Qd̄ aut̄ non contingant hec in natura/neq; per opera hominum sola/ nec etiam his similia quo ad omnia/nullam tollit verisimilitudinem veritatis/ immo adauget. vt̄ sicut diabolus tam natura q̄ arte longe superior est atq; potentior boletita opera quoq; eius transcendant naturalem hominum facultatē. Et velle metiri que hominibus contingere possunt ad ipsorum hominum virtutis naturalis vel naturalium agentium solas mensuram/solidi profecto hominis est/et superiorum causarum eminentiam/et nihilominus earundem colligationem contingentem cum inferioribus/ignorantis. Et si arguerentur hoc quicquam verisimilitudinis haberet. iam ea que narrantur per Christum et sanctos facta miracula/falsitatis accusaret. Talia sunt auxilia/bi fautores quos ignorantes asserunt sancte fidei Christi/ dum se officialibus fidei opponunt cum suis bisce detestabilibus arguriunculis atq; sabellis. Commentator autem Querry loquitur de demonstrationibus naturalium/ que videlicet apud intel- ce iii

3.º Rō.

Solo.

In Pontinibus de Lamijs.

erum non habent firmitatem nisi concordent cum rebus sensarijs / et ad eas fiat ultima resolutio. Non autem loquitur de his que supra cursum nature possunt occurrere. Is etiam qui (ut pore infidelis) ignorabat ea que nos per fidem cognoscimus circa demonum essentiam / potentiam / atque malitiam / non potuit de talibus effectibus plenam habere notitiam: unde non erat in proposito contra veritatem inducendus. Et nihilominus satis etiam predicta concordant cum rebus sensarijs. pura que quando plures vigilantes asserunt concorditer / hoc vel hoc se fecisse / aut que audierint vel per se viderint ab alijs facta fuisse in cursu / nullus sapiens diceret hec facta fuisse in somnis vel illusionibus / nisi recurratur ad specialem potentiam demonis operantis supra communem modum in fantasia / quod ex parte rei / quid maius est / et minus concordat cum rebus sensarijs / que deservi hominem a demone corporaliter. Unde si hoc non est verisimile / minus illud. Nec haberet demon plene quod operat / casum inquam hominum quantum potest gravissimum per peccatum nisi tantum delusorie ista mala perpetrarentur. cum nemo perfecte possit in somnis incurrere peccatum / sed solum per accidens. Hoc autem non est verisimile apud vere fideles / nisi naturali lumine mentis privati sint / non attendentes malitiam et odium demonis gravissimum in homines descendere. Euentus etiam apertissimi / non verisimilitudinem tantum / sed horum certitudinem preferunt. pura cum se homines a demone deportatos inveniunt longius modico temporis spacio a loco distare / ubi prius resederant. quod non potest nisi virtus que superior est hominis virtute. huius autem rei innumera referantur etiam de sacro proprio testimonia. Sed et modo per hanc. Inquisitorem Brixien. perpetuo carceri damnatus quidam est qui fatetur cum primum ab desperatione se quo ad utrumque hominem diabolo dedicasset (hoc enim primum expectant demones ab infelicibus huius personis) deportatum se longius a loco fuisse per plures dietas. ubi que per tempus solarijs carnalibus cum multitudine magna virosum ac mulierum sociato / necessarium sibi fuisse postmodum / multis diebus iter agere ut ad locum suum reverteretur. Neque enim illis ad sunt demones semper ad vota / maxime in principio Postasie. Non est hic homo fatuus aut idiota / ut non sit ei fides in hoc adhibenda: quod ex nota et gradu facile comprobaret / si aliorum quoque confirmatione ei proparatio spatio non cederet. Est etiam huius nunc depositus circa fide. Sed et alius quidam infelix de terra strigum. qui superiori anno brachio seculari traditus ignique consumptus est Bononie / inter alia factus est in processu / que semel dum ad cursum deferretur cum socru sua / contrigit ipsum inter eundem / Iesus sanctissimum invocare nomen / timore percussus. Et statim in medio iuro se depositum invenit in loco a civitate distante per tres dietas. in qua tamen civitate fuerat ante horam. Innumerabiles horum attestaciones in processibus inquisitorum habentur. Sic igitur ex his liquido constat omni ex parte rure premissam Adversarij argumentum.

¶ **CRÓ 4^a** supra ex hoc que ea que narrant de strigibus: cum opere diaboli perpetrari / soluit. Cap. 3^m.

Que sunt ^{artemagica vel necromantica vel ydr} ^{mantica / seu alia quacumque arte diabo} ^{lica / dicuntur fantastica et non vera. xxvi. qd. v. c. Nec miru} ^{Et multo magis cum ista contingant in personis que facili} ^{ter decipi possunt. prout sunt mulieres ac rustici vilesque per} ^{sona. Item in personis corruptis circa fidem et bonos mores} ^{et appetentes non appetenda: sicut sunt etiam videntes illu} ^{aribus. Jura autem loquentia de aliquibus personis / ha} ^{bent etiam locum in non expressis. in quibus miratur eadem} ^{ratio. ut haberetur per hanc. in. c. Hibil. de electio. ergo et} ^{CSO. Etique que in illo capitulo recitantur et que simili modo} ^{contingunt / fantastica sunt: et multa similiter contingunt in} ^{hac lecta. ut dicuntur et in opere nostro de strigibus. Non ha} ^{tantum delatio corporalis / cum etiam necromantici hanc volu} ^{ntarie a demonibus patiantur. easque per eodem modo} ^{rent in alijs fieri: ut precipue patet in legenda beati Jacob} ^{apostoli. et per ea que specialiter referuntur tempore Pa} ^{tri de Albano et Cecchi Excalani sceleratissimum necromanti} ^{corum facta non longe ante tempora nostra. Sed neque semper} ^{effectus illorum artium fantastice contingunt. ut optime} ^{rextantur maleficia / causate infirmitates ut plurimum} ^{incurabiles: loquutiones appetentium demonum / inventiones} ^{per sepe furtozum / iuxta ea que per ydrumantiam cognita} ^{sunt / et alia huiusmodi plurima. Hec enim et realiter ista} ^{contingunt / et non fantastice / tamen deceptiones subiecti de} ^{ceptor in multis. ut explicatum est in predicto opere. Et} ^{que aggregiatur diabolus magis simplices et rusticos et mulie} ^{res / ex illius malitia pcedit. ut per eos facile deceptos atque} ^{lucraros ob ignorantiam: facilius inde trahat astutos. Neque} ^{enim tam facile diabolo crederent isti vel acquiescerent / nisi} ^{primo perdiscerent ab his qui talia experiantur que multis de} ^{litibus fruuntur ad vora. Sed probodolor his temporibus / vi} ^{ri qui vulgo reputantur alioquin prudentes / in famre ca} ^{ca talia reperiuntur / cives inquam et nobiles diversis generis} ^{quod posset ostendi si opus esset per processum inquisitorum.} ^{immo quod pessimum est / nonnulli etiam qui ordine sacro} ^{sunt religiosi tam seculares que etiam (licet solo nomine et ha} ^{bitu) regulares. Et que sic inualescat. ista labea / potissima cau} ^{sa est quoniamdam iuris doctozum persecutio / quibus prin} ^{cipes / theologic expertes / facile credunt quasi sapientibus.} ^{licet in huiusmodi satis rudes existant / ut pore dei providen} ^{tiam / demonum potentiam atque malitiam et pleraque alia} ^{theologica ad que presens articulus reducitur / ignorantes} ^{et implent allegationum legitimi copia solia / que et in pluribus} ^{non faciunt ad propositum eo que puros actus humanos ha} ^{bent regulare leges humane: non autem diabolicis collig} ^{tas possunt bene cognoscere. sed solum presupposita cogn} ^{itione superioris scientie / sacre inquam theologie possunt pe} ^{nas talibus determinare convenientes. Allegant et doct} ^{res iuris simili nescientia laborantes / eo que talium notitia / a} ^{eorum professione non spectet. Et etiam hi qui sunt de de} ^{secta sunt corrupti circa fidem et bonos mores et appetunt} ^{non appetenda sicut sunt necromantici. verum est. Et pre} ^{terea meritis debent sub iudicio patrum inquisitorum de} ^{tas luere penas. et qui prestant impedimentum / sunt tante} ^{res hereticorum. Non tamen sequitur que si necromantici oc} ^{dunt delusiones et deceptiones / accidant et istis eodem modo} ^{vel univrsaliter. Homo enim similia appetunt / nec famulati} ^{corrupti. unde nec similiter decipiuntur. Non enim illi ut in} ^{tam expresse fidem negant atque baptismum etc. illi comun} ^{ter laborant thesauros invenire / vel ad vora seminas inclin} ^{recusi non vult ut voluptatibus licentius et abundantius per} ^{fruantur talia scelerata committere non verentur. Et hec vni} ^{causarum}

quorum est q̄ viles persone multiplicant in hac terra magis q̄ nobiliter femine priuare viroꝝ per mundum peregrinantius ⁊ mercatorꝝ solatio/magis q̄ alie. Magis. n. hoc sic modo voluptates inquirunt quibus aliunde priuantur. q̄ qui talibus abundant domi. Non negamus autem ⁊ hos perire in multis decepti. vt alias dictus est. Non tamen propter hoc debet eorum testimonium in iudicio repelli. Neq̄ enim propter predictas contingentes quandoq̄ deceptos repelleretur bonum testimonium si deponeret super criminele maiestatis humane etiam tempore cursus admissio. vt puta si cõuenissent aliqui ciues cum actualiter essent in curia vel in iudicio illo diabolico/de principe occidendo/vel tradenda hostibus ciuitate/credo q̄ tunc doctores legiste Duceum nostrõ Adversario consulerent eos omnes esse eosq̄ dicit si facerentur crimen/crudeli nece pleerendas. Sed de crimine lese maiestatis diuine idem idem commissio/q̄ omnium gravissimũ est. c. Emergentis. de heresi. eorum forte quidam parus curarent. ⁊ Adversarius nihil. vt videtur.

Ratio quinta ex hoc sumpta q̄ que facta narrat a scriba in spiritu ⁊ non in corpore sunt/veit. Cap. 4^m.

Quarto loco sic arguit Adversarius. hec oia sunt in spiritu ⁊ non in corpore/etiaz quo ad trã

sum per multa terrarum spacia / ⁊ quo ad multitudinem hominum qui comenire dicuntur. xvi. q̄. v. cap. Episcopi. q̄. 10. Quod si dicatur q̄ hec non est illa secta de qua loquitur capitulum illud. Saltem est ei similis. ⁊ que in vita fieri videntur similia sunt illis que per illam fieri credebantur. Porro capitulum illud damnat omnes non solum credentes illa que ibi narratur fieri in corpore / sed etiam eis similia. Quomodo non negantur esse ista / saltem quo ad transitum medicum etiam super apparentes bestias/quo ad apparentiam vnius principis. ⁊ quo ad conuentum multitudinis ⁊c. Non licet autem a dispositione textus huius per sophisticas argumentationes recedere. xvi. q̄. i. cap. Institutiones. quia scripturas sacrosanciam aliter intelligit q̄ sensus. Intransacti flagitat a quo conscripta est: lz de ecclesia non dicitur/ tamen hereticus appellari potest. xxiij. q̄. ij. ca. Etiam. in fin. C. So. hoc capitulum male intellectum intransacti quatenus hec que ad theologiam pertinent/ pertrahit/ est causa illorum ruine / purantũ eo q̄ in corpore iuris intransacti redactum est/ posse proprium sensum circa illud ita dicit/ vt etiam Theologorum cõmuni sensui se opponant. Sed ad iuristas non pertinet de eo quicq̄ cognoscere/ nisi q̄ alique persone inueniantur ea que ibi principaliter reprobat facere vel pati/ vel credere fieri vel contingere/ debet illis reputari. ⁊ hereticorum pena puniri. Sed quomodo in talibus que narratur ⁊ in quibus inueniatur heresis ad non inueniatur/ ipsi iudicare nõ possunt/ nisi simul sint ⁊ Theologorum est proprium de fide differere/ ⁊ consequenter de suo cõtrario videlicet de infidelitate ⁊ de omnibus speciebus eius. videlicet Apostasia a fide/ heresi / ⁊ simplici infidelitate. Oppositum est enim eadem disciplina. Sacri autem Theologi determinant non esse hereticum tenere talia que narratur de strigibus esse vera prout per ipsos inquisitione indicatur. Et cum his omnibus saluant dictum capitulum concordantes intentionem eius cum verbis. Unde premissis est valde quicunq̄ purus iurista/ Theologorum hoc sententie se opponens/ nõ minus q̄ si minister iustitie iudici se opponeret/ afferens non iuste dñatos. quos ille reos non esse determinauit / causam cognoscens quam minister ignorat esse dignam morte. Licet autem in nostro preface sit obiectio huic plenius satisfactum ex doctrina Theologorum cuncta deducere: nec non a clarissimo pre-

ceptore meo rã in summa q̄ in ope de strigibus: ab auctoribus quoq̄ libri q̄ maleus maleficarũ inscribit. nihilominus pro pleniori satisfactioe facte huicse presentis obiectiois q̄ oportuna huic bolez in exponendo capitulum illõ et hoc in loco deducã.

Ex auctoritate Apli i. d. c. Epi iducra/ bñ delatione. corporalẽ ad locũ quas pres ⁊ in accessibiles humana virtute/ supnaturalẽ esse possibilem. Cap. 5^m.

Primo igitur dicendũ est q̄ quantum ad exempli odionẽ sensum que habet hic bñ super illud capitulum/ multum valet qd ex eodẽ capitulo habet. hoc inquam q̄ dicere talia quo ad delationem corporeã de loco ad locũ/ non posse fieri in corpore/ contradicit illi caplo/ ⁊ auctoritati Apostoli in eodẽ inducere. iuxta sensum que habet in ea Adversarius (qui in non est intentus ab Aplo/ vt alibi dictũ est/ ⁊ infra et replicabit). Presupponit enim auctoritas illa (pur putat Adversarius) Paulum potuisse deferri et vsq̄ ad tertius celũ corporaliter. Alias qm cum Aplis nõ dixisset. Nescio an in corpore vel extra corpus ⁊c. sed potius dixisset. Scio q̄ nõ in corpore/ sed extra corpus ⁊c. q̄ in corpore est impossibile. nisi forte Adversarius gloriẽt ea se cognoscere q̄ circa talia reuelata/ putet Aplm ignorasse. Q̄ si dixerit Adversariũ in illo caplo vel p illã auctoritatẽ nõ bẽri q̄ possint demones deferre bolez corporali: de loco ad locũ ⁊c. si sciret naturales demonum virtutes: que per easdẽ facta sunt scriptura teste/ cõsideraret ⁊ noller suo paruo intellectu dei sapientia in finem metiri/ scrutariq̄ maiestatem/ vt impudẽter iudicaret deũ talia non debere/ aut (q̄ sceleratus est) nõ posse mala pmittere/ pfecto faceret. Voluit autem per inducta exẽpla circa Paulũ ⁊ Ezechielẽ caplm illõ docere/ q̄ possibile e aliquid appere/ nõ in corpore s; in spũ ⁊ in somniõ: vt hoc supposito determinaret illa que narrat ibi quatenus fide rãgũt/ eẽ falsissima.

Quartõ principaliter esse falsa prodere Concilium intendit in. d. c. Episcopi. Cap. 6^m.

Secundo dicendũ q̄ duo sunt falsa ⁊ heretice q̄ principaliter narratur in illo

capitulo. Primum q̄ vera esset deus que apparebat in forma Diane. Sic. n. iuxta errores gentiliũ aliquid numinis puraret extra vñũ deum. ⁊ pñr pluralitas deorũ astrueret. Scdm est q̄ bolez conuerterent in deos: q̄ tam herodia q̄ Dianam prius fuisse feminas ab oibus credebant. ⁊ in deos postmodũ esse conuerfas. hõis aut/ duo alia falsa ⁊ heretica connectebant. Primum est q̄ putabant hõc fieri a bono spiritu. Deos em putabant bonos esse spũs ipsi gentiles. qd iõ est hereticũ: q̄ qui putabant oĩ/ multas deceptores faciebant/ ⁊ in multis deprehendebant esse mendaces atq̄ maligni. hoc aut deo ⁊ sanctis spiritibus cõuenire non põt. Scdm est q̄ se vocari credebant ad seruiendũ ⁊ obsequendũ numinibus illis. Cetera vero in caplo/ introducunt quidem vt ordo narrationis eorũ que de mulieribus dicebant/ per se ete haberet/ non aut vt impossibilia conferent aut declararent/ nisi quatenus erãr predictis pñmctõ q̄ vere impossibilia sunt ⁊ illa credere/ confirmant in fidelem. Et propter hoc capitulum illud in fine concludens/ non reasumit eũra que narrauerat quãdo sententias damnationis pronũciat/ sed ea rãntã excrãndo que principaliter intendebat/ quasi dicit

Ratio quinta.

In Ponzinibium de Lamis.

finiriue determinas dicit. Quisquis ergo credit posse fieri aliquam creaturam aut in melius aut in deterius/aut transformari in aliam speciem aut in alia similitudine nisi ab ipso creatore qui omnia fecit et per quem omnia facta sunt/infidelis est et infideli deterior bec ibi. In hac autem determinatione clauditur quod homines non possunt conuerteri in deos: et consequenter hoc sublatum non sequi pluralitatem deorum quam supra in eodem capitulo ostenderat ex narratione illarum muliercularum inferri. Et tantum propter hanc opinionem deorum pluralitatem declarauerat eas a recta fide deuiare/et errore paganorum inuoluit: et non propter alia que prenarrauerat. Illam enim sola rationem assignauit quare inquam errore paganorum diceret eas inuoluit subdens. cum aliquid diuinitatis etc. Similiter quando circa finem dicit quod qui talia credit et his similia/fidem perdit etc. ne forte quis putaret intelligendum hoc esse de omnibus que premisserat/subiungit. Quisquis ergo etc. q. d. Qui hoc et quod in eo clauditur prout supra explicatum est credit/infidelis est/et pagano deterior. Ex hoc autem dicitur pagano deterior/quod prius erat per fidem illuminatus: quod paganus adhuc non habuit. Impossibile est. n. et per dei potentiam quod in verum deum hofes conuertantur. Et illi tamen potentie subdit/boles deos facere/sem denotationem tamen et similitudinem sic dictos/est in supernas stelligenias que curam hominum inferiorum est vniuersale habere videntur. Ab vniuersali quippe rerum provisione/nomen sumit deitaris sem Dion. xij. ca. de diuinitis nobis. quauis est paganorum plurimi non putarent deos omnes esse incorporeos/sed eos plures in similitudine hominum corporeo/et sola que parte diuersos autumaret. vt etiam narratio capiti huius ostendit. Intelligitur autem non posse creaturam vnā in alia transformari nisi per dei potentiam quantum ad transformationem substantialē nulla committente corruptione. Sic. n. proprie puerio solum dicitur. Ad. n. vna creatura per sui corruptionem et non vnam generationem mutetur in aliam/omnino coicet in mā/nō est impossibile in natura. Eadem quippe mā que prius fuit sub forma asini. potest esse postea sub forma bouis. et vice versa (scilicet improprie) asinus mutat in bouem. Quod est modo non potest quicquam in celis celestibusque creaturas mutari/et minime in deum. quod bec non sunt generabilia aut corruptibilia. Ad. v. vna species pura vnus homo mutetur in aliam/ita quod puerrat in illam. pura in carnem/non media generatione. hoc est soli deo possibile. vt dictum est. De his autem transformationibus et persionibus quibus tota vna substantia creata in aliam totam vel meliorem vel deteriorem conuertitur/intrudat caput. Et in hoc errabant pagani/putantes boies mutari in bestias. sicut exterminarunt socios Diomedis alios quod in aues/alios vero in lupos esse conuersos. et sic in deterius transformationem esse sortitos. Et aliquos boies in meliorem esse mutatos puta in deos. vt dictum est. Non loquitur autem caput de mutatione accidentali pura de sano in infirmum/de calido in frigidum etc. Has enim mutationes non solum deum sed etiam creaturas posse causare/nullus dubitat. Unde capitulum vt has excludat/dicit in aliam speciem. hoc est in aliam naturam specificam. licet forte non intelligat etiam esse alia res sem ipse sed solum sem indistinctum in eadem specie. puta si vnus homo conuerteretur in alium hominem: quod solus deus facere possit. Potest etiam hoc quod dicit aliam speciem/interpretari aliam figuram. bec enim eo quod signum proprium speciei sit/etiam species nominat. Videmus enim omnia que diuersa sunt sem specie in corporalibus/esse quoque diuersa sem figuram. Vnde postea subdit. Et in alia similitudine que vix prouenit ex diuersitate figure. Neque enim potest demonē facere quod aliqua creatura vnus spiritus habeat figuram alterius. pura quod homo habeat figuram asini/vt per hoc vel sit asinus. vel similibus asino. Potest tamen facere quod homo appareat asinus vel alia bestia/nō per mutationem factam in boie illo/sed per mutationem factam in oculis intuentium. vt sepius dictum est in prefatione opusculo de strigibus.

Item/interpretari aliam figuram. bec enim eo quod signum proprium speciei sit/etiam species nominat. Videmus enim omnia que diuersa sunt sem specie in corporalibus/esse quoque diuersa sem figuram. Vnde postea subdit. Et in alia similitudine que vix prouenit ex diuersitate figure. Neque enim potest demonē facere quod aliqua creatura vnus spiritus habeat figuram alterius. pura quod homo habeat figuram asini/vt per hoc vel sit asinus. vel similibus asino. Potest tamen facere quod homo appareat asinus vel alia bestia/nō per mutationem factam in boie illo/sed per mutationem factam in oculis intuentium. vt sepius dictum est in prefatione opusculo de strigibus.

Cetera que in capitulo illo referuntur/falsa quidem se non impossibilia etiam demoni plura censent. Cap. 7. Tercio videndum est quod alia que in illo capitulo narrantur puta de delatione corporali super bestias. i. super demones in formas bestiales se transformantes/per multa terrarum spacia de visione multitudinis hominum/illarum etiam diuinitatum quibus ibi fit meritumque obsequium eiusdem exhibitis. dicuntur quod esse falsa/nec vere strigisse/ sed in somnis et in spiritu tunc illo et mulieribus illis. sed non dicitur ibi nec est verum quod sint impossibilia demonum/aut quod creditur bec posse fieri a demone sit infidelis/quod non reperitur/que conclusionem infert dicitur. Quisquis ergo etc. nec in ipsa illata conclusionem clauduntur/ sed neque in ratione qua mulieres ille omnes eis credentes dantur quod a recta fide deuiarēt et errore paganorum inuoluerent. vt patet ex vobis capiti. In opusculo est nō declaratum est per sacra scripturam scriptosque doctores multa talia posse fieri virtute demonum. Unde sequitur quod si sic intelligeret capitulum illud/vt isti viri sentiunt et exponunt/esset periculosus in fide/fiducia et isti periculose loquuntur dum dicunt talia non posse corporaliter accidere. et reclamandum esset tale conciliū et si generale fuisset. Immostrice ad cuius finem cum sit caput ecclesie et pedes eius inuoluitur cetera fidei determinatione/vt bene examinaretur. hinc exponeret et declararet interio spiritus in illo/et nō male sententiā sicut et isti boies cōpescendi sunt per ingitrosos vt meli loquamur in ista mā que facit aduersari. Exponenda est autem interio spiritus sancti in capitulo illo preterea cōformiter ad sacras litteras et non eas. Ceterum respiciendum quoque est quod non bene ex auctoritatibus sacre scripture in eo inductis quod predicta non possint per demones fieri. Sed determinat capitulum illud diuinitus inspiratis scriptis pariter quod talia de facto falsa tunc fuerunt/que mulieres ille que si vere conrigerint referrebant. et quo deludebant ostendit/quod (ingit) putabant in corpore fieri quod in somnis vel solo spiritu experientur. et quod possibiliter talis delusionis ex quorundam experientia/que multa videntur in somnis que in vigilia nunquam sunt visa. vt facile potest inferri/ quod si bec per resolutionem vaporum ascendentiū ad cerebrum prius a natura causari/commouendo spiritus imaginationis/multum magis virtute demonum/cui corporalia omnia inferiora quo ad modum locale subiacent ad nutum. Potest. n. in imaginatione et melius et fixius determinare spiritus/ vt bec vel illa magis determinat reperiret put vult/ vt videtur seu imaginari magis appareat vix sint/que in somnis cōtingat/vel alio modo infra declarando/ spiritus deludere quod alio putarent sic euenisse sicut apparebat. Ceterum probat autem dictum capitulum per exempla sacre scripture tam in Paulo que in Ezechiele/ quod alia visio ab eis que per oculos corporeos exercere haberi possit/ sine per imaginationes vt in Ezechiele sine intellectu vt in Paulo. Non est autem intelligendum verbum Apocalypsis quod ipse nesciret an videret in corpore. i. per oculos corporales que vidit in raptu/aut nesciret quod non esset raptus corporaliter in paradysum hunc. n. sensum falsum et erroneum habebat quidem iudeus vt fert. Diuus Hieronymus in plogo super Danielē/que sensum reperbat Diuus Augustinus super Genesim ad hanc/ sed vt Augustinus ibi exprimit/nesciebat an alia sua esset per hunc in corpore/vel certe leporeta. vt approbat et. a. Tho. verit. q. 13. ar. 5. et. 22. q. 175. ar. 6. Potuit

Poruſ enim utroq; modo ſe habens Paulus raptus/ ut determinant ſancti Doctores/ ſed neſciſ quo modo factu id fuerit. Communis tñ opinio doctoz eſt q; anima per eſſentiam eſſet in corpore/ & corpus i domo Jude/ ubi ſuenerit ei Ananias. ut of Act. 9. Sed rã ſomniantes q; predicto mō imaginariē vel intellectualiter videntes/ cognoscūt poſtmodū cum in ſe ſunt reuerſi q; prius corporeis ſenſib; ralia non videbant/ & q; alius eſt corp; ſtatus in vigilia. & aliud ſunt in tali abstractione vel raptu. Et q; q; vident vigilantes/ vera ſunt. que vero dormientes vel in raptu/ ſunt vel falſa ſicut in ſomniſ viſa/ vel ſimilitudines falſi ſunt in pluribus. ut in viſione imaginaria a malo ſpū cauſata & excitata/ vel ſimilitudinē verorū ſicut in viſione imaginaria cauſata a bono ſpūritu/ vel certe eſt vera ſed intellectualia/ ſicut que videntur ſupernaturaliter per intellectū a deo.

¶ Pluribus modis contingit aliquid in ſpūritu cognosci. Cap. 7^m.

Sed quia ſcelerata ille mulieres aſtruebāt poſt modū in vigilia q; iſta ſibi vere/ contingerent que narrabant/ nō poterant ſim; predictos modos in ſpū ralia videre. Et ppterca ſciendū eſt quare q; vult. poteſt aliud dici cognosci in ſpū. Alio modo ex parte ſubiecti. q; v; ille qui videt/ per potentiam vel ſimpliciter vel aliquo mō ſpūalem videt/ & non per corporeos oculos. Et hoc contingit predictis duobus modis. v; per viſionē intellectualem/ et per imaginariā. Intellectus em̄ viſ anime ſimpliciter ſpūritualis eſt. ¶ In^o aut imaginariū que corporeo organo opus eſt in ſuis operibus/ que tñ prius ſerminat ad ſpēz ſine materia nati/ rea corporeas reſpectantes/ non aut ad corpora iſta vel corporeas ut in ſe ſunt/ ſicut faciūt ſenſus exteriores vna cū ſenſu eoi. Alio mō aliquid of cognosci in ſpūritu ex parte obiecti/ q; v; id quod cognosci eſt vel ſimpliciter vel aliquo mō re ſpūalis. Et conſequenter hoc eſt contingit duobus modis. Alio mō q; id quod videt. in ſe quidē eſt quoddam ſpūale/ ſed apparet corporalib; oculis ut corporeū. quo mō demones & anime ſeparate q; q; apparent in ſimilitudinem hoſm tam in ſomniſ vel abstractione ſenſuū/ q; etiam in vigilia. Et in abstractione ſenſuū ſit per ipſealem aprationem ſpecierū in fantaſia opere ipſius ſubſtantie ſeparate. In vigilia vero per virtutē eiſdem ſpūalis creature cōdē ſando ac eſt in formas corporeas & viſibiles/ eſt in nocte q; q; luce cauſata per aliq; lucidum corpus virtute ſupernaturali ſimiliter apparet/ tunc non ſemp tale corpus luſinoſum apparet ſed ſolū lumen eiſ/ operante ſic eadem virtute nature ſpūalis pro voto. Et hoc mō mulieres ille ſcleratiſſime videbant in ſpū diabolū in forma Diane vel herodiadis vel eſt aliarum perſonarū. Alio mō q; id quod videtur eſt in ſe quoddā corporeū & ut corporeū videt/ ſed non ralis figure vel forme qualis in ſe eſt. ſed alterius. Quo ſit ut nō illa res q; eſt/ ſed alia videat. Quod contingit cōter fieri nō per bonos ſpūs ſed opere demonum. eo q; tales viſiones ſunt cōter deceptoz. Poſſunt tñ & a bono ſpū fieri ralia/ bona intentione rectoz; ſine pro dei voluntate. Sicut beatus et Clemens papa ſuis orationibus impetravit ut in oculis Siſini miniſtroz; eiſ/ cōſina videret eſſe perſona Pontificis qui ligaret

& traherent; q; miniſterio bonoz angelozum factus eſt nō eſt oubirandū. Sunt aut; bec in oculis intrinſecum/ pſtrigendo tal; q; alterando oculos illos/ ut alr res appareat q; in ſe ſit. Et hac ratione viſio bec preſtigiū nominat. Quo etiam mō demones reſpore beati Macharij pſtigiabant oculos intrinſecū quendam mulierē/ ſic ut videret eis equa eſſe nō mulier. oculos vō beati Macharij pſtigiare non valuerunt/ ſed ſemp ſibi viſa eſt eſſe mulier nō equa. quam tñ ſibi cognati mulieris pſtabant curandā/ ut equas. A qua eſt deluſione/ vir dei precibus liberauit eoſdē cognatos. hoc igit; modo eſt mulieres ille de quib; in. v. c. Epi. ſermo ſit/ diaboli ſam ſacte captivę/ ab eodē deludebant/ ut videret eis eſt vigilantibus videri multa q; non eo mō erant quo videbat ab illis. Unde non mirū ſi ſe pſtabant eſſe q; q; in loco ubi non erāt/ portari eſt ad diuerſas partes & regiones/ cum domi forte reſidebant q; q; immobiles. Sicut enim pōt demon per preſtigiū facere q; videat id quod eſt coloratū vno colore/ eſſe coloratū alio. & quod eſt vni^o figure/ eſſe alterius. ut p; in ſupradicto exēplo de muliere que videbat equa ſic pōt per preſtigiū facere q; aliq; ſibi videat moveri vel deportari/ qui tñ quieteſcit. Sicut. n. color eſt propriū viſus/ obiectū/ ita figura motus & quiete/ cōia ſunt. ut docet ¶ 2° de anima. Volens igit; v. c. Epi. ondere q; ille mulieres decipiebant/ dum putabāt per oculos corporeos naturalr videre quod tñ non vere videbant/ preſtigiū plures eſſe videndi modos quibus ille poterāt deluſione diaboli dementari. q; contingit aliqd videri aliter q; ſit tam in ſomniſ ut experimur/ q; in viſu. ſ. interiori p formas imaginarias vel eſt intellectuales. q; etiam in ſpū predictis duobus modis extremis. Quoz illū q; eſt ad rē in ſe penitus ſpūale/ exſiſte p apli auctatē qua dicit; angelū ſathane rã figurari ſe i angelū lucis. Eos vero modos qui p imaginationē ut diximus v; per intellectum perficiunt/ exēplis inductis de Ezech. & Paulo manifeſtauit.

¶ Applicatio predictorum ad preſentem de ſtrigibus conſiderationem. Cap. 8^m.

Quod ſi quiſpiā ex dictis arguat q; pari mō pōt conformiter ad cap^m illud cōcludi q; bi q; ſunt de ſecta ſtrigū decipiant a diabolo/ putantes ſe portari ad longinquas partes/ & multitudine perſonarū videre/ quare afferunt cōvenire cum Dña ludu comedere/ bibere/ luxuriari/ & alia q; narant facere/ & tñ iſta non niſi pſtigiōſe vel apparitione demonū eis cōtingant. ¶ Reſpondeſ q; diabolū ſic poſſe mulieres iſtas decipere ſicut illas tunc deludebat/ nō eſt negandū. Sed q; nō ſic deludant/ quo ad multa q; ab eis enarrant/ ex duobus ppenditur. Primum eſt eventus quo ad corporale delationē ad longinquas partes. eo q; plures pſone lōgins deportate & in loco diſtāri derelictę ſeruntur clariffimis & multiplicib; testimonijs. Multoties eſt viſa eſt multitudo ſic ludentiū ab alijs q; non erāt in illa ſocietate/ & cū eiſdē ſermo habitus/ ut p; exēpla eſt viuentiū oīdimus in ſfato ope. S; & in agro Belg. (ut ſerf) accidit dieb; nſis/ quedā in loco eminentiori poſitus nocte videre pſuſa luce multitudinē velociffime per viā inferius ambulare/ in q; cognovit pſos pſonaa/ & ab eis cognit; fuit. Sed p; timore inſoliti ac pſternā

In Pontinibium de Lamis.

Is illi occursum/nihil eis loquor est. Postera vero die una mulieram illam currere ei dixit. Hac nocte fuisti in magno periculo. quoniam illo in loco nos vidisti currere. Caue ne de cetero tali hora ibi inueniaris. Hoc autem non potuisset saluari sic ut presertur euenisse/ quod vix recordarentur et conuenirent in talis rei notitia nisi non vere ibi ambo fuissent nisi forte dicitur quod omnes homines pariter deludantur et somniant: et quod semper diabolus sit intentus fantasmatum hominum transformare/ ut conueniant in imaginacionibus rerum quas purat in similitudine experiri. Quod asserere non nisi delirantis hominis est. Secundum est diuersa versari hostis decipiendi ratio vel causa. Nam mulieres illas de quibus dicitur. Episcopi loquuntur/ ad hoc solum deducere volebat/ ut puraretur Dianam vel etiam Herodiam esse deas/ et consequenter infidelitate et erroribus paganorum illas inuolueret quod esset aliquid veri numinis praeter deum verum verum opinari. Quod quidem facere poterat et melius decipiendo eas per prestigium et appariciones diabolicas/ quo minus perpenderent se decipi quo vigilare se cognoscebant/ quod per imaginarias visiones aut in somnis/ et quod etiam per realem delationem. Satis enim illi erat/ loca quasi distantia praesentare/ in quibus multitudo et societas magna videretur/ apparet diabolo praetendentes personarum figuram ut supra dictum est. ut sic facilius suspensio fanguine persuaderent veram esse deam cui tor personae oblectarentur ut de cultu quoque illam diuino prosequerentur. Has autem personas de quibus nunc sermo est/ inclinare diabolus laborat/ ut per voluptates corporales sic eas sibi constringat amore/ ut non timeant aut vereantur fidem christi atque baptismum abnegare/ ne tor oblectationibus priuent/ et deum multis subiciant/ infligendis penis. ut supra in opere nostro/ prolixo sermone declaratum est. Unde veras et non prestigiosas delectationes tam cum demonibus in forma humana apparentibus quod cum hominibus ad ludum partiter deportatis ministrat. quod non tam facile posset et ad manum nisi eas corporaliter vno in loco cogeret. Et quia per se non possent tor ex tanta distantia aut tam cito conuenire/ portat eas. Pro qua ille delatione consequenda exhibent obsequia sacrilega vnguentorum et aliorum signorum que ad pacta federis iniqui pertinent inter ipsas et demones. ut ex omni parte ipsarum animas illaqueatas teneant. Mater igitur quod non est similis ratio vtriusque casus. Et propterea nulli mirum esse debet si non potest ab his ut a similibus argumentum trahi. Delecta quippe cum esset malitia demonum in prima illa delusione per vigilantiam sanctorum episcoporum et sacerdotum/ manum ad fortiora Diabolus misit. et aperte se Christi hostem patefaciens/ auertere ab eo conatur fideles ipsos per exhibitionem et procuracionem delectabilium. Ideoque nunc inualuit ista pestis/ ut dixerit in quadam conacione Diabolus qui in forma Principis apparebat (ut retulerunt qui affuerant nonnulli ab Inquisitore deprehensi). Satis omnes bono animo. Neque enim elabentur anni multi quod numero superabitis christi fideles. Quod optime Diabolus obrinet susfragio Aduersarij sibi quoque similibus. qui se patribus Inquisitoribus opponunt/ dicentes hoc esse delira-

menta/ sicque sceleribus bis apostatis fauent/ et in rebus suis indirecte confirmant. Nisi enim praesertim dicerentur patres inquisitores horum molestissimum quorum sepe principes tanquam sapientum suasionibus inclinari denegant auxilia inquisitionis officio debitas. eorumdem feruentium Inquisitorum zelo secura haec esset penitus deleta/ vel certe extra fines christicoliarum paucorum fugata. sicut omnes alij heretici quoque occidentalis omnis plaga christicoliarum plena erat/ ex Italia finibus expulsi sunt opera strenuissimorum christi militum patrum Inquisitorum sequentium vestigia fortissimorum Principum atque Ducum praeter ceteris Patriarchae Dominici. qui primus in partibus tholosanis et abigentium sanctissimo hoc officio functus est. et victoriosum arbiter Petri martyris primi Inquisitoris in Italia/ superius. postmodum luce clarissime ac profundissime doctrinae praesertim angelici doctoris. Theobaldi de Aquino/ qua omnis hereticorum infestatio tenebraeque penitus aboluitur sunt.

Circa in solo ipso aliqua fieri contingit duobus modis: quorum vnum dicitur Episcopi tantum prosequitur. Cap. 9.

Sciendum est quinto pro clariori etiam explanatione praedicti capituli. quod aliqua contingere in solo spiritu potest intelligi duobus modis. Vno modo quod nullatenus fiat in corpore vigilando sicut ea que accidunt in somnis tantummodo. et que sola imaginatione vel extasi videntur fieri. Alio modo quod licet aliquoties fiat in vigilia/ non tamen fiat naturaliter tantum in plena vigilia/ sed semper aliquid interuenit opere diaboli confectis modis supra declaratis. scilicet vel per prestigium vel etiam per demonum apparitionem in corporibus assumptis. Verbis ergo praedictis. quo dicit ea que ibi narravit quod intelligenda sunt in solo spiritu aut in somnis facta/ intendit hoc secundo modo. non autem primo. Quod quidem probatur primo/ quod primo modo non potuisset sic eas deludere/ ut vigilantes postea/ putarent se solutis sensibus fecisse/ que in somnis vel extasi seu in rapto tantum per visionem seu imaginariam acciderunt. Cognoscit enim naturaliter homines dum vigilant differentiam status vigiliae atque somni: extrahere/ et corporee visionis. Nam differentiam inter vigiliam et somnum/ nullus est qui se cognoscere non experiat. Cui etiam cognitioni ratio suffragatur. Nam cum idem sit sensus somni et vigiliae sicut philosophum in libro de somno et vigilia/ sicut vniuersaliter omnium corporum est eadem cognitio. et nulla sit certior cognitio apud nos quam sensus exterioris circa propria sensibilia. ut habetur. 2. de Anima/ propter quod etiam circa haec non contingit sensum errare/ sequitur quod quilibet certissime cognoscat differentiam status quando vritur sensibus corporeis ab omni statu quo eis non vritur/ siue dormiat siue quomodolibet extra se fiat. si tamen sit sanus corpore. Differentias quoque status dum quis pariter vel non patitur extasim/ dubium non est quin eadem ratione cognoscat qui talia partuntur. Unde etiam Ezechiel cognouit differentiam status de quo dixit se fuisse in visu in Ierusalem seu in spiritu/ a statu plene vigiliae quando hoc referebat. Et quando sic fuerat in spiritu/ non est putandum quod crederet se esse tunc in corpore in Ierusalem

Jerusalem. deceptus enim fuisset. quod non est con-
cedendum illatenus in prophetia Domini. Nullie
res autem ille parabant se transferri corporaliter.
perficere quoque vigilantes quecumque narrabant/et
dum essent postmodum in plena vigilia/boc ipsum
vere factum predicabant. unde facile patet quod non
simpliciter in somnis aut in raptu eis hec conringe-
bant. Secundo etiam probatur hoc idem. quia si ca-
pitulum veller quod ille mulieres deluderent et in som-
nis et in spiritu simul/boc esset impossibile/nisi ad mo-
dum quo angelus apparuit in somnis Ioseph aut
etiam Petro extasim passus. et tunc optime cogno-
vissent mulieres ille quod visio fuisset solum imagina-
ria sicut illi cognoverunt. Si vero capitulum inten-
deret quod boc accidisset vel in somnis tantum/vel in
spiritu tantum. tunc falsum poneret capitulum dum
in istos opinantes utriusque modum delusionis astruit
interuenisse. Si vero mulieres quasdam intenderet
in spiritu vel raptu delusas/quasdam vero tantum
in somnis. tunc quelibet per se cognovissent in vi-
gilia demum posse differentiam status. ut dictum est.
Unde exponendum est quod d. ca. tantum voluit insi-
nuare per hos duos modos magis notos in scriptu-
ra/modum in genere quo aliquibus videatur vere
aliquid fieri/quod tamen vere non fit. Sub quo ge-
nerali modo/nō nisi duobus his specialibus modis
scilicet per prestigium vel apparitionem spirituum in
corporibus assumptis contingit homines sic posse
delectari/ut parent in plena vigilia constituti sic se res
habuisse sicut eis videbatur dum deluderentur. Et
sic habetur sensus spiritus sancti in illo capitulo. quod
hic sensus solus est verus. ut deductum est. Verita-
tis autem et non falsitatis auctor est spiritus sanctus.
Non est autem generalis etiam concilii determinatio
tanti ex aere necessitatis fidei vel auctoritatis/
ut verba eius que obscuritatem habent/et falsa ma-
gis videntur quam vera/non suscipiant expositionem
qua trahantur ad sensum verum. quando quidem
sacra etiam scriptura que maioris est auctoritatis
interpretari possit. Signum autem quod maioris sint
auctoritatis sacre literę quam concilia in hoc haberi
potest quod quaquam ineptum quid/vel contra natu-
ralem experientiam/et supernaturaliter factum/lite-
re sacre narrent. ut puta loquutione asine barlaam
aut serpentis. Sic tamen tenemur credere/quod here-
ticus statim esse convincatur qui talia negaret esse
uisse. Non sic concilio tenemur adherere quando ta-
lia/propria et non ipsarum sacrarum literarum au-
toritate narrentur/aut facti declararet. Et quia et
minori auctoritate provenit quod non obstante quod pa-
pa vel ecclesia seu etiam generale concilium quomodo-
documque pronunciet sollemniter aliquem esse san-
ctum et catholico sancto ipsi ascribat/non pro-
pter hoc obligamur tenere quod sanctus sit/licet hoc
ipse credendum sit. ut dicit sanctus Thomas in quo-
libet. 2. 2. artic. 16. Si vero in sacris literis tale quid
de aliquo pronuncietur/hereticum esset oppositum
opinari. Sicut de Lazaro. de Zatrone. de Apostolis
quibus dixit Dominus. Ego dispono vobis sicut de
spoliis tibi pater meus regnum etc. Hoc autem ex
alia causa non provenit nisi quod hoc ad supernatura-
lem cognitionem pertinet in qua solum concilio cre-
ditur ubi fundatur in sacra scriptura. et precipue de

impertinentibus ad fidem. Sacre vero scripture ne-
cessario tenemur in omnibus absolute credere. Et
ergo possibilitas delationis corporalis hominum a
demone habeatur potius ex sacris literis quam oppo-
situm. quinimo lumine naturali cognoscatur. ut
sepius in superioribus est deductum/etiam si concilium
aliquid asserat tale quid pro aliquo tempore
vel aliquibus determinatis personis non contrigisse/
se/non propterea putandum est esse determinatum
quod id sit impossibile factum. immo quod plus est/non
est illi (iuxta ea que supra inducta sunt) sic indubie
adherendum/dum inquam asserit effectum quid contra
id quod scimus esse possibile/ut non possimus opi-
nari oppositum. Nisi enim comprober illud per sacras
litteras/censendum est tale quid a concilio censeri
probabiliter potest tenendum quam sub necessitate fidei. Quod
quidem circa predictum articulum corporee dela-
tionis in illo capitulo negatum sit. nec illud credere
vel non credere factum/ad fidem spectat/sicut spe-
crant illa quatuor de quibus superius dictum est. d.
c. principaliter intendere/et quod ab errore in talibus
anertere conat Christi fideles/ne fiant pagani de-
teriores.

Non determinatur in. d. c. Episcopi esse impos-
sibile illa fieri corporaliter que quandoque con-
tingunt in somnis. Cap. 10^m.

Sciendum est ultimo pro eo. cap. declarandum
quod in eo non determinatur esse impossibile talia omnia fieri corporaliter. ut igno-
rante purat Adversarius. Nam quod dicit (cum
mentem cuiuscumque mulieris ceperit/et hanc per in-
fidelitatem sibi subiugaverit/illico transformat se
in diversas species personarum et similitudines etc.)
non fit accipiendum est/ut illa coniunctio (cum) ha-
beat vim inferende necessitatis antecedentis huius
dicti ad consequens/ sed contingente seu possibili-
tatis tantummodo. Intendit enim quod possibile est de-
moni tales mulieres deludere tali modo. Unde si asse-
rant se vere et in corpore depositari ad servendum dia-
ne tanquam vni earum/nō propter hoc credendum
est quod vana dea sit. et ei vel herodiadi ab aliquo ve-
re servatur ut domine. Cum enim hec falsa sint ut
edocet fides/oporret de necessitate dicere quod talia se
credentes experiri/deludantur a Diabolo falsitatem
omnium primo satore. Si vero nō dicantur aliqua
contra fidem et ob hoc impossibilia esse vel fieri: sed
potius asserantur ea que facile possunt contingere/
puta quod multa fiat in opprobrium fidei dum eidem
fidei baptismoque renunciatur/et quod ad hoc portetur
a diabolo. ut facilius et sine timore in loco semoto per
multitudinem fiant: non est hoc negandum ex inren-
tione capituli illius. Immo si ratio iuncta experien-
tie convincat quod diabolus hoc modo sue melius ma-
licie satisfaciatur/non est contra capitulum illud quod sic
fieri vel evenire credatur. Et ideo si talia denuncien-
tur et rebus confirmantur de visu: et ab his preci-
pue qui expertos se asserunt hec omnia vel similia
non minus hec a iudicibus fidei credenda sunt/quam ex
similibus indicibus tantum moti sancti Doctores cre-
diderint minus credibilia. puta quod datur incubi ac
succubi demones. ut in libro nostro deductum est.
Et eo precipue quod determinationes conciliorum cir-
ca fidem/theologorum proprium est declarare quo

In Ponzinibium de Lamis.

intelligi debeant / et non canonistarum / et minus iuristarum. Et ideo si patres Inquisitores qui communiter profundissimi theologi sunt iudicent talia non contradicere predicto cap. non pnt iuriste absq; nota remissionis se eis opponere. Debet enim vnus quisq; gradu suo contentus esse / et suarum virum mensuram non excedere. Adito que diximus in primo opere nostro / incertum inquam esse an particulare vel generale fuerit illud concilium. an rite congregatum / vel etiam confirmata decreta eius per sedem apostolicam. quis auctor. quo tēpore. cum precipue inter concilia Generalia non annumeret. di. xvi. c. primo. Unde si liber sine certo auctore ex hoc ipso computatur inter apocryphos. multo magis Concilium predictis conditionibus incertū. Nec auctoritas Gratiani sufficit / vt eidem fides indubie prestari debeat: cū multa alia que refert inter palles computentur. Quod si etiam gērale riteq; congregatum / et confirmatum concilium fuerit / nō admittitur cui libet reclamandi facultas ad apostolicam sedē. vt supra probatū est / vt eius verba obscura / et que errorū occasio esse pnt melius declarentur / et exponant sibi debitū sensum. Sed et plures Pontifices declarauerunt inuenti modo talia / copozaliterq; fieri iudicant patres Inquisitores. immo processus eorū iudiciaq; confirmauerunt atq; sententias contra tales personas sceleratissimas. / et vt executioni mandarent. fauorem impenderunt. Sicut nuper etiā Clemens viij. precepit dño Governatori Bon. vt daret omnē fauorem patri Inquisitori Parmensi contra quosdam infectos heresi strigiat. Et breue incipit. Accipimus non sine animi etc. Hos aut dicit patres inquisitores in cursu plurima nequissima in oprobrium fidei committere / quorū gratia heretici iudicantur. Non potest ergo dici q; talia sicut tantū in spiritu aut in somnis sibi intentionē / et intellectū. Adversarij. Alias in somnis quis incurreret heresim. qd est falsissimum / cum nec etiam minimū peccatum in somnis per se committi possit. Immo sequeretur q; ppa qui contra predictos fauorē prestat inquisitoribus vt diximus / et non nisi aplica auctoritate. iam vt ppa erraret / immo faueret errantibus si contra determinationem concilij patres inquisitores sentirent. Nulla ergo concilij. cuiuslibet determinationis predictis inquisitorū iudicijs adversari potest. Sed qui eis potius aduersant / manifestissime fauer hereticis / et fidei catholice inimicis. vt ex premisis clarissime constat. Et cum addit vltimo adversarius non esse recedendum a dispōne textus illius per subtilitates sophisticas / et argumenta. verū est. Sed intelligitur a vera / et bene intellecta dispōne textus. qualem ipse non possidet intellectu / vt prolixè satis deductum est. Auctoritas etiā quam allegat ex. c. quidam. xxiiij. q. iiij. licet non sit ad propositum / qd loquitur solū de sacris literis noui ac veteris testamenti / inter quas non annumerant determinationes conciliorum neq; ad earum auctoritatem attingunt. vt supra deductum est. tamen adhuc dicitur q; predictum sensum quem dedimus / flagitat a nobis spiritus sanctus. vt diffuse supra pbauimus. nō autem sensum quem dedit Adversarius: immo est ei aduersus cum sit falsus / et ad heresim deducens. vt etiam infra tangeremus.

Et Rationem terram ex presumptione iuris assumptam: Septimam quoq; quia procedit hec a spiritu maligno. nequaquam prevalere. Cap. 11.

Sexto arguitur ab adversario. hoc habet presumptionem iuris / immo de iure probatur per. d. c. Episcopi. Ergo non admittit probationem in contrarium. vt no. in aut. sed iam necesse. C. de bona. ante nup. C. Solu. Immo non habet nisi apud non intelligentes iura vt intelligi debent. vñ contra tales admittitur probatio. Et si etiam contra habentia presumptionem iuris non admittatur probatio in iure: admittitur tamē in scientia superiorum. cui est iudicare / et examinare / an tale quid bene statuatur an non. et presumptio illa rite per rectum habeatur an ignoranter. vt sit in proposito. Quia nec ius nec rite accepta presumptio iuris contra determinationem theologorum inuenitur circa presentis questionis articulum. vt deductum est in precedentibus.

Septimo sic arguit. Procedunt hec a spiritu maligno / falso / mendace / et deceptorum / qui multos habet nocendi modos. Ergo magis debet dici falsa q; vera. Et sic processit capitulum Episcopi. C. Solu. Ex hoc q; horum omnium auctor principalis est diabolus / non sequitur q; omnia sit delusoria / et falsa. Sed bene sequitur q; omnia faciat intentione nocendi / siue vera sint siue falsa. Sophistica valde est ratio ista deducens ad manifestas hereses / et apertissimas falsitates. Si enim diabolus quia falsus est / et mendax atq; deceptor non nisi falsa / et delusoria dicit / et faciat. sequitur q; omnia que referuntur in Euangelio dicta per demones de domino Iesu / falsa fuerunt. Et sic falsum esset illū esse xpm / et filium dei. q; hoc dictū est a diabolo. quod est hereticum. Similiter omnia que comprobantur per eos fieri vel dici per maleficos vel arrepticios / opera falsa erunt vel delusoria: sicq; delusorij essent cruciatu / innumeraq; maleficia quorum ipsi sunt causa. Falsa essent omnia demonum dicta quā respondent exorcistis inuicti. que omnia cum sint manifestissime contra omnium sapientum extimationem / et contra id quod quotidie experimur / patet quid momenti habeat ista ratio ex cuius assumptionis principijs hec falsa sequitur. Veritatem ergo diabolus sepe dicit. sepe nō fallit neq; deludit. Sed hec omnia facit vt tandem validius decipiantur / ex his sibi fides ab iniquis prestatur. Quod nō accideret si semper falsitatem diceret / si semp deciperet / aut deluderet per cunctantes vel innocentes: sed potius ab omnibus etiam pessimis hominibus fugeretur / et vitaretur. Et quia veritatem etiam nō loquitur nisi vt fallat ideo Dominus non sinebat demones loqui etiam quod verum erat. vt haberetur. Luce. capi. 4. Et hec sufficient ad argumenta Adversarij q; in primo illo tractatu de Lamis. pro sua fantasia que continet falsitatem / inducit.

¶ Finis.

¶ Explicat primus Tractatus in Ponzinibium de Lamis. Incipit Secundus.

In Ponzinibiu de Lamijs Apologia secunda.

Miso igitur eo qd primo propo-
 sitionem / quomodo
 inquam rones Aduersarij contra veri-
 tatem sacre no procedunt. videndus est
 illud qd 2° promissam declarare / quo
 videlicet rationes quas pro opinione qua defendi-
 mus ipse proposuit / no bn s; erronee soluat. Alias
 aut rationes ad idē / in priori opere nostro produxi
 latus. Prima ergo no pro nostra opinione ab Ad-
 uersario vt eam soluat inducta / talis est.

Ad rationem ex cōi strigum cōfessione sumpta
 solutio dēpictur Ponzinibij. Cap. 1^m.

Miqui sunt de secta strigatus / confiteri iuri
 dice se ire ad cursum / et negare fides /
 facere homagium diabolo / et alia que narrant. ergo
 credendum est hec esse veram procedendum s; tales
 sicut s; alios hereticos. Soluit aut dicens qd con-
 fessio talium in iudicio est erronea et no admittēda
 cum sint persone deluse. nec cōfessio ista continet ve-
 ram aut possibile. et qd respuunt ista ius et natura /
 confessio distat ab actu. Unde non valet dicere sic
 farenur. ergo sic est. Et quicquid est cōtra naturā /
 deficit in suis principijs. ergo naturaliter impossi-
 bile. Itē nō statur regulariter in criminalibus cō-
 fessione Rei / nisi in causa heresis mēralis: qd nō pōt
 aliter probari qd per confessionem / non aut de actu
 ad extra / et maxime de minus verisimilib; / vt sunt
 ista. Pro p̄dictis aut allegat plures auctoritates.
 iuristarum. Sed hanc solutionē falsa multa sup-
 ponere super que fundatur / pater ex his que in pre-
 missis tractatibus vicia sunt. Falsus est. n. primo qd
 tales p̄sone sint a diabolo vniuersaliter deluse quo
 ad articulos hereticos pp quos principaliter s;
 eos procedunt patres Inquisitores. Unde licet in
 aliquibus concurrentibus deludantur / non tamen
 sequitur qd non possint vera confiteri que erronea
 sapiunt aut patrarunt. Et iudicium Theologorum /
 et quibus incumbit ex officio / non autem eorum qui
 sunt puri legiste / erit distinguere et cognoscere an
 iste sint delusiones vel non. Et s; allegata et proba-
 ta / esse talia vel non esse cōtra fidem / procedunt ab-
 soluendo vel condemnando de consilio perituum: cui
 tamen cum stare s; iura non teneantur patres in-
 quisitores / p̄supponunt esse periti in iure / et qd ius
 ad ea p̄sertim que spectant ad officij suū. Unde
 nemo se debet illis opponere sicut nec alijs iudici-
 bus in his que pertinent ad forum suus. Falsum est
 etiam / immo hereticum qd ista sint impossibilia ab-
 solute vel scdm ordinem nobis reuelatum in sacris
 litteris / licet sint impossibilia plurima naturaliter
 s; virtutē humanam actiuam. Excedit enim vir-
 tus demonis virtutem et potentiam hominis cuius-
 cunq;. Juxta illud Job. 41. Non est potestas super
 terram que ei valeat compari. Et loquitur de dia-
 bolo et satana. Ex hoc aut bene sequit qd ius ciuile
 / qd non nisi circa actus humanos non supernatu-
 rales versatur / ista respuat / nō simpliciter tanq; fal-
 sa / qd hoc nō pōt cognoscere aut intelligere s; se. s;
 tanq; excedentia iudicium et potestatem suam. Et
 hec est cā quare sancta Mater ecclesia noluit iudi-
 cios super talia committere puris iuristis. qd vltra
 hoc qd heresis est crimen spirituale cuius iudicium
 soli spirituali et iudici merito reseruat / est etiam

de rebus que s; suam proprietatem facultate impossi-
 bile est eos intelligere. Unde sequitur qd non possunt
 per eos bene iudicari. sed solum per theologos quo-
 rum proprium est ista cognoscere. Et propterea in
 principio sancta Mater ecclesia commisit hoc offi-
 cium solis fratribus predicantibus. in quibus pre-
 alijs a sue institutionis primordio studij sacre Theo-
 logie flozebat. In processu vero temporis etiā patri-
 bus minoribus in aliquibus partibus demandatū
 est merito tale munus. eo qd et ipsi (licet p̄ter suas
 regulam) studio sacre theologie egregie incumbāt.
 Et si dicat qd etiam Episcopis committitur hoc offi-
 cium cognoscendi de talibus et iudicandi. Respon-
 detur qd verum est profecto / et principaliter eis com-
 mittitur. qd etiam ipsis incumbit ex gradu suo vt sint
 perfecti Theologi cum habeant alios et illuminare
 et pascere spūaliter circa perfectionem fidei ac bono-
 rum morum. Debent etiam iuxta p̄tri insam esse
 parati et dispositi reddere rationē de ea que in eis
 est fides et vt boni pastores spūales / sibi subiectos ab
 hereticis et tyrānis sicut oues a lupis toto suo con-
 mine defendere. Et si aliqui non sunt tales. hoc est p-
 accidens: et ipsi eadē viderint. Ad propositum igit
 redentes / licet hec que supra facultatem naturalē
 hominum sunt / respuat ius pure humanū. secus de
 diuino: que tamē statuit iudicari humano more / s; in
 inquam allegata probataq; / quantum fas est in ra-
 tibus. Falsum est tertio qd in criminalibus nō ste-
 tur cōfessione et ratificationi ipsius rei. si p̄uenerit
 accusationes aut depositiones / testes et indicia suffi-
 cientia / vt semper cōringit p̄uicq; contra tales ab
 Inquisitorib; proferatur insa. Alias opposeret iud-
 icem omnibus semper interfuisse que per Rei fa-
 cta sunt. Neq; etiam sunt minus ista verisimilia cō-
 siderata potentia simul et malitia demonum / multē
 rudine quoq; omnigenis testium et reorum vbiq;
 per christianitatem. Unde patet qd solutio Aduer-
 sarij ad hanc primam rationem pro veritate factas
 nullatenus procedit.

Ad rationem ex experientia sumptam solutio
 Ponzinibij reprobat. Cap. 2^m.

Per experientiam que est rerum magistra. p̄-
 mo descriptice fuerunt hec visa et cogni-
 ta: Et harum est publica fama. ergo credende sunt
 c. In nomine domini. de resti. Et precipue cum fa-
 ma publica faciat fidem. c. cum oporteat. de accus.
 ergo ec. Responder autem Aduersarius qd cum
 ista contingant in solo spiritu / nō possunt per expe-
 rientiam aut per testes de visu cognosci vel compro-
 bari. quia supple spiritualia nō videntur: nec expe-
 rimur nisi ea que sunt in corpore. Adde etiam qd si
 subtiliter examinarentur qui dicunt se talem quā-
 doq; multitudinem vidisse / non de numero illorum
 existendo sed a longe vel quomodolibet / cognoscere-
 tur qd vel non concludenter deponerent: cum ista di-
 cantur contingere de nocte / et in loco solitario et p̄-
 ter naturam: vel ipsos pariter deludī deprehende-
 rentur. Sed solutio ista non procedit. quia cōrin-
 gunt nunc etiam ista in corpore fieri. vt probatū est.
 Unde possunt experientia cognosci etiam a testibus /
 multo magis a reis et a participantibus in eodē cri-
 mine. Patrum autem Inquisitorum est postmodū
 iudicare / quā ibi delusio vel certe rei veritas inue-
 ff

Ratio quinta.

Solutio / Ponzinibij.

Repro- batio so- lutio.

no p-
luis.

So. p-
ni.

Impe-
rio
Sol.

In Pontinibium de Lanus.

nitatur. et a qua causa ista procedat. Neque enim di-
perionas aliquas demones sic illuderent nisi per in-
fidelitatem mentes earum prius cepissent / ut elici
potest ex dicto. c. Episcopi. Unde semper vel causa
vel effectus huius nefarii commercij hominum cum
diabolo est Apostasia a fide. quam seruant et vigi-
lantes / et pleno liberoque sensu vigentes / ut etiam ver-
bis suis ostendunt. quinimmo alios quoque suis ad-
hortationibus in idem damnationis baratru indu-
cunt. Unde etiam si in predictis deluderentur / quod
non est vniuersaliter verum / ut supra probatum est.
habent tamen adhuc inquisitores ex officio suo con-
tra eas procedere / sicut contra quoscumque hereticos.
vel hereticas. Et quanto magis cum heresim et
animum apostaticum preendant factis / de hocque
seculiscunt / puta quod opprobrijs crucez sacręque Chri-
sti corpus affecerint / et huiusmodi. **¶** Ad autem ista vi-
catur fieri nocte communiter / verum est. sed semper
locus perfunditur aliqua luce procurata per demo-
nes ut possint seinuicem satis inueniri / conferre
ad idem sepius nocturno siderum lumine. quo fir-
etiam ut ab alijs hec longius prospici possint. ut per
experientias in nostro opere corrigisse probauimus.
Et licet hec fiant comuniter in locis ab habitatio-
nibus hominum semotis / non tamen tanta est sem-
per distantia quod a nullo habitaculo possint videri.
Et si dixerunt loci habitatores quod vigilantes et pleno
sensu talia viderint a longe vel audierint / proculdu-
bio credendum est. Alias vnicuique licebit cum au-
dierit referri que non vidit aut credit / simpliciter
negare et dicere narranti / tu a diabolo deluderis vel
delusus fuisti. Licet autem in tali frequentia coringat
(ut sepe diximus) multa fieri preter naturam vel su-
pra / per diabolicam potentiam que excedit huma-
nam. concurrunt tamen multa naturaliter facta /
sicut quod quandoque etiam pedestres iste maledicte per-
sone conueniunt licet quęque velocius procedant de-
monum. auxilio fultre / ut visu pluries comprobatum
est etiam ab alijs. Quia vero presupponitur quod iste
persone subtiliter ab Inquisitoribus examinentur
magis quod possit per iuristas fieri / qui tot circa talia
contingentia / et maxime preter naturam facta (pro
ut diximus) non cognoscunt: que tamen cognoscit
Theologi qui non sanguinem vel pecunias / sed Christi
honoram fideique profectum sicut / eiusque depresso-
nem abhorrent / ideo debet quilibet bonus et sapiens
Christianus eorum examinationibus et iudicijs ac-
quiescere. nec se illis preiumpuose ac ignoranter op-
ponere. quando quidem sapientiores mundi hofes
immo Pontifices et prelati ecclesie / non solum eorum
iudicijs sunt contenti / sed eis etiam in talibus sa-
torem prestant.

¶ Reprobarur Soto. Pontin. ad rationem pro-
bantem realem corporum delationem in cursu esse
possibilem ex reali delatione qua Christus dela-
tus est in montem excelsum supra pinnaculum
templi. Cap. 3^m

Ratio tertia pro veritate talis est. De-
mon portauit Dominus
nostrum in sanctam civitatem et in montem excel-
sum. ergo potest alios homines multo magis portare.
Re. Non debet. de re. iij. Quod etiam comprobati
est in multis. ergo et bonum etiam delatio / presertim

cum iurata sit / concedenda est. **¶** Respondet Ad / Respon-
uerfarius primo in hec verba. quod consequentia que Respon-
sio 1^a
soluta
fit de dicta confessione / est falsa. ergo argumentum
quod fit de ea est fallax et nullum / quod destructo conse-
quente in quo stat ratio antecedens / destruitur an-
tecedens. Secundo respondet quod non sequitur. Diabolus
portauit Christum. ergo portat has mulieres. Tertio
dicit quod cum capi. Episcopi. negat ista fieri in corpo-
re / negat consequenter possibilitatem huius delati-
onis / quod quod est possibile / est admissibile. Cum enim
precipiat talia non esse credenda fieri in corpore / ut
eadem ratione quod sentias nec ista a maligno spiritu fieri
posse nisi in spiritu et illusione. Ad eum simpliciter
et absolute dixisset hec fieri tantummodo in spiritu
et non in corpore: quod sicut que rerum natura prob-
bentur / nulla lege confirmata sunt. **¶** Ubi repugn-
tia. ff. de re. iij. ita que a natura conceduntur / a lege
tamque possibilia admittuntur. Quarto dicit quod cum
bene distinguens sit proximus veritati. **¶** Seneca /
et indistincte loquens reprehensibilis sit ut imperfe-
cte loquens. textus autem. c. Episcopi qui / supponit
spiritu sancto dicente factus / non distinguit sed
precipiat non credi ea fieri in corpore. sequitur quod
nos distinguere non debemus. Quinto dicit quod non
est verisimile patres illos codiceros. c. Episcopi / non
fuisse memores delationis Christi et aliorum a demo-
ne. et tamen his non attentis / dixerunt ista non fieri
in corpore / inducentes ad hoc exempla Esch. et Pau-
li. ergo dicendum est quod noluerunt exemplum illud
de Christo et de quocumque alio attendi. Nam de ex-
plis non est curandum. **¶** Item. c. de sententia. Et
ea que raro accidunt non faciunt legem neque regu-
lam. ff. de re. iij. ea que raro. Non enim debet fieri
lex de resuscitatis a mortuis / eo quod Lazarus fuit a
morte resuscitatus. Sexto dicit quod diabolo est ade-
pta potestas a Christo. et est religatus in inferno usque
ad aduentum antichristi / quo tempore soluetur a
vinculis ut vires suas exerceat in malos. et ideo non
potest modo exire ut poterit homines et alia faciat
que referuntur. Septimo dicit quod Christus fuit a dia-
bolo portatus ex permissione eius. unde si non con-
sister de permissione Dei / non debent credi iste alie
delationes. Octavo addit obiciens. Si diabolus sic
potest / cur in paucis et abiectis personis tantum hoc
facit / cum sit indifferens et vniuersalis temporis
mundi? Nec possunt afferre tales persone indubito-
rum de his testimonium. arg. ex. d. c. Episcopi. Sa-
ma enim debet habere ortus a personis fide dignis
et honestis. c. Cum oportet. de Accus. Sic igitur (in-
quit) patet quod cum hoc argumentum de Christo po-
riatur retorquitionem / sequitur quod sit inefficax.
Quicquid autem fit de hac demonis potestate / prin-
cipalis conclusio videtur vera. hec ille / vel ex illo. Imp-
gnari
Sol.
¶ Sed in his omnibus quatenus repugnant prin-
cipali proposito nostro aberrat a vero. Et quo ad
primum quidem dictum suum / dicimus quod conse-
quentia illa in ratione tacta bona est inferendo ex
facto ipsum possibile. quod ab esse ad posse valet conse-
quentia / ut scientia logice docet. Et qui facit quod
maius est / potest etiam facere quod minus est / et quod est
equale est saltem actu vel virtute etiam si non sem-
per formaliter. Sicut qui potest generare hominem non
potest generare asinum / nisi virtute seu potius emiserit /
quod dignius

quodignis alino generare potest. Unde non debuerat dictram consequentiam negare/nisi ad probatio nem eius factam in argumento satisficeret/si vinculum illius fugere cupiebat. Et quod dicitur ideo argumentum esse inefficax qz consequentia est falsa/ est probare idem per idem/qz argumentum illud no est nisi illa consequentia. Sed comparimur. C Quod vero addit qz destructo consequente destruitur antecedens / verum est si consequentia bona sit. Sed contra posito antecedente/vr hic ponendū est per fidem/ponere oportet etiam consequens/sim eandē necessitatem/vr logica docet. Hec autem consequentia probata est esse bona. C Scdm etiam dictuz suū non procedit. Neqz sit ista consequentia a sapientibus. Christus fuit portatus a diabolo &c. ergo iste mulieres portantur. Forse Adversarius vidit aliquam apparentiam in hoc modo arguendi. & ideo sic argumentum formavit. Sed nullas apparentias habet nedum apud logicos/verum neqz apud mediocriter ratione vigentes. Sed ex illo antecedente bene inferitur. ergo iste mulieres possunt portari ab eodem/considerata potentia naturali eius que semper est eadem/& considerata ex hoc Christi facto regula provident se divine/vr non solū permittat homines a demone spiritualiter ceptari / sed per mutationes etiam atqz molestias corporales. Ad autē de facto portantur / alia via conuincitur ab huius cause iudicibus.

Delationem corporalem personarum a spiribus esse impossibilem non probatur in dicto. c. Episcopi. Cap. 4^m.

Tertium etiam eius dictuz patet ex precedentibus esse falsum. Neqz enim talem delationem esse impossibilem probatur per. c. Episcopi. neqz precipit talia no esse credenda quasi sint impossibilia. alias contradiceret Evangelio. sed bene precipit non esse credendus illas mulieres no esse de facto portatas ad seruiendū Diane quasi deo residēti in aliquo determinato loco distāte/ad quā per longa terrarum spacia portarētur. vr putabāt / & dicit etia qz eis contingebant virtute diaboli illusiones &c. Et sapienter dictum est. qz talem delationem non habebat necessariam neqz vr ille diabolus ad finem in quē deducere satagebat mulieres illas/vr videlicet crederent que erant contra fidē de pluralitate deorum/& conversionē hominum in deos/vr paganorū error habebat. Presentis autē delationis malitiosam & versutam causam seu rationē. habet nūc diabolus. de qua supra dictum est. Unde cum non sit eadem ratio precipiendi / non idem ēr precipi facile deducitur. Et consequenter ex eo no sequitur qz sicut non ille/ita nec iste portantur. Et multo minus precipit capitulum illud tale quid non esse credendum quia talis delatio sit absolute vel etia ordinarie impossibilis. Reges et admittunt non solum qd est possibile per naturam sed etia per altiorum virtutem/cuiusmodi est diabolica virtus licet de talibus non se intromittant/vr sapiant vel iudicent qualia sint. sed bec superioribus legibus hoc est Theologalibus deferunt discutienda. Alias nullum miraculum/nullum etias angeli vel diaboli opus admitterent canones aut supponerēt leges civiles. Quod falsissimū est/cū sint plurime a Christi

fianissimis Imperatoribus promulgate. Christiani autem habent talia de necessitate concedere.

C Falsum est vterius quod assert quartum dictuz suum. immo tex. d. c. Episcopi. distinguit que sunt contra fidem ab his que non sunt contra fidem. vr ex supradicta declaratione capituli in responsione ad quintam rationem Adversarij patere potest: & similiter in primo nostro opere in solutione primi argumenti. Zicer etiam non sit necessarium omnes textum explicare omnem distinctionem quam admittere pot. Alias nullus indigeret glofa / nullaqz regula pareretur exceptionem. C Falsum est etiam quintum dictum eius/inmo periculofum valde est dicere qz textus ille indistincte precipiat ista non esse credenda/& qz non fiant in corpore / quasi non possint fieri in corpore / & qz nihilominus recordarentur patres illi Christum fuisse portatum in corpore super montem a diabolo &c. Annuit enim iste modus loquendi qz vel Evangelio non est credendum/vel concilium cui. putat standus in omnibus/docet falsa/& precipit contraria Evangelio quomuz neutrum sanam promit fidem sic dicentius. Quod ergo illi patres fuerint predictorum memores/non negamus. Sed qz non ista pro tunc attenderint/no fuit qz non curaret de illo exemplo si fuisset ad propositum suum: sed qz non faciebat pro decreto suo/ neqz illi contradicebat. eo qz non negarent possibilitatem talis delationis quaz illud inferebat exemplum. Dicere autē absolute qz non est curandū de illo exemplo/est dicere qz non sit curandus de enageliot quod qzram fidem pretēdar in dicente/quisquis is est viderit. De exemplis etiā non est iudicandus vr aliquis condemneretur solum exemplo alterius damnari/qz posset ille non iuste fuisse damnatus. sed est curandum ad inferendam aliquam possibilitatem absolute/si per exemplum (vr hic accidit) inueniri comprobetur. Unde patet qz auctoritas ista non est ad propositum. Et hoc sepe contingit Adversario in his suis tractatibus/inducere in quas tam Philofophorum qz legum auctoritates non ad propositum & cum fallacijs amphibologie/vel equiuocationis/vel figure dictionis. Qz si forte Aristo. inducat dicens in primo priorum de exemplis. qz ponunt non qz semper ita sit / sed vr discentes assentiant. Respondetur qz Aristo. hoc dixit qz pro exēplo inducitur sepe qd falsum est vel fictitium/ex eo qz no queritur quoz similitudo ex suo esse/sed ex sua rōne quam importat. Si vero summatuz similitudo vel queratur ex eo qd est aut fuit in re/per exemplum/valde curandum est ne falsa dicantur aut introducantur pro veris. Et sic est in proposito. Quia super veritate predicti exempli de Christo fundatur/& ex ea inferitur veritas possibilitatis predictę delationis. Unde hanc negare/est negare Evangelium. Et qd addit hic homo qz ea que raro accidunt no faciunt regulam/si intendat de his que accidunt a casu vel a fortuna/verum est qz non cadūt sub regula qz sint nunc vel tunc/hoc vel illo modo facienda: licet etia sub hac regula legali cadant qz non sunt ita iudicanda sicut ea que ex intentione facientis procedunt. Sed ea que licet raro accidunt/tamen vel necessario vel ex intentione nature vel ageris a proposito & sim directionem rationis pronentunt/ista inquam

In Pontinibus de Lanis.

eadem sub regula si sint moralia vel civilia. Sicut videntur leges et regule circa electores Pape et Imperatores et circa multa alia rarissime contingentia. Sicut etiam est scientia de his que raro contingunt sed tamen necessario in natura pura de eclipsibus. Et: umquam ea que consueverunt strige tam nunc raro non accidunt. sed quod frequenter/ut ex processibus carum patet.

C Diabolum sic in inferno religatum teneri quod non possit ad nos temptandos accedere/ sapit heresim. Cap. 5^m.

Sextum etiam dicitur Aduersarij non procedit. sed innotuit dicentem / valde ignarum sensus sacre scripture, et habere periculosum sensum de illa diaboli religatione: hunc inquam quod diabolus sic sit per mortem Christi ligatus in profundum inferni quod non possit ad nos temptandos accedere. cuius contrarium docuit Christus quando docuit potestatem Apostolorum et successoribus eicidendi demonia. Docet Paulus qui dicit ad Ephe. 6. quod non est nobis colluctatio aduersus carnes et sanguines/ sed aduersus principatus et potestates/ et aduersus spiritalia nequie in celestibus. Docet Petrus qui dicit. prime Pet. 5. quod aduersarius noster diabolus circumquirit querens quem deuoret. Docet denique tota Mater ecclesia concinens. Mundus caro demonia/ diuersa moueret prelia. Docent omnes Theologi demonstrantes quod substantie spirituales ibi demones sunt/ vbi operantur. Unde si in inferno demones omnes religati sunt/ nihil poterunt in hoc mundo penitus operari/ neque homines etiam spiritaliter aut corporaliter temptare vel molestare. contra manifestam omnium doctorum catholicorum sapientiam/ et communem vulgatissimamque experientiam. Mirum quod talia non aduerterit Aduersarius cum sit Christianus/ et putet se in talibus non ignarum. Dicitur autem religatus diabolus per passionem Christi: quia iam non habet potestatem quam prius habebat/ impediendi liberum sanctorum transitum ad celestia/ cum sine macula decedunt vel purgari reddunt. Aperta est enim modo Janua paradisi talibus sanctis animabus/ soluto per Christi passiones precio/ ad quod tota natura humana propter peccatum primi parentis erat obligata. Et hoc impedimentum potestati diaboli attribuebatur/ eo quod deuicerat temptando primum parentem: et ob hoc in seruum eius/ totum fuerat redactum genus humanum: quia a quo quis victus est/ eius seruus factus est. prime He. 2. Nunc autem quia per Christi sanguinem sumus a tali seruitute redempti/ sic erepti de potestate eius ut non habeat potestatem impediendi transitum animarum aut eas detinendi/ dicitur esse ligatus. Postro etiam quod princeps demonum qui quasi a toto mundo ante aduentum Christi adorabatur/ et ex hoc vocabatur a Christo princeps mundi huius/ esset sic (ut Aduersarius imaginatur) in inferni veragine ligatus catenis vel funibus/ nec posset per se et immediate quequam temptare/ nuncquid per hoc sequitur quod non posset homines temptare aliorum ministerio vel obsequio/ et per eosdem omnia facere que narrantur de strigibus? Dicitur etiam religata potestas diaboli/ non quia non eandem habeat cum augmentata indicies malicia/ sed quia non tantam super boves exercere

potest ut antea faciebat/ coercens nunc est sanctorum angelis/ et se validius defendentibus sanctis bonis per virtutem sacramentorum que ex passione Christi et originem et vigorem habent. Potens autem potestatem tempore antichristi reassumeret permittente domino/ et sic exigente defectu fidei. qui vniuersaliter pene erit in mundo.

C Non permittente deum a diabolo striges decipi sine ratione dicitur. Cap. 6^m.

Septimum quoque dicitur Aduersarij non procedit. Nam quid permittat deus vel non permittat / non potest sciri nisi ex reuelatione in supernaturalibus / vel ex euentu in alijs. Cum ergo permittit reuelationem corporalem in Christo. et ex hoc cognoscatur id esse possibile fieri circa alios/ etiam si per rationem naturalem non cognosceretur/ non debet negari deum non permittente tale quid in alijs reperiri: cum de euentu habemus rationabilem causam nisi comprobaretur repugnare sacre scripture vel signo ei equialenti/ puta si per verum miraculum/ comprobaretur hoc non permitti a deo in alijs: vel certe repugnaret expresse determinationi ecclesie. que in proposito non inueniuntur. ut dictum est. Unde cum habeamus humana indicia huius effectus quod non possunt de eo haberi/ per testes et confessiones/ per causas et effectus. ut in primo opusculo deductum est/ valde stolidum et obstinate mentis est ista negare a deo esse permittenda. Ad oppositum autem non habemus nisi rationes valde Sophisticas vel procedentes ex malo intellectu sacre scripture et canonum/ vel ex ignorantia potestatis demonis et modorum quibus ista possunt fieri vel non fieri vere delusione. Et cranum etiam suum dictum non mouet. Ideo enim diabolus viles personas sic magis temptat / quia eas facilius per voluptates trahit/ quibus de se priuare sunt. Priuatio enim/ maiorem generat appetitum. Et indigens rem partam auidius conseruat / fortius illi a quo tale bonum habet inherens/ ne forte si ab eo recedat/ amittat quod a deo concupiscit. Nobiles autem et diuites / commoditatibus et delectationibus abundant. Sapientiores autem prestant iudicio et timore dei. et ideo etiam si forte ex curiositate quibus in talibus sint prolapsi/ citius tamen isthec abhorrent et derelinquunt. licet hoc et sit omnibus difficile propter magnam potestatem quam in eos iusto dei iudicio ob criminum enormitatem accipit demon/ etiam quo ad corpus. Et quod additur/ talium non esse acceptandum testimonium. patet quod ignoranter loquitur. et contra text. c. In fauorem. de hereticis. Unde non est aliter audiendus in hoc. Fama quippe debet oriri regulariter a fide dignis et honestis/ sed infamia ista potest et ab alijs oriri omnimodo notitiam criminis habeat / a cuius accusatione soli inimici capitales excludunt. Hec et oriri et causari infamia ex propria confessione/ etiam ea que sunt sufficientia indicia ad interrogandum/ non essent indicia sufficientia ad damnandum. Predicta autem omnia sepe concurrunt in processu per tales personas. Patet igitur quod Solutio Aduersarij ad illam rationem/ ex omni parte deficit.

C Sol. Pontin. ad rationem sumptam ex appetitu quo se diabolus cupit adorari simul ac ipsa ratio infirma esse manifestatur. Cap. 7^m.

Quarta

Quarta ratio pro veritate. ralis est. Diabolus vult adorari ab istis personis vt deus. ergo magis in vigilia q̄ in somnis. Unde a Saule Rege Israel adorari i vigilia. et sicut idem requirit licet non obrinuerit a Christo Matthe. 4. Et iste mulieres dicunt q̄ possantur a diabolo gratia delectationis/ et q̄ adorant eum. ergo verisimiliter credendum est ipsum demonem eas portare ad ipsum ludum vere et realiter/ vt etiam vere et realiter adoretur. **Respondet** Aduersarius q̄ non sequitur hoc vltimum. et sufficit q̄ adoretur in domibus earum/ sicut et alique cōfiterentur se faceret vel saltem in mente. **Sed** contra. Licet enim ratio predicta perse sola efficaciter non concludat/ s̄ solum ad incris de positionibus reificationibus confessionibus et enēribus etc. eo tamen modo quo a verisimili procedit/ et persuadet/ eam non deicit rñso vera. Non enim negat ratio q̄ diabolus non possit se facere aliter adorare/ sed persuadet q̄ etiam predicto modo faciat. Licet enim eius inuidie quā haber in hominem/ aliquatiter satisfaciatur dum euz in ruinam inducit peccati mortalis et animissiois beatitudinis a qua ipse cecidit/ non est tamen his plene contentus/ sed in grauioza quo ad potest cum conatur deicere crimina/ vt non solum corde sed opere/ non solum secreto sed publice deum offēdat/ neget/ execretur/ sibi in vebemētius scandalū publice offerat/ et homagium adorans faciat et vt sic deo similis prout superb⁹ ab initio desiderat/ videri magis satagat et anhelet q̄ facturus sit membrū illius Antichristus/ de quo tamē dicit. 2. Thessa. 1. q̄ in templo dei sedebit. 1. publice / extollens se tanq̄ sit deus. Ideo etiā tales personas remotius portat/ vt facilius ad vota sua flectat/ remora suspitione q̄ a catholicis videantur et accusentur / subministrata fiducia vel minori timiditate/ ex consorcio vniuersali eadem perpetrantium/ et exemplo plurimorum. Datur etiā facilius in remota libertas et omnis cōmoditas fruendi voluptatibus effrenare. vt in opusculo nostro dictum est.

Responsio Ponsi. ad rationem sumptam ex permissione diuina respectu malorum que sunt a strigibus/ pariter vt ipsa rō/ deficit. Cap. 8. m.

Quinta ratio veritati fauēs/ ralis est. Deus permittit multa mala fieri ope demonum vt probentur audientes quali deuotione et fide sint erga eum. 26. q. 5. c. Nec mirum. circa fin. ergo et bec. Si enim essent delusiones / nullus temptaret velle experiri/ sed potius ea sperneret.

Respondet Aduersarius q̄ non sequitur. deus permittit bec. ergo illa. q̄ est arguere a separatis. quod lex non admittit etc. **Addit** etia q̄ satis probantur esse deuoti erga deum qui nolunt talia credere vere fieri/ vt pote abominabilia. **Sed** licet hoc etiam argumentum parui momenti sit/ sua ratiō etiam responsio non satisfacit. Non enim vis argumenti in hoc cōsistit/ q̄ si bec vel illa mala permittit aut permisit deus / sequat necessario q̄ ista permittat. **Sed** q̄ sequat necessario q̄ ista permittit non est impossibile/ aut incredibile/ aut indecēs vel contrarium diuine sapientie aut iustitie vel misericordie/ prout parant qui oppositum conclusionis nostre cum Aduersario dogmatizant. Ad autē ita

de facto eueniat/ alijs probamus vjs. Quamuis autem sequatur hoc bonum ex permissione malozū q̄ videlicet probantur deuoti: non tamē propter hoc solum deus mala permittit/ sed multa alia bona elicit ex malis. vt est relucētia et integritas diuine iustitie punientis peccata personarum singularium vel etiam vniuersitatum aut principum ralia nō punientium. Sepe enim peccatum permittit deus in punitionem alterius peccati. sicut illud Apocal. 22. Qui in sordibus est sordescat adhuc. Propter diuinam etiam sapientiam et prouidentiam ista contingunt / qualiter malicia demonum et malignorum hominum sic frenet vt non tot mala faciāt vel alijs inferant quorū anhelant. suauiter tamen omnia sic deducit/ vt libertari operantium non inferat iniuriam. Deuoti autem et vere deo fideles magis apparent et sunt/ qui oblatas sibi maximas voluptates/ et singulares curiositates respuunt/ ne a deo vero recedentes vel in minimo diabolo animarum nostrarum hosti cōsentiant/ aut sacro sancte fidei abenturient et Baprisimo/ q̄ qui talia tam rationabiliter asserta credere nolunt. **Attendant** enim isti se viribus spiritalibus esse sic destitutos/ ita se carnalibus mancipatos et deditos/ sic in fide instabiles/ q̄ si putarent ista esse vera / se continere non possent quin ea molirentur et satagerent experiri. ita q̄ potius vellent fidei et Baprisimo abrenuntiare/ q̄ ab his voluptatibus alienos fieri. Si ista etia ideo nō essent credenda quia sunt abominabilia. minus essent credenda maleficia pessima que dicuntur fieri a pessimis itidem et sceleratissimis hominibus opere diaboli suffulcis. et eēt in deuoti sacri Theologi qui bec et illa pariter docent domino permittente contingere deuotionemq̄ ab hoc vtro quere rent adipisci. Etiam non ex hoc ostenderet se magis in deuotum/ imperfectum et imbecillem virtutibus et spiritu/ rali timore nolens ea credere/ que tot assertionibus comprobantur accidere. Quinimmo sine huius imperfectioni nec non ignorantie/ labem pessimam presumptionis apponit / et intuste suspecteq̄ de fide persecutionis in inquisitionis officii/ macula sordibatur. Deuotissimi sunt et fidelissimi Christi milites/ nobiles et principes qui audientes talia fieri in viruperium Christi et fidei catholice cognoscentes q̄ id vere contingere non sine ratione sacri Theologi affirmant quozum principaliter interest ista cognoscere / eisq̄ facile credentes / ita in his sicut in alijs pluribus que facultarem illorū excedunt/ fauorem omnem et auxilium quo ad possunt impediunt/ vt tale sceleratissimorum hominū genus extripetur/ longe q̄ a Christianozū sinibus propellatur. **Contra** imprudentissimi/ in deuotissimi vel etiam infideles sunt qui ea que credēda sunt non credūt. Et quod magis dolendum est persequētibz inimicos Christi/ viribus corporeis vel etia litteralibus se opponūt/ exponentes se (licet cōtra intentionem suam) maximo periculo q̄ cēseantur manifesti fautores hereticorum/ consequenter q̄ ab Inquisitoribus merito molestant. Et q̄ non moueantur nonnulli ex deuotione quam fingunt/ hoc est euidentissimum indicium/ q̄ pecunias acceptis vel promissis/ vel amore carnali/ aut emulatione et inani gloria plurimi persecutiones Inquisitoribus

In Pontinibium de Lamis.

excitant Sed patres Inquisitores si solus deum ti-
nuerint/ fideiq; zelo acti officium qd sibi ex pæce-
pro sancte Matris ecclesie sub censuris diligenter
perficendum incumbit inuicem prosequantur/ etia
bos persequutores qui potissima causa sunt q; pe-
stis hec inualecat/ & innumera multitudo animo-
rum pereat/ a Christi fidelium consortio/ quasi lupos
arcebunt ab ouium grege.

Quatuor rationes infirme scriose recensentur cu
soluõibus Pontii magis deficientib⁹. Cap. 9^m.

Rõ. 6^a. Sexta pro veritate ratio talis est. hæc opinio
est affirmatiua. ergo probabilior. quia
qui negat nihil ponit. & negatiua est non ens. & ideo
improbabilis. q; nõ põt directo sensui subiaccere. q;
entiũ sunt sensus. nõ aut nõ entia. s; pbm 2° de ala.

So. 15° fini. Respondet Aduersarius q; in criminalibus non
minus creditur negantibus q; affirmantib⁹. Hæc
pars habet psumptionẽ iuris/immo iure pro
batu r in ca. Episcopi. Item negatiua probatur eo
ipso q; affirmatiua opposita non probatur.

Repro- batio Sol. Sed licet etiam ista pmissa ratio inutilis sit. nec
ab aliquo sapiente inducatur sed solũ forte ab emu-
lis/ vt ex debilitate rationum quibus videatur opi-
nio nostra fulcitur/ suspecta merito de veritate redda-
tur/ immo verisibilis appareat. Nihilominus eam
etiam Aduersarius male dissoluit. q; falsum est pri-
mo q; opinio contraria habeat suspicionẽ iuris/ vel
probationẽ in. d. c. Episcopi. vt sepius est ostensum.
Verisibile est et dicere q; vniuersaliter verum fit/
negatiua probari/ si opposita affirmatiua nõ pro-
betur. Alias si non probaret q; Rex Francie fede-
ret/ ex hoc ipso probatum esset q; nõ sederet/ sic de
alijs. Est tñ hoc verũ & acceptandũ in fauorem Rei
in iudicijs. Statu. n. negatiõis eius si aliter affirma-
tio nõ probet per testes. Sed in proposito sunt inui-
crissime probatiões & clarissima iudicia pro affirmati-
ua. & opposita negatiua a nullo sapiente pbari põt.

Rõ. 7^a. Septima ratio talis est. C. psumitur po-
ritia veritas q; fictio. l. iij. §. hec

So. 15° fini. verba. ff. de neg. gest. Respondet Aduersarius q;
magis viget vt hec extimentur ficta. q; procedunt
a diabolo deceptore & mēdace. arg. i. d. c. Episcopi.

Repro- batio Sol. Sed quis hec quoq; ratio efficax non fit/ nihilomi-
nus falsa est illatio Aduersarij q; ideo hec exti-
manda sint ficta q; procedunt a deceptore. Dicitur
enim supra q; qui propterea q; diabolus est dece-
ptor & habet mille nocendi modos/ puraret diaboli
nonq; veritatem dicere/ aut quicq; vere facere vel
fecisse/ esset hereticus/ q; hoc repugnat sacris litte-
ris. Maleficia et vera/ eius malitia illata/ idipsum
cõprobãt. Que et narrant non oia per diaboli sũt
aut pficiunt/ s; ab hoibus & per hoies. vt clarũ est.

Rõ. 8^a. Octaua ratio in fauorem veritatis inducra/
talis est. C. Diabolus cõtradicit bo-
niti dei & fidei q; sum potest. vnde procurat q; vere
& realiter fiant opprobria fidei concuicando reali-
ter crucem &c. magis q; ficticie & in somnis &c.

Rõ. 10° Pontii. Respondet Aduersarius q; per illa soluitur hoc
argumentum que dicta sunt supra ad quartum.
Sufficit enim diabolo q; adorari in domo &c.

Repro- batio Sol. Sed licet hoc argumentum non arguat factum
sed maiorem probabilitatem facti vni q; illuõis
sua tamẽ responsio supra etiam euacuata est quam

dedit ad quartum. Non enim sufficit diabolo ada-
rari simpliciter/ sed ex superbia sua appetit similitu-
dine deo & adorari vt deus publice & coram multitu-
dine q; sum potest. Non respondet etiam Aduersa-
rius ad mortuum de affectato per Diabolum reali
& non phantastico cõtempu Christi & fidei & sacra-
mentorum. In somnis enim accidens talis contem-
ptus non imputatur per se ad peccatum. Dicitur
est etiam opprobrium publice Christum contemne-
re q; seorsum in domibus & a paucissimis fieri et
vigilantibus. Magis autem odit Christum diabo-
lus q; omnis alia creatura quemcumq; inimicum.
vnde maximam in eum confusionem procurat q;
tum potest. Et eo potissime cum ex tali publico cõ-
tempu maior sequat starũ ruina. quam tota inten-
tione desiderat. & omni qua põt malitia procurat.

Ratio ad idẽ nona talis est. C. Contrariõ est
eadẽ disciplina. ergo sicut publice ab-
renãtiã diabolo i Baptismo ita vult sibi publice
homagium fieri. & Christi fidei atq; Baptismo abre-
nãtiã. Eadem eni solemnitas debet seruetur in
dissolucndo que in conficiendo. Respondet Ad-
uersarius q; Diabolus non curat de forma fiendi.
vni modo inducat ad factum scilicet ad peccatum
& ad interitum hominis consequenter. Nec ad sub-
stantiam Baptismi requiritur illa solemnitas &c.
Similiter non omne destruitur eo modo quo col-
ligatur. l. tam nihil naturale. ff. de regn. in. in glo.
Nec reijcitur quis a cõione fidelium eo modo quo re-
cipit. qd patet per cõparationẽ Baptismi ad Ana-
themã. Argumentũ ergo remanet sublatum. q; ad
tollendũ argumentũ sufficit dare instantiã. l. q. iij. c.
sicut vigeri. & ix. Ethicorum. Sed sicut precedẽs
ita & hoc argumentũ nõ cõcludit nisi maiore proba-
bilitate quã non tollit ratio Aduersarij. Et primo
p; ex dictis quare diabolus nõ faciat de quocumq;
nõ cõreptus dei & diuinorũ & ruine hoium. 2° p; q;
l; ad substantiã Baptismi nõ regrat illa solẽnitã.
precipit tñ eã ecclesia vt cõuenientẽ. q; fit quasi qd;
dã matrimoniu a se cũ Christo/ qd o; publice fieri/
nõ minus q; matrimonij carnalis p;rio. Est et que
dam fidelitatis iuratio facta summo p;ncipi. vo-
cãq; solẽne factã deo/ que oia regulariter requirũt
solẽnitã multitudinis/ queq; suo mō. ergo pre su-
perbia cũ diabolus appetat dei similitudinẽ / appetit
p; q; homagium sibi & Apostasia a Christo publice
fiãt. Nec est bona istãtia illa. Nã excoicatio & Ana-
themãtario publice fit & cũ solẽnitãte extringẽdo
ac ad terras p;ciendo candelas in ecclesia publica
per sacerdotes vestibus sacerdotals⁹ inductos &c.
Sicut etia cũ solemnitate multiplici fit ordinatio
clericorũ/ ita & degradatio pariter seu depositio a
statu clericali fit cum solẽnitãte. Et si aliqua instan-
tia alia dabitur/ non erit in similibus. & ideo nõ tol-
let probabilitatem argumenti.

Repro- batio Sol.

C. Ratio decima ex. d. c. Episcopi. fudamẽta summẽs/
male soluitur ab aduersario. Cap. 10^m.

Ratio decima ad idem talis est. C. Capitulu
Episcopi. huic positioni nõ repugnat
Ergo nihil obstat quin ista credi debeant. Assum-
ptum patet. rum quia loquitur in alia secta vt pore
extimantiũ aliquid diuinitatis esse extra vni deũ
& q; bestie super quas ferebantur essent facte ab alio
q; a deo.

¶ a deo. que duo ab his non dicuntur immo tenet
tam bestias eas portantes q̄ principem apparentē
cui obediunt/demonios esse sic transformatos. Unde
propter hoc q̄ iste credant se postari/non incidunt
in errore quasi credentes illis similia &c. ¶ Respon-
det autem Aduersarij. q̄ intellectus que ipse ar-
tulit supra in dictū capitulum. & per quem ista enu-
ciantur/videt amicus litere/& ratiōabilior/& ma-
gis fauere animabus. q̄ si pars contraria esset vera/
inuita: enur quodāmodo omnes ad malos appeti-
tus. a quibus remouent predicando q̄ sint falsa. Et
propter hoc emanant forte dispositio illi⁹ capituli.
Dubia aut debent benigniorē interpretationē ac-
cipere. Iste quoq; secte similes sunt. q̄ mulieres iste
sicut ille aliqd diuinitatis demoni attribunt/cum
illum adorenst/ sicut ille Dianā &c. ¶ Sed licet ratio
inducta nō habeat pprie vim argumēti/ sed magis
ratiōis ad obiectionē que fit per dicta Capli illi⁹.
nihilominus eo mō quo illationē habet/ male soluit
ab isto bole. Et supra clarissime ostensum est suū in-
tellectū in. d. c. esse falsum: nec fauere sed magis no-
cere animab⁹. & esse cām maxime ruine in christi fi-
delibus & in tota ecclesia dei. Nec lueniunt nisi sce-
leratissimi hoies & seminfideles q̄ facile possint ad
illa trahi/ auditis opprobrijs contra christū atq; res
sanctas in tali cōuentu factis. Benignior quoq; ps
est veritate agnitam predicare q̄ impugnare. nisi
quis benignitate appeller peccare in spirūtū sanctū.
¶ Iam est christi zelari fidē ne minimum qd in mun-
do inueniat ei aduersum. Et impiū ceca mente tot
iniurias in christū rite probatas/nō curare/& quasi
sint illusiones nolle artēdere. Si. n. audiret q̄ in ta-
li maligno cōuentu fierent coniurationes? ¶ Princi-
pem vel libertatē/ etiam si vnus solus restis & femi-
na esset aut puer/ sufficeret apud istos qui cōiter as-
seratores sunt Principū. ad inquirendū/ torquen-
dum/ dammandū &c. Iustior est interpretatio q̄ mo-
net christi deuotos & fideles/ fidē christi ab oibus ho-
stibus eius eorūq; sanctoribus defendere/ q̄ que mo-
net ad inferendū bellum inq̄sitoribus/ & molestiam
sem christi agētib⁹. Turbissima pars est animarum
periculis obuiare/ & magis corpora iniquorū hoīy
in interitū dare/ q̄ in populo scandalus & yriusq;
dominis ruinā imminentiē quasi somnia flocifac-
re. Quod vtro addit sectā hanc esse similit̄ illi/ q̄ et
iā demonem adorant &c. Rūdemus q̄ licet iste ali-
qua signa diuinitatis demoni attribuat. non tamē
putant illū esse deū/ sed semper cognoscunt atq; sa-
tentur illū esse demonē: & q̄ a deo vero recedant/ de-
moni obsequant. solum prouenit vt obrineant com-
moda. Unde nō sunt proprie paganorum errore de-
tente iste mulieres aut idolatre/ sicut ille erant que
putabant feminas illas esse cōuersas in deos/ quib⁹
& diuinitati debitū honorem ob hoc exhibebāt atq;
cultū. licet & iste indicent̄ propter pdicta vt hereti-
ce/ q̄ a fide apostatarunt & diabolo homagiū de eoz
pore & anima sua fecerunt. Et latria soli deo debita/
cum venerare sunt. Et hec sufficiant contra respon-
siones Aduersarij ad rationes pro conclusionē no-
stra ab eodem inductas.

Restquam igitur ostēdimus
tam ratiōes Ad-
uersarij. p̄tra nos inductas/ q̄ respon-
siones eius ad ratiōes nostras a veri-
tate deuiare/ consequenter ostenden-
dum est vltimo/ q̄ cōclusiones etiam
eius ex predictis ratiōib⁹ & solutionibus deduce/
falsę sunt omnes. Quarum hec est prima.

¶ Cōclusiones tres quibus negat Ponzinibius
striges aburi sacramentis: insidiari pueris acco-
dem accidere: diabolū in super incubū vel iuc-
cubum esse reprobantur. Cap. p^m.

Mulieres iste non possunt corpus xpi ad
ludū/ nec alia obscena faciūt q̄
in p̄cessibus inq̄sitorū cōrinent. ¶ Sed d̄ q̄ sicut
cōclusio ista ex hac falsitate sequit̄ q̄ non possunt be-
mulieres aut viri corpora ad ludū/ ita ē in se fal-
fa est. Et rerū euentus hoc ostēdunt. q̄ cōprobant per
testes & p̄fessiones tā dantiū q̄ accipientiū sacras
hostias q̄ i vigilia illas accipiūt/ domi portāt/ & ma-
ne sequēti noctē cursus qua dicūt eas portare/ & in
loco cursus vitupijs affectas relinq̄re/ non inueniūt
eas in capsā/ vel in domo in qua eadē sero habebāt.
ergo nō somniarūt se eas portasse/ q̄ inuenirēt eas.
mane in manu vel in capsā sua. sed vere portarunt.
¶ Pleni sunt aut̄ hoz/ p̄cessus inq̄sitorū: q̄ nolle fidē
p̄stare/ sacri hoīs poti⁹ est q̄ p̄terui v̄l ignoratis &c.

Non est verū q̄ Igrediant nocte domos ad stri-
giandū pueros. Quod ē non videt verisimile
ea rōne/ qm̄ scriptū est/ q̄ deus iustus nō patit̄ que-
quā iniuste nocere. c. fm̄ aplicā. ¶ Itē q̄ cuiuslibet
datus est angelus bon⁹ ē ab vtro misis vt cobibeat
malitiā angeli mali. 2. di. 12. q. 2. ar. 5. ¶ Itē q̄ (vt d̄
ctū est) p̄ras demonis adē pra est p̄ aduentū saluato-
ris. Itē q̄ alias/ vira & mors hoīs eēt in p̄tate demo-
nis & malarū p̄sonarū. ¶ Quā iuentiant strigari par-
uuli/ hoc nō est pdicto mō sed alio. s. p̄ incārationes
& maleficia/ vel ē natural̄ p̄ oculos videntes. ¶ Sed
dicūt q̄ falsam esse cōclusionē hanc/ infinite cōproba-
runt experientie. de quibus aliquas in p̄missio ope de-
strigib⁹ ad veritatē suadēdā induxi/ oñdēa pariter
quō cōsēndū sit id esse possibile vel impossibile. Et q̄
addit̄ deū nō p̄mittere quēquā iniuste nocere/ si ni-
hil aliud addat/ est falsissimū periculosumq; in fide.
¶ Alias nullū nocumentū ab hoīe illatū esset iniustu.
Et sic homicide ac fures & id genus flagitiosi hoīes
nō eēt iniusti. q̄ nullus nisi forte talis diceret. Sz
bū verū est q̄ talia nō p̄mittit̄ deus qn̄ etiā puniat.
v̄l nullū p̄mittit̄ pari iniuste ex pre parit̄tis/ & in or-
die ad deū. q̄ null⁹ patit̄ nisi p̄ aliquo demerito seu
culpa q̄ de⁹ offensus est/ culpa in quā sua vel alteri⁹/
quā p̄t̄ q̄ vt suā per pprias passioēs facere coact⁹
vel volūtariē. Sicut p̄t̄ alijs oibus xps p̄ nobis pas-
sus est volūtariē vt agnus innocētissimus/ lz ex pre
indeoz fuerit iniustissima talis passioēs illatio. Sicut
alijs sancti c̄baritate fragrātes sepe p̄ peccatis alie
pasas agūt. Sunt ēt oēs pene in se a deo p̄missi: isti
gi hoibus merito p̄cti originalis: quas penas p̄ ori-
ginali solū inflictas de⁹ in bonū parit̄tis semp puer-
tit̄ si fit voli capax/ & patiēter pp̄ deū sustineans. Sz
aut̄ non sint voli capaces q̄ patiunt/ cedit eoz pena
in exaltationē diuine iustitie. & ēt in exaltationē di-
uine sapie q̄ iustitia originali pp̄ peccata primorum

Respon-
sio p̄b-
gmb.

Respon-
sio.

Prima
cōclusio
falsa.
Repro-
batio.

Secūda
cōclusio
falsa.

Repro-
batio.

¶ Explicite Apologia secunda/ de La-
mij. Incipit Tertia.

In Ponzinibium de Lamis.

parēti sublata/reliquit corpus nrm & quicqd in no-
 bia passiuū est in sua nāli cōditione qua cōpositum
 ex p̄ijs/nāliter alterari possit atq; corrūpi. P̄unit
 p̄terea paruulos deus & filiter alios quoscūq; pro-
 p̄ter peccata parentum. Vistat enim deus peccata
 patrum in filios vsq; in tertiam & quartam genera-
 tionem. Exod. 20. Similiter Domini ac prelati p̄-
 p̄ter peccata subditorū & conuerso sepius puniuntur.
 & p̄ferri si vnus sit alterius causa vel imita-
 tor. & p̄scelere. Autoꝝ vero addit cuiuslibet homini da-
 rum angelum ad custodiam esse / verum est. sed ex
 hoc non sequitur/neq; necessariū ob hoc est vt dia-
 bolo resistat in omnibus aut semper. Alias nullus
 periret in asa vel in corpore per diaboli nequitiam
 immediate cooperantem p̄ter cōmunem nature
 cursum. quod quidem falsissimū comprobatur/si his
 que passim in mundo referunt contingere/creden-
 dū est. Inscrutabilia sunt iudicia dei. Iustissime per-
 mittit multa mala fieri per demones non obstante
 regulari custodia bonorum angelorū/quibus qñq;
 innouescit q; non est pro tunc voluntas dei q; malo
 angelo resistant/sed potius vt p̄mittat illius exple-
 ri satiarīq; maliciam. Quoum tamē euentuū/qui
 qñq; sunt horrendi & miserabiles/causam homines
 non videntes/supra modum admirant. Sic fertur
 bis temporibus accidisse mulierem p̄e desperatiōe
 q; a viro despiceretur cōmendantem se diabolo/ab
 eodem prius occidi/dum facta per eū fallaci p̄o-
 missione q; ei dem ad vota succurreret/illa donauit
 animam prop̄ia eidem poscenti. Extrimandum est
 enim illam in peccatorū tale profundum fuisse ve-
 merisam/vt mereret ex tunc omni angelico destitui
 presidio/ac diabolice p̄ati totaliter relinqui. Occi-
 deret autem diabolus omnes peccatores statim si
 possēt/sed a bono angelo iuxta diuinā miserationē
 plurimi & vt in pluribus defenduntur vsq; ad tem-
 pus diuine sapientie soli p̄cognitum. Expectat. n.
 nos deus (inquit p̄pheta) vt miseratur nostri.
 Quando vero completas nouit iniquitates impi-
 orum/sim q; suam misericordiam decet atq; iustitiā/
 destitutos auxilio suo/diaboli seuitie puniēdos tra-
 dit. Q; vero reperit iste demonis potestatem adē-
 ptam esse per saluatoris aduentum/supra declaratū
 est quomodo ad sensum suum / falsum est & hereti-
 cum/& q; in vero sensu non militat. contra nos. nec
 oportet reperere. Aliud etiam quod addit quasi
 magnū inconueniens q; vs alias vita nostra & mors
 esset in potestate demonis/& malarum personarum
 in virtute eius/non est verū sic absolute sequi semp
 esse vitam & mortem hominum in demonis potesta-
 te. Sed bene sequitur q; aliquādo/& respectu altcu-
 sus/& hoc nō nisi ex iustissima dei permissione. vt su-
 pra deductum est. Cur etiam deus innocentes in se
 pueros aliquando permittat a strigibus occidi vel
 lamari/plures in nostro opere rationes assignauit
 mus. quos etiam si parentes vespere signo crucis cō-
 munirent ac domū precibus commendarent/nū
 mali nocte illa proculdubio parerentur. / defenden-
 te eos angelo bono sibi ad custodiam delegato. Q;
 vero addit pueros per alia maleficia strigari/con-
 tra seipsum iam pugnat. Neq; enim maleficia for-
 tiuntur effectum/nisi per speciale diaboli operāria
 aut cooperantis auxiliū. vt notum est scientibus

quid bec impoſtant. P̄dictis autē nou obſtat in-
 ſici quandoq; paruulos per v̄res vularum occu-
 los. cuius euentus etiā reddidimus cōm in ope-
 re nostro. Sed vltra p̄dictos modos maleficiātur
 etiam & occiduntur a strigibus/modis in eodē ope-
 re explicatis. Et ſicut non niſi iuſte permittit deus
 innocentes maleficijs perire/ita debet p̄cedere Ad-
 uerſarius q; & a strigibus deſtruant nō niſi iuſta dei
 permiſſiōe. S; de his ſaria dictū eſt i ſuperioribus.

Firma ſtat ſententia Archiepiſcopi Floren. Condu-
 rini. ſecunda parte titu. de luxuria. c. ſio ter-
 4. ſbi. Quo ad ſecundū/dicentis ex cōpendio theo-
 ria falſa
 logie q; cum diabolus inducit ad viciū contra na-
 turā/aufugit/propter nobilitatem ſue nature abbo-
 minans tantum ſcelus. Inſert autem Aduerſarius
 ex hoc/falſum eſſe quod affirmant ſtriges/vs q; dia-
 bolus ſit eis incubus aut ſuccubus contra naturā.
 licet videatur mirum q; diabolus ſic fugiat/cum ſie-
 nefandiſſimus &c. ſed poteſt (inquit) dici q; non fu-
 git/nifi quādo videt ſic incenſos homines q; omnia
 no peccabunt/illo etiam non vltreus inſtigante.

¶ Sed dictū Archiepiſcopi licet in nullo ſacre ſcri-
 pture loco fundamentum veritatis aſſumat/salua-
 ri tamen poteſt/non obſtate veritate eorum que di-
 cuntur a strigibus. Neq; loquitur auctores illi niſi
 de peccato contra naturā inter homines perpetrato.
 qd magis abhorret diabolus/quia non ſolum eſt
 contra ordinationes & rectitudinem morales vt alia
 peccata/sed etiam contra naturalem. & ideo ſm ge-
 nus eſt ſibi ex hoc contrarium/q; naturalia in de-
 monibus remaſerunt ſplendida poſt peccatus ſm
 Diony. Abi ergo poteſt ſine ſui p̄ſentia peccatum
 hoc fieri. inducit quidē vt ſiat propter inordinatio-
 nem moralem cuius ipſe caput & auctor eſt. Fugit
 autem in ſacro propter nobilitatem ſue nature/cui
 conſequenter contrariatur omne qd contra naturā
 eſt. Sicut autem propter inordinationē p̄imi pec-
 cati ſui obtenebratus eſt intellectus angeli/& ſedar
 affectus/quo ad ea etiam in que naturaliter per ta-
 les potērias inclinatur. vt omnia a ſe intellecta nec
 non & deſiderata/in malum finem ordinet/superan-
 te malitia naturam elegantem. ita vbi ſine ſui p̄-
 ſentia non poteſt ad viciū qd abhorret inducere/
 aut non ſeque cito vel facile/ne dum ſe p̄ſentem ve-
 rumeriam cooperatorem eſſe. p̄celegit/vt ſue mali-
 cie ac inuidie contra homines (hoc ipſum deo opri-
 non niſi iuſtiſſime permittente) ſatiſſiciat/q; velic
 nature ſue pro tunc dignitatem attendere/aut eidē
 non iniuriā quodāmodo facere. Credo q; Aduer-
 ſarius dicit haſ mulieres quando talia pariuntur/
 etiam ſomnare. & virilem conſiderationem. Bari
 autem ſuccubos & in cubos ſpiritus/in noſtro p̄mo
 opere atteſtationibus ſanctorum Doctroꝝ cōpro-
 barum eſt. ita vt Auguſtinus talia negantes/indu-
 cer impudentes.

¶ Non admittēdas ſtriges cōtra ſtriges in teſtes
 & ob id iniquitatorū proceſſus eſſe inſirmos quod
 duabus cōcluſionibus P̄onſi. complectitur/re-
 probatur. Cap. 3^m

Non ſunt ergo admittēdi tales teſtes/non ob Condu-
 ſtante. c. In fauorē de heretic. in. vi. cum ſio quar
 ſint p̄ſone deſeſe: & dicta eorū procedant ab his qui ſa falſa
 per homines deceptos/alios quoridie decipere ge-
 ſtunt.

Repro-
batio.

hant. 28. q. 2. c. Qui sine saluatore. q. 5. c. nec miru.
 et etiam qd hoc modo demone illudente possent boni et
 iusti accusari/cum demon se transfigeret in diuer-
 sas personarum species/et eas ostendat. d. c. Episcopi.
 Immo omnibus iam contra se qd contra alios de-
 bitorum deponentibus vel testificantibus/aut certe con-
 fitentibus/credendum est. omnimodo non deprehen-
 dantur capitales inimici/vel in alijs insanire. vt in
 opusculo nostro deductum est. non obstanter aliqua il-
 lusione que in talibus sepius interuenit. In princi-
 palibus enim propter que deprehendunt apostate vt
 heretici/non illudunt. Sicut in abrenuntiatione fi-
 dei et baptismi/in abusione sacramentorum in bonia-
 gio facto diabolo et alijs pluribus nefandissimis. Quod
 vero additur qd possent iusti et innocentes accusari
 per. c. Epi. Respondetur primo qd. c. non loquitur de
 ista secta/vt sepius dictum est. Secundo qd licet diabo-
 lus quo ad suam potentiam naturalem possit figu-
 ram personarum etiam innocentium assumere/illa se-
 quasi presentes in ludo illo preferre. non est tamen
 credendum qd deus id permittat/nisi forte tales per-
 sone etiam si non pro tunc/alias tamen fuissent pre-
 sentes. Possent enim iuste id deus permittere vt de
 sacro preterito punirentur. quod sic accusate/et ad
 questionem apposite confiteri iam cogentur. Non
 est etiam sine tali excusatione facti/boc purandum
 esse quasi impossibile absolute. vel etiam ordinarie/
 qd vix deus permittat aliquos etiam innocentes ac-
 cusari/oculto aliquo suo iudicio/sicut et in alijs cri-
 minibus diuina permissione quandoqz innocentes
 etiam accusantur atqz damnantur ab hominibus ex
 ignorantia excusabili/vel etiam ex malitia. Tales
 tamen si fuerint amici dei/suam innocentiam tan-
 dem manifestam facient/aut in bonum eorum ceder
 quicquid contra iustitiam patieretur. puta in remis-
 sionem peccatorum et in premium cumulum propter
 patientiam. Id tamen non nisi rarissime deum permitte-
 re/procul dubio credendum est. Et deprehendi facile
 possent delusio/qm postmodum in vigilia non conue-
 nirent cum alijs in dictis et factis que contigisse re-
 ferrent in ludo. Non est autem ob hoc omittendum iudi-
 cium contra tales qm iuridice deponuntur aut accu-
 santur/nisi expresse deprehenderet illorum innocen-
 tia ex modo ridentem. qd prudentie iudicium relinque-
 dum est. Si enim simpliciter ex hoc motu dimitteret iudi-
 cium prosequutio contra tales/par ratio esset vt etiam
 contra innocentes iudiciali ordine sancta iudicia vni-
 versaliter essent dananda. qd est falsum/cum iura sup-
 ponant immo decernant qd si iudex solus etiam pro-
 certo sciret innocentem aliquem accusari/qm non pos-
 set innocentiam illius aduersus allegata probareqz de-
 fendere/non deberet iustitiam perentibus denegare/
 et accusatum absolueret. Si conclusio ergo predicta pro-
 cederet/vel preacta pro illa ratio efficaciam haberet
 omnia iudicia circa cetera quoqz crimina deberet
 auferri/eo qd plerumqz interueniant iniustitie. multi-
 teqz falsitates/quinimo totius mundi decernissimum
 a deo constitutus ordo violandus esset vel ex toto sol-
 lendus: ex eo qd aliqua fieri contingunt et vel preter-
 rerum natura/vt monstra. Hec igitur cum absurda
 sint/eo qd propter ea que contingunt vt in paucio-
 ribus et per accidens/non est regularis ordo violan-
 dus sine mirandus. patet qd propter hoc etiam quod

infertur si quicquid contingeret/non sunt minus credenda
 vel indicanda que deponunt contra striges/aut
 referuntur ab eis/inuicem sunt omni studio et seueri-
 tate funditus extirpanda. qm ex hoc ipso deprehen-
 dantur esse magis periculosa/qd sunt magis occul-
 ta/et ob hoc facile remedium adhiberi non possit.

Ubi aduersarius iudicandus venit atqz dam-
 nandus alios gestit procacissimis damnare ver-
 bia. Cap. 4^m.

Inquisitores debent facere adiurare illam
 opinionem qd eatur ad ipsam ludum seu qd porrentur persone de lo-
 co ad locum in corpore: et vere/cum talis opi-
 nio sit reprobata. quod puto notandum. Quod mi-
 ram viri presumptionem. o detestandam insaniam.
 Non abiurantur coram Inquisitoribus nisi heretici:
 non abiurant nisi heretici. Ergo ne heresis erit illa
 opinio quam domini Inquisitores defendunt et sin-
 eam iudicant extrema damnatione dignos fidei ini-
 micos. quam Illustres Theologi/nec non canonice
 veram et catholicam esse probant? Extremam viri
 stoliditatem. A quo reprobata est hec opinio: none
 ab vno solo sic delirante iurista vt omnes sapientes
 theologos ad risum puocet reprobatio eius? Theo-
 logi igitur omnes. immo iudices ipsi domini Inqui-
 sitores totius Italie/Fracie/Germanie/Hispanie
 qui huius opinionis sunt/et sine ea inuicem defendunt
 cuncti fidem/pestiferos apostatas et medio tollentes/
 coram inquisitoribus adiurabunt? Quis autem erit
 in causa fidei iudex/si iudices ipsi indicandi veniunt.
 Certe bonum iam erit vt S. D. N. constituar huc
 preclarum virum iudicem vniuersalem contra In-
 quisitores. Sed melius est vt sue saluti consulentes
 Inquisitores hunc virum de heresi ex hoc suspectus
 qd opinionem reprobat que firmitatem suscipit ex
 sacris literis Pontificumqz decretis: in multis etiam
 deprebenitum a veritate fidei in hoc suo opere deula-
 re/prooccupent: et contra eius cito procedant tanqz
 de heresi vehementer suspectum/necnon hereticorum
 fauorem/defensores/ac pro modulo suo sanctissimi
 officii fidei impeditores. Publiceque (nisi humiliter)
 deonestatum/omnem heresim et fauoriam abiura-
 re faciant quando redire ad ecclesie gremium voluerit.
 vel certe obstinatum tradant brachio seculari. vel
 etiam damnent: et igni publico iudicio tradant eius
 hoc opus ignorantie plenum et infidelitate referri.
 Ne forte si fuerint negligentes/plures pariantur ei
 similes aduersarios. Non possum non obstupescere/
 quanto magis attendo conclusionis huius immo au-
 crois eius stultitiam. Cuius verum esset quod dicit
 iste misellus/Papa quoqz cum faueat Inquisito-
 ribus contra tales/Episcopi eorumqz vicarij cum sint
 contudices/Doctores quoqz et omnes consiliarij/co-
 currentes ad damnationem talium apostatarum/de-
 beret hanc heresim abiurare. et iste solus qui has in-
 eprias inuexit/fidelis erit/immo adiurantium In-
 dex. et abiurationes ipse iudicet. atqz recipiet. Hec
 ab omnibus notari profecto debent. et inter omnia
 dogmata pessimum censeri.

Conclu-
sio quin-
ia falsa
et execra-
bilis.
Repro-
batio se-
uera.

Aduocandos esse iuristas ad inquisitorum
 processum formandos et perficiendos. qd non
 sinit. septima conclusione nititur suadere/re-
 probatur. Cap. 5^m.

In Pontinibium de Lamij's Apologia quarta.

Conclu-
sio sexta
falsa.

Repro-
batio.

Postquam scientia nostra est conferens ad disputationes Theologicales/maxime ubi agitur de executione iustitie/doctores iuris sunt vocandi/vr assistat processibus inquisitorum ac examinationibus & questionibus. Ipsi enim sunt tractatores criminalium. & non post perfectum processum differatur eorum vocatio. Et sic observari debent constitutiones. c. Et commissi. r. c. fina. de hereti. in. vi. cum concord. C. Ergo ne sancta mater ecclesia se determinat qd solus semel & in fine iudicij debent sibynnicem iudices fidei communicare processus. vr pater in extraua. Bened. xi. ex eo. & explicare per totum coram episcopo vel eius Vicario si Inquisitor vel eius Vicarius procedit/vel eodera si Episcopus procedit vel eius vicarius/vocatis tunc peritis in iure & Theologia iuxta quod iubetur in. o. c. Et commissi. r. c. Statuta. de heretic. in. vi. erravit & debuerat iniungere Inquisitoribus ne sine doctorum presentia & consensu quicquam iudicialiter attentare presumerent. Quid presumptionem pessimam. Nunquid igitur cum opus fuerit stricte examinare/parres Inquisitores totum collegium iuristarum tenebunt aduocare/qui sibi iura neq; conuicem ad hoc vocare tenentur. Quid leges conferat ad aliquas/non aut ad omnes disputationes Theologales/concedimus. & ad illas conferunt non nisi ancillarum more subserviendo. Hic autem homo vult esse iudex & censor theologorum. Tractatores sunt iuriste criminalium civilium/non autem spiritualium/quale crimen est heresis. Sed Theologi non solum sunt horum criminum primi tractatores/verum etiam iudices & exterminatores. Non sic arrant Inquisitores ecclesia vr teneantur peritorum quos aduocauerint consilium sequi. Sed honorem dedit eorum officio/vr more principum iudicantium sic habeant consiliarios & assessores/vr in eorum tamen sit potestate cum suo collega pro arbitrio proprio ferre sententiam. Modos etiam proprios habent Inquisitores in procedendo/variasq; penitentie imponende consuetudines. quarum sepe numero ignari sunt iuriste. Et ob hoc sepe contingit eos esse impedimento inquisitionis officio/inquisitoribusq; molestos/vr conantur eos arrare ad communem modum examinandi testes aut reuoluer in hoc qui sunt prudentiores communiter remittant ad ipsos inquisitores. vr sic etiam college/(vr par est) mutuo sibynvicem deferant: & doctores eisdem (sicut ipse experius sum) obsequentissimos se gratis prestent zelo fidei quam communiter (vr decet veros christianos) inuicem tuemur. Et hec dicta sint ad conclusiones erroneas Aduersarij qd patribus Inquisitoribus obsequio sum se non prestiterit/sed potius odiosum atq; infernum/prouocans etiam alios sibi similes his suis scriptis vr idem attentare non vereantur. Sed coperta nunc per hec nostra opuscula raliura scriptorum illius & opinionum vanitare. Spero qd tam ipse qd alij respiciet/& ad propria studia oculos/manus/calamumq; conuerrent.

C. Finis.

Explicit Apologia tertia de Lamij's. Incipit Quarta.

Unum Atradi apud quosdam iuristas famosum dictum de Lamij's reprobatum.

Relatis autem predictis conclusionibus suis in predicto tertio tractatu suo Aduersarius subnectit alias. 26. conclusiones seu regulas vel dicta/tam ex doctrina Atradi famosissimi doctoris/qd ex propria officina. Quibus examinatis/nihil falsitatis circa eas impugnare pro nunc occurrit nisi vnum quod refert in 16. conclusione ex consilio Atradi. 210. Hoc inquit quod non omnis inuocatio demonum sapit heresim manifestam/sed solam ea qua demon inuocat vr faciat que non sunt ei propria/sed creatori. pura ad prenuntian dum futura: non autem si inuocetur ad faciendum ea que non excedunt eius propriam facultatem. pura ad rempandam feminas de veneris & hmoi. Hic forte (inquit) fieret & hoc per modum adorationis/secus per modum imperij. Sed deceptus est Atradius & omnis qui eius sequitur in hoc passu. putans quod talis inuocatio/ad ea etiam que sunt demoni propria/quia non sapit hanc heresim manifestam quod vs insinuet ex facto illo/esse aliquid demoni attributum quod non est demoni proprium/pura futura cognoscere/ideo nullam sapiat seu (quod idem est) simpliciter non sapiat heresim manifestam. Quod est arguere a particulari ad vniuersalem negatiue contra regulas dialectice. in proposito sic arguendo. Non sapit hanc heresim manifestam/ergo non sapit heresim manifestam. Sicut enim ex hoc quod aliquis non est hic homo pura Ioannes/non remouetur quin sit homo. poterit enim esse Petrus: ita ex hoc quod inuocatio demonum ad ea que sunt demoni propria/non sapit hanc heresim quod attributum demoni quod est deo proprium/non remouet quin sapiat aliam heresim/vel infidelitatis specie manifestam. Id autem non aduertit Atradius. nec mirum/cum esset purus iurista non hinc ex propria professione subtili cognitione distinctionis heresum vel specterum infidelitatis/nec preualens iudicare quibus factis vel dictis talia deprehendant que ad hereses proprie spectant. Theologalis. n. est hec discussio/sicut et eorum proprium est de opposito infidelitatis/de sana inquam & perfecta fide christi plene subtilissimeq; tractare. Dicendum est igitur sibi sanctos Doctores sacrosq; Theologos quod ois inuocatio demonum ex hoc sapit heresim manifestam quod semp & inseparabiliter habet pactum infidelis amicitie cum demone tacitum vel expressum. verbo vel facto et si sacrificia desint. Dum enim faciunt homines id quod a solo demone institutum est fieri sub pacto iniuro saltem cum primo facti auctore ad aliquid consequendum. alij qui primum in hoc imitant/& querunt ex facto illo a demone consequi quod expetunt/proculdubio rarum habent pactum quod prius interuenit/& sine quo nihil consequi possent ab inuocato demone. & sic conuincunt pactum tacitum & ipsi habere cum demone. Et quanto magis si aperta voce gestu vel nutu demonem inuocant/eius implorantes auxilium. Habere autem pactum quodcumque tacitum vel expressum cum demone/ad apostasiam pertinere a fide sibi Augustinus & habetur. 26. q. 7. c. non obseruetis. & sibi sanctum Theodosius. 2. di. 7. q. 2. art. 2. quia talia que excedunt etiam dominie

Opin-
dicitur.

Repro-
batio.

dominis facultarem (ex hoc enim demonē inuocat homo/qz per se non potest) non sunt expectanda fieri per virtutem demonis neqz quo ad principiam vel mediū/neqz quo ad complementū operis. sed a nullo cum mala sunt que perantur. vel si bona/a deo solo. vel eiusdez virtute ab amicis illius. Juxta illud Isa. 8. Nunquid populus non querit a deo visionem pro viuīs et mortuis? Unde inuocādo demonem in talibus non tanquā dei amicum/conuincitur ad eum recurrere tanquā ad deum suum/et habere pacta cum eo infidelis amicitie: et consequēter apostarasse a fide. Talis autē apostasia ad heresim pertinet: immo est omnis infidelitatis grauissima. vt patet per sanctum Tho. 22. q. 22. art. 1. comprehēdens virtualiter oēs hereses/ si simpliciter recedat quis a fide et cultu veri dei et domini nri Jesu Christi demoni adberendo. Unde absolute et sine distinctione omnis inuocatio demonis sapit heresim manifeste. Sicut absolute et sine distinctione hoc dicit glo. in verbo. Saperent. c. cum accusatis. de hereti. lib. vi. Non est autem apostasia nec ad heresim pertinēt omnis vocatio demonum vel familiaritas in loquēdo precipue cum arreptiis/ etiaz si mala sint. neqz onine imperium/ precipue ex parte dei. qd pertinet ad exorcistas. De ratione enim inuocationis est quedam subiectio habens annexas preces et cultum inuocantis ad eum qui inuocatur tanquā ad victimum refugium in re pro qua fit inuocatio. quē cultum semper obseruant Necromantici et alij tales viri diabolici/ etiam si non querāt a demone consequi nisi que possibilis sunt illi. Nullus enī negaret quin nefarias preces circa aras Jolozūz emittere/ saperet heresim manifeste/ vt glo. in eodē verbo confirmat. etiam si taliter operans diceret se id non fecisse/ nisi ad consequendum demoni possibilis/ puta mulieris amorem. Hoc autem nō est nisi propter pactum tacitum vel etiam expressum quem ex hoc facto cum demonibus cōuincitur habere quoz quidē idola plena sunt. et consequenter propter apostasiam. Ergo multo magis si ipse demon immediate per se inuocetur/ et non mediante idolo/ quacūqz ratione vel causa. Nō est igitur in hoc sequendus Altradius vt pote qui ad pauca respexit. et precipue non considerando qd de rōne inuocationis demonis est adoratio: quia cultus est cum subiectione/ non referendo ad verum deum. Inuocare enim in sacra scriptura pro actu latrie sumitur. Unde gl. super illud Gen. 4. Jste cepit inuocare nomē Domini. sic dicit. Inuocare idem est quod colere et deprecari. Et glo. sup illud Rom. 10. Quicūqz inuocauerit nomen domini salu⁹ erit. dicit. Inuocauerit se subiciendo et colendo. Et proprie deo deberi inuocationē. patet per illud Isaie. Querite dominum dū inueniri potest/ inuocare eum dum prope est. Et in psal. Inuoca me in die tribulationis. In cuius etiam signum per increpationem dicit Dominus populo rebelli et infideli. Iud. 10. Reliquistis me et coluistis deos alienos. Ire et inuocare deos quos elegistis. q. d. Deus tantum inuocari debet. Si ergo illi sunt oij vestri. inuocare eos. Et terrū Regū. 18. Dixit Ibelias sacerdoti bus Baal. Inuocare nomina deorum vestrorum. et ego inuocabo nomen dei mei. Unde patet qd inuocatio precipitur fieri deo vt actus latrie: et hac eadē

ratione prohibet fieri demoni. Et consequenter omnis inuocatio est cūz adoratione: nulla qz cum puro imperio. quia adoratio est de ratione inuocationis vt dictum est. Si autem per inuocationem/ ipse cōmuniter accipiat vocationem demonū/ improprie loquitur. et in proposito nō interuenit sola vocatio sed vera inuocatio demonum. eo qd antequā necromantici ac malefici demonibus imperēt/ vel eos ad vota cogant/ precedit variū cultus et obseruationes nefarie/ sapientes apostasiam a fide fm iuris interpretationem/ quod non nisi exteriora iudicat. Nullo ergo modo est audiendus hoc in loco Altradius. Sanctus ergo doctoribus quibus innititur predicta gl. in verbo saperent. potius qd Altradio acquiescendū et adberendū est. Ex his omnibus patet qd determinatio Aduersarij et predicti eius tractatus/ in nullo preualet contra patres Inquisitores. sed multis falsitatibus refertus et ineptis/ procul ab omniū sapientum oculis est abijciendus. Et strigum pessima secta debet omni conatu per ipsos inquisitores procul omni timore fugari ac exterminari. ad fidei defensionē et domini nostri Jesu Christi Laudem. cui est honor et gloria in secula seculorum. Amen.

¶ Finis.

¶ Edita sunt hec opera Anno Domini. 1525. Per R. In Christo patrem fratrem Bartholomeū Spineum Hispanum Sacre Theologie Doctorem ordinis predicatorum vite Regularis.

In opere De strigibus et consequentibus. Errata.

- Car. p. col. 3. titu. li. 3. lege. nō portari. / col. 4. li. 17. a fine. lege. putant.
- Car. 2. col. 1. lib. 9. a fi. lege. predicti.
- Car. 7. col. 4. li. 7. lege. Id toleratur. / Col. 3. li. 17. lege. etiam si contingat. / Col. 4. li. 22. lege. non nisi.
- Car. 10. col. 4. li. 24. lege. Sozinus.
- Car. 14. col. 2. li. 22. lege. talia esse. / linea. 27. lege. quacum. col. 4. li. 3. lege. ex parte.
- Car. 15. col. 1. li. 23. lege. in formas.
- Car. 16. col. 2. li. 6. lege. ad nefandissima.
- Car. 18. col. 1. li. 5. a fi. lege. Apostarantes.
- Car. 20. col. 1. li. 24. a fi. lege. obiecto. / li. 19. lege. obiecto. / li. 2. lege. impossibile est. / col. 2. li. 6. a; fi. lege. ex obiecto.
- Car. 21. col. 3. li. 8. a fi. lege. fonte.
- Car. 22. col. 1. li. 2. lege. eorum.
- Car. 25. col. 2. li. 13. lege. inbiberetur ne legum. / Col. 3. li. 1. lege. leges. secundum talia. / li. 22. lege. subdita a deo. / Col. 4. li. 6. a fi. lege. pro honore.
- Car. 26. col. 1. li. 27. a fi. lege. importat rationē summi. / Col. 2. li. 3. lege. legis. / Col. 3. li. 22. lege. Meta pbifice per rationem.
- Car. 27. col. 1. li. 26. a fine lege. etiam si fit. / Col. 4. li. 15. lege. eamqz.
- Car. 28. col. 2. li. 1. lege. contra hunc hominem oportuna. / Col. 3. li. 27. lege. intelligentias transformando/ que curam.
- Car. 29. col. 1. li. 17. lege. per intellectum visione causata a deo.
- Car. 30. col. 3. li. 24. lege. fieri prout indicant.